

Riksdagens protokoll

2007/08:106

Onsdagen den 7 maj

Kl. 09.00 – 17.54

Protokoll
2007/08:106

1 § Avsägelse

Tredje vice talmannen meddelade att *Sten Nordin* (m) anhållit om entledigande från uppdraget som ledamot av riksdagen från och med den 7 maj 2008.

Kammaren biföll denna anhållan.

2 § Anmälan om ersättare för statsråd

Tredje vice talmannen anmälde att följande ersättare inträtt från och med den 7 maj:

Margareta Cederfelt (m) för statsminister *Fredrik Reinfeldt* (m),
Marianne Watz (m) för justitieminister *Beatrice Ask* (m) och
Mahmood Fahmi (m) för kulturminister *Lena Adelsohn Liljeroth* (m).

3 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2007/08:602

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:602 Riskanalys av arbetsmiljön
av *Torbjörn Björlund* (v)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 12 maj 2008.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresa.

Stockholm den 22 april 2008

Arbetsmarknadsdepartementet

Sven Otto Littorin (m)

Enligt uppdrag

Karin Renman

Expeditions- och rättschef

4 § Anmälan om inkomsten faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2007/08:FPM99 Vitbok – Talan om skadestånd på grund av brott mot konkurrensreglerna *KOM(2008)165*, *SEK(2008)404*, *SEK(2008)405* till näringsutskottet

5 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Propositioner
2007/08:149 och 151 till arbetsmarknadsutskottet

6 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2007/08:MJU19
Socialutskottets betänkande 2007/08:SoU17
Utbildningsutskottets betänkande 2007/08:UbU14
Näringsutskottets betänkande 2007/08:NU11
Trafikutskottets betänkande 2007/08:TU10

7 § Förlängning av övergångstiden för vissa finansieringsföretag

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2007/08:FiU29
Förlängning av övergångstiden för vissa finansieringsföretag (prop. 2007/08:59).

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 17 §.)

8 § Tillåtna tillgångar i värdepappersfonder, m.m.

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2007/08:FiU30
Tillåtna tillgångar i värdepappersfonder, m.m. (prop. 2007/08:57).

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 17 §.)

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 2007/08:JuU17
Passmyndigheter utomlands (prop. 2007/08:66).

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 17 §.)

10 § En långsiktigt hållbar tingsrättsorganisation

*En långsiktigt hållbar
tingsrättsorganisation*

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 2007/08:JuU19
En långsiktigt hållbar tingsrättsorganisation (skr. 2007/08:117).

Anf. 1 MARGARETA PERSSON (s):

Fru talman! Vi ska nu debattera regeringens förslag om förändringar i tingsrättsorganisationen. Det är inte första gången vi har ärenden om förändringar i tingsrättsorganisationen. De har pågått sedan 1999 och fram till 2007. Antalet tingsrätter har minskat från 96 till 53. De här förändringarna och sammanslagningarna eller nedläggningarna föreslogs och påbörjades av den socialdemokratiska regeringen.

Skälen för sammanslagningen kan sägas vara desamma som den borgerliga regeringen nu anför i sin skrivelse. Regeringen anser att ”tingsrättsorganisationen ska vara uppbyggd så att mål och ärenden kan handläggas rättssäkert och effektivt. Organisationen måste utvecklas i takt med att kraven från samhället ökar. – – – Domstolarna ska ha en funktionell geografisk spridning i förhållande till allmänheten, näringslivet och rättsväsendets övriga myndigheter samtidigt som organisationen skapar förutsättningar för specialisering, kompetensutveckling och en väl fungerande beredningsorganisation.”

Det är självklart skäl som vi socialdemokrater står bakom för att förbättra tingsrättsorganisationen. Det var just av de skälen som den förändrade organisationen genomfördes av den socialdemokratiska regeringen. Det var en ganska genomgripande förändring som genomfördes, och den var väl genomtänkt. Där det var flest domstolar var avstånden som kortast, och där var möjligheten att ta till sig domstolen inom rimliga tider betydligt bättre än på många andra håll i landet. Förändringen var inte okontroversiell, eftersom det för många kommuner var av stor betydelse att ha en tingsrätt, och så är det väl fortfarande.

Man kan dock inte tala om en bred uppslutning från riksdagens partier när dessa stora förändringar genomfördes. Tvärtom var motståndet ganska hårdnackat från dåvarande opposition. Det var ingen hejd på vad som skulle kunna inträffa om någon mindre tingsrätt lades ned eller rättare sagt slogs samman med en annan tingsrätt och vilka kostnader det skulle dra med sig att förändra detta. Det fanns enligt några av de borgerliga partierna inte skäl för de föreslagna förändringarna. Det fanns enligt dem inte något som talade för att det var mindre rättssäkert, att kvaliteten var sämre eller att kompetensen var lägre i de små tingsrätterna.

Trots det motstånd som då rådde väljer den borgerliga regeringen och den borgerliga majoriteten i riksdagen att gå vidare med ytterligare förslag, trots att förslagen till förändringar inte är särskilt väl underbyggda. Vi socialdemokrater som genomförde den större förändringen anser att vi nu uppnått kraven på en effektiv organisation och att vi därmed uppnått en balans i förändringen. Vi yrkar därför på att den organisation som i dag råder inte förändras.

Regeringen har låtit Statskontoret utvärdera de tidigare förändringarna och gör efter detta bedömningen att den förändring av tingsrättsorganisationen som genomfördes 1999–2007 i huvudsak fungerat väl. Det ska väl sägas att antalet domare inte blev färre genom sammanslagningarna. Trots detta pekar Statskontoret på att antalet mål per domare har ökat markant. Det har väl att göra med att både polis och åklagare fick mer resurser och utvecklade kvalitet i sina förundersökningar. Det leder naturligtvis till att fler mål kan tas upp i domstolen. Statskontoret rapporterar vidare att inte alla domstolar förändrat sin inre organisation. Inte heller har specialiseringen fått genomslag överallt. Inställningen till specialisering tycks också vara splittrad inom domarkåren.

Beträffande kompetensutvecklingen, som är ett av skälen till ytterligare sammanslagningar, säger Statskontoret att samtliga tingsrätter har erhållit detta för både domare och domstolssekreterare. Statskontorets övergripande bedömning är att förutsättningarna för kompetensutveckling är kopplade till utvecklingen av tingsrättens inre organisation snarare än till deras storlek i sig.

Statskontoret tar också upp rekryteringsfrågan. Visst har tingsrättens storlek viss betydelse, men också det geografiska läget och närheten till större orter. Utvärderingar visar också på svårigheter att rekrytera beredningsjurister, men detta tycks ha mindre att göra med tingsrättens storlek och mer med möjligheten till bättre karriärvägar generellt.

Fru talman! Regeringen föreslår en rad förändringar i skrivelsen till riksdagen. Det finns remissinstanser som tillstyrker regeringens förslag. Det finns de som gör det med några förändringar. Det finns också de som avstyrker förslagen. Vi socialdemokrater föreslår i vår reservation att tingsrättsorganisationen som den ser ut i dag inte ska förändras. Vi tycker att det finns goda skäl till att de tingsrätter som i skrivelsen föreslås läggas ned eller slås samman ska finnas kvar. Det finns inget i Statskontorets utvärdering som pekar på att de tingsrätter som nu föreslås avvecklas skulle vara mindre effektiva eller mindre rättssäkra, att målen skulle handläggas långsammare eller att kompetensen skulle vara sämre. Inte heller pekar något på att man skulle ha rekryteringsproblem.

Dock återstår, om man tyder Statskontorets utvärdering rätt, att mer kan göras beträffande tingsrätternas inre organisation, där sammanläggningar redan skett. Problemet är inte bristande effektivitet eller om en eller annan tingsrätt finns kvar, utan problemet i dag är att balanserna ökar i domstolarna, vilket torde bero på att åklagare och domstolar har fått för lite resurser och att mål därför ställs in. Man har fått för lite resurser från en regering som i varenda budgetmotion under oppositionstiden toppade alla socialdemokratiska förslag med mer pengar.

Det föreligger motioner från oss socialdemokrater beträffande nedläggning av Motala som kansliort vid tingsrätten i Linköping. Om man tolkar den motionen rätt har det inte funnits någon vilja från Linköping

att ha kansliort i Motala. Man har inte bemödat sig om att det skulle fungera. För Motala och omgivande kommuner har Motala som kansliort betydelse för att klara av de mål som härrör därifrån och som därmed kanske också avgörs något skyndsammare och med mer lokal kännedom än om dessa förläggs till Linköping.

Likadant är förhållandet i Landskrona. Regeringen skriver att tingsrätten där bör bibehållas. Det ges inga direkta löften om att den kan få vara kvar. Det finns alldeles särskilda skäl till att tingsrätten i Landskrona ska vara kvar.

Det beror bland annat på att kriminaliteten är högre i Landskrona. Mål kan hanteras skyndsamt, och därmed skapas en förebyggande effekt som har visat sig vara mycket positiv. Den ska alltså vara kvar.

Vi socialdemokrater vidhåller att med vårt förslag, det vill säga en oförändrad organisation, uppnås det mål som sätts för verksamheten att mål och ärenden kan handläggas rättssäkert och effektivt. Jag yrkar bifall till vår reservation.

Anf. 2 JAN ERTSBORN (fp):

Fru talman! Det anses i många fall väldigt ofint att tala om och till personer som inte är närvarande. Men jag kan inte underlåta att notera att justitieutskottets ordförande, den tidigare justitieministern som har haft ansvar för de här frågorna under sex år, inte ens är närvarande här i kammaren. Jag tycker att det är att visa en nonchalans mot riksdagens arbete.

I dag när vi tänker sätta punkt för många års förändringar inom rättsorganisationer är det på sin plats att göra en liten tillbakablick. Ända fram till år 1971 hade vi olika domstolar i Sverige. Vi hade häradsrätter på landet och rådhusrätter i en hel del städer. Det var häradsrätter med en härads hövding och några notarier och rådhusrätter med borgmästare med två eller flera rådmän. Det var sammanlagt 141 domstolar.

Den 1 januari 1972 trädde 1971 års domstolsreform i kraft. Det var väl en av de mest välmotiverade som gjorts i det här landet. Det var fråga om att uppnå en likformighet i domstolsväsendet för hela landet. Man hade en målsättning med en sysselsättning i domstolarna för minst tre domare. Man kom fram till en organisation med 100 tingsrätter som sedan kom ned lite grann under tiden fram till 90-talet. Begreppet tingsrätt togs fram och lagman som chef.

Det blev lugn och ro i tingsrättsorganisationen under 70-talet och större delen av 80-talet. Men sedan började den socialdemokratiska regeringen att titta på domstolsorganisationen igen. Här var det ingen tvekan om att det var fråga om omfattande sammanläggningar i besparingssyfte. Det tillsattes utredningar och gjordes arbete i Justitiedepartementet. Man var till och med nere i och talade om att vi inte behövde mer än 30 tingsrätter i Sverige.

Den borgerliga regeringens justitieminister lade år 1993 de utredningarna på hyllan och konstaterade att det system som hade införts den 1 januari 1972 fortfarande var tillfredsställande med i huvudsak många domsagor med tre domare. Men efter regeringsskiftet år 1994 kom den socialdemokratiska regeringen igen in på att här måste ske besparingar. Det var ingen tvekan om att det var besparingar. Man nämnde till och med att det kunde handla om att göra utgiftsminskningar om 200 miljoner per år.

Den dåvarande justitieministern Laila Freivalds tillsatte en domstolsutredning som arbetade med två olika organisationsalternativ, 43 eller 64 tingsrätter i landet. Det väckte mycket opposition. Tingsrätterna är symboler i det här landet som gör att det blir mycket diskussion när man ska förändra dem.

År 1998 fann Laila Freivalds för gott att återkalla uppdraget till utredningen. I stället hade hon och den socialdemokratiska regeringen kommit på att den taktiska vägen för att uppnå de syften som man hade bestämt sig för var att göra detta länsvis och etappvis successivt framåt.

Vi hade 96 tingsrätter fram till år 1999. De är nu nere i 52. Det är 44 som har försvunnit under de år som Bodström har varit justitieminister och Socialdemokraterna har styrt Sverige.

Av någon anledning meddelade den socialdemokratiska regeringen i slutet av år 2004 att man inte skulle göra några fler förändringar trots att det fanns förslag och några områden i Sverige, däribland Norrland, som man inte hade behandlat. Men det hade kanske politiska syften att man då gjorde en paus.

Efter regeringsskiftet år 2006 inställde sig naturligtvis frågan vad den borgerliga regeringen skulle göra i frågorna om tingsrätterna. Det återstod före detta Skaraborgs län, Södermanlands län, Örebro län och Norrland som inte hade förändrats av Socialdemokraterna.

Under vår tid i opposition hade vi hela tiden krävt en helhetssyn på frågan om tingsrätterna och en långsiktig plan för hur den yttre organisationen skulle se ut, men det hade gång efter gång röstats ned. Den borgerliga regeringen lät Statskontoret göra en utvärdering för att man skulle kunna ta ställning till hur läget var och vad som var det vettiga steget att ta.

När den utredningen väl var framme var det alldeles uppenbart att det inte var lämpligt att börja riva upp ett antal sammanläggningar. Det hade krävt mycket större skäl för att göra detta, även om många politiker från den borgerliga sidan säkert skulle vilja se att man gjorde vissa förändringar i den riktningen.

Vår regering valde den linjen att göra en likformighet och kongruens i den yttre organisationen för tingsrätterna. Det är vad vi ska ta ställning till i dag. Man har lagt fram förslag beträffande just de områden som jag nämnde för en stund sedan.

Man kan naturligtvis fråga sig vad det är som gör att Socialdemokraterna i dag inte är med på att vi ska göra förändringar i gamla Skaraborgs län, i Södermanlands län, i Örebro län och även titta på Norrlandsfrågan.

Jag ska citera ur en Brännpunktsartikel. Den är visserligen gammal, men den har gällt hela tiden. Den är från Brännpunkt i Svenska Dagbladet den 6 oktober 2003.

Där skriver dåvarande justitieminister Thomas Bodström följande: ”Målsättningen för reformeringen är bl.a. att mål och ärenden avgörs med högt ställda krav på rättssäkerhet och effektivitet, att förutsättningarna för allmänheten att få tvister och andra rättsliga angelägenheter prövade ska vara lika över hela landet, att tyngdpunkten i den dömande verksamheten ska ligga i första instans samt att domstolarna ska vara moderna och attraktiva arbetsplatser.

Enligt min uppfattning är det nödvändigt att skapa en mindre sårbar domstolsorganisation – en organisation som står bättre rustad att hantera

förändringar i omvärlden samtidigt som möjligheterna att utveckla verksamheten ökar.

Större enheter medför bättre förutsättningar för kompetensutveckling, specialisering och en stärkt beredningsorganisation. De genomförda organisationsförändringarna har utvärderats med gott resultat och arbetet med att reformera domstolsorganisationen kommer att fortsätta under nästa år.”

Det var vad Thomas Bodström sade år 2003. Då frågar man sig: Vad är det som gör att Socialdemokraterna i dag inte vill fortsätta och så att säga göra färdigt den yttre organisationen med de motiven? Det är naturligtvis politik och ingenting annat. Det passar bättre att opponera än att fullfölja sin egen linje.

För min egen del är jag övertygad om att förändringarna i Örebro län, före detta Skaraborgs län och Södermanlands län hade sett minst likadana ut under en socialdemokratisk regering. Dessutom tror jag att det hade blivit helt annorlunda uppe i Norrland än med det förslag som vi har på bordet i dag.

Jag lyssnade på Margareta Persson. Jag trodde att jag skulle höra lite om innehållet i reservationen om negativa effekter. Jag kunde inte uppfatta någonting. Jag förstår fortfarande inte vad det är för negativa effekter man talar om.

Jag förstår inte heller vad det är för balans som rubbas när man är inne och gör förändringar på områden som tidigare icke har varit föremål för förändringar. Avslutningsvis yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 3 HELENA BOUVENG (m):

Fru talman! I och med den skrivelse som regeringen nu har lagt på riksdagens bord beträffande tingsrätternas framtida organisation har äntligen ett helhetsgrepp tagits. Det är ett helhetsgrepp som är taget utifrån sunt förnuft, hjärta och hjärna. Det är en organisation som inte enbart har ritats fram av tjänstemän sittande i Rosenbad utan också tjänstemän som faktiskt har åkt runt på Norrlandsvägarna och själva fått en uppfattning om vilka avstånd och vilken kvalitet på vägnätet som råder i vår norra del av Sverige. Resultatet är att samtliga elva tingsrätter i Norrland blir kvar i stället för de föreslagna fem. Min kollega Krister Hammarbergh från Luleå kommer specifikt att ta upp just detta.

Att det sunda förnuftet har fått råda är bland annat Eksjö tingsrätts fortsatta levnad ett bevis för. Det är en i och för sig ganska liten tingsrätt, men väl fungerande. Det är en tingsrätt som har ändamålsenliga lokaler. Den har lyckats med sin rekrytering och den har goda balanstal. Med andra ord är den en väl fungerande tingsrätt som det inte finns någon vettig anledning att lägga ned och som därför inte heller har varit föremål för någon översyn.

Helhetsgreppet innebär att vi har en långsiktig organisation för våra tingsrätter. Många av tingsrätterna med sina tingställen har levt under stor oro och i vissa fall varit nära att dörena sotsdöden. Nu finns det en långsiktighet i beslutet som skapar arbetsro, rekryteringsmöjligheter, specialisering och säkerhet i våra tingsrättssalar. De frågetecken som den socialdemokratiska regeringen har lämnat efter sig är nu uttraderade.

På tal om socialdemokrater kan jag inte annat än likt Jan Ertsborn ställa mig undrande. Detta är ett parti som mellan 1999 och 2006 lade ned hela 41 tingsrätter. Att då som i den socialdemokratiska motionen säga att man förändrar tingsrättsorganisationen kraftigt torde vara en lätt underdrift. I samma motion anklagar ni nu alliansregeringen för att rycka upp vad ni kallar för den uppnådda balansen mellan olika krav. Vad menar ni med detta?

Är det att Strömsunds tingställe används en dag per månad? Är det att Svenstavik över huvud taget inte används? Eller är det kanske Svegs tingställe, som används hela två dagar per månad? Hade en balans funnits om den beställda Norrlandsutredningen fått sin vilja igenom med enbart fem tingsrätter i stället för de nu föreslagna elva? Eller, Margareta Persson, är det att säkerheten i exempelvis Lidköpings tingsrätt inte ska vara ett krav i den så kallade socialdemokratiska balansen? Klarar Karlskoga tingsrätt av kraven på den så ofta från denna talarstol efterfrågade specialiseringen med enbart två ordinarie domare – handlar det om det? Eller är det de där 90 domartjänsterna som försvann under förra mandatperioden som Socialdemokraterna menar med den uppnådda balansen mellan olika krav?

Listan kan göras lång. För egen del gör jag som Cornelis Vreeswijk: Jag bara undrar – vad vill ni nu?
(Applåder)

Anf. 4 KARIN NILSSON (c):

Fru talman! Det är bättre att få veta än att oroas över det man inte vet. Det är väl så man kan sammanfatta dagens beslutsärende. Tingsrättsorganisationen har varit föremål för förändringar och utredningar en längre tid. Så långt kan vi väl hålla med oppositionen. Det har skapat oro i organisationen, och det har försvårat rekryteringar till de tjänster som har blivit lediga.

Centerpartiet har länge varit motståndare till den centraliseringspolitik som den tidigare regeringen förde. Domstolsverket kom med förslag efter förslag på nedläggningar i län efter län. Thomas Bodström nickade. Ni får ursäkta att också jag kommer att rikta en del kritik mot Thomas Bodström, men jag hade förväntat mig att han skulle vara här och ha möjlighet att replikera om han kände sig träffad. Nu är han inte här. Men det är som sagt oundvikligt att tala om honom eftersom han var vår tidigare justitieminister.

Det hände mycket på den tiden. Det var först när valet 2006 närmade sig som nedläggningsförslagen hejdades. De enda områden som då lyckades undslippa denna reformeringsiver var till största delen Norrland, Skaraborg, Södermanland och delvis Örebro.

Fru talman! Trots att regeringens förslag nu innebär att tingsrätterna i Katrineholm, Lidköping, Mariestad och Karlskoga läggs ned har vi valt att instämma i det. Vi anser att förslaget är klokt. Det innehåller avvägningar där man har tagit hänsyn till antalet brottmål och behovet av ett visst antal domare för att kunna bistå med kompetens inom olika ämnesområden. Man har också medvetet gjort undantag från dessa krav i Norrlandslänen med hänsyn till de stora avstånd som finns där.

Oppositionen med Thomas Bodström i spetsen argumenterar nu för att alla resterande tingsrätter, kansliorter och tingställen ska vara kvar.

Samme Thomas Bodström lyckades under sina sex år som justitieminister lägga ned hälften av landets tingsrätter. Och inte nog med det – i september 2005 gav också den dåvarande justitieministern Thomas Bodström i den dåvarande socialdemokratiska regeringen ett uppdrag till Åklagarmyndigheten, Domstolsverket, Rikspolisstyrelsen och Kriminalvården att gemensamt lämna förslag på en förbättrad samordning av rättsväsendets myndigheter i Norrland.

När den så kallade Norrlandsutredningen presenterades i februari 2007 föreslogs att endast fem av de tio tingsrätterna i Norrland skulle finnas kvar. Detta förslag har naturligtvis också spätt på oron. Därför är jag riktigt glad över att den nuvarande justitieministern Beatrice Ask i den nuvarande alliansregeringen har gjort en helt annan bedömning än det utredarna kom fram till och föreslår att samtliga elva tingsrätter i Norrland ska vara kvar.

Genom att låta departementspersonal resa runt i Norrland och rent konkret pröva möjligheterna att transportera sig till de olika tingsrätterna har man fått bekräftat det alla norrlänningar redan vet. Men jag beundrar dem för att de gjorde denna insats för att ta reda på att det är långt mellan befintliga tingsrätter redan i dag och att man bör vara försiktig med att göra avstånden ännu längre. Om den utredning som Thomas Bodström beställde hade hörtsammats och sex av de elva tingsrätterna i Norrland hade tagits bort skulle avståndet ha ökat från kanske runt 25 mil till det dubbla – uppåt 50 mil för en enkel resa. Det skulle ingalunda stärka rättstryggheten i Norrland.

Okej, jag får erkänna att jag var kritisk mot nedläggningen av Ljungby tingsrätt i mitt eget hemlän. Det är självklart att man är lokalpatriot när något som berör en och finns i ens närhet rycks bort. Men jag tror ändå inte att det finns någon möjlighet att backa bandet, och jag tycker att vi i dag presenterar många bra skäl för den förändring som är föreslagen.

Det känns inte trovärdigt att som tidigare ansvarig minister stå i spetsen för en motion med innebörden att tingsrättsorganisationen som den ser ut i dag inte bör förändras. Precis så långt som Thomas Bodström hann med att reformera tingsrätterna innan valrörelsen kom in i ett känsligt skede var det tydligen helt lagom. Och var den tillsatta Norrlandsutredningen endast till för att öka spänningen och oron på arbetsplatserna? Eller vad fanns det för skäl att tillsätta den?

Den avvägning som presenteras i dag har fler sakliga argument än den tidigare s-regeringen hade när det gällde samordning av tingsrätterna. Det nuvarande förslaget innebär, som rubriken helt riktigt talar om, en långsiktigt hållbar tingsrättsorganisation med en helhetssyn för hela landet. När detta beslut är fattat vet alla vad som gäller ett bra tag framöver. Det finns ingen luddig beslutsgång där det plockas bort en till och en till. Ett definitivt besked ger, även om det inte känns bekvämt för alla, trots allt arbetsro för dem som blir kvar.

Nu vet vi också vilka lokaler som behöver ses över, och man kan lägga upp en investeringsplan för dessa. Kraven på säkerhet har blivit större sedan avvecklingarna påbörjades på 70-talet och sedan också efter beslutet 2003. Nu krävs det skilda ingångar till rättssalarna för vittnen och brottsoffer för att de ska kunna känna sig trygga i sina roller i rätten

utan att riskera att konfronteras med förövaren eller hans anhängare på vägen in eller på vägen ut.

Användning av modern teknik och teknisk utrustning i brottmål har också ökat och kräver en hel del investering i de lokaler som enligt dagens beslut ska ingå i den långsiktigt hållbara tingsrättsorganisationen.

Att agera och argumentera från den ena ytterligheten till den andra i denna fråga, som Socialdemokraterna gör, skapar ingen trovärdighet. Detta är bara en i raden av frågor där den före detta justitieministern har gjort en 180-graders vändning från att ha varit i regeringsställning till att ha intagit oppositionens rollen. Har oppositionen över huvud taget vägt in investeringsbehovet för samtliga tingsrätter, samtliga kansliorter och samtliga tingsställen? Man har låtit dem gå i ovisshet under en lång tid, och därför har de stora uppdämda behov.

Med den helhet som erhålls genom regeringens nuvarande förslag kan bland annat eftersatta upprustningar vidtas. Det handlar om att utrusta lokalerna med modern teknik, bygga om lokaler för att uppnå en god säkerhet för personal, parter, vittnen och också för allmänheten. Genom det aktuella förslaget skapas en långsiktigt hållbar tingsrättsorganisation över hela landet. Förutsättningar ges också för att behålla en hög kvalitet i dömandet samtidigt som tillgängligheten för invånarna garanteras. Här har särskilda hänsyn också tagits till avstånden i Norrlandslänen. Därmed skapas arbetsro i en organisation som under lång tid har haft en mycket osäker tillvaro. Härigenom stärker vi också rättstryggheten för landets invånare i de viktigaste uppgifterna för rättsväsendet och domstolsorganisationen.

Fru talman! Jag instämmer i Helena Bouvengs och Jan Ertsborns yrkande om bifall till utskottets förslag och avslag på reservationen.
(Applåder)

Anf. 5 OTTO VON ARNOLD (kd):

Fru talman! Det är en glädjens dag i dag när vi ser framför oss en stabilitet i den kommande tingsrättsorganisationen. Våra domare och de anställda måste glädja sig åt att vi äntligen kan sjösätta en stabil organisation efter många år. Det har varit oroligheter i leden. Det har varit olika principer som har gällt från det ena stället till det andra.

Vi känner väl till medborgarnas behov i en rättsstat. Vi behöver effektiva domstolar, en likvärdig bedömning, hög kompetens och en hög servicenivå hos våra domstolar. Vi behöver också en närhet. Man ska givetvis kunna komma dit snabbt. Dessutom behövs det korta handläggningstider.

Det finns två bärande principer för det här förslaget. Det är glädjande att vi nu kan genomföra detta på de flesta ställen i landet. Det handlar om en judiciell och en administrativ bärkraft. De här två principerna kan vi nu genomföra.

Det kräver att den yttre organisationen för tingsrätterna samordnar med de övriga rättsinstanserna, det vill säga åklagare, polis och kriminalvård. Det är en viktig målsättning. Det krävs också tillgänglighet. Det får inte vara alltför stora avstånd. Vårt kära land ser inte likadant ut på alla ställen. Därför tillämpar man två modeller, en för den södra delen och en för den norra delen. Min ärade kollega Krister Hammarbergh kommer att prata mer om Norrlandsmodellen.

När det gäller den inre organisationen är givetvis storleken på tingsrätten viktig. Den kompetens som man kan bygga upp i form av specialisering och i form av ett brett underlag och därmed också en snabbhet i behandlingen är ett krav från våra medborgare på en effektiv organisation.

I framtiden kommer vi också att behöva anpassa oss till tiden. Säkerhetskraven och kraven på ny teknik kommer att var helt annorlunda än vad de har varit tidigare. Det har också tagits in i det här betänkandet. Därför tycker vi att det vi uppnår när det gäller möjligheter att investera långsiktigt ger en trygghet för framtiden. Tingsrätterna kommer också att bli en attraktiv arbetsplats.

Fru talman! Förslaget ger en långsiktig hållbarhet för våra tingsrätter, för de anställda och framför allt för de svenska medborgarna. Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionerna.

(Applåder)

Anf. 6 MARGARETA PERSSON (s) replik:

Fru talman! Först har jag en kommentar till att Thomas Bodström inte är närvarande i kammaren. Frågan är om detta bara gäller socialdemokrater. Jag har inga synpunkter på det, men jag noterar att varken Beatrice Ask eller Moderaternas gruppledare är närvarande här.

Det intressanta är inte varför Socialdemokraterna i dag intar denna ställning. Det har vi redogjort för. Det intressanta är varför några av de borgerliga partierna har ändrat inställning. Därför vill jag ställa en fråga till dig, Otto von Arnold. När riksdagen tidigare har behandlat skrivelser om en effektivare tingsrättsorganisation har Kristdemokraterna motsatt sig nästan alla förändringar. Man talade då om massnedläggningar, att ingen har kunnat påvisa att de mindre domstolarna har sämre kvalitet, att det lokala rättslivet i stor utsträckning försvinner, att polis, åklagare och advokater försvinner när tingsrätterna läggs ned och att rättssamhället berövas förutsättningar att fungera. Man undrade om det verkligen var motiverat med en nedläggning med tanke på vad det skulle komma att kosta. Detta tyckte Kristdemokraterna då. Då är frågan: Har ni ingen kritik mot det som nu sker, nämligen det sista steget i den långsiktiga förändringen av tingsrätterna? Hur kan man så snabbt ändra inställning?

Anf. 7 OTTO VON ARNOLD (kd) replik:

Fru talman! Jag håller helt och hållet med om att det är beklagligt att Bodström inte är närvarande. Han är ju trots allt pappa till mycket av detta. Det hade varit intressant att höra hans bevekelsegrunder för att han nu inte vill gå vidare.

Vi har ett antal principer i vår allians som vi vill följa. Vi har satt upp dem och accepterat dem. Vi går vidare med dem. Jag tror att det är viktigt att vi ser till medborgarnas behov. Vi behöver också ha en yttre organisation. Det måste finnas en samordning med de övriga rättsliga myndigheterna, och den inre organisationen måste ha en viss storlek. Effekten av det hela är positiv på många ställen.

Givetvis är det lätt att det blir lokalpolitik. Det ser vi också. Samma argument finns hos oppositionen. Det viktiga är vi får en långsiktigt hållbar tingsrättsorganisation. Jag tror att det är A och O här.

Anf. 8 MARGARETA PERSSON (s) replik:

Fru talman! Jag vet inte vad det har för betydelse om Thomas Bodström skulle vara närvarande eller inte. Det intressanta är kanske att Beatrice Ask inte heller är närvarande, om det nu är en så viktig fråga. Några talare nämner Thomas Bodström i var och varannan mening. Det är faktiskt en borgerlig regering. Nu får ni ta ansvar för den politik ni vill föra och inte ta upp vad Thomas Bodström har gjort eller inte gjort eller sagt eller inte sagt. Nu är det ni som regerar.

Min fråga var: Hur har Kristdemokraterna kunnat ändra inställning? Ni var oerhört kritiska mot den socialdemokratiska regeringen när vi genomförde den här förändringen tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Ni menade att vi genomförde förändringen alltför lättvindigt. Den var ogenomtänkt, hänsynslös och förhastad. Tycker inte Otto von Arnold att det är så i dag?

Anf. 9 OTTO VON ARNOLD (kd) replik:

Fru talman! Beatrice Ask sitter inte i riksdagen vad jag vet. Hon är minister. Det är kanske en viss skillnad.

Vi har ett antal principer för den här nedläggningen. Vi såg att det under den socialdemokratiska tiden var lite hipp som happ med detta, och man hade ingen klar linje i den ledning som fanns.

Därför vill jag återigen säga att vi menar att vi har en klar linje och en klar målsättning. Vi har en långsiktighet i det hela, och det är det som är det viktiga.

Anf. 10 KRISTER HAMMARBERGH (m):

Fru talman! Jag är ganska nöjd i dag, nöjd över att vi har räddat tingsrätten i Haparanda, nöjd över att vi har räddat tingsrätten i Skellefteå, nöjd över att vi har räddat tingsrätten i Lycksele, att både Härnösand och Sundsvall fick behålla sina tingsrätter och att Hudiksvall fick behålla sin. Så är det de facto tack vare den nya majoriteten.

Det är så som har sagts tidigare: Den tidigare regeringen lade ned 41 tingsrätter och drog in 90 domartjänster. Man var på god väg att nu lägga händerna även på norra Sverige och det län jag kommer ifrån. Jag ska inte prata så mycket om avstånden, som har tagits upp här tidigare, men jag kan ändå upplysa om en sak.

Jag får många gånger, i all vänlighet, höra en önskan om att hälsa till någon, när jag ändå åker hem till Norrbotten. Då brukar det visa sig att någon från södra Sverige känner någon i Kiruna och tycker att jag ska passa på att hälsa.

Jag bor i ett stort län. Det utgör en fjärdedel av landet. Jag bor i Luleå, och jag har 35 mil till Kiruna. Det är verkligheten i Norrbotten.

Hur kan jag påstå att vi nu räddar allt detta? Jo, september 2005 tillsatte den nuvarande utskottsordföranden – den icke närvarande utskottsordföranden, den utskottsordförande som har 10 000 kronor extra i månaden, och man kan tycka att han åtminstone kan närvara på justitieutskottets plenum – en utredning där han pekade på att tingsrättsorganisationen har en förändring som pågår. Det står ”pågår” i direktiven. Förändringen skulle fortsätta, och nu gällde det Norrland.

Syftet med den utredningen var att Domstolsverket tillsammans med andra myndigheter skulle se hur man kunde stärka beredningsorganisat-

ionen, som det brukar heta. Det handlade om att säkerställa möjligheterna att rekrytera personal, vilket brukar betyda att man ska göra större enheter och lägga ned de mindre. Det handlade också om att skapa förutsättningar för återkommande kompetensutveckling, och det brukar också betyda att man ska ha större enheter så att man lättare kan ha konferens. Det handlade också om att öka möjligheterna till specialisering, vilket betyder att man vill ha större enheter.

Uppdraget var solklart: Reducera antalet tingsrätter i norra Sverige.

Resultatet av utredningen kom mycket riktigt. Man hade följt direktiven från den tidigare socialdemokratiska regeringen. Men vi hade nu en ny regering.

Och vi har inte följt de rekommendationerna. Därmed har vi räddat tingsrätten i Haparanda, vi har räddat tingsrätten i Skellefteå, vi har räddat tingsrätten i Lycksele och en av dem i Härnösand, Sundsvall och Hudiksvall, som Socialdemokraterna de facto hade tänkt lägga ned.

Jag tycker att Socialdemokraterna faktiskt, när det gäller frågan om domstolsorganisationen, beter sig skamlöst. Tänk om väljarna fick se den motion ni har lämnat in, som uppgår till en tredjedels sida och mest påminner om en insändare! Det enda ni gör är att förneka det som har hänt och säger att nu får det vara bra.

Vi använde vår tid i opposition till att förbereda vår politik för att genomföra det vi hade sagt. För det brukar ni i oppositionen kritisera oss. Men vad är det ni gör i opposition? Ni förnekar det ni har gjort, och ni vill inte tala om vad ni har tänkt göra.

Jag måste säga att när jag tittar i reservationen bävar jag för Norrlands skull för vad som skulle hända om ni återigen fick makten. Nämner ni norra Sverige med ett enda ord? Nämns Norrbotten i reservationen? Nej. Västerbotten? Nej. Västernorrland? Nej. Jämtland? Nej. Gävleborg? Nej.

Det Socialdemokraterna ömmar för i sin reservation är att regeringen inte skriver fler ord om varför man inte lägger ned kansliet i Landskrona. Ni hade alltså velat ha en starkare motivering till varför den här regeringen inte lägger ned kansliet i Landskrona. I sak hade ni tydligen samma uppfattning. Sedan ömmar ni för kansliet i Motala, som organisationen inom den tingsrätten själv vill lägga ned.

Men var är orden om Norrland: Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland, Jämtland och Gävleborg? Nej, där talar tystnaden sitt klara språk. Ni hade tänkt genomföra Norrlandsutredningens förslag. Ni hade tänkt lägga ned tingsrätterna.

Vi måste göra de här förändringarna nu, därför att det har stått stilla. Det har varit oro i organisationen. Det innebär att små orter har fått svårigheter att rekrytera därför att man inte har vetat om man skulle få vara kvar eller inte. Lokalerna är av undermålig standard. Nu får de en nödvändig upprustning. Vi har haft en otillständigt dålig ordning, som nu ska förbättras, när det gäller möjligheter för vittnen och andra parter att känna sig trygga i tingsrättslokalerna. Nu får vi den säkerhetsstandard vi så väl behöver. Nu bestämmer vi oss. Vi satsar pengar på lokalerna. Det har stått stilla länge. Framför allt: Vi räddar Norrland, där ni hade tänkt lägga ned.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

(Applåder)

Anf. 11 FREDRIK OLOVSSON (s):

Fru talman! Som katrineholmare tycker jag att det är tråkigt att i dag behöva uppleva hur vår tingsrätt sitter på de anklagades bänk. Den är en av många verksamheter i vår kommun som vi med rätta kan känna oss stolta över. Att den borgerliga majoriteten här kommer att ta den ifrån oss är någonting som vi tycker är väldigt tråkigt. Extra trist blir det förstås eftersom regeringens besparingsåtgärder också på andra områden som Skatteverket, kronofogden och Försäkringskassan drabbar vår ort.

Det är förstås inte fel att man försöker effektivisera den statliga verksamheten. Tvärtom ska statlig verksamhet inte finnas för sin egen skull. Det gäller givetvis också tingsrätter.

Men tingsrätten i Katrineholm är en bra och effektiv domstol. De vinster som sägs komma av den här nedläggningen är inte särskilt realistiska. Därför vill jag att riksdagen avvisar regeringens förslag. Om ambitionen är en effektiv tingsrättsorganisation ska Katrineholms tingsrätt vara kvar.

Som jag sade fungerar tingsrätten i Katrineholm bra och effektivt. Man har låg personalomsättning. Man har inte svårare att rekrytera personal än någon annan tingsrätt när det uppstår vakanser. Kompetensutvecklingen sköts på ett bra sätt. Målbalanserna ligger bra till jämfört med andra jämförbara tingsrätter, och antalet domar som ändrats i högre instans är ganska litet.

På punkt efter punkt faller de argument som används för varför den här tingsrätten ska läggas ned. Vill man ha en effektiv tingsrättsorganisation ska Katrineholms tingsrätt vara kvar.

När jag har besökt tingsrätten har jag fått ta del av statistik som visar att den är en av de mest omtyckta arbetsplatserna i hela Domstols-Sverige. Kanske är det också därför resultaten sedan blir bra och det är ganska lätt att rekrytera personal.

Den informationen kanske också justitieministern hade fått om hon hade bemödat sig om att besöka tingsrätten i Katrineholm när hon besökte vår kommun för några veckor sedan, men det gjorde hon förstås inte.

Hade hon gjort det hade hon också fått veta att nedläggningen även kommer att drabba polisverksamheten. En resa till tingsrätt kommer att ta minst en och en halv timme längre för oss katrineholmare, och det gäller faktiskt också för poliser. Det handlar om minst en och en halv timme varje gång. Det kommer nog inte att drabba mig så där väldigt mycket – jag är inte så ofta i tingsrätten – men det kommer att drabba poliser, som är där. När timmarna för poliserna räknas ihop blir det faktiskt flera heltidstjänster som kommer att tas från aktiv, brottsbekämpande verksamhet till transporter. Men det struntar man uppenbarligen i från regeringens håll och från den borgerliga majoriteten i utskottet. Avstånd finns tydligen bara norr om Mälaren.

Det tillskott av poliser som vi gemensamt arbetar för kommer i vår kommun att läggas på meningslösa transporter. Om ambitionen är ett effektivt rättsväsende då ska Katrineholms tingsrätt vara kvar, och jag hoppas att det också kan bli riksdagens beslut i eftermiddag.

Anf. 12 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik:

Fru talman! Jag har all respekt för att man värnar om sin egen ort. Det gör vi alla. Samtidigt måste jag ställa några frågor. Tydligt finns avstånd bara i norra Sverige, sades det. Det är sju mil mellan Katrineholm och Nyköping. Hur långt är det mellan Luleå och Kiruna? Eller är det så att avstånden i södra Sverige är längre fastän de är kortare? Hur långt kommer du sju mil i norra Sverige? Det tar lika lång tid, ibland längre, att transportera sig mellan orter i norra Sverige eftersom vägarna är sämre. Vi måste använda samma mallar. Sedan har jag full respekt för att man värnar om sin egen ort.

Fredrik Olovsson har argumenterat kraftfullt mot vad hans tidigare regering genomförde när de lade ned 41 tingsrätter. Med de argumenten borde ingenting av vad den tidigare regeringen gjorde ha gjorts. Det är viktigt att Fredrik Olovsson står fast vid det även i en fortsatt diskussion gällande rättsväsendet. Hans parti har föreslagit att vi ska spara 30 miljoner kronor på domstolsväsendet. Om ni hade haft möjlighet att genomföra den besparingen, var tror Fredrik Olovsson att Motala kansliort då hade hamnat? Vilka tingsrätter tror han hade lagts ned i så fall? Det handlar om betydligt mindre resurser.

Anf. 13 FREDRIK OLOVSSON (s) replik:

Fru talman! Det stämmer att det är sju mil mellan Katrineholm och Nyköping, och eftersom jag bott i Luleå vet jag att det är ungefär 35 mil till Kiruna. Jag har åkt den sträckan. Det är alltså inte det debatten handlar om.

Debatten handlar om de poliser i Katrineholm som nu kommer att få sitta i bilen i väntan på domstol i stället för att vara ute i aktivt brottsbekämpande arbete. Det är vad det handlar om. Det är inte så att vi socialdemokrater föreslagit att de tingsrätter i Norrland som Krister Hammarbergh tog upp ska läggas ned. Så är det inte. Det är något som han hittar på för att få ihop sin argumentation.

Jag tycker att det vore på sin plats att de borgerliga politiker som före valet, bland annat i Katrineholm, stod upp och sade att en borgerlig regering är en garant för att tingsrätten i Katrineholm ska vara kvar nu också tog lite ansvar. Nu är ni i regeringsställning. Nu har ni makten. Nu får ni också ta ansvar för de beslut ni fattar.

Anf. 14 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik:

Fru talman! Det är fullständigt självklart att man måste ta ansvar när man har makten, men jag anser att man som folkvald politiker också ska ta ansvar när man sitter i opposition. Vilka tingsrätter skulle läggas ned om ni fick makten, Fredrik Olovsson? Ni ska ju spara 30 miljoner. Eller ska vi inte läsa era motioner som om de var seriöst menade? Vilka tingsrätter vill ni lägga ned när ni ska spara 30 miljoner kronor på domstolsväsendet?

Jag står inte och hittar på. Den utredning som jag refererar till beställdes av den tidigare justitieministern Thomas Bodström med argumentationen att man ska se över tingsrättsorganisationen för att få den mindre, med större enheter. Det är sanningen. Det fanns väl ett syfte med att tillsätta utredningen? Eller har den socialdemokratiska regeringen alltid tillsatt utredningar bara för att hålla utredningsmaskineriet i gång

utan att vilja någonting med det? Nej, den argumentationen köper jag inte. Jag tror inte på den, och det gör knappast någon annan heller. Det var syftet. Återigen: Ni vill spara 30 miljoner. Ni har tillsatt utredningar med syftet att lägga ned verksamhet. Stå inte och påstå att det inte är verkligheten och att ni aldrig velat göra detta!

Kan Fredrik Olovsson kort kommentera skrivelsen från Linköpings tingsrätt vad gäller Motala? Varför har Linköpings tingsrätt tillskrivit Domstolsverket beträffande olägenheterna med just den kansliorten?

Anf. 15 FREDRIK OLOVSSON (s) replik:

Fru talman! När det gäller Motala överlåter jag det med varm hand till Sonia Karlsson som kommer att tala om just Motala.

I stället kan jag fortsätta att tala om Katrineholm, den tingsrätt som Krister Hammarbergh kommer att lägga ned. Sedan kan han låtsas att vi socialdemokrater föreslagit i kammaren eller någon annanstans att vi ska lägga ned de tingsrätter som man nu försöker ge sken av att man räddar. Det enda man räddar är möjligen sin ihåliga argumentation, att man bytt linje och nu lägger ned tingsrätter som man tidigare sagt skulle finnas kvar. Det tycker jag är mycket beklagligt.

Anf. 16 SONIA KARLSSON (s):

Fru talman! Jag vill börja med att instämma i Margareta Perssons anförande samt yrka bifall till reservationen i betänkandet.

Jag saknar att utskottet i sin motivering angående förslaget om nedläggning av Motala kansliort endast tagit hänsyn till vad som framförs i en skrivelse från Linköpings tingsrätt men inte tagit hänsyn till vad Motala, Vadstena och Ödeshögs kommuner framfört, eller för den delen länsstyrelsen i Östergötland, som under många år framfört vikten av att kansliorten i Motala ska bibehållas.

Förändringen av Motala tingsrätt till kansliort skedde i maj 2001. I Motala handläggs i första hand mål med ärenden med lokal anknytning till Motala, Vadstena och Ödeshögs kommuner. Befolkningsunderlaget i dessa kommuner är drygt 55 000. Det är självklart mycket viktigt att behålla verksamheten vid kansliorten i Motala för att uppnå en god lokal anknytning till Motala, Vadstena och Ödeshög.

Det som varit det stora problemet är att den förra lagmannen vid Linköpings tingsrätt inte respekterade regeringens och riksdagens beslut. I stället för att göra det bästa av situationen och se till att verksamheten fungerade väl på båda kansliorterna agerade lagmannen för att beslutet skulle rivas upp och Motala kansliort läggas ned. Bland annat återbesattes inte tjänsten som rådman vid kansliet varför samtliga ungdomsmål och häktningsförhandlingar förlades till Linköpings tingsrätt, vilket inneburit resor, transporter av häktade och inte minst olägenheter för polis, advokater och målsägande.

Hur mycket denna förändring påverkade Motala kansliort kan tydligast utläsas när jag jämför en skrivelse från Motala, Vadstena och Ödeshögs kommuner till justitieminister Thomas Bodström den 3 november 2003 samt därefter en skrivelse från nuvarande lagmannen vid Linköpings tingsrätt till Justitiedepartementet den 6 december 2006.

I skrivelsen från de tre berörda kommunerna 2003 nämns att vid Motala kansliort avgörs årligen 465 mål fördelade på i dag två verk-

samma domare, alltså klart över den av Domstolsverket fastställda normen för full domartjänst på 210 mål årligen. I samma skrivelse framförs också skarp kritik mot lagmannens agerande för att i strid med fattade beslut arbeta för att lägga ned Motala kansliort.

I nuvarande lagmannens skrivelse från december 2006 framförs att för att motverka nackdelarna med två kansliorter infördes delvis nya arbetsformer. Det innebär att ingen domare eller notarie är fast placerad i Motala utan delar på uppgiften att hålla brottmålsting i Motala. Under våren 2007 planeras 16 ordinarie brottmålsting i Motala. Endast en domstolssekreterare, en expeditionsvakt och en deltidsanställd lokalvårdare har alltså sin huvudsakliga placering i Motala.

Om man alltså jämför det som var riksdagens intention, att vi skulle ha en fungerande kansliort i Motala, och det som framfördes från de tre kommunerna 2003, när det verkligen fanns ett underlag, med hur dåvarande lagmannen underminerade detta beslut ser man att det i december 2006 bara är en kuliss kvar av Motala kansliort.

Sedan konstaterar lagmannen i sin skrivelse att den nuvarande ordningen är en belastning för tingsrätten och att det kostar. Det är klart att det blir dyrt när man tömt kansliorten på allt innehåll.

Det jag tycker är särskilt stötande för rättsmedvetandet är att en lagman vid en domstol under lång tid kan underminera beslut av riksdag och regering och sedan ändå få som han vill. Det är en sak att man kanske inte tycker om det beslut som togs, men regerings- och riksdagsbeslut ska väl gälla även för domstolarna och deras anställda.

På grund av den tidigare lagmannens hantering, men även nuvarande lagmans vid Linköpings tingsrätt, fick aldrig kansliet i Motala möjlighet att verka enligt de intentioner som gällde vid den tid då riksdagen fattade beslut om den nuvarande organisationen.

Fru talman! Jag anser att Motala ska bibehållas som kansliort inom Linköpings tingsrätt.

Min fråga till den borgerliga majoriteten är: Anser inte ni också att riksdagsbeslut ska följas?

Anf. 17 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag vill erinra om att när ett uttalande eller en skrivelse av en enskild tjänsteman lyfts fram i debatten är det inte möjligt för den tjänsteman som är utpekad att delta i debatten, och det är på gränsen till kritik av ett beslut som är fattat av en myndighet.

Anf. 18 JAN ERTSBORN (fp) replik:

Fru talman! Jag vill inleda med att säga att jag har full förståelse för att Sonia Karlsson vill värna om kansliorten i Motala, men jag har lite svårt för att hitta argumenten. Man kan titta på sakargumenten, på avstånd, lokalförhållanden och så vidare, men det kanske viktigaste är den inre organisationen i tingsrätterna.

Det gjordes en utvärdering av några sammanläggningar redan strax efter sekelskiftet, och då konstaterade tidigare generaldirektören Anders Eriksson i sin utredning att flerortsmodellen var alldeles för besvärlig att arbeta med för att man skulle kunna få en god arbetsordning i domstolarna.

Motala ligger cirka fem mil från Linköping. Om man nu ska argumentera för att Motala ska ha kvar kansliorten, med en eller två domare, måste man ställa frågan om alla de andra nedläggningarna som har gjorts under sex år. Trelleborg är ett exempel. Värnamo är ett annat. Jag ser att Carina Hägg har kommit in här, och jag kommer ihåg när hon stod här och talade sig varm för att Värnamo tingsrätt skulle få vara kvar och sedan inte röstade på det viset. Men det är en annan sak. Om man tittar runt i landet, vad är det som gör att just Motala ska ha en kansliort kvar? Finns det några specifika förhållanden i Motala som inte finns i Trelleborg? Det är min fråga.

Anf. 19 SONIA KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Före förändringen, före 2001, fanns det en tingsrätt i Mjölby, en i Motala och en i Linköping. Förslaget från Domstolsverket var vid det tillfället att Mjölby och Motala skulle föras till Linköpings tingsrätt. Så har Domstolsverket alltid tyckt.

I den diskussion som var tittade vi inte bara på hur det fungerar inom själva domstolen utan också på hur det påverkar de kommuner som berörs och närheten till domstolen. Fredrik Olovsson nämnde detta. Vi har ett 60-tal häktningsförhandlingar, och två poliser måste vid varje tillfälle följa med fram och tillbaka till Linköping. Det tar mycket resurser från polisen. Det är också fråga om huruvida vi har advokater på orten. Det har en stor påverkan.

Alla tre kommunerna och Östergötlands länsstyrelse har hela tiden påtalat vikten. Det var av det skälet som vi fick en kansliort i Motala. I den här balansen och avvägningen ansåg man att det fanns skäl att ha kvar en kansliort just i Motala. Sedan har det skett andra förändringar i övriga landet som man har bedömt på liknande sätt och där man har gjort avvägningar av vad behovet är.

Anf. 20 JAN ERTSBORN (fp) replik:

Fru talman! Det är väl kända omständigheter som Sonia Karlsson räknar upp, men de gäller även i Trelleborg, Oskarshamn och så vidare. Polisen måste transportera anhållna personer till förhandlingar, och enskilda personer måste förflytta sig för att komma till en domstol. Vi känner väl till det.

Jag ställer än en gång frågan: Vad är det som gör det så speciellt med Motala? Och vem var det som beslutade att lägga ned Motala tingsrätt?

Anf. 21 SONIA KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Jag inledde mitt första svar med att säga att förslaget från Domstolsverket var att Motala tingsrätt och Mjölby tingsrätt skulle föras till Linköpings tingsrätt. I de diskussioner som vi hade i vår riksdagsgrupp om balansen och var behovet fanns för kommunerna i västra länsdelen blev förslaget, som också lades fram i propositionen, att det skulle finnas en kansliort i Motala just för att möta alla delar. Jag hoppas att Jan Ertsborn har läst min motion, där jag redogör väldigt väl för de saker som berörs.

Det som jag tycker är mer intressant är det som jag ställde en fråga om till den borgerliga majoriteten: Anser ni att riksdagsbeslut ska följas? När nu riksdagen har beslutat att vi ska ha en kansliort i Motala, ska man

då kunna underminera ett sådant beslut, inte bry sig om det, för att till slut få som man vill? Tycker Jan Ertsborn att det är rätt ordning?

Prot. 2007/08:106
7 maj

Anf. 22 ANDERS KARLSSON (s):

Fru talman! Jag ska en kort stund uppehålla mig vid tingsrätten och den dömande verksamheten i Landskrona.

Jag tror att situationen i Landskrona kommun är väl känd för justitieutskottets ledamöter. Den har under ett antal år varit oerhört besvärlig, med relativt hög kriminalitet för en ort av den storlek som Landskrona är. Det har inneburit att vi politiker på samlad front, oberoende av parti och oberoende av i opposition eller i majoritet, har sett till att göra allt som går för att komma till rätta med problematiken.

Problematiken har säkert sin grund i många olika saker, men det är framför allt att Landskrona i början av 90-talet i samband med krisen på Balkan fick oerhört mycket flyktingar. Ett år fick vi över 1 800 flyktingar, och det fanns en flyktinghandläggare. Det innebar att den sociala utslagningen blev väldigt stark.

Väldigt många av de ungdomar som kom dit hade traumatiska upplevelser bakom sig och hade jätteproblem att anpassa sig i samhället. Av det växte fram en stark gängbildning. Väldigt många ungdomar har sökt sin trygghet i gängbildningen och har kanske ställt till en hel del problem för oss. Vi har, som sagt var, försökt jobba med det här över de politiska gränserna.

Polisen flyttade till Helsingborg, och dit är det 20 kilometer – vi pratade tidigare om kilometer här. Det är 35 kilometer till Lund, ungefär 45 till Malmö, 100 till Kristianstad och så vidare. I Skåne bor 1,2 miljoner människor. Men det är inte avståndet som har varit skälet till att tingsrätten i Landskrona ska få fortsätta sin verksamhet och att den dömande verksamheten ska finnas kvar i Landskrona, utan det är faktiskt det som har hänt och den speciella situation som finns i Landskrona.

Jag och Christin Hagberg från Svalöv – det är Svalövs och Landskrona kommuner som har den dömande verksamheten i Landskrona – skrev då en motion om att man skulle byta ut ett ord, från ”bör” till ”ska”. Den motionen har den borgerliga majoriteten avstyrkt. Det är helt obegripligt.

Om vi nu säger att vi motiverar det med att det finns specifika problem i Landskrona, att vi ska se till dem och att den dömande verksamheten därför ska finnas kvar, varför kan man då inte tillstyrka det enkla förslaget i motionen om att byta ordet ”bör” till ”ska”? Det är för mig obegripligt.

Otto von Arnold säger att det är en glädjens dag och att det är ett antal principer som gör att det här beslutet fattas. Vad är det för principer som gör att man inte kan byta ordet ”bör” till ”ska”? Vad är det för glädjens dag i övrigt? Det gör mig lite fundersam.

När jag i dagarna träffade en av de ledamöter som är nämndemän i Landskrona fick jag det som vi skriver bekräftat. Av 50 domstolsärenden som ska utföras på 50 dagar i Landskrona under hösten är 25 redan flyttade till Lund.

Nu avlövar lagmannen i Lund tingsrätten i Landskrona därför att ordet ”bör” inte byts ut till ”ska”. Därför yrkar jag bifall till den motion som har väckts av Christin Hagberg och mig.

*En långsiktigt hållbar
tingsrättsorganisation*

Anf. 23 MARGARETA PERSSON (s) replik:

Fru talman! Man tycker kanske att någon från den borgerliga majoriteten kunde ha gått upp och svarat Anders Karlsson varför man inte kan bifalla en ändring av ett ”bör” till ett ”ska”. Det har betydelse för framtiden, och detta handlar om långsiktig planering för tingsrättsorganisationen.

Min fråga till Anders Karlsson är: Vad får det, som du ser det, för konsekvenser om man inte får denna långsiktiga garanti för att Landskrona tingsrätt ska vara kvar?

Anf. 24 ANDERS KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Konsekvenserna har jag nämnt tidigare. Det kan tyckas rimligt att man till och med har bara en tingsrätt för hela Skåne, för det är ungefär tio mil i nordsydlig riktning och lika långt i östvästlig riktning. Geografiskt sett skulle det inte behöva vara så många.

Men med tanke på Landskronas speciella struktur och de jätteproblem som Landskrona har är det en viktig symbol för Landskronaborna att domstolen finns kvar där. Det är den symboliska betydelsen av att den finns där, att det finns närvarande poliser och en dömande verksamhet. Det är också en sysselsättningsfråga, för väldigt många advokater har sin verksamhet i Landskrona. Men framför allt handlar det om symbolvärdet i att den dömande verksamheten finns i Landskrona.

Anf. 25 MARGARETA PERSSON (s) replik:

Fru talman! Det finns väl också ett annat skäl, nämligen att det blir en skyndsam handläggning av målen, Anders Karlsson? Det har betydelse, som ni skriver i er motion, att det är en förebyggande verksamhet och att den har utvecklats positivt därför att man har en skyndsam handläggning av de ärenden som finns.

Anf. 26 ANDERS KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Självklart innebär det också en snabbare handläggning. Vid det förra tillfället då det fanns en diskussion om detta liknande den om Motala hade vi jättediskussioner om just det här. Vi blev överens om att kansliorten skulle flytta till Lund. Förslaget från Domstolsverket var att det skulle vara Helsingborg som var tingsrätt. Vi flyttade den i stället till Lund för att det skulle vara dömande verksamhet och så vidare.

Argumentet mot Landskrona var att man inte hade tillräcklig kompetens, men där fick man backa. Vid det tillfället hade man i Landskrona fyra domare, och man hade haft två EU-domare – två mål i hela Sverige, och de var båda verkställda i Landskrona.

Jag vidhåller fortfarande att det är närheten, symbolvärdet och den snabba handläggningstiden som gör att tingsrätten i Landskrona ska finnas kvar som dömande verksamhet – tingsrätten i Lund med dömande verksamhet i Landskrona.

Anf. 27 CARINA HÄGG (s):

Fru talman! Jag blev omnämnd i debatten, och det föranledde mig att gå upp. Jag hade funderat på det tidigare, men man får ju prioritera, och

jag hade därför tänkt avstå från just den här debatten. Men jag tar gärna del i de här frågorna.

Prot. 2007/08:106
7 maj

Det är helt riktigt att jag kämpade länge för de olika delarna av rättsväsendet i Värnamoområdet. Värnamo tillhör GGVV-området – kanske mer känt som Gnosjöbygden – där man har en struktur där man också är beroende av att ha en juridisk infrastruktur.

Hur man ser på tingsrätter, åklagarväsen, häkte och andra delar av rättsväsendet är naturligtvis något som primärt berör justitieutskottet, men det har sidoeffekter som berör andra delar av samhället.

Jag fick här frågan hur jag röstade. Det var något jag noga övervägde inför ställningstagandet i riksdagen mot bakgrund av mitt engagemang och av att jag visste att det fanns ett brett stöd i Värnamobygden för att bevara tingsrätten när detta var aktuellt. Dessvärre fanns det inte sådana reservationer, och det fanns ingen möjlighet för mig att ha två alternativ att välja mellan. Jag beklagar att den dåvarande oppositionen inte valde att ge realistiska alternativ att rösta på.

Beslutet om tingsrättens vara eller inte vara i Värnamo togs strax före valet. Det var inte fullt ut verkställt vid tidpunkten för valet. Det fanns alltså möjlighet att ändra på det. Lokaler fanns kvar. Det fanns infrastrukturer i byggnader och på annat sätt. Det fanns personal att tillgå. Man hade mycket väl kunnat se till att vi hade fått en annan utveckling av tingsrätten i Värnamo än vad som nu har blivit fallet.

Med den starka argumentation som fanns och med den enighet som jag upplevde att vi hade över partigränser och blockgränser i bygden trodde jag att vi skulle kunna hantera den här frågan gemensamt. Men så blev det inte. Det var mycket ord från oppositionen, men det fanns ingen reell vilja att hjälpa till att rädda tingsrätten i Värnamo. Jag beklagar det, Ertsborn, men så är fallet. Det fanns alla möjligheter, men du och den borgerliga alliansens företrädare i området tog inte vara på dem. Det var inte intressant efter valdagen. Jag beklagar det.

Anf. 28 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik:

Fru talman! Jag är glad att i dag konstatera att vi räddar ett antal tingsrätter, stick i stäv med de utredningar som har presenterats – utredningar som beställdes av den socialdemokratiska regeringen i november 2005.

Bara så att det blir tydligt skulle jag vilja fråga Carina Hägg: Vilken regering satt vid makten när Värnamo tingsrätt lades ned?

Anf. 29 CARINA HÄGG (s) replik:

Fru talman! Jag tyckte att jag förklarade det och var tydlig med det i mitt anförande. Jag förstår inte varför debattören här inte är medveten om vilka regeringar som har suttit under vilka mandatperioder. Jag tror att de övriga både i och utanför kammaren är väl medvetna om det.

Jag har också relaterat till att vi jobbade länge men inte framgångsrikt för att rädda tingsrätten i Värnamo. Jag upplevde att det fanns en samstämmighet med den dåvarande oppositionen, men den höll inte över valdagen. Då valde man i stället att slå sig till ro i sina bänkar här och inte fullfölja det som var möjligt, nämligen att se till att vi fortfarande skulle ha en tingsrätt i Värnamo. Det bär ni ansvar för.

Det måste du försvara här. Varför blev det på det sättet? Jag inser att man successivt måste reformera tingsrättsorganisationerna som alla andra delar av samhället, och det blir för det mesta bra, men det finns punkter där man kan tycka att det inte blev bra därför att man ser det från ett närmare håll. Det kan vara punkter där det får andra effekter, som inte justitieutskottet primärt har ansvaret för, men som man i samverkan med andra får fundera över.

Varför har inte utskottsmajoritetens ledamöter tillsammans med regeringen sett till att ändra på detta? Huset fanns kvar och det fanns möjlighet. Sista ordet var inte sagt. Varför lät man tingsrätten i Värnamo gå i graven när man hade möjligheten att låta den vara kvar? Ni hade lovat – både i kammaren och lokalt – att detta skulle ni se till att rädda. Sedan blev det bara tyst. Det tycker jag är ett svek.

Jag har kämpat för detta. Jag har samma uppfattning i dag som jag hade tidigare. Det är på din sida som förändringen av inställningen har skett. Det får du ta ansvar för, och du får gärna förklara skiftet i uppfattning här och nu.

Anf. 30 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik:

Fru talman! Jag tyckte att jag ställde en relativt enkel fråga för protokollets skull. Jag kan ställa den igen, så att det blir tydligt. Uppenbarligen vill Carina Hägg inte ta ordet i sin mun. Var det en socialdemokratisk regering som lade ned tingsrätten i Värnamo? Ett ja eller ett nej räcker.

Anf. 31 CARINA HÄGG (s) replik:

Fru talman! Beslutet här i riksdagen togs under en socialdemokratisk regering och av en majoritet av socialdemokrater här i riksdagen, men det fullföljdes under en borgerlig regering. Därför finns det ett ansvar. Huset stod där, personal fanns och det fanns infrastruktur, men ni valde att inte rädda tingsrätten. Det har ni ansvar för. Ni har inte försökt korrigera beslutet, och jag är förvånad över att ni inte tar ansvar för det här i dag. Det kanske är smärtsamt att bli påmind om att ni svek när det gällde tingsrätten i Värnamo.

Jag har haft samma uppfattning i den här frågan i år efter år, och det har jag i dag också. Jag tycker att beslutet var fel.

Men jag vet vem som hade sista möjligheten att rädda tingsrätten och den juridiska infrastrukturen och vem som inte tog den. Det var den nuvarande majoriteten.

Anf. 32 ANDERS HANSSON (m):

Fru talman! Jag går egentligen upp i talarstolen i dag med anledning av det som Anders Karlsson sade just om Landskrona tingsrätt.

Jag kan kanske tycka att man redan när man säger Landskrona tingsrätt är ute på lite hal is. Landskrona är faktiskt en kansliort. Margareta Persson tog replik på sin partikamrat, men man lyckades ändå inte få fram det. Det är faktiskt ganska intressant att man tar replik på sin partikamrat. Jag saknade repliker från just oppositionen på mina partikamraters anföranden.

Kansliorten Landskrona har två domstolssekreterare anställda och en telefonist från Manpower. Så ser det ut i dag i Landskrona kansliort.

Inom ungefär tre mils radie finns det tre tingsrätter. Det är tingsrätten i Helsingborg, det är tingsrätten i Lund, och det är tingsrätten i Malmö.

Anders Karlsson har skrivit i en motion att man tycker att man helt enkelt ska få upp Landskrona kansliort till en tingsrätt. För mig är det naturligtvis glädjande att Anders Karlsson vill göra så. Men jag vill minnas att det 2002 togs beslut av Anders Karlsson, om jag inte har fel, om att Landskrona inte skulle ha en tingsrätt, utan det skulle bli just en kansliort. Har man ändrat sig nu?

Jag har själv arbetat inom Domstolsverket, på Trelleborgs tingsrätt. År 2005 var Anders Karlsson med om att lägga ned denna tingsrätt. Den försvann helt. Det blev inte ens en kansliort. Den försvann helt. Där fanns det fem domare, lika många notarier, vaktmästare, telefonister och flertalet domstolssekreterare. Här lades det ned. Klonk, sade det bara. Då sade Anders Karlsson ingenting. Jag kan inte förstå detta.

Hur kunde detta ske? Jo, det berodde på att Socialdemokraterna lade ned över 40 tingsrätter under sin tid.

Jag håller med Anders Karlsson om att Landskrona är en ort med många problem. Orsakerna till problemen är många. Jag ska inte gå in på dem i dag. Det har Anders Karlsson redogjort för bra, tycker jag.

Löser vi de problemen genom att göra Landskrona kansliort till en tingsrätt, med de kostnader som det skulle medföra? Då skulle man även helt enkelt gå emot det beslut som Anders Karlsson tog 2002 om att lägga ned tingsrätten i Landskrona. Jag tror inte att det är det vi behöver i Landskrona. Landskrona behöver poliser, inte en uppgradering från kansliort till tingsrätt.

Jag tycker att det är ganska magstarkt att väcka en motion i år, 2008, som helt går emot ett beslut som man själv har varit med och röstat för i riksdagen, att ta bort Landskrona tingsrätt.

(Applåder)

Anf. 33 ANDERS KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Det kan bero på mitt tidigare yrke som byggnadsarbetare att hörseln är lite dålig. Tyvärr är det så.

Jag vet inte var Anders Hansson har läst i vår motion att vi ska ha en tingsrätt i Landskrona. Jag tror att Anders Hansson får läsa motionen igen. Det tror jag är det första. Det är väldigt viktigt, när man debatterar, att man vet vad man pratar om. Det känns som att Anders Hansson inte vet det.

Om jag nämnde tingsrätt i mitt anförande sade jag ändå att det handlade om dömande verksamhet i Landskrona. Vi skriver att "Lunds tingsrätt även fortsättningsvis ska ha kansli och dömande verksamhet i Landskrona".

Jag blev förvånad över att ingen av er som pratade om det här tidigare begärde replik på mig. Nu gjorde Margareta det så att vi ytterligare kunde utveckla den diskussion som finns om Landskrona.

Du säger sedan att det nästan inte finns något kvar i Landskrona. Nej, det är rätt. Man har nämligen en lagman i Lund som vill lägga ned det här. Han har skrivit det i alla remissvar. Därför är detta oerhört viktigt, om ni verkligen vill det som ni skriver både i skrivelsen och i ert svar, att det ska finnas kvar, av särskilda skäl. Ni uttrycker att det finns särskilda skäl.

De särskilda skälen behöver vi inte gå in på igen. Dem har jag försökt att beskriva, och det har Hansson också gjort tidigare. Men varför kan ni inte ändra er och bifalla motionen om att det ska stå att man ska ha verksamhet. Då säger ni ju att de särskilda skäl som finns också ska finnas kvar.

Om ni inte skriver ”ska” tror jag inte att det finns någon dömande verksamhet kvar i Landskrona om två år, om vi har en debatt om det här. Vill ni det, så säg det! Annars borde ni skriva ”ska” och bifalla motionen.

Anf. 34 ANDERS HANSSON (m) replik:

Fru talman! På tal om att läsa handlingarna har vi faktiskt kansliorten Landskrona kvar, som Anders Karlsson kanske också har läst. Den kommer att vara kvar och kommer fortsatt att vara knuten till Lund.

Anders Karlsson säger att lagmannen i Lund vill lägga ned kansliorten Landskrona. Det får ju stå för lagmannen i så fall. Vi kan bara ta beslut om att kansliorten Landskrona ska vara kvar. Det är väldigt konstigt att vi inte kan vara överens om ifall det ska stå ”ska” eller ”bör”. Ja, den bör vara kvar.

Vad vill ni mer att vi ska göra? Vi har den ju kvar. Ni tar ned den från en tingsrätt till en kansliort. Det kan jag ställa mig väldigt frågande till.

Det är egentligen så, återigen, att det i Landskrona behövs poliser. Det behövs inte endast en kansliort. Det ska vara en kansliort. Det kan jag definitivt hålla med om. Det bör vara en kansliort. Men samtidigt är det poliser vi behöver i Landskrona. Det tror jag att Anders Karlsson är helt medveten om.

Anf. 35 ANDERS KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Nu kan jag inte budgeten och den vårproposition som är framlagd exakt, men jag har ett svagt minne av att den borgerliga regeringen nu drar ned anslagen till polisen med ett antal miljoner. Så det hänger inte heller ihop, Anders Hansson, att det är fler poliser.

Men man ska kanske flytta från en annan ort till Landskrona. Vi är helt överens om det också. Och vi är överens, oppositionen och den borgerliga regeringen, om att vi ska upp till 20 000 poliser. Det är vi också överens om. Men det är inte det som det handlar om.

Det intressanta är att Anders Hansson faktiskt säger det som jag har sagt hela tiden, att det ska stå ”ska”. Det sade du två gånger i ditt anförande. När jag började skratta kom du på att det nog var ”bör” det stod. Det är en avsevärd skillnad.

Kan Anders Hansson garantera mig att dömande verksamhet fortfarande finns i Landskrona 2010, att de 25 som finns här, som ska vara dömande verksamhet i Lund, också är i Landskrona? Man har flyttat hälften av de tingsrättsförhandlingar som ska vara här från Landskrona till Lund. Jag har beviset här. Det står här. Det är 50 tillfällen för dömande verksamhet. 25 är redan flyttade till Lund. Nästa år är kanske alla 50 flyttade till Lund. Därför är det viktigt att det står ”ska” och inte ”bör”.

Kan vi vara överens, Anders Hansson, om att det är en viss skillnad på ”ska” och ”bör”?

Anf. 36 ANDERS HANSSON (m) replik:

Fru talman! Att det är en viss skillnad på ”ska” och ”bör” kan man verkligen hålla med om. Men jag kan ändå inte förstå att det är detta som är det stora problemet, om det står ”ska” eller ”bör”. Tycker Anders Karlsson att detta är det mest väsentliga i diskussionen?

Jag tycker att man möjligtvis medvetet försöker flytta det fokus som faktiskt ligger på att vi i Landskrona inte har kvar en tingsrätt, utan vi har en kansliort på grund av Anders Karlssons agerande 2002. Vi har ingen tingsrätt i Trelleborg, till exempel, på grund av Anders Karlssons agerande.

25 domstolsärenden har flyttats, säger Anders Karlsson. De siffrorna får stå för honom; de är säkert korrekta. Men hur lagmannen i Lund väljer att ha sin dömande verksamhet får naturligtvis stå för dem, eftersom Landskrona ingår i Lunds domsaga.

Anf. 37 ANDERS KARLSSON (s):

Fru talman! Jag hade begärt ordet innan jag fick möjlighet att ge en replik till Anders Hansson.

Fortfarande glider man ifrån frågan. Man pratar om Trelleborg, man pratar om någonting annat. Men det är ett enda ord i hela handlingen det handlar om: ”bör” eller ”ska”. Om ni nu säger att det finns särskilda skäl, vilket ni anför i skrivelsen och i ert betänkande, varför skriver ni inte ”ska”? Jag vill ha ett svar på det. Är det någon av er som kan ge mig det? Varför skriver ni inte ”ska”?

Om vi säger att det finns en lagman som tycker att dömande verksamhet bara ska finnas i Lund, då kan inte ni garantera att sådan verksamhet i fortsättningen finns någon annanstans. Samtidigt håller ni med mig i hela min argumentation om att det är viktigt att dömande verksamhet finns kvar i Landskrona.

Varför skriver ni inte ”ska”? Tycker ni egentligen att den dömande verksamheten ska läggas ned? Är det därför ni skriver ”bör”? I annat fall kan ni faktiskt ändra ordet till ”ska”. Jag vill att ni svarar på den frågan! Nu har ni möjligheten allihop, och jag förväntar mig ett svar på detta!

Anf. 38 OTTO VON ARNOLD (kd) replik:

Fru talman! Jag förstår lite grann Anders Karlssons upprördhet. Det är uppenbarligen det dåliga samvetet som kommer fram. Visst, det var ju tråkigt att behöva lägga ned tingsrätten 2002. Jag kan förstå att han tycker det.

Vad Landskrona egentligen behöver är ju ett helhetsgrepp på sin rättsvårdande verksamhet. Där måste vi också titta på principerna för hur en tingsrätt ska fungera. Är det den effektivaste resursallokeringen att ha en tingsrätt med dömande verksamhet även i Landskrona? Det betvivlar vi – men det är viktigt att ha kvar en kansliort.

Om det sedan ska stå ”bör” eller ”ska” – det räcker ju om den finns kvar som kansliort, eller hur. Det är de facto det som är det viktiga, tycker vi.

Anf. 39 ANDERS KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Det kan alltså heta "kansliort" men det behöver egentligen inte vara någon sådan, och det behöver inte finnas någon dömande verksamhet. Är det ditt svar till mig?

Av denna anledning är det viktigt med ordet "ska": att man ska ha dömande verksamhet. Nu förändrade man detta i en stor rationalisering, och jag har inget emot argumenten som säger att det är väldigt nära till Helsingborg, Lund och Malmö. Det är till och med nära till Kristianstad om man jämför med ett Norrlandsperspektiv. Men det är ju inte det som är skälet. Ni anför själva ett annat skäl i det här. Ni anför att det finns särskilda skäl för Landskrona. Vad är då principen för att det inte ska stå "ska" utan "bör"? Principen har ju Otto von Arnold talat om tidigare vid ett flertal tillfällen.

Anf. 40 OTTO VON ARNOLD (kd) replik:

Fru talman! Principen för att behålla den är uppenbar, och den kommer troligtvis också att vara kvar.

Vad som är det viktiga är att se på hela den rättsvårdande myndigheten i Landskrona. Där behövs som sagt fler poliser. Där behövs ett nära samarbete mellan de sociala myndigheterna för att få bukt med gängen. Jag besökte själv Landskrona och poliserna där, och de var mycket inne på att det är den sidan som behöver en förstärkning.

Sedan kan det mycket väl vara så att man är effektivare i Lund. Men det finns givetvis kvar en kansliort även i Landskrona som kan utföra ett arbete där.

Jag tror att man i Landskrona gläds åt det beslut vi fattar i dag.

Anf. 41 ANDERS KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Det var ett icke-svar som vanligt. Jag har ställt en enkel fråga till flera ledamöter på den borgerliga sidan. Ingen har svarat! Jag tar detta till intäkt för att man egentligen vill att den dömande verksamheten ska flytta till Lund. Otto von Arnold har ju antytt att det är bättre i Lund. Min tolkning, eftersom jag inte fått något svar på den fråga jag har ställt, är att man egentligen tycker att den dömande verksamheten kan flytta till Lund.

Det får jag ta med mig hem till mina politiska kamrater, till exempel till kommunstyrelsens ordförande som tidigare har varit väldigt aktiv för att den dömande verksamheten skulle vara kvar i Landskrona – så länge han var i opposition. Jag tar detta med mig!

Anf. 42 SONIA KARLSSON (s):

Fru talman! Jag tycker att det finns stora skäl för den borgerliga majoriteten att verkligen lyssna på det Anders Karlsson sade. Just den här skillnaden mellan "bör" och "ska" hade vi nämligen när beslutet togs angående Motala kansliort. I efterhand såg vi att om man hade kunnat tänka sig att lagmannen inte skulle följa riksdagsbeslutet så hade beslutet behövt vara mer detaljerat. Det skulle verkligen ha stått att Motala skulle vara en fungerande kansliort.

Förslaget från Anders Karlsson går ut på att skrivningen ska vara att det ska finnas, för då kan man inte underminera en kansliort på det sätt som har skett i Motala. Om vi vill att beslut som fattas i riksdagen ska

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 17 §.)

*Verksamheten
inom Europarådet
under 2007*

11 § Verksamheten inom Europarådet under 2007

Föredrogs
utrikesutskottets betänkande 2007/08:UU6
Verksamheten inom Europarådet under 2007 (skr. 2007/08:81 och redog.
2007/08:ER1).

Anf. 43 CARINA HÄGG (s):

Fru talman! Det här är ett viktigt betänkande och också en viktig debatt. Vi vet att Slovakiens utrikesminister Jan Kubis nu har lämnat över stafettpinnen till Sverige. Vi kommer att vara ordförandeland under de närmaste sex månaderna. Därmed kan vi också påverka Europarådets inriktning. Vi kan ju som ordförandeland i ministerkommittén inte bara prioritera och påverka arbetet i ministerkommittén utan även verka på ett bredare sätt. Vi ska också ha ambitionen att göra avtryck som fäster även in i kommande ordförandeskap. Vi vet att det finns förväntningar på Sverige, och jag hoppas att vi kan leva upp till dem.

Jag kan ibland förvånas över att Europarådet inte är mer känt, men det är ofta vi politiker och administrationer som brukar lägga störst vikt just vid organisationsstrukturer. Men det arbete som har uppnåtts och som sedan har kunnat integreras i vårt samhälle är det som är det väsentliga. Resultatet av kampen mot dödsstraff är ett erkännande till Europarådet som är vida viktigare än att alla vet exakt vad Europarådet är. Insatser för att stödja nya demokratier och i detta också kunna se att vi har fått många nya medlemsländer att hälsa välkomna in i EU är också mycket viktigare än att alla känner till exakt vad Europarådet är för organisation. Vi har många erkännanden och många tecken på att Europarådet betyder oerhört mycket!

Europarådet har som sin främsta uppgift att främja och vaka över mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer. Det är ofta ett långsiktigt arbete att knyta starka nät av konventioner, tilläggsprotokoll och att vara normgivande, föra debatter och ge domstolen nödvändiga förutsättningar för att arbeta. Domstolen är väl det som man kanske mest förknippar med Europarådet. Det är när vi själva blir fällda – det händer dessvärre ibland – som man riktar uppmärksamheten mot Strasbourg.

När mänskliga rättigheter utsätts för påfrestningar ska vi kunna ha det nät av rättssäkerhet som vi har tvinnat. Det ska kunna hålla för individer i medlemsländer och i observatörsstater, men också kunna vara något som påverkar världen utanför Europa. Vi kan också vara normgivande för omvärlden på samma sätt som vi kan lära av andras framsteg.

I kampen mot terrorism har överträdelser skett av de mänskliga rättigheterna. Då har Europarådets rapporter kunnat sätta fokus på brister och övergrepp. Man har kunnat bromsa, lägga till rätta och spela en väldigt viktig roll.

Jag vill gärna framhålla att riksdagsdelegationen till Europarådets parlamentariska församling har varit involverad i förberedelsearbetet på ett konstruktivt sätt. Även om vi hade velat nå längre kan vi i alla fall säga att här har funnits ett förberedelsearbete. Det ska vi uppskatta.

Dessutom har vi kunnat påverka på andra sätt. Vi har drivit frågan att företrädare för Romaforumet ska bjudas in till Sverige under ordförandeskapet. Ordförande och vice ordförande har nu fått information om att de kommer att välkomnas och bjudas in till Sverige under ordförandeskapet, vilket jag tycker är positivt.

Sedan har vi kompetent personal på ambassaden i Strasbourg och även personal här på riksdagens internationella kansli att tillgå.

Mycket av det som framkommer i betänkandet har vi skrivit oss samman om. I några delar kommer socialdemokraten Björn von Sydow att utveckla våra synpunkter ytterligare, inte minst när det gäller den del som handlar om Ryssland.

Jag ska först kanske gratulera mig själv, om man får ta sig friheten att göra det. Jag skrev för två år sedan två motioner till Europarådets parlamentariska församling. Den ena gällde vikten av sexualkunskap, sex och samlevnad samt SRHR-frågorna. Den fick jag inte väcka. Den blev avslagen av byrån. Men skam den som ger sig. Jag inkluderade den i arbetet med den andra motionen, som jag fick väcka, och den handlade om abortsituationen i Europa.

Vi vet att alla länder inte har legal abort. Alla länder som i lagstiftningen ger kvinnor rätt till abort har begränsningar. I praktiken kan det vara svårt att få abort om man bor på landet eller inte har samma ekonomiska förutsättningar som en del andra kvinnor.

Jag väckte en motion om att länderna ska leva upp till sin egen lagstiftning och inkluderade då rätten till förebyggande sexualundervisning och tillgång till prevention i det arbetet. Det ledde till en rapport, och den rapporten fattades det beslut om under sista sessionsveckan. Det var väldigt osäkert in i det sista hur det här skulle gå.

Det blev ändå så att för första gången tog en europeisk församling ett positivt beslut, ett beslut som bejakar kvinnors rätt till sin egen kropp, som bejakar kvinnors rätt till legal och säker abort. Man beslutade att i rapporten avkriminalisera abort i Europa. Det var ett mycket viktigt steg som jag hoppas att vi kan föra vidare in i EU-systemet och att vi också kan bygga vidare på det här positiva beslutet lite längre fram.

Men det ställer också krav på att Sveriges regering under ordförandeskapet tar tag i den här frågan och för den vidare, bygger vidare på detta för att säkra än fler kvinnors rätt till säker och legal abort. I dag är det tvärtom. Det är därför vi har skrivit om det bland annat i vår motion.

I dag vet vi ju att EU-ministern vägrar att ta upp de här diskussionerna i samtal med litauerne. Vi vet att utrikesminister Carl Bildt inte tar upp det här i samtal med polackerna. Vi vet att den här frågan är frånvarande i regeringens samtal bilateralt eller i andra sammanhang. Därför är det viktigt att understryka att det här är en fråga som vi har ett ansvar för att föra fram i motionsform och diskutera här i kammaren.

Vi driver den i den parlamentariska församlingen, men det förväntas också från vår sida att regeringen tar tag i den här frågan och ser till att detta blir verklighet för än fler kvinnor och att än fler regeringar blir

uppmärksammade på vår inställning i den här frågan. Jag tror också att kommande talare kommer att lyfta fram den här frågan.

Jag vill också, innan jag glömmer det, yrka bifall till vår reservation och peka på vårt särskilda yttrande.

Vårt särskilda yttrande handlar om trafficking. Jag har varit väldigt förundrad, därför att jag uppfattade att vi hade enighet i uppfattningen om situationen och hur vi såg på konventionen mot trafficking. Men nu har man försenat arbetet från regeringens sida i två år. Det blir kanske tre år.

Vi driver på. Vi interPELLERAR. Vi ställer frågor. Vi är aktiva på alla sätt. Jag upplever ändå att det finns en positiv inställning i kammaren i dag och i utrikesutskottet. Men det som vi skulle vilja händer inte.

Nu har det kommit en utredning. Vi har faktiskt krävt att det skulle komma en utredning innan vi tar över ordförandeskapet. Men vi har ingen tidtabell. Vi kommer att fortsätta att driva på. Därför är det så viktigt att vi har markerat detta genom ett särskilt yttrande.

Vi vet att eftersom vi inte har ratificerat konventionen finns vi inte med i uppföljningsmekanismen Greta. Vi har tackat nej till de nordiska ländernas inviter att vara med i Greta indirekt genom dem. Vi har avskaffat posten som ambassadör när det gäller trafficking. Vi har inte nominerat till EU:s arbetsgrupp mot trafficking. På område efter område är Sverige i dag frånvarande.

Europarådet som har en sådan stark roll när det gäller att främja mänskliga rättigheter och arbeta med de här frågorna och som har den här konventionen vill helt klart känna vårt stöd när vi är ordförande. I dag har de inte det fulla stödet. Det tycker jag är beklagligt.

Det är också viktigt att se kopplingen mellan trafficking och prostitution. Under debatten och vid beslutet om prostitution i Europarådet, under den verksamhetstid som skrivelsen redovisar, var vi ingen enig delegation. Dessvärre hade ledaren för den svenska delegationen, moderaten Göran Lindblad, en annan uppfattning. Det har ju skadat Sveriges anseende, vilket gör att vi har än större anledning att vara tydliga på den här punkten.

Vi ska stå upp för sexköpslagen. Vi ska stå upp för den syn som vi representerar och som vi har drivit. Den ska vi vara väldigt tydliga med i samverkan med våra europeiska kolleger. Det hänger samman med frågan om trafficking.

En tredje punkt som jag vill ta upp ligger mig också mycket varmt om hjärtat. Det är frågan om att motarbeta mäns våld mot kvinnor. Där har det bedrivits ett arbete här i riksdagen som snart är slutfört och där så gott som alla utskott och många ledamöter har varit representerade.

Efter de resultat som har kommit fram från arbetet här i det svenska parlamentet men också i de övriga 46 länderna – det är 47 länder sammantaget som är medlemmar i Europarådet – vet vi att det görs framsteg. Vi kan lära av varandra. Men det finns brister. Vi har också ett ansvar för att se brister i kvinnors rättigheter som en del av bristerna i mänskliga rättigheter och inte göra någon särskilnad. Därför vill vi ha en konvention mot mäns våld mot kvinnor. Här är utskottet sammantaget ändå försiktigt positivt. Det är positivt, och jag har också fått samma besked från regeringen, att det finns en positiv inriktning.

Men det vi har kvar, det jag vill flagga för och det vi diskuterar är hur konventionen ska se ut. Hur bred ska den vara? Hur smal ska den vara? Ska den vara genderbaserad? Ska den specifikt rikta sig mot mäns våld mot kvinnor? Den diskussion som vi påbörjade i Wien förra veckan är inte fullföljd. Där måste vi ha en mer intensiv debatt. Här har vi påverkansmöjligheter. Här förväntar jag mig att majoriteten har någon indikation, om än inte just i dag ändå under ordförandeskapet så att vi under avslutningsmötet i juni kan säga: Det här är Sverige ståndpunkt. Det här vill vi. När vi kan driva någonting tillsammans kan vi driva det så mycket starkare.

Jag vill lämna öppet. Jag är lyhörd. Jag vill gärna lyssna på hur ni ser på det här. Vi har vår handlingsplan mot mäns våld mot kvinnor, som vi ska votera om senare i dag men som har debatterats tidigare, som ett underlag. Vi har reservationer och motioner från oppositionen som ytterligare underlag. Jag tror att det här är en mycket viktig fråga. Hur ska konventionen utarbetas? Hur kommer den tidtabellen att se ut? Vilken är regeringen roll? Vad kommer de borgerliga riksdagsledamöterna att driva på?

Här är jag lite orolig. Jag har sett hur lång tid det har tagit att ens ratificera konventionen mot trafficking. Nu ska vi påbörja ett helt nytt arbete. Då gäller det att vi är tydliga, att vi är tidigt ute i processen och att vi vet vad vi vill.

Anf. 44 HANS LINDE (v):

Fru talman! Det årliga betänkandet om verksamheten inom Europarådet brukar sällan leda till några mer omfattande diskussioner i kammaren. För ett år sedan saknades helt reservationer, och ingen anmälde sig till debatten. I år har en samlad opposition valt att reservera sig, och jag vill yrka bifall till reservationen från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Vi har valt att reservera oss för att lyfta upp en avgörande fråga för kvinnor och män över hela Europa, över hela vår kontinent, nämligen rätten till abort. Det handlar om rätten för kvinnor att själva få bestämma över sin egen kropp och sin egen sexualitet på sina egna villkor. Det här är en grundläggande rättighet som i stor utsträckning i dag kränks. Därför kommer jag att utnyttja mitt anförande i dag till att lyfta upp denna avgörande framtidsfråga för Europa.

Rätten till abort är en grundläggande jämställdhetsfråga. Kvinnor och män kommer aldrig att få samma möjligheter att delta i arbetsliv, i beslutsfattande och i samhället i stort så länge som kvinnor saknar makten över sin egen kropp. Abort är också en fråga om mänskliga rättigheter och demokrati – att få bestämma över sin egen kropp och uttrycka sin sexualitet på sina egna villkor är en grundläggande mänsklig rättighet.

Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter kan därför aldrig betraktas som något valfritt, behandlas som ett smörgåsbord där man kan plocka ut de delar man gillar eller betraktas som en lyx för mer välbärgade länder. Inget land som gör anspråk på att vara en demokrati kan tillåtas kompromissa med kvinnors rätt till sin egen kropp och HBT-personers rätt att uttrycka sin sexualitet eller könsidentitet. Därför är det naturligt och självklart att väcka dessa frågor när vi nu diskuterar Europarådet – en organisation som har som syfte att främja demokrati och mänskliga rättigheter.

Tyvärr måste vi konstatera att situationen när det kommer till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter i Europa är allvarlig och bekymmersam. Sexualkonservativa krafter har genom den nya tekniken och på andra sätt knutit internationella nätverk och flyttat fram sina positioner, understödda och inspirerade av den kristna högern i USA. I flera länder inskränks kvinnors rätt till sin egen kropp sedan lång tid tillbaka, till exempel på Irland och Malta. I andra länder har sexualkonservativa krafter lyckats pressa tillbaka tidigare landvinningar, till exempel i Polen som införde abortförbud 1993. I dag ser vi att i endast 35 av Europarådets 47 medlemsländer är abort tillåtet. Risker är, tyvärr, att antalet minskar. Vi ser att trycket är hårt i Litauen, i Slovakien och i Kosovo att inskränka aborträtten. Men även i länder där abort är formellt tillåten ser vi att det i realiteten finns tydliga inskränkningar och hinder för kvinnor. I Italien, ett land som legaliserade abort redan 1978, vägrar i dag 69 procent av läkarna att genomföra en abort med hänvisning till så kallade moraliska skäl.

Bakom abortförbud och restriktioner tvingas kvinnor i dag över hela Europa till illegala aborter. Bara i Polen uppskattar kvinnoorganisationer att det genomförs 150 000 illegala aborter per år. I hela Europa kan det handla om så många som 800 000 illegala aborter årligen. Med de illegala aborterna följer de osäkra aborterna. Hur många europeiska kvinnor som dör varje år på grund av att män förvägrar dem rätten till sin egen kropp vet vi inte. Men WHO, Världshälsoorganisationen, beräknar att 400 kvinnor och flickor dör varje dag året runt i världen på grund av osäkra aborter.

Även de läkare, gynekologer och sjuksköterskor som tar det ansvar deras regeringar inte tar har i flera fall drabbats hårt. Tidigare i år åtalades en polsk gynekolog efter att ha genomfört 26 aborter. Hon riskerar två år i fängelse och 40 000 kronor i böter för att hon har hjälpt kvinnor att ta till vara deras grundläggande mänskliga rättigheter.

När fienden till aborträtt, sexuellt likaberättigande och kvinnors rätt till sin egen kropp mobiliserar måste också de krafter som står upp för mänskliga rättigheter och för jämställdhet göra detsamma. Europa är i dag i stort behov av en offensiv för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, för verklig aborträtt, för sexualupplysning utan moraliska pek-pinnar, för billiga och tillgängliga preventivmedel och mot diskriminering av HBT-personer.

Fru talman! Bakom retoriken om mänskliga rättigheter inom EU har arbetet för kvinnors rättigheter och kvinnors rätt till sin egen kropp paralyserats och pressats tillbaka av ett par medlemsstater. Samtidigt ser vi nu att det finns öppningar inom Europarådet, vilket egentligen är helt naturligt för en organisation som säger sig verka för demokrati och mänskliga rättigheter.

Europarådets parlamentariska församling antog den 16 april en resolution som uppmanar Europarådets samtliga 47 medlemsländer att garantera kvinnor rätten till laglig och säker abort. Det är första gången någonsin som en mellanstatlig europeisk institution antar ett dokument där man så tydligt tar ställning för aborträtten. Resolutionen innehåller en uppmaning om att garantera kvinnors rätt till lagliga och säkra aborter, och den tar upp frågan om preventivmedel och sexualupplysning.

Det finns utöver denna resolution även flera fall där Europadomstolen har satt ned foten i frågor som har gällt sexualundervisning, sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. År 2007 dömdes den polska staten för att ha kränkt de mänskliga rättigheterna när man förvägrade en kvinna abort. Så tydligt har EU aldrig varit. Resolutionen från den 16 april är ett stort steg, men inte tillräckligt. Det är inte en bindande resolution, och det återstår att se vilken effekt den kommer att ha runt om i Europa. Men resolutionen visar åtminstone att det finns en öppning för länder som Sverige som säger sig stå upp och värna sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.

I dag tog Sverige över ordförandeskapet för Europarådets ministerkommitté från Slovakien. Carl Bildt sade i går i medierna att fokus kommer att ligga på Ryssland, södra Kaukasien och sydöstra Europa liksom Vitryssland. Det är ett utmärkt fokus, tycker jag. Det är länder där det finns omfattande problem och brister när det gäller sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Nu misstänker jag visserligen att anledningen till att man valde just detta fokus inte är situationen när det gäller aborträtten eller för HBT-personer utan helt andra omständigheter. Men vi får väl ändå konstatera att det finns en stor enighet i kammaren när det gäller dessa frågor, med undantag för ett par relikter från en svunnen tid. Jag kan väl säga att jag inte har några större invändningar mot majoritetens text. Däremot saknar jag konkretiseringar. Vad är det konkret man kommer att göra under ordförandeskapet för att ta strid i Europa för kvinnors rättigheter? Därför har vi från Vänsterpartiet, tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet, valt att reservera oss.

Frågan till de kommande talarna från det borgerliga blocket är följande. Kommer Carl Bildt att gå upp på barrikaderna i Europa och slåss för sexualupplysning, för gratis eller billigare och tillgängligare preventivmedel, för HBT-personers rättigheter och för kvinnors rätt till sin egen kropp och abort? Det återstår att se. Nu är det upp till bevis för den borgerliga regeringen. Nu är det dags att omsätta de stolta deklARATIONERNA till politisk handling. Därför vill jag yrka bifall till reservationen.

Anf. 45 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m):

Fru talman! Jag vet inte om det är en händelse som ser ut som en tanke eller att det är välplanerat att vi just i dag ska debattera Europarådets verksamhet för 2007 – samma dag som Sverige tar över ordförandeskapet i Europarådet. Jag kommer i mitt anförande att framföra en del lite personliga reflexioner och också säga en del annat med anledning av det betänkande som finns.

Europarådet är ganska okänt. Det märker vi alla när vi är ute och pratar. Men jag tycker att det är en bra ingång när man pratar med folk och förklarar vad Europarådet är att prata om mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstaten. När man förklarar för folk att vi sitter i Strasbourg säger de att vi är halva tiden i Bryssel. Då förstår man att de fortfarande inte har förstått utan tror att det är fråga om EU. Då kan man möjligtvis ta upp att Europadomstolen för mänskliga rättigheter finns i Strasbourg. Då brukar folk ändå förstå vad det handlar om.

Europarådet är större än EU eftersom 47 länder är medlemmar. Det är bara Vitryssland i Europa som *inte* är med i Europarådet.

När det gäller internationellt arbete och samarbete krävs det naturligtvis en del ödmjukhet. Jag brukar tänka på att en fråga och ett problem inte har ett svar och en lösning. Det är kanske inte alltid Sveriges svar och Sveriges lösning som är det rätta. Det krävs en hel del ödmjukhet.

Det är fantastiskt att vara i Europarådet. Som en av Sveriges delegater i Europarådet kände jag när jag kom in den 1 januari 2007, som är det år vi diskuterar, att Europarådet nog behöver koncentrera sig på sina kärnverksamheter, det vill säga mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstat. Det framgår också tydligt av betänkandet och vad Sverige tänker göra som ordförandeland.

Det finns en devis som säger att det är bättre att göra få saker bra än att göra många saker halvbra eller dåligt. Europarådet håller just nu på med en process där man försöker gå tillbaka till där man började. Man har inte lyckats helt och hållet.

Som ordförandeland tar Sverige fasta på mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstat. Men man kommer också att ta upp barns rättigheter, funktionshindrades rättigheter och nationella handlingsplaner för mänskliga rättigheter. Naturligtvis kommer en hel del att handla om olika länder. Ryssland kommer att finnas på dagordningen, södra Kaukasus och Vitryssland.

Jag tycker att Rysslands väg är väldigt bekymmersam rent allmänt. Speciellt när det gäller förhållandet till Europarådet eftersom Ryssland är det enda land som inte har ratificerat protokoll 14 som skulle göra det enklare att komma vidare när det gäller att få igenom domar i Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna.

Putin – nu är jag kanske väldigt personlig – uppträder som ett litet barn. Han testar gränsen och hur långt han kan gå. När ingen reagerar går han ännu lite längre. Problemet är att Putin inte är något barn utan en maktmänniska. Då blir det en hel del problem, både demokratiskt och vad gäller mänskliga rättigheter i Ryssland. För journalister är Ryssland förmodligen ett av världens farligaste länder.

Jag var själv i Ryssland under dumavalet. I betänkandet framstår det på s. 7 som om Europarådet inte deltog i detta val. Men det gjorde vi efter mycket dribbel hit och dit. Ryssland ville först begränsa antalet valobservatörer och utökade det sent, bara en vecka före dumavalet. Men det är inte så lätt för folk att komma in i Ryssland eftersom man behöver visum. Därför blev det naturligtvis färre som kunde åka från Europarådet för att delta som valobservatörer.

Det som hände under dumavalet i december hände före valdagen. Det uttalades att det skulle levereras ett visst antal röster från valdistriktet till ett visst parti, annars... Man behövde inte säga mer. Alla förstod vad det innebar, speciellt med tanke på Rysslands bakgrund som Sovjetunionen.

Valobservationer är bland de viktigare saker som Europarådet håller på med och skickar olika deltagare till. Ibland kan jag bli lite besviken på de slutsatser som dras redan dagen efter som är mycket överslättande. Ibland bör man kanske vara lite tydligare. Det går inte alltid rätt till. Det är inte fria och rättvisa val. Samtidigt vet jag att vi ska samordna våra uttalanden med de andra organisationer som också är där och gör valobservationer.

Jag tänkte nämna Carina Hägg som har lagt ned ett stort arbete och varit drivande när det gäller Europarådets kampanj mot mäns våld mot

kvinnor. Både här i Sverige och i Europarådet har hon varit mycket drivande. Det finns ingen som inte tycker att detta är jätteviktigt. Det viktiga nu är att det blir en uppföljning, och det lär det bli eftersom FN tar över. Kampanjen ska pågå till 2015. Det är mycket bra. Personligen tycker jag att kampanjer ska vara begränsade, men i denna fråga behöver man nog bedriva en ständig kampanj för att det ska bli stora förbättringar när det gäller mäns våld mot kvinnor.

I maj 2007 hade vi i Sverige ett stort forum för framtids- och demokratifrågor. Temat var makt och egenmakt och det ömsesidiga beroendet mellan demokrati och mänskliga rättigheter. Det pågick i tre dagar och var ett mycket lyckat forum där man diskuterade dessa frågor. Vissa länder förstod inte ens vad egenmakt var. Jag tror att vi fyllde en viktig funktion när vi hade dessa demokratidagar i Sverige.

Jag började med att säga att det finns en stor okunskap om Europarådet. Vi har alla till uppgift att informera om Europarådet – inte som organisation utan vad Europarådet håller på med. Nu har vi världens chans under det svenska ordförandeskapet att göra det. Det åligger oss alla att försöka sprida kunskaper om detta. Man ska inte göra reklam för tidningar, men DN hade en alldeles utmärkt artikel i dag på en hel sida. Man beskriver vad Europarådet är och vilka huvuduppgifter Sverige har tänkt ta sig an under ordförandeskapet. Under sex månader hoppas vi att det i Europarådet blir mer fokus än någonsin på att tala om mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstat.

Jag antar att jag kommer att få en replik. Då kan jag svara på några av de frågor som Carina Hägg tog upp eftersom jag tänker sluta nu och hålla min tid.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationen.

Anf. 46 CARINA HÄGG (s) replik:

Herr talman! Jag har full respekt för att Marietta de Pourbaix-Lundin inte kan få med allt i sitt anförande. Det är ett vitt område. Europa är en begränsad del av världen, men det är en stor del av världen. Det finns många viktiga frågor att belysa och försöka driva framåt.

Min fråga gäller kvinnors rätt till sin egen kropp och rätten till abort. Min utgångspunkt i arbetet med betänkandet och i Europarådet är att vi så långt som möjligt ska ha en svensk enighet. Den lägger vi grunden till och bygger upp här hemma. Jag tror att vi når längre och får bättre resultat på sikt då. Men jag har känt en oro när det gäller abortfrågan. Den grundar sig på de debatter vi har haft i kammaren, inte mellan oss i Europarådets svenska delegation primärt utan huvudsakligen med andra ledamöter.

Jag har diskuterat frågan med Anna Kinberg Batra, med statsrådet Cecilia Malmström, som är ansvarig för EU-frågor, och med flera andra. Ingen har sagt att man tänker ta upp frågan om kvinnors rätt till abort med de länder som berörs och där det är förbjudet och man inte ser någon förändring. Det gäller Malta, Irland och Polen. Det är länder där det i praktiken är mycket svårt att få tillgång till aborträtten. Italien har nämnts tidigare i debatten, och det kan finnas stora geografiska skillnader i Tyskland som ligger nära oss. Det är mycket oroande att Litauen har förslag på ett abortförbud som är starkare än Polens som gått igenom första läs-

ningen. Jag hoppas att det inte blir lag, och det gäller att vi mobiliserar tillsammans emot. Men här säger man nej från Moderaterna med stöd av Folkpartiet, trots att det är deras partikamrat i Litauen som har lagt fram detta förslag.

Kommer Moderaterna och regeringen att driva denna fråga och ta upp den under ordförandeskapet och på vilket sätt i så fall?

Anf. 47 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Herr talman! Jag kan inte styra regeringen och tala om exakt vad Carl Bildt eller Fredrik Reinfeldt ska ta upp, men jag vet att Carl Bildt redan har tagit upp frågan om abort när han träffade sin polske motsvarighet. Därför tror jag att denna fråga kommer att tas upp när det behövs.

Jag har lite svårt att förstå er reservation. Det står ganska klart i betänkandet att Sverige stöder insatser som syftar till att göra aborter fria, säkra och lagliga för alla kvinnor och att Sverige agerar för detta i EU, FN och andra organ. Det viktiga beslutet den 16 april i år i Europarådet, som tagits upp av andra talare, lyfts fram. Jag förstår inte att det kan finnas något tvivel om att vi står för det som är skrivet i betänkandet.

Anf. 48 CARINA HÄGG (s) replik:

Herr talman! Jag önskar att jag inte hade några tvivel och att det här var en fråga som vi inte skulle behöva debattera eller som jag inte skulle behöva ställa frågor om. Dessvärre känner jag en osäkerhet just mot bakgrund av att jag har ställt konkreta frågor till olika delar av riksdagens företrädare för den borgerliga majoriteten men också till regeringssidan.

Anna Kinberg Batra har sagt att det här är en fråga som hon inte tycker att man ska ta upp. Carl Bildt säger att vår uppfattning är känd när jag frågar vad man från regeringssidan har tagit upp i förhållande till Polen till exempel. Det har nämnts här som ett positivt exempel. Det är inga svar som jag får till mig från regeringen. Jag skulle välkomna att man redovisar det. Det är viktigt att tala om om man tar upp frågorna. Varför håller man det hemligt för den svenska riksdagen, och hur många vet det ute i Europa i så fall?

Jag hoppas att Fredrik Reinfeldt kommer till Strasbourg och håller ett anförande inför den parlamentariska församlingen. Det vore väldigt positivt om han kunde ta med en del av de här frågorna i sitt anförande.

Mot bakgrund av de svar som jag har fått ställer jag frågan igen: Kommer regeringen och den borgerliga majoriteten i riksdagen att se till att man tar upp kvinnors rätt till sin egen kropp, abortfrågan, rätten till sex- och samlevnadsundervisning för unga i skolan, rätten till preventivmedel? Kommer det att vara svenska frågor som folk förknippar med något som vi står eniga bakom och på ett brett sätt driver i med- och motvind i Europa och Europarådets verksamhet?

Jag har fortfarande inte fått svar från Marietta. Tycker den moderata företrädaren själv att det är viktigt att driva den frågan? Kommer någon från den moderata gruppen att med företrädare för regeringen ta upp vikten av att man får rätt till abort oberoende av var man bor i Europa?

Anf. 49 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Herr talman! Eftersom de företrädare för Moderaterna och de borgerliga partierna som finns här i dag står bakom utskottsbetänkandet där det

i klartext står en del av det som jag citerade tycker jag inte att Carina Hägg behöver tvivla.

Jag tog upp att Carl Bildt har sagt att han har tagit upp frågan med polacker. Jag tror att han till och med har sagt det här i kammaren. Jag har inget datum, men jag tror att han har sagt det här i kammaren offentligt så att alla kunde höra det.

Jag vet att Carina inte har någon mer replik på mig därför vill jag själv ta upp en fråga som Carina Hägg nämnde i sitt anförande. Det gäller trafficking – människohandel – och den konvention som Carina Hägg tog upp. Jag själv vill att den ska ratificeras av Sverige så fort som det bara är möjligt. Jag har själv ställt en skriftlig fråga till justitieministern i denna fråga. Jag är lika angelägen som Carina Hägg om detta. Samtidigt vet jag att man inte kan skynda fram sådana här saker. Det är komplicerat att få det rätt kontra vår lagstiftning. Jag vet att utredningen är ute på remiss. Det är ingen som försöker fördröja den på något sätt. Man gör allt för att Sverige ska kunna ratificera detta så fort som möjligt.

Anf. 50 KERSTIN LUNDGREN (c):

Herr talman! Som redan har framgått av tidigare talare är det i dag som Sverige tar över ordförandeskapet. Det är inte ofta vi gör det och det kommer att dröja länge innan Sverige gör det nästa gång. Det är inte en liten sammanslutning i dag. Som tidigare har framgått är Europarådet, där Sverige är medlem, en av de stora organisationerna på vår kontinent.

För nästan på dagen 59 år sedan var Sverige en av de elva grundarna när man samlades och skrev under Europarådets grundstadgar den 5 maj 1949 i London. Nästa debattår kommer vi alltså att fira 60 år.

Vi har gått från 11 stater till 41 för ungefär tio år sedan. I dag är vi 47 stater med 800 miljoner invånare som ska hålla samman bakom en gemensam värdegrund. Det handlar om mänskliga rättigheter. Det handlar om rättsstatens principer och demokrati. Det handlar också om viljan att utifrån de erfarenheter och det arv vi har knyta Europas stater närmare varandra för att skydda och förverkliga de värden vi har gemensamt.

För att göra det har Europarådet ett antal redskap, konventioner, som har utarbetats och som vi står bakom. Det är rätt många i dag, kan man konstatera. Den kraftfullaste resursen för Europarådet är domstolen, som tidigare har nämnts, och MR-kommissarien som för närvarande är svensk. Det är Thomas Hammarberg – inte helt obekant.

Genom de två institutionerna kan Europarådet ge de 800 miljoner medborgare som finns inom vårt hägn möjlighet att hävda sin rätt. Att hävda sina mänskliga rättigheter i domstol är en rätt som man inte har enligt svensk grundlag. Det är våra kapitel 2-frågor. Det kan man göra med hjälp av Europadomstolen. Det är naturligtvis en oerhört viktig funktion.

Det är centralt för vårt ordförandeskap att vi kan stärka den kraft som Europadomstolen utgör. I dag dignar man under bördorna av oavgjorda ärenden samtidigt som medborgare i Europarådets medlemsstater knackar på för att få sin fråga prövad. Det är en situation som på sikt inte är hållbar. Det är centralt för vårt ordförandeskap att vi lyckas bända upp den knuten och få Europadomstolen till ett starkt och effektivt organ igen.

Där spelar naturligtvis Ryssland och den ryska dumans nej till att underteckna protokoll 14 en avgörande roll. Jag förväntar mig – jag vet att vi från svensk sida är samlade kring det – att vi får ett genombrott under den tid som vi är ordförande. Jag hoppas också att det skifte som i dag sker på presidentstolen i Ryssland öppnar dörren för en sådan förändring. Det är ju ett lite osäkert politiskt kort som vi i dag ser ta över presidentmakten i Ryssland.

Här finns som sagt en möjlighet för en aktiv ordförande i Europarådet att göra skillnad. Det är viktigt.

Förutom domstolen, MR-kommissarien och konventionen är den parlamentariska dialogen oerhört spännande. Här skapade man för snart 60 år sedan ett forum för Europas medlemsländer att direkt sända parlamentariker för att föra en dialog om gemensamma frågor, för att föra en dialog om den gemensamma värdegrunden och för att föra en dialog om hur vi kan hävda mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer. Visst är det oerhört spännande för oss som har förmånen att vara med i Europarådet att möta parlamentariker från nya demokratier och möta företrädare som kommer att säga att man har lärt sig ett demokratiskt arbetssätt i Europarådets hägn. Det spelar alltså en stor och central roll som exempel på en parlamentarisk dialog med möjlighet att ha olika åsikter, dryfta dem och driva framåt.

Europarådet står också inför stora utmaningar. Domstolen är en; en annan är att alla länder i Europa snart är med. Det är en stor organisation. Det kräver naturligtvis resurser. Det kräver också att vi klarar att fokusera på det som var grunden för att Europarådet kom till, att vi klarar att fokusera på mänskliga rättigheter och hävda dem även när det blåser snålt i lagstiftningar i olika länder.

Här har människor trots allt möjligheter – även svenska medborgare. Vi har haft exempel där Europadomstolen har förhindrat avvísningar från Sverige till exempel därför att detta inte har hanterats rätt.

Det pågår spännande prövningar nu som kan påverka rätt mycket av vår terrorismlagstiftning beroende på var domstolen landar. Det är därför en viktig del att kunna fokusera men också att kunna lösa de ekonomiska problemen. Det finns nämligen betydande ekonomiska bekymmer i Europarådet i dag.

Jag är glad över att den svenska regeringen och den svenska riksdagen har givit resurser för att stärka just MR-kommissarien. Det är i alla fall detta år en insats som innebär en förstärkning. Vi hoppas att vi under de kommande åren kan få en ytterligare förstärkning i de delar som utgör Europarådets kärnvärden. Det vill jag verka för.

Detta är också viktigt för att klara den roll som Europarådet står inför att utveckla de stater som inte är gamla demokratier och skapa förutsättningar för människor i dessa länder att verkligen få en rättsstat som fungerar utan korrruption, att få en demokrati som fungerar inte bara på papperet utan också i verkligheten.

Det tror jag är den centrala förutsättningen för att man ska kunna hävda det som vi har talat om rätt mycket tidigare, nämligen kvinnors rätt till sin kropp och rätt till säker och laglig abort och HBT-personers möjligheter i Europa. Det är en del av de mänskliga rättigheterna, och det är en del av det som vi jobbar intensivt och gemensamt med från svensk

sida för att förverkliga på Europas kontinent, vår kontinent. Det är viktigt att vi fortsatt gör det gemensamt.

Jag är glad över att vi har en ganska samlad syn i denna del. Jag är också glad över de olika insatser som inte minst Carina Hägg har gjort för att lyfta fram dessa frågor.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på reservationen som jag ser mer som en strid om påvens skägg.

Prot. 2007/08:106

7 maj

*Verksamheten
inom Europarådet
under 2007*

Anf. 51 CARINA HÄGG (s) replik:

Herr talman! Jag tycker att det var viktigt att Kerstin Lundgren lyfte fram Europadomstolen. Det är mycket viktigt att domstolen blir belyst och att man också får klart för sig vilken bekymmersam situation den befinner sig i med den ärendetyngd som den har. Jag kan bara understryka vikten av att man värnar domstolen.

Jag ska ställa en konkret fråga mot bakgrund dels av det arbete som pågår i Strasbourg, dels av det arbete som vi har sett resultat av här hemma.

I regeringens skrivelse om mäns våld mot kvinnor, som innehåller väldigt många bra förslag till åtgärder och utredningsuppdrag, finns det något som har blivit väldigt lite belyst. Det är att man också skriver om kvinnors våld mot män. Jag tycker att allt våld är värt motåtgärder och ett fördömande. Men jag är en av dem som inte tyckte att det hör hemma i detta sammanhang. Jag vet att det är Centerpartiet som har drivit på för att få in den skrivningen där. Jag vet också att man har följt upp det med en interpellation och att det kommer att bli en utredning om kvinnors våld mot män. Jag har absolut inget att erinra mot att det görs en utredning och att man diskuterar frågan här. Men det är ändå ett sätt att flytta fokus från mäns våld mot kvinnor när man för in sådana skrivningar. Inför detta arbete med en konvention är det inte ointressant vilken linje som regeringen kommer att driva.

Kommer man att fokusera på mäns våld mot kvinnor, eller kommer man att tala om våld generellt i samhället och våld mellan vuxna människor, våld mellan pojkar och våld mellan tjejer och killar? Det har betydelse. När könsmaktsperspektivet faller bort tappar man lätt fokus.

Min fråga är: Kommer Centerpartiet att fortsätta att driva frågan att också kvinnors våld mot män i nära relationer ska finnas med när man diskuterar mäns våld mot kvinnor? Då kommer vi att få se ett helt annat konventionsarbete utvecklas än det som jag vill se. Jag undrar vad som är Kerstin Lundgrens uppfattning.

Anf. 52 KERSTIN LUNDGREN (c) replik:

Herr talman! Det är väl ingen tvekan om vad som är huvudfokus. Det handlar om mäns våld mot kvinnor. Det har varit en samlad hållning här i kammaren under en lång tid. Där finns det ingen tvekan.

Däremot är det viktigt när vi talar om våld att vi inte förnekar att det förekommer också annat våld. Men fokus i konventionsarbetet måste vara att gå vidare i det arbete som vi har gjort. Det är det som är fokus i det arbete som bedrivs när vi talar i Europarådet, och det är det som är fokus när vi talar i FN. Det är ingen tvekan om det.

Anf. 53 CARINA HÄGG (s) replik:

Herr talman! Det kan tyckas som en liten fråga, men om man lyfter in denna fråga i ett europeiskt perspektiv kan den bli stor om vi inte är väldigt tydliga. Det är klart att det finns många som inte vill se så stora framsteg på detta område därför att man utmanar mäns makt över kvinnor. Det väcker känslor.

Vi vet själva från vår egen historia hur lång tid det tar att förändra attityder och att implementera lagstiftning. Det saknas fortfarande mycket lagstiftningsarbete i många av våra grannländer och även i länder längre bort. Därför är det viktigt att man är noga med orden och att man är noga med vad man vill prioritera.

Ska jag tolka Kerstin Lundgrens svar som att Centern har lagt ned denna fråga och att man inte kommer att driva den vidare på europeisk nivå? I konventionsarbetet och i det kommande arbetet från regeringens sida kommer Centern alltså inte fortsättningsvis att driva att kvinnors våld mot män ska finnas med i detta sammanhang utan att man hanterat det på ett sätt som är relevant för våld generellt.

Anf. 54 KERSTIN LUNDGREN (c) replik:

Herr talman! Huvudfokus är givet, som jag tidigare har sagt. Jag noterar att Carina Hägg väljer att benämna detta som en liten fråga i sammanhanget. Det är måhända det som det handlar om. Men naturligtvis är det viktigt att inte förneka att det förekommer. Genom att förneka att det förekommer kan man också förhindra möjligheten att komma fram på andra områden som man har som huvudfokus. Jag tror att det är denna strategi som det handlar om, alltså att vara öppen för att också föra detta samtal men inte tappa bort vad som är huvudfokus, nämligen att människor inte ska använda våld mot varandra. Och det mesta våldet används av män mot kvinnor. Därför måste det vara det centrala att arbeta med. Sedan har vi våld i andra sammanhang, till exempel mot HBT-personer. Men det är en fråga om mänskliga rättigheter att slippa bli utsatt för våld.

Anf. 55 HANS LINDE (v) replik:

Herr talman! Jag inser att det finns en viss risk för att jag och Carina Hägg i den här debatten döms ut som lite tjatiga och att vi kämpar om påvens skägg. Men jag tycker ändå att detta är frågor som handlar om grundläggande mänskliga rättigheter och som vi diskuterar alldeles för sällan i utrikesutskottet. Därför är det viktigt att vi tar denna chans att lyfta fram SRHR-frågor.

Jag deltog i förra veckan i en konferens i Uppsala som handlade om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter i Europa. På den konferensen deltog ett tjugotal parlamentariker från hela Europa, och jag hade förmånen att tala med parlamentariker från Albanien, Azerbajdzjan, Belgien och Holland om dessa frågor. Alla beskrev samma bild, nämligen att de ser att abortmotståndarna blir mer offensiva och flyttar fram sina positioner och skapar fler och fler internationella nätverk och är mer högljudda. Detta är kanske ett av de största hoten mot de mänskliga rättigheterna i Europa i dag, nämligen den seksualkonservativa rörelse som vi ser flytta fram sina positioner.

Det må vara så att nästan ingen i denna kammare ifrågasätter aborträtten i dag. Men frågan är ändå vilken roll som den ska spela i svensk utrikespolitik. Ska det vara pliktskyldiga bisatser om kvinnors rättigheter? Ska det vara innehållsretorik, eller ska det vara konkreta ageranden?

Jag tycker att skillnaden ändå ligger mellan reservationen från oss i oppositionen och det som majoriteten står bakom. Vi efterlyser konkreta exempel. Det saknas faktiskt, Kerstin Lundgren. Det finns inga konkreta exempel i betänkandet på vad man kommer att göra. När man lyssnade på Carl Bildt i går när han beskrev detta ordförandeskap nämnde han inte frågan om aborträtt.

Vad kommer man att använda detta ordförandeskap till? Vad kommer man att göra konkret när det gäller kvinnors rätt till abort, när det gäller HBT-frågor och när det gäller sexualupplysning? Är detta bara pliktskyldiga bisatser, eller kommer det att komma konkreta exempel och konkreta ageranden? Det är inte en fråga om påvens skägg, det är en avgörande fråga för kvinnor över hela Europa.

Anf. 56 KERSTIN LUNDGREN (c) replik:

Herr talman! Ja, det är en viktig fråga för kvinnor och män, för medborgare i Europa men också för världens medborgare eftersom man tittar på hur Europa agerar. En utgångspunkt från vår sida är naturligtvis att vi vill arbeta för att göra det lagligt och säkert för kvinnor när det gäller att få abort utförd i Europarådets medlemsländer. Det var därför vi deltog i den debatt som redan omnämnts här och som var under den senaste sessionen i Europarådet.

Det var, herr talman, en mycket spännande och intensiv debatt – en debatt som samlade ett betydligt större deltagande än den här kammaren just nu har och en av de kanske mest aktiva debatter som vi haft på länge och där man inte kunde vara säker på slutresultatet. Det var väldigt tydligt ändå.

Vi som deltog vid det tillfället kan konstatera att det fördes en debatt i många av våra politiska grupper i Europarådet där man inte var samstämmig utan det fanns olikheter i de olika politiska grupperna. Det är, tycker jag, en viktig slutsats. Vi har, herr talman, ett ansvar för att vara med och delta i debatten där ute, alltså inte bara här i kammaren. Inte heller går det att bara lämna detta till regeringen, utan vi har en uppgift.

Den parlamentariska dialog som i det sammanhanget pågår i Europarådet är viktig och får inte avstanna. Jag utgår från att vi som ordförandeland just nu under ett halvår men också mycket längre än så aktivt kommer att delta för att fortsatt utveckla dialogen och förändra de attityder som finns. Där spelar vi parlamentariker och våra partier på Europa-nivå en viktig roll.

Anf. 57 HANS LINDE (v) replik:

Herr talman! Jag tror inte att någon i denna kammare betvivlar att Kerstin Lundgren och Centerpartiet också är en del i den här i stort sett existerande samstämmigheten i abortfrågor. Det är positivt att man säger att man vill arbeta för lagliga aborter i Europa; allt annat hade varit lite av en skandal här i kammaren.

I dag inleds trots allt ordförandeskapet. Vad kommer man konkret att göra? Vilka initiativ från svensk sida kommer att tas? Jag får egentligen

inga som helst svar från Kerstin Lundgren på den punkten. I stället säger Kerstin Lundgren att hon utgår från att regeringen kommer att göra saker.

Ja, det kan man ju hoppas. Men jag hade hoppats på de representanter för det borgerliga blocket som i dag finns här i kammaren. Ni är ändå regeringens representanter här och ska kunna företräda regeringen. Jag tycker att man här i dag gärna kan avkräva de fyra borgerliga partierna ett svar på frågan: Vad kommer den svenska regeringen konkret att använda ordförandeskapet till när det gäller frågor om abort, HBT och SRHR?

Det räcker liksom inte med fromma förhoppningar. Jag tycker att vi från oppositionens sida kan ha rätt att kräva konkret handling. Om vi inte kan få ett mer konkret svar än det vi nu fått är det, tycker jag, självklart för oss att stå kvar vid vår reservation och rösta för den.

Jag vill också lyfta fram en annan sak här; jag misstänker att jag i Kerstin Lundgrens svar inte får några konkreta exempel på vad den svenska regeringen kommer att göra. Kerstin Lundgren nämnde tidigare om hur nya demokratier kan lära sig mänskliga rättigheter och demokrati inom Europarådets hägn. Jättebra! Det håller jag helt med om.

Men frågan är vad det är vi lär ut när vi pratar om mänskliga rättigheter. Säger vi till Europas stater när vi pratar om mänskliga rättigheter att abort är en mänsklig rättighet? Här blir det väldigt olika svar när vi frågar olika borgerliga företrädare. Jag skulle vilja veta vad Kerstin Lundgren och Centerpartiet anser. Är rätten till abort en mänsklig rättighet?

Anf. 58 KERSTIN LUNDGREN (c) replik:

Herr talman! När det gäller ordförandeskapet har vi, precis som Carina Hägg nämnde, haft en dialog mellan regeringen och parlamentarikerdelegationen. Vi har fått information om hur ordförandeskapet ska brukas. En viktig del i det är jag glad över kommer med, inte minst utifrån det sätt på vilket vi i utrikesutskottet och i denna kammare har jobbat för att lyfta fram HBT-personers rättigheter och den diskriminering som sker på Europas kontinent. Att vi aktivt kommer att jobba med det och synliggöra detta är, tycker jag, en viktig insats som vi från svensk sida kan göra under den korta tid, det halvår, som det handlar om.

Vi kommer också att lyfta fram kärnvärden, som jag tidigare nämnt. I mänskliga rättigheter ingår kvinnans rätt till sin kropp. Vi har redan sagt att det då naturligtvis handlar om rätten till laglig abort. Det är, i alla fall från vår utgångspunkt, en given sak.

Hans Linde och andra får gärna, tycker jag, bidra till att föra fram de här diskussionerna, till att föra fram frågor och debatten, under vårt ordförandeskap och göra detta till en del av vårt ordförandeskap. Men det är viktigt att vi tydligt har fokus på att försöka klara det som just nu är huvuduppgifterna för att Europarådet som organisation ska kunna klara sin framtid.

Då tycker jag att en av de centrala punkterna är att komma till rätta med problemen kring domstolen därför att 130 000 människor runt om i Europa väntar på ett avgörande där. Kanske är det långt fler i dag eftersom siffran inte är den absolut senaste. Hela tiden händer ju saker. De

väntar alltså på ett beslut när det gäller deras mänskliga rättigheter. Det måste vi kunna leverera.

Prot. 2007/08:106
7 maj

Anf. 59 BIRGITTA OHLSSON (fp):

Herr talman! Demokrati är den sämsta statsformen bortsett från alla andra. Orden kommer från Winston Churchill, en av världshistoriens alla viktigaste politiker och en varm vän av europeiskt samarbete.

Just vid Europarådets första session den 19 september 1949 i Zürich höll Churchill ett inledningsanförande. Han lyfte fram att man i det Europa som sargats av förtryck, av Förintelsen och av förödelse tillsammans just då skulle fokusera på demokrati för att bygga upp kontinenten igen.

För att ett land ska få bli medlem av Europarådet krävs just att landet

1. har ett grundläggande demokratiskt styrelseskick,
2. respekterar grundläggande mänskliga fri- och rättigheter och
3. är, förstås, geografiskt beläget i Europa som del av världen.

Som har nämnts i debatten är Sverige ett av de tio pionjirländer i Västeuropa som år 1949 bildade Europarådet. I dag ser vi att omfånget är mycket vidare såväl geografiskt som innehållsligt. Det är 47 medlemsländer. Alla Europas stater utom Vitryssland är med i Europarådet.

För mig som liberal är det väldigt glädjande att alliansregeringen har valt att just fokusera på demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer under sin tid. Nu när Sverige från maj till november 2008 är ordförande i Europarådet bör detta arbete intensifieras.

Vi kommer också – nota bene – att ha ordförandeskapet i både Nordiska rådet och EU inom en ganska nära tid.

Flera motionärer, däribland Björn von Sydow som går upp senare i debatten här, kommer att lyfta fram den oroande utvecklingen i Ryssland. Jag vill verkligen instämma i att vi i det avseendet är ett enigt utskott. Vi är verkligen oroliga för vad som just nu sker i Ryssland.

Situationen för ryska journalister är bedrövlig på många sätt. Vi har ju mordet på Anna Politkovskaja 2006, och det är öppna trakasserier. Vi ser också att självcensuren ökar. Vi ser hur enskilda organisationer pressas och hur oppositionspolitiker lider i en väldigt väldigt svår tillvaro.

Man kan krasst konstatera att efter kommunismens fall i Ryssland har ett fungerande partisystem inte växt fram där medborgarnas intressen kan kanaliseras på ett bra sätt. De stora politiska partierna i Ryssland i dag är mestadels skapade uppifrån. De kan i praktiken betraktas som valfordon för den politiska eliten.

Folkpartiets socialliberala systerparti Jabloko är väldigt utsatt. Våra partifunktionärer fångas regelbundet. Lokala partiledare häktas godtyckligt, och valkampanjandet saboteras.

Flera motionärer och debattörer hittills i debatten har lyft fram den oerhört viktiga frågan om kvinnors rätt till fri abort – en rättighet som i dag finns endast i en tredjedel av världens länder. Varje dag dör uppemot 70 000 kvinnor i världen efter osäkra och olagliga aborter.

Medan jag här och nu står och talar för er kommer säkerligen någon kvinna i något fattigt land i södra Afrika att ta upp en 33-centiliters glas-

*Verksamheten
inom Europarådet
under 2007*

flaska, slå av överdelen och köra upp den i underlivet och vrida om. Så görs en standardabort i många fattiga länder. Käka tvättmedel och olika farliga kemikalier är också en vanlig metod i länder där fri abort inte är tillåten.

Därför är det oerhört viktigt att utrikesutskottet åter har slagit fast att Sverige stöder en politik som gör just aborter fria, säkra och lagliga. Det är för övrigt en symbolmening som kom till under förra mandatperioden i utrikesutskottet genom oss i Folkpartiet.

Jag är väldigt glad över att det varje år var fler partier som stödde denna nyckelmening i svensk utrikespolitik.

Kvinnors rätt att själva fatta beslut om sin kropp och sin sexualitet och barnafödandet är dessvärre hotad och icke genomförd i väldigt många delar av vår egen kontinent Europa. Därför vill jag instämma i det som många andra talare tagit upp, att det är oerhört glädjande att Europarådets parlamentariska församling vid sin session den 16 april 2008 antog resolution 1607 där de av Europarådets medlemsstater som ännu inte gjort det uppmanades att avkriminalisera abort, garantera kvinnors rätt till abort och införa handlingsprogram för reproduktiv hälsa och födelsekontroll.

Vi kan se det som ett slags första framgång för att kvinnor i hela Europa ska ha tillgång till fria aborter och kunna bestämma över sin egen reproduktion.

Herr talman! Avslutningsvis: Kampen mot sexslaveri, människohandel och prostitution har ett brett stöd i denna kammare. Det finns inget ideologiskt motstånd till att ratificeringen av Europarådets människohandelskonvention inte har skett ännu. Utredningen är, som vi alla vet, ute på remiss. Justitieminister Beatrice Ask har tydligt deklarerat att när det arbetet klart ska ratificeringen kunna avslutas utan fördröjning. Längre än så kommer vi nog inte i den frågan i dag. Men som sagt kommer Sverige att ansluta sig till denna konvention och ratificera den, förhoppningsvis inom kort. Där har vi alla ett oerhört viktigt arbete att ligga på för att det ska ske snabbare.

Anf. 60 CARINA HÄGG (s) replik:

Herr talman! Jag är glad att Birgitta Ohlsson uttalar sitt stöd för konventionen mot trafficking. Det var vad jag hade förväntat mig. Jag förväntar mig av alla i denna kammare att de står bakom den ratificeringsprocess som jag hoppas vi ska få se inom kort. Det är ändå ett faktum att vi har sett en fördröjning på två år, och det blir kanske på tre år. Det handlar om prioriteringar. Hade man kommit så långt i utredningsarbetet att vi redan nu hade kunnat vara klara med ratificeringen kunde vi ha deltagit i mötet om uppföljningsmekanismen. Men jag har uppfattat jag regeringen inte ville vara med i uppföljningsmekanismen, man ville inte ta det fortsatta ansvaret, och därför har man bromsat upp processen. Det har Birgitta Ohlsson inte nämnt.

Man har också tagit bort, som jag tidigare nämnde, ambassadörer mot trafficking och flera andra instrument som skulle kunna användas för att stödja det här arbetet. Men det ska jag inte gå vidare på.

Jag ska ställa en fråga. Birgitta Ohlsson nämnde abort, och hon berättade väldigt realistiskt hur det många gånger kan gå till. Det är ofta väldigt svåra situationer och under svåra förhållanden som aborter sker när

de inte kan ske legalt och på ett säkert sätt. Men det är ändå så att statsrådet Cecilia Malmström inte vill ta upp den här frågan. Jag har ställt frågan både i mindre sammanhang och här i kammaren, och med understöd från andra i den borgerliga majoriteten har man svarat att man inte tänker ta upp det till exempel med Litauen. Det bekymrar mig. Det är viktigt att vi kan komma fram till skrivningar, behålla skrivningar och utveckla skrivningar på det här området, men det måste också föras vidare. Som riksdagsledamot har vi ett ansvar att följa upp och implementera det vi fattar beslut om.

Ska jag tolka det som att Birgitta Ohlsson inte delar sin regerings och statsrådets uppfattning i den här frågan? Nu växer det fram en bild att utskottets ledamöter står för någonting som inte riktigt hänger ihop med det regeringen säger. Tar Birgitta Ohlsson avstånd från statsrådet Cecilia Malmströms uppfattning och vill se ett agerande från henne?

Anf. 61 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik:

Herr talman! Den första frågan rörde prostitution och människohandelskonventionen. Där kan man konstatera att regeringen utsätts från flera håll för kritik. På gårdagens Brännpunkt i Svenska Dagbladet skrev några prostitutionsliberaler att de var väldigt irriterade över att regeringen hade tillsatt Anna Skarhed att utreda den svenska sexköpslagen för att vi ska kunna skärpa den. Regeringen är väldigt tydlig med att prostitution, att köpa människors kroppar, absolut inte är okej. Det ligger fast. Av det följer naturligtvis att man måste vara aktiv och ratificera denna konvention som rör människohandel.

När det gäller kvinnors rätt till fri abort är det ibland en svår fråga rent politiskt ute i Europa. Det är många länder som inte har accepterat att kvinnan har rätten till fri abort. Det har också funnits en rädsla, det ska jag villigt erkänna, hos de länder som har fått fri abort för att deras lagstiftning skulle urholkas om man exempelvis drev ett krav på att abort skulle vara en rättighet för alla kvinnor i Europa och att vi skulle behöva anpassa och urholka vår lagstiftning. Jag tror inte att så är fallet. Jag vet att Cecilia Malmström och flera andra ministrar har drivit frågan på ett öppet sätt.

Jag tycker också att vi ska betona en dag som denna att Sverige är en av de största givarna i exempelvis FN:s befolkningsfond, Planned Parenthood Federation, och andra som jobbar med just med kvinnors rätt till fri abort. I biståndspolitiken utgör kvinnors rättigheter, där fri abort ingår, tillsammans med demokrati och miljö de tre viktigaste perspektiven när vi ger pengar. Sverige har en väldigt hög profil.

Man kan också konstatera att det inte var Carina Häggs före detta statsminister Göran Persson som såg till att utländska kvinnor ska kunna komma till Sverige och få en fri abort. Det var Kristdemokraternas socialminister Göran Hägglund som införde detta. Det kan man säga är den största solidaritetsreform som en europeisk politiker har genomdrivit de senaste åren.

Anf. 62 CARINA HÄGG (s) replik:

Herr talman! Jag är tacksam för att mitt förslag om att utländska kvinnor skulle ha rätt att få göra abort blev genomfört. Jag är också väldigt glad att vi kunde få en bred uppslutning, och jag jobbar vidare med

de frågorna. Jag hoppas att också en majoritet i denna kammare och Birgitta Ohlsson som företrädare för Folkpartiet ska driva den här frågan på många olika sätt och inte slå sig till ro med tidigare initiativ och förslag och det vi ha gjort under Socialdemokraternas regeringstid tillsammans eller drivit på ensamma.

Frågan är nu när Birgitta Ohlssons parti har regeringsansvar och hon företräder majoriteten från talarstolen: Vad gör man? Vi har räknat upp flera punkter där man har dragit sig tillbaka, urholkat resurserna, avskaffat tjänster, inte nominerat, inte finns med och har försenat processen. Det har Birgitta Ohlsson också ett ansvar för. Hur kommer man att driva vidare de här frågorna?

Jag har inte fått några exempel på att Birgitta Ohlsson har tillsett att hennes regering och det statsråd som jag utgår från att hon jobbar nära tar upp de här frågorna. Det räcker inte att säga att man har tagit upp dem någon annan gång vid någon annan tid i någon annan position. Det är nu när man sitter vid makten man måste visa om man verkligen tyckte så, om man verkligen står för det eller om man bara var opportunistisk. Nu har man ett ansvar för att driva de frågorna.

Jag skulle önska att jag inte behövde ställa den här frågan till Birgitta Ohlsson i dag. Men det här har utvecklats så att jag inte är säker på hur man kommer att driva de här frågorna. Vi har inte några exempel på det. Tvärtom har statsrådet sagt att hon inte tänker ta upp de här frågorna. Hon följer dem via ambassaden. Men vad är det för ett agerande? Är det ett regerande att följa via ambassaden eller TT-meddelanden och pressklipp och gå på hörsågen? Det gäller att ta itu med frågorna och se till att påverka utvecklingen.

Jag tog upp Litauen som ett speciellt exempel därför att Birgitta Ohlssons partikamrater har lagt fram ett förslag om det. Jag ska inte ge er ansvaret för att förslaget lagts fram, men ni har ansvar för att ta upp det med era partikamrater på samma sätt som alla vi andra tar upp saker med våra partikamrater. Vad gör Birgitta Ohlsson konkret? Vad kan vi se för konkreta resultat under ordförandeskapet?

Anf. 63 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik:

Herr talman! Jag tror aldrig att man behöver betvivla Folkpartiet liberalernas ståndpunkt när det gäller att försvara kvinnors rätt till fri abort. Vi var faktiskt det första parti som via vårt ungdomsförbund krävde att kvinnor skulle ha rätten till fri abort. Vi arrangerade abortresor till Polen på den tid då abort var tillåten i Polen men inte i Sverige. Visst har det funnits ett starkt engagemang i denna fråga. Naturligtvis lyfter olika ministrar i olika sammanhang fram frågan.

Jag kan inte säga vad det finns för en exakt tidtabell när det gäller hur regeringen kommer att lyfta fram kvinnors rätt till fri abort. På samma sätt kan jag inte heller säga exakt vilken tidtabell det kommer att vara för att ta upp frågor som tortyr, hedersmord eller andra frågor som rör mänskliga fri- och rättigheter. Vi har inte fått någon sådan tidtabell. Där kan vi alla tillsammans som är engagerade i frågan fortsätta att driva den synnerligen hårt och tydligt.

Att säga att regeringen struntar i dessa frågor tycker jag är ganska makabert och olustigt. Jag kan påminna om att jag hade en debatt i denna fråga med flera socialdemokratiska ministrar när jag på olika håll fick

höra att Göran Persson inte nämnde kvinnors rätt till fri abort och reproduktiv hälsa. Olika frivilligorganisationer klagade på detta. Det är viktigt att vi på olika sätt och i olika positioner lyfter fram frågan. Men att säga att regeringen har resignerat eller struntar i dessa frågor är totalt fel, för det har inte varit några större positionsförändringar.

Statsrådet kommer hit till nästa debatt. Då tycker jag att vi allihop kan fråga henne konkret och tydligt vad det finns för agenda.

Anf. 64 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Herr talman! Från mitten av maj fram till november är Sverige, som tidigare har sagts, ordförande i Europarådets ministerkommitté. Det ger oss möjligheter att styra prioriteringar och sätta fokus på viktiga frågor, som också har sagts här. De kommer att avhandlas i Europarådet för mänskliga rättigheter under den här perioden.

Vi kristdemokrater uppskattar regeringens initiativ att genomföra Warszawatoppmötets kraftsamling kring mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer. Vidare tycker vi att det är mycket angeläget att arbeta för att Europarådet blir en mer öppen och effektiv organisation samt att fördjupa samarbetet med EU, OSSE och FN.

Vi kan konstatera att nu saknas enbart Vitryssland bland de länder som är representerade i Europarådet, och det är det land som allra mest skulle behöva arbeta just med MR och demokrati av alla länder, så det är att beklaga.

Herr talman! Det är angeläget att Sverige arbetar för tydliga resursförstärkningar för domstolen och kommissarien för mänskliga rättigheter, detta inte minst för att tillräckliga resurser ska finnas för det omfattande arbetet att lyfta de forna sovjetstaterna till en anständig nivå av mänskliga rättigheter, demokrati och yttrandefrihet.

Vi kristdemokrater anser att Europarådet väsentligt bidrar till en gemensam värdegrund för Europa. Det är en investering i framtiden väl värd sina omkostnader att satsa på rådet.

I slutet av 2007 hade domstolen ca 103 000 klagomål som ännu inte har avgjorts, varav cirka en fjärdedel var riktade mot Ryssland. Ryssland är en av våra närmaste grannar.

Herr talman! Vi kristdemokrater yrkar bifall till utskottets förslag till beslut i betänkande UU6 och ger därmed regeringen vårt stöd för den föreslagna inriktningen för det svenska ordförandeskapet 2008.

Anf. 65 BJÖRN VON SYDOW (s):

Herr talman! Sverige är ordförande i ministerkommittén i Europarådet från och med i dag. Det finns verkligen all anledning för utrikesministern att inte vara i kammaren utan att i stället presidera i ministerkommittén. Det är en viktig överläggning, och utrikesministern har försökt att få den lite mindre formell. Syftet är att få en politisk diskussion kring Balkan. Det är en stor politikernärvaro förutskickad vid dagens överläggning, och vi önskar utrikesministern all lycka i sitt arbete. Det kanske kokar ned till Kosovo.

Den parlamentariska församlingen har i år avgett en rekommendation till ministerkommittén som ger utgångspunkter för att ett land som är delvis erkänt internationellt och delvis inte ens erkänt bland Europarådets medlemmar ändå skulle kunna ha en tillfredsställande regim för det som

Europarådet står för: demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatlighet. Låt oss hoppas att utrikesministern under vårt ordförandeskap förmår att garantera på marken i samhället Kosovo det som Europarådet och vi står för.

Herr talman! Vi socialdemokrater välkomnar regeringens handlingsprogram i skrivelsen till riksdagen. Vi tycker att utrikesutskottets betänkande i de delar där vi inte har reserverat oss eller har särskilda yttranden är väl gjort. Som sagts har vi varit delaktiga i planeringen av programmet och anser att serien av konferenser och symposier är välvalda. Vi önskar all framgång med dessa initiativ. Vi välkomnar också regeringens strävanden när det gäller att öka samarbetet mellan Europarådet, EU, OSSE och naturligtvis Förenta nationerna.

Riksdagens utredningstjänst kommer att få ett uppdrag att utvärdera ordförandeskapet. Vi ser fram emot det. Det finns en ambitiös inriktning på detta. Vi ser det också som en bas för den parlamentariska ansvarigheten hur regeringen kommer att förvalta det som utrikesutskottets betänkande nu innehåller.

Skrivelsen och utskottet betonar att ”ett mer samstämmigt och horisontellt arbetssätt i Europarådet bör befrämjas”. Jag tror att det svenska ordförandeskapet bör arbeta här. Det gäller bland annat att initiera ett arbete för att rekryteringen av en ny generalsekreterare i Europarådet innebär att krav ställs på att åstadkomma mer samordning av Europarådets olika delar, så att vi ännu tydligare kan framställa krav och önskemål på stater som visar bristande respekt för Europarådets normer och domstolens beslut. Det gäller naturligtvis också Sverige. Det finns i skrivelsen en rapport om att vissa av domstolens utslag har inneburit kritik av den svenska rättsordningen, och självfallet ska detta deklarerars från svenskt håll. Jag tror alltså att samordningsarbete är en sak som det svenska ordförandeskapet borde initiera.

Flera länder är under en samlad bedömning och är problematiska i demokratiskt hänseende. Det gäller Armenien, Georgien och Azerbajdzjan. Till en annan grupp kanske man kan räkna Ukraina och Turkiet, där framför allt spelet mellan den demokratiskt parlamentariska ordningen och rättsstatligheten, inklusive frågan om konstitutionsdomstolens sätt att arbeta, är bekymmersamt.

I dagens debatt är det flera av debattörerna som har vidrört Ryssland – Carina Hägg, Marietta de Pourbaix-Lundin och senast Birgitta Ohlsson. Vi socialdemokrater ansåg, när skrivelsen från regeringen kom, att regeringen inte där redovisade en samlad politik för hur Europarådet under det svenska ordförandeskapet ska hantera den ryska demokratiska kräftgången. Vi ansåg att regeringens bedömningar av Ryssland av i dag saknade tydlig kraft när det gäller hur Ryssland med stöd, och det är det problematiska, i den inhemska opinionen har slagit in på en nyauktoritär statsordning med kontrollerade parti- och kandidatnomineringar, med en regimpolitisk dominans i medierna och olika grader av nedtryckande av den politiska oppositionen i Ryssland.

Vi ansåg att Sverige borde initiera ett långsiktigt arbete i Europarådets alla delar, naturligtvis under medverkan av de ryska deltagarna i dagens Europaråd, som ska syfta till att påverka det ryska folket att välja en demokratisk samhällsordning. Till följd av de sociala katastroferna i

början av Sovjetsystemets fall har man valt ett auktoritärt och man får väl också se det som ett nationalistiskt förhållningsätt.

Nu har utrikesutskottet arbetat med våra frågeställningar, och vi socialdemokrater är väldigt nöjda med vad som står i utskottets betänkande och att vi har nått sjupartienighet om detta.

Avgörande är direkt operativa frågor. Det har flera varit inne på, bland annat Kerstin Lundgren. Det handlar om att få den ryska statsledningen, nu i dag under växling mellan Putin och Medvedev, att vara tydlig mot den ryska duman och att tilläggsprotokoll 14 till Europakonventionen verkligen blir ratificerat. Tyvärr har avgående president Putin ända in i de senaste dagarna vägrat att ställa sig tydligt för att duman ska få ett förslag för ratifikation med hans hittillsvarande auktoritet. Men vi strävar verkligen allihop efter detta.

Låt mig bara säga att det som jag tycker är särskilt bra är den tydliga skrivningen i utrikesutskottets betänkande. Utskottet framhåller att Europarådet förhåller sig till den utveckling på demokratins område som sker i Ryssland och att Europarådet med de instrument och mekanismer det disponerar över fortsatt måste verka för att Ryssland ska uppfylla de krav som ett medlemskap i Europarådet innebär.

Herr talman! Låt mig avsluta mitt anförande med att peka på en besvärlig paradox. Eftersom stats- och regeringscheferna år 2005 i Warszawa valde att koncentrera Europarådet på demokrati, rättsstatlighet och mänskliga rättigheter ställs frågan om det ryska statskicket på sin spets för denna organisation. Det behöver inte vara detsamma när EU ska förhandla med Ryssland om ett brett spektrum av relationer eller när FN:s specialorgan eller FN självt ska behandla frågeställningar. Självfallet måste Ryssland vara med när säkerhetspolitik diskuteras, när världshälsoproblem diskuteras och så vidare. Det gäller också världshandelsfrågorna och ett eventuellt medlemskap i WTO. Men, herr talman, vi har kommit i en tillspetsad situation därför att Europarådets stora och primära uppgift är demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatlighet. Här har det ryska folket på ett sätt som man knappast sett någon gång förut låtit en ny auktoritär regim växa fram. Vi har ett gemensamt problem.

Anf. 66 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Mot bakgrund av den väldigt bra debatt som har varit här om Europarådet är det lite synd att regeringen inte är representerad av Carl Bildt här. Jag tror att det hade varit väldigt nyttigt om Carl Bildt hade varit här och lyssnat på den debatten.

I många stycken är vi ense, men vi betonar vissa frågor mer än andra. Jag tror att Europarådet tyvärr inte har fått den uppmärksamhet som organisationen egentligen kräver. Det handlar om grundläggande frågor om demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatsprinciper. Det är grunderna som Europarådet hanterar.

Ett av problemen är naturligtvis den ökande mängden ärenden. Man kan vara pessimist och säga att det går åt helsike med demokrati och mänskliga rättigheter i Europa. Men jag tror inte att det är så. Jag tror att Europarådet och framför allt Europadomstolen blir mer och mer kända. Europadomstolen är viktig och tar frågorna på allvar. Det betyder också att när Sverige nu är ordförande detta halvår måste Sverige ta stafettpinnen för att se till att försöka effektivisera, försöka få ned bunten ärenden

som inte behandlas för att det tar för lång tid. Det finns inget så förödande som när ärenden inte blir behandlade och människor svävar i ovisshet – vad är det som gäller? Där har Sverige en väldigt viktig uppgift det här halvåret. Jag tror tyvärr inte att vi kommer att lösa den. Det är viktigt att vi börjar peka på denna punkt.

Flera av de frågor som Sverige bör föra fram har redan debatterats här. Jag skulle vilja lyfta fram två punkter. Den ena är HBT-frågorna. Folkpartiet har skrivit en bra motion i de här ärendena och lyft fram detta. Jag tycker också att utrikesutskottet har formulerat sig väl i betänkandet i dessa frågor. Därför finns det heller ingen reservation.

De senaste åren har vi sett fler och fler händelser runt om i Europa som gör en lite mörkrädd. Man tror att vi har kommit längre i Europa. Vi har kommit ganska långt i Sverige, men vi har många steg kvar. Vi måste vara en hjälp för många andra länder i Europa när det gäller att visa respekt för homosexuella, bisexuella och transpersoner. Man ska inte behöva bli diskriminerad på grund av detta.

Den andra punkten gäller kvinnors rätt till fri abort. Här har vi en gemensam reservation från oppositionen. Den ska tolkas som att frågan måste lyftas fram mycket mer konsekvent. Vi måste få upp denna punkt på dagordningen, för man kan tyvärr se en liten backlash i många av Europas länder. Den kristna högern tar allt fler steg mot att minska möjligheterna till fri abort för kvinnor. Det är flera hundratusen personer per år som tvingas till illegala aborter och tyvärr många som dör. En sådan utveckling är inte värdig för Europa, och därför måste vi lyfta fram de frågorna tydligare. Jag hoppas att den signalen inte stannar här i Riksdagshuset utan också går över till regeringen, UD och Carl Bildt. Dessa frågor måste man lyfta fram tydligare och mer konsekvent de månader som vi är ordförande i Europarådet.

Jag yrkar bifall till reservation 1.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 17 §.)

12 § Verksamheten inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa under år 2007

Föredrogs

utrikesutskottets betänkande 2007/08:UU8

Verksamheten inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa under år 2007 (skr. 2007/08:82 och redog. 2007/08:OSSE1).

Anf. 67 WALBURGA HABSBURG DOUGLAS (m):

Herr talman! I dag lägger utrikesutskottet fram sitt betänkande som behandlar två skrivelser, en från regeringen och en från Sveriges delegation vid OSSE:s parlamentariska församling. Betänkandet är kort, och beslutet är enhälligt. Men detta förringar inte innehållet i skrivelserna och det viktiga arbete OSSE genomfört under det gångna året. Sverige spelar en betydande roll i OSSE, eller Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa, som förkortningen uttyds. Inom OSSE samarbetar 56 medlemsländer med 11 partnerländer, däribland Afghanistan, med de-

mokratiutveckling, konfliktförebyggande och krishantering. Det är den enda organisation där de europeiska staterna tillsammans med USA, Ryssland, Kanada och länderna i Kaukasus och Centralasien deltar på lika villkor. Det är en organisation som går från Vancouver till Vladivostok.

OSSE:s parlamentariska församling håller årets sommarmöte i Kazakstans huvudstad Astana, eftersom man anser att detta kan vara ett sätt att stödja de demokratiska krafterna i landet. Vid ministermötet 2007 slogs därutöver fast att Kazakstan ska bli ordförandeland 2010. Den parlamentariska församlingen leds i dag av Göran Lennmarker som president. Fokus i arbetet ligger för närvarande till övervägande del på demokratiutvecklingen i Centralasien och södra Kaukasus.

Herr talman! 2007 var ett år präglad av interna motsättningar inom OSSE, inte olikt det vi hörde om Europarådet nyss. Under ministermötet i Madrid blev det uppenbart att USA och Ryssland hade helt olika uppfattningar om inflytandet över OSSE:s verksamhet och om demokratifrågor. Skillnaden mellan öster och väster om Wien blev allt tydligare vad gäller den grundläggande inställningen i dessa frågor.

Ett belysande exempel på denna motsättning utgörs av valövervakningen inför det ryska dumavalet i december, där ryssarna påtagligt försvårade ett seriöst valövervakningsarbete för hela organisationen. Odihr, OSSE:s kontor för demokratiska institutioner och mänskliga rättigheter, som utövar valövervakningarna och anordnar konferenser om frågor som rör mänskliga rättigheter, blev till slut tvunget att ställa in hela sitt övervakningsarbete i Ryssland.

OSSE:s parlamentariska församling blev också ålagd mycket strikta begränsningar beträffande bland annat deltagarantalet men valde att genomföra valövervakningen i egen regi under ledning av sin svenske president Göran Lennmarker. I övervakarnas slutrapport slogs fast att valet inte genomfördes i enlighet med OSSE:s och Europarådets krav på ett demokratiskt val.

Som svar på denna berättigade kritik gjorde den ryska valkommissionen OSSE:s övervakning av presidentvalet i år helt omöjlig. Utöver i det ryska dumavalet deltog svenska ledamöter i OSSE-PA i övervakningen av valen i Serbien, Armenien och Ukraina.

Herr talman! OSSE har så kallade fältmissioner i en lång rad länder. Syftet med dessa är att förebygga eller lösa kriser i olika områden som till exempel i Kosovo nu efter självständigheten men också i Makedonien, Montenegro, Georgien och Armenien.

OSSE spelar även en viktig roll när det gäller att försöka lösa de så kallade frysta konflikterna i exempelvis Transnistrien, Nagorno-Karabach, Sydossetien och Abchazien, som just nu är av enorm aktualitet. Under förra året skickade OSSE en expertgrupp med ett antal deltagande svenskar till en undersökning i samband med missilincidenten i norra Georgien den 6 augusti, en incident med trolig rysk inblandning.

År 2007 var också präglad av budgetproblem för OSSE. Några medlemsländer, framför allt Ryssland, fördröjde inbetalningarna av sina bidrag. Detta kom att försvåra arbetet både vid huvudkontoret i Wien och vid fältmissionerna. Konsekvenserna blev därutöver stora problem för arbetet i konfliktregionerna. Men nu ser det ut som om problemen kan lösas genom förhandlingar.

Sverige spelar en viktig och aktiv roll inom OSSE och OSSE:s parlamentariska församling med Göran Lennmarker som president och Tone Tingsgård som en av vicepresidenterna. Det är särskilt angeläget att betona arbetet som den parlamentariska församlingen genomför inom OSSE. Därför finns det skäl att med oro se på de diskussioner som uppkommit om den parlamentariska församlingens status i förhållande till OSSE i sin helhet.

Det är av stor vikt att den parlamentariska församlingens roll inom OSSE respekteras. Redan vid mötet i Istanbul 1999 erkändes den parlamentariska församlingen som en av de viktigaste institutionerna inom OSSE. Sverige behöver verka i denna anda för att hålla den parlamentariska dimensionen levande.

Herr talman! Därmed yrkar jag att skrivelsen respektive redogörelsen läggs till handlingarna.

Anf. 68 CARINA HÄGG (s):

Herr talman! Jag vill från Socialdemokraternas sida understryka vikten av att OSSE får stöd i den här kammaren för sitt viktiga arbete. Vi står eniga bakom betänkande UU8 om verksamheten inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa år 2007. Vi har goda förhoppningar att vi även fortsättningsvis kommer att kunna arbeta konstruktivt tillsammans.

Det är också spännande att vi har så många svenskar som finns på ledande poster. Vi har Göran Lennmarker som är president, Tone Tingsgård som har en tung position i ledningen för OSSE och många andra som är tongivande i den parlamentariska församlingen, som Walburga Habsburg Douglas själv och Urban Ahlin, vilkas insatser vi kan nämna bland alla andra ledamöters.

Detta är en mjuk säkerhetsorganisation som man inte heller vet så mycket om i Sverige. Men vi som följer den, och jag personligen som har haft möjlighet att vara i OSSE under några år, vet väl vilket viktigt arbete man har. Vi vet också om de resultat som har uppnåtts som aldrig har nått offentlighetens ljus och kanske inte ens i denna kammare. Man har jobbat så väl med sitt förebyggande arbete att det aldrig uppstått de konflikter som man måste hantera i andra parlamentariska församlingar och med andra instrument.

Jag vill understryka att detta är ett viktigt arbete. Vi kommer att konstruktivt arbeta med OSSE. Jag ser fram emot ett fortsatt bra samarbete inom delegationen till OSSE framöver.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 17 §.)

Föredrogs
utrikesutskottets betänkande 2007/08:UU10
Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2007 (skr. 2007/08:85) och
utrikesutskottets utlåtande 2007/08:UU11
Kommissionens årliga politiska strategi för år 2009 (KOM[2008]72).

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2007 och Kommissionens årliga politiska strategi för år 2009

Anf. 69 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Herr talman! Ärade ledamöter! Denna vecka firas runt omkring i landet Europaveckan på olika ställen. Så här två dagar före Europadagen känns det roligt att stå här i kammaren och diskutera EU-frågor med Sveriges riksdag.

På fredag firar vi som bekant minnet av att Robert Schuman den 9 maj 1950 lade fram sin plan för att säkerställa fransk-tysk kolproduktion under gemensam kontroll. Den planen ledde till att sex länder som alla var präglade av krigets fasansfullheter bildade Kol- och stålunionen, som är grunden till dagens EU.

Schuman och hans kolleger visade på en annan väg än våldets, krigets och invasionens. För detta är han och de andra pionjärerna värda att hedras.

Herr talman! År 2007 var det första hela året med alliansregeringens EU-politik. Vi har redovisat vårt agerande i en skrivelse till riksdagen. Regeringen vill som bekant att vi ska höra till kärnan av samarbetet. Det betyder att vi deltar aktivt i Bryssel, förankrar våra ståndpunkter brett här hemma, tar olika initiativ och tar ansvar för resultaten.

Som några exempel kan jag lyfta fram att vi under det gångna året bland annat har verkat för att utveckla den europeiska säkerhetsstrategin. Vi agerar mycket tydligt för att medlemskapsförhandlingarna med Turkiet ska fortsätta. Vi driver starkt frågorna rörande frihandel. Vi har verkat för modernisering och utveckling av den inre marknaden. Vi är pådrivande i reformeringen av den gemensamma jordbrukspolitiken. Jag skulle vilja påstå att vi är det mest aktiva landet i frågor som rör öppenhet och allmänhetens tillgång till dokument. Dessa och många andra frågor kommer vi att fortsätta att driva.

En aktuell och viktig fråga där regeringen är aktiv rör frågan om EU:s framtida budget. Budgeten är ett viktigt verktyg för att styra och prioritera i EU:s verksamhet. För varje politikområde måste vi noga överväga vilken typ av gemensamt handlande som är mest effektivt och lämpligt. Ibland är lagstiftning den mest lämpliga metoden. I många fall är det mer lämpligt med erfarenhetsutbyte och samordning. I några fall är gemensam finansiering lämplig. I dessa fall måste vi försäkra oss om att medlen används effektivt och att de ger påtagliga resultat.

Vi behöver en modern budget som återspeglar detta synsätt och ger ett tydligt europeiskt mervärde. I vårt svar till kommissionen i den konsultationsprocess som nu pågår brett bland medlemsländer och medborgare kommer vi att framföra dessa synpunkter. Jag är mycket glad över att det finns en sådan bred samsyn mellan regeringen och riksdagen i de frågorna.

En fråga där man klart kan se nödvändigheten av ett europeiskt och också ett globalt samarbete är klimatfrågan. Ett nytt globalt klimatavtal efter år 2012 med brett deltagande av industri- och utvecklingsländer är avgörande för möjligheten att bekämpa klimatförändringarna. Enligt den handlingsplan som antogs i Bali ska ett sådant avtal slutföras i Köpenhamn i december 2009.

I klimatarbetet har EU en ledande roll, och vi måste fortsätta att vara pådrivande. Ska vi vara trovärdiga i den rollen måste vi hålla fanan högt också på hemmaplan och komma överens om de förslag som kommissionen har lagt fram. Det gäller också de höga målsättningar som vi tillsammans kommit överens om förra våren.

Det kräver ett aktivt arbete i de europeiska institutionerna och i medlemsländerna för att komma överens om de klimat- och energipaket som vi har åtagit oss. Regeringen står bakom huvuddragen i förslagen. Vi verkar aktivt för att en slutlig uppgörelse ska kunna nås helst innan Europaparlamentet upplöses år 2009.

Det är en högt prioriterad fråga för oss men en ödesfråga för Europa och världen att EU kommer förberett till förhandlingarna i Köpenhamn.

Under året har viktiga beslut fattats med syfte att förbättra EU:s inre marknad. Lissabonstrategin går in i det som kallas sista cykeln. Alla medlemsländer har lovat att intensifiera arbetet med att implementera strategin.

Sverige har verkat för att se till att det finns kontinuitet och långsiktighet i strategin och att den externa dimensionen, handelsaspekten, får en central plats.

En globaliseringsdeklaration antogs av Europeiska rådet i december. Vi har också arbetat med förenklingar – regelförenkling och förenkling vid offentlig upphandling. Under det svenska ordförandeskapet avser vi att fortsätta diskussionen om hur Lissabonstrategin ska kunna utvecklas som ett oerhört viktigt verktyg för att genomföra reformer, möta globaliseringen och garantera välfärd och utveckling i hela unionen.

Herr talman! Medlemsländernas ratificering av Lissabonfördraget går vidare utan större överraskningar. Nationella beslut om godkännande har hittills fattats i elva länder. Sannolikt kommer mer än hälften av medlemsländerna att ha ratificerat till sommaren. Folkomröstningen i Irland är planerad till den 12 juni, och ungefär samtidigt kommer Storbritannien att ha slutfört sitt godkännande. Det svenska remissförfarandet är just avslutat, och regeringen kommer om ett par veckor att sända ut en lagrådsremiss. Vi ser i dag inga tecken på att ratificeringsprocessen inte ska kunna slutföras till den 1 januari 2009.

Med det nya regelverket i fördraget får vi ett regelverk som är bättre anpassat till dagens europeiska samarbete. Det blir lättare att fatta beslut. Öppenheten ökar. De nationella parlamenten, Sveriges riksdag och andra, blir mer involverade i beslutsprocessen. Medborgarperspektivet sätts i centrum på ett helt annat sätt än tidigare. För att fördraget ska kunna träda i kraft och fungera krävs ett antal förtydliganden och tillägg i gällande regelverk. Det nuvarande slovenska ordförandeskapet har inlett preliminära diskussioner med medlemsländerna om arbetsfördelningar för rådet och Europeiska rådet. För Sveriges del engagerar vi oss naturligtvis i att dessa fördelningar och finjusteringar ger en så klar och tydlig roll som möjligt till det roterande ordförandeskapet under Lissa-

bonfördraget. Vi blir troligen det första ordförandeland som fullt ut får implementera fördraget.

I sommar, om några månader, tar Frankrike över ordförandeskapet i Europeiska rådet. Det kommer då bland annat att bli fokus på nomineringen av de nya poster som fördraget inrättar – en vald ordförande för Europeiska rådet och en hög representant för unionens utrikes- och säkerhetspolitik.

Vi menar att det dock är viktigt att arbetsordningen för vad personerna ska göra är klar innan man börjar diskutera namnen. Tillsättningsbesluten behöver träda i kraft samtidigt som det nya fördraget så att reglerna kan fungera fullt ut från dag ett.

I och med det franska ordförandeskapet inleds på sätt och vis även vårt svenska ordförandeskap genom det triosamarbete vi deltar i med Frankrike och Tjeckien. Tillsammans tar vi nu fram ett gemensamt 18-månadersprogram. De breda teman som Sverige har fört fram i diskussionen har vi tidigare flera gånger redovisat här i riksdagen. De är klimat, miljö, energi, jobb, tillväxt och konkurrenskraft, ett tryggare och öppnare Europa, Östersjöstrategin och vårt närområde, EU som en global aktör och fortsatt utvidgning.

Triosamarbetet syftar till att ge kontinuitet i EU-samarbetet. Vi i regeringen och våra tjänstemän har tätt utbyte med våra motsvarigheter i Prag och i Paris. Det gemensamma programmet ska godkännas av allmänna rådet den 16 juni. I början av juli presenteras det på en presskonferens av Frankrikes president Sarkozy, den tjeckiske premiärministern Topolánek och vår statsminister Fredrik Reinfeldt. Innan dess kommer vi naturligtvis att återkomma till de relevanta organen i riksdagen för förankring och samråd.

Vi arbetar också parallellt med att förbereda vårt eget medlemskap. Det gör vi genom täta kontakter med de olika europeiska institutionerna, kommissionen och Europaparlamentet och med våra kolleger i de andra medlemsstaterna. Vi arbetar på ett arbetsprogram, och jag kommer att återkomma till riksdagen för att förankra våra prioriteringar för sexmånadersperioden. Min och regeringens vision är ett ordförandeskap där många känner sig involverade och känner till de frågor som Sverige driver. Jag vet att ni i riksdagen förbereder för ordförandeskapet, för de möten ni kommer att delta i och för de olika initiativ och aktiviteter som kommer att göras.

När jag reser runt i landet märker jag att det finns ett stort intresse för EU-frågor runt omkring i kommuner. Man vill diskutera både det svenska ordförandeskapet och aktuella frågor och hur EU påverkar vardagen. Det intresset kan vi ta till vara. Jag tror att 2009, som på många sätt kommer att bli ett europeiskt superår med val till Europaparlamentet, en ny kommission, ett nytt fördrag och ett svenskt ordförandeskap skapar ett utmärkt tillfälle för att runt om i hela landet hela året diskutera Europafrågor.

(Applåder)

Anf. 70 KENNETH G FORSLUND (s):

Herr talman! Vi socialdemokrater vill att EU i grunden ska vara ett mellanstatligt samarbete där Sverige tillsammans med andra medlemsstater kan lösa problem som kräver gemensamma lösningar. Dagens EU

Prot. 2007/08:106
7 maj

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2007 och Kommissionens årliga politiska strategi för år 2009

måste utvecklas på alla de områden där vi genom unionen bäst kan skapa gemensamma lösningar på gemensamma problem – och behov. Allt är inte problem; det ska vi komma ihåg.

Det gäller exempelvis hårdare gemensamma tag mot miljöförstöring, kraftfulla insatser mot människohandel och annan internationell brottslighet och arbetet för att skapa fler och tryggare jobb i hela Europa. Politiken och demokratin måste komma i kapp den ekonomiska globaliseringens förspång. Sverige och EU måste bli bättre på att inom internationella organisationer driva frågor om arbetstagarnas rättigheter, internationella miljöregler och rättvisa handelsvillkor.

Det handlar också om att komma åt skatteparadis, pengatvätt och terrorismkonton. Det handlar om rätt utformade tjänstedirektiv inom EU och om nya vägar för att finansiera utveckling. Med en mer aktiv politik kan makt förflyttas från den internationella marknaden till de internationella politiska institutionerna.

En demokratisk globalisering kräver respekt för de internationella regelverk och institutioner som redan finns på plats. Den internationella rätten, konventioner, protokoll och regelverk måste följas. Med gemensamma spelregler skyddas små staters rättigheter, och den globala demokratin stärks.

När den internationella rätten efterlevs styrs utvecklingen av gemensamma överenskommelser på lika villkor, och inte av de stater som har de största militära och största ekonomiska styrkorna. Därför vill vi socialdemokrater värna och stärka den internationella rätten. Här har EU en mycket stor roll att spela.

Den internationella brottmålsdomstolen och andra globala institutioner måste respekteras. Ingångna avtal som Kyotoprotokollet och icke-spridningsfördraget måste efterlevas liksom FN:s resolutioner.

Socialdemokraterna vill arbeta för en stark, effektiv och respekterad rättsordning baserad på folkrätt och mänskliga rättigheter. Här har EU också en viktig roll att spela, inte minst genom att vara ett föredöme för annat internationellt samarbete.

Herr talman! Under det gångna året var utan tvekan den så kallade Lavaldomen den mest avgörande händelsen för jobben och arbetsmarknaden i Sverige och EU. Domslutet överraskade de flesta och är ett hot mot den svenska avtalsmodellen. Ätminstone delar av den borgerliga regeringen säger sig ställa sig bakom den svenska avtalsmodellen – hur långt bakom får dock sägas vara oklart.

Ändå är det just därifrån som initiativen måste komma nu. Det är i första hand genom ändringar och förtydliganden av den svenska lagstiftningen som problemen efter Laval måste lösas. Sverige måste ständigt arbeta för att utformningen av olika EU-direktiv och andra regler inte omöjliggör den svenska modellen för att reglera arbetsmarknaden genom dispositiv lagstiftning och avtal mellan arbetsmarknadens parter.

Det är viktigt att utveckla EU:s arbetsmarknad så att fler kommer i arbete och att levnadsstandarden når en jämn och hög nivå i samtliga medlemsstater. I dag är variationerna inom EU stora. Det skapar naturligtvis spänningar inom unionen. Den dynamik som finns kan vara negativ eller positiv. Det avgörande är hur den används.

Lavaldomen riskerar att skapa en situation med en negativ dynamik där lönerna i hela EU pressas nedåt. Om det blir resultatet kommer det att innebära att EU-länderna tappar i välstånd och att samhällsutvecklingen stannar av. Målet måste vara att göra det möjligt för fattigare delar av EU att utvecklas. Människor i dessa områden måste få en utveckling som höjer dem till den höga nivå som finns i andra delar av EU. Vi socialdemokrater vill inte ha en utveckling där anpassning och utjämning sker ned till de lägsta nivåerna.

Den svenska regeringen måste i första hand på hemmaplan snarast slå fast att de nödvändiga förändringar av den svenska lagstiftningen som ska göras för att säkra den svenska avtalsmodellen kommer att ske. Regeringen måste dessutom agera betydligt mer aktivt inom EU för att utveckla EU:s inre arbetsmarknad på ett sätt som leder till ökat välstånd, ökad trygghet och ökad ordning och reda på arbetsmarknaden samt att gällande avtal och regler i ett land tillämpas för alla som verkar där.

I diskussioner och beslut om *flexicurity*, som det kallas, måste regeringen betona tryggheten lika mycket som den hittills betonat vikten av flexibilitet. En verklig flexibilitet som också blir accepterad av företag och anställda måste byggas på en väl fungerande trygghet. Det ena utan det andra är inte möjligt.

Socialdemokraterna vill också slå vakt om kvinnors möjlighet att verka på arbetsmarknaden på samma villkor som män. Vi ser med oro på att en stor del av de nya jobben för kvinnor är jobb med lägre löner och begränsad arbetstid. Sverige och Europa ska konkurrera i en alltmer globaliserad värld. För att det ska fungera och utvecklas med det intensiva konkurrenstryck som globaliseringen skapar krävs ett nära samarbete mellan staten och arbetsmarknadens parter.

Sverige tillhör de länder som har haft höga ambitioner när det gäller förebyggande folkhälsoarbete och restriktiv användning av kemikalier och tillsatser i till exempel mat och godis. Praktiska exempel på detta är en restriktiv alkoholpolitik som har formats för att främja folkhälsan och att farliga färgämnen har varit förbjudna i godis. Nyligen har det slagits fast att EU inte ser någon anledning att förbjuda så kallade azofärgämnen i godis och mediciner.

Vi socialdemokrater menar att Sverige och regeringen måste bli betydligt mer pådrivande i EU för det förebyggande folkhälsoarbetet. Det som Sverige redan har uppnått måste i största möjliga mån försvaras, men det handlar inte bara om nationellt intresse utan också om en solidaritet med andra människor. EU ska ha regler som genom försiktighet och måttlighet värnar folkhälsan och gör det enklare för konsumenterna att handla hälsosamt och nyttigt.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag yrka bifall till reservationerna 4 och 22. Dessutom vet jag att Ulf Holm kommer att yrka bifall till reservation 17, vilken jag också stöder.

Sedan vill jag rikta tre frågor till regeringens EU-minister Cecilia Malmström. På vilket vis har den borgerliga regeringen markerat och agerat inom EU för att kunna upprätthålla den svenska arbetsmarknadsmodellen med kollektivavtal som bas? Har EU-ministern vid något tillfälle under det gångna året agerat inom EU för att få ett slut på EU-parlamentets flyttcirkus mellan Bryssel och Strasbourg? Den svenska arbetsmarknadspolitiken, den svenska alkoholpolitiken och den svenska livsmedelspolitiken kommer då och då i konflikt med beslut och regler på EU-nivå. På vilket sätt står den borgerliga regeringen upp för svenska intressen i EU?

Anf. 71 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! I och med att jag var inledningstalare förstod jag att enda sättet att få lite debatt här var att begära replik. Men nu fick jag några frågor också från Kenneth G Forslund. Jag ska försöka besvara dem och även ställa en fråga.

Först vill jag lugna Kenneth G Forslund med att regeringen står bakom den svenska modellen. Det är vår bedömning att Lavaldomen inte på något sätt hotar den. Nu pågår det, som sagt, en utredning som ska tolka domen och se om det eventuellt behövs några justeringar. De samtal och diskussioner som förs mellan arbetsmarknadens parter förs under sansade och balanserade former enligt de rapporter jag fått, och så ska det vara. Regeringen står bakom detta.

Lissabonfördraget hotar inte heller på något sätt arbetsrätten. Konfliktträtten slås tvärtom fast tydligare, och man lyfter fram betydelsen av arbetsmarknadens parter. Man betonar också att man ska ta hänsyn till de olika modellerna.

Jag vill fråga Kenneth G Forslund om de diskussioner som förs i hans parti om att ställa Lavaldomen mot Lissabonfördraget. Ibland uppmanar man sina medlemmar att rösta nej till Lissabonfördraget med hänvisning till Lavaldomen. Är det något som partiet i sin helhet står bakom? Jag tycker att det vore väldigt olyckligt om vi använde den här viktiga frågan, som vi ska diskutera, som ett gisslaninstrument för hela ratificeringsproceduren.

Jag för ofta en diskussion om den svenska modellen. Jag sitter som regeringens Lissabonansvariga i det forum där de olika länderna träffas för att diskutera just Lissabonstrategin, inte fördraget. Där lyfter vi ofta fram den nordiska modellen och den svenska arbetsmarknadsmodellen och betonar våra traditioner där. Det finns ett stort intresse för dem. Jag har också diskuterat dem med ansvarig kommissionär, Špidla. Mina kolleger, inte minst arbetsmarknadsminister Littorin, tar naturligtvis upp detta väldigt ofta i olika sammanhang.

Det var svaret på den första frågan. Jag får återkomma till de andra.

Anf. 72 KENNETH G FORSLUND (s) replik:

Herr talman! Jag har full förståelse för att statsrådet inte hinner svara på alla frågor på en gång. Den här debattordningen förvånar mig fortfarande efter snart sex år i riksdagen.

Statsrådet pratar om debatten om Lissabonfördraget och om att villkora en ratificering av det. Jag tror att både jag och Cecilia Malmström, som båda är för Lissabonfördraget och ser stora fördelar med det, måste inse att vare sig vi vill eller inte är vi i debatten och diskussionen sannolikt gisslan i denna fråga om Laval-målet.

Därför tror jag personligen att det är oerhört viktigt att den utredning som regeringen har tillsatt får ett nytt tidsdirektiv och blir klar innan riksdagen ska behandla Lissabonfördragets ratificering. Jag tror att debatten om Lissabonfördraget skulle tjäna på det. Jag tror att den skulle bli mer saklig. Vi skulle stå på en fastare grund när vi väl fattar vårt beslut här i riksdagen om vi har rätt ut detta och har klara besked om att vi har hittat ett sätt att hävda den svenska modellen för lönebildning på den svenska arbetsmarknaden.

Cecilia Malmström målar upp en bild av en väldigt stark aktivitet från henne själv och kolleger i regeringen när det gäller att ta upp de här frågorna i olika EU-sammanhang. Ni kanske måste bli ännu mer aktiva, därför att när jag lyssnar med andra kolleger runt om i EU har de inte uppfattat att Sverige aktivt driver och tar upp de här frågorna på olika möten. Tyvärr har man inte uppfattat det.

Anf. 73 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Jag tycker ändå vi är ute på lite farlig mark här. Laval- domen är viktig och måste verkligen diskuteras, men den är kommen i dag med rådande regelverk. Lissabonfördraget innebär ett delvis anorlunda regelverk. Jag vill verkligen uppmana Socialdemokraterna att besinna sig här. Det här får inte leda till en situation där vi finner att riksdagen inte har majoritet i den här frågan längre på grund av en fråga som är mycket viktig – jag vill verkligen understryka det – men som inte på något sätt får riskera hela ratifikationsprocessen i EU. Det är det vi talar om. Vi kommer troligen att bli ett av de sista länderna som ratificerar. Jag hoppas att vi kan lösa den frågan innan dess.

Kenneth G Forslund frågar om vi tar upp det. Ja, det gör vi. Vi för diskussioner om de olika modellerna och får ofta frågor om den nordiska modellen. Sedan finns det som bekant olika modeller i Europa. Det är inte vår ambition att hela EU ska se likadant ut. Vi försöker tala om hur vi har det och stå upp för det, och vi svarar mycket gärna på de frågor som hela tiden uppstår eftersom man uppfattar den nordiska modellen som väldigt framgångsrik. Vi får också mycket höga betyg i de utvärderingar som görs från de nordiska länderna. Det hör naturligtvis samman med hur vi har valt att lösa våra frågor. Det tas upp, men det kanske inte når fram till Kenneth G Forslund och hans kamrater.

Vi har diskuterat Europaparlamentets flyttkarusell vid många tillfällen här i kammaren. Jag kan försäkra Kenneth G Forslund att jag fortfarande är mycket engagerad i den frågan. Jag tar upp den regelbundet. Vi diskuterar den frågan. Det är som bekant svårt att ändra på detta. Vi kommer också att lyfta upp frågan i budgetöversynen eftersom detta har en väldigt klar budgetär aspekt även om det finns andra aspekter också.

Det kräver en fördragsändring. Vi är ganska många länder som tycker att den här frågan är viktig, men det har inte gått att samla tillräckligt många länder för att verkligen lyfta upp den hittills. Det pågår diskussioner i olika forum på min nivå. Diskussionerna fortsätter också i den arbetsgrupp som jag var med och startade i Europaparlamentet.

Anf. 74 KENNETH G FORSLUND (s) replik:

Herr talman! Det gläder mig att Cecilia Malmström fortsätter sitt förtjänstfulla arbete med att få slut på den här flyttcirkusen inom EU. Jag är medveten om att det inte är lätt att komma fram i den frågan. Det är nog så att det krävs en lång tids arbete och opinionsbildning för att åstadkomma resultat där. Det är bra om Cecilia Malmström fortsätter det arbetet.

När det gäller Lissabonfördraget och ratificeringen av det är det sakligt sett alldeles rätt och riktigt att Lavaldomen är avkunnad utifrån nu gällande lagstiftning och regler i EU. Men det är ändå så att det ute i det svenska samhället finns en skepsis mot nya fördrag i EU, kanske inte bland dem som har läst fördragsförslagen allra mest, men ändå: Denna skepsis finns, och det är det vi har att förhålla oss till. Ska vi kunna få igenom ett beslut i Sveriges riksdag bör vi fundera över hur vi kan göra det på ett så smidigt och bra sätt som möjligt.

Vilka hinder på vägen kan vi då försöka undvika? Ja, en möjlighet att undvika ett sådant hinder är att låta den utredare som regeringen har tillsatt få lämna sitt svar på hur den svenska lagstiftningen ska förändras tidigare än vad som ursprungligen har sagts. Jag tror inte att det är så stora eller radikala förändringar som behöver göras, och därför borde det inte tidsmässigt vara något problem att tidigarelägga slutdatumet.

Nu vet jag att Cecilia Malmström inte har någon mer tid här, så jag riktar ingen ytterligare fråga om det till henne. Men jag tror att det är viktigt att vi som vill värna Lissabonfördraget tar de hinder på vägen mot en ratifikation som finns på allvar, oavsett om vi delar uppfattningarna eller inte om vad som är det reella innehållet i de påstådda hindren.

Anf. 75 HANS LINDE (v):

Herr talman! Vi har att debattera utrikesutskottets betänkande om berättelsen om verksamheten i Europeiska unionen under 2007. Vänsterpartiet har 23 reservationer och två särskilda yttranden, som vi självklart står bakom fortfarande. Det var inte speciellt svårt att se vilken reservation som var den viktigaste för oss som kämpar för folkligt inflytande, för ett öppnare EU och för folkligt deltagande när vi skulle välja ut vilken reservation vi ville lyfta fram. Jag vill därför yrka bifall till reservation 9 om en folkomröstning om Lissabonfördraget.

Det sägs ibland att Lissabonfördraget inte innebär så stora förändringar. EU-ministern har tidigare sagt att det nya fördraget gör EU effektivare och öppnare och att Lissabonfördraget är det mest demokratiska fördrag som EU har haft. Men bakom retoriken om effektivitet innebär Lissabonfördraget en enorm maktöverföring från Sverige till EU.

Vänsterpartiet lät riksdagens utredningstjänst, RUT, beräkna hur mycket mer makt som EU får med Lissabonfördraget. Beslut med kvalificerad majoritet ökar på 16 områden, bland annat när det gäller fri rörlighet för arbetstagare inklusive samordning av socialförsäkringssystem-

men, transportpolitik och områdena straffrätt, polissamarbete samt asyl- och invandringspolitik. EU-parlamentets makt genom det så kallade medbeslutandeförfarandet ökar på 27 områden, till exempel rörande medlemsländernas ekonomiska politik, jordbrukspolitiken och liberalisering av tjänster. Antalet helt nya områden som EU får fatta beslut om uppgår till 56, bland annat vad gäller finansiering på det militära området, utveckling av en rympolitik och gemensam förvaltning av EU:s yttre gräns.

RUT säger att det går att beräkna detta på lite olika sätt, men med deras siffror ökar EU sin makt i mer än 100 fall. Det var väl knappast det man menade med att EU skulle bli smalare men vassare.

Det här är den överlägset största maktöverföringen sedan Sverige blev medlem i EU 1995. Att makt flyttar från folkvalda, öppna och demokratiskt valda parlamentariska församlingar till Bryssel utan att det svenska folket har tillfrågats har jag mycket svårt att se skulle vara en demokratisk landvinning värd att hänga i julgranen.

Herr talman! Det kanske allra allvarligaste med Lissabonfördraget är de tydliga steg mot en militarisering av unionen som tas. I fördraget slår man fast att EU kommer att skaffa ett gemensamt försvar. Hur detta förhåller sig till att Sverige ska vara alliansfritt har man inte lämnat några svar på. Men det kanske inte är så konstigt att den svenska regeringen numera säger att Sverige *är* alliansfritt – utan ett ord om vad vi kommer att vara i morgon.

Vad detta försvar egentligen ska göra i framtiden är högst oklart. I fördraget finns det tre olika skrivningar, lika luddiga alla tre, om hur man kommer att förhålla sig till folkrätten och krav på FN-mandat. I fördraget slår man fast att EU ska upprustas militärt, trots att det knappast i dag kan sägas att det råder brist på militär utrustning i världen. För varje krona som går till bistånd går 15 till militär upprustning. Men den fördelningen tycker uppenbarligen den svenska regeringen och EU inte är tillräckligt skev. Det här är ett vägval som borde oroa alla oss som tror på fred och nedrustning i Europa.

Herr talman! EU har gjort sitt yttersta för att kväsa varje debatt och för att undvika nya folkomröstningar efter Frankrikes och Nederländernas nej i folkomröstningarna för några år sedan. Irland är det enda land som kommer att folkomrösta om Lissabonfördraget. Enligt en brittisk toppdiplomat har Sveriges EU-kommissionär Margot Wallström lovat att fördröja alla kontroversiella beslut inom EU för att inte riskera ett nej i den irländska folkomröstningen. Särskilt pinsamt, måste jag säga, är det att EU har lagt sig i vilket datum man ska ha sin folkomröstning på Irland. Nu blir det i juni i stället för i oktober, och det beror på att Frankrike tar över EU:s ordförandeklubba den 1 juli. Då förväntas president Sarkozy lägga fram en rad förslag på det militära området som hotar Irlands alliansfrihet och därmed skulle hota ett ja till Lissabonfördraget.

EU-ministern sade tidigare att det inte har varit några större överraskningar i ratificeringsprocessen. Nej, det är kanske inte så konstigt när den har riggats från dag ett för att undvika just att det skulle komma några överraskningar i form av folkligt inflytande.

Anhängare av ökad överstatlighet brukar tala om behovet av debatt om EU här i Sverige. Vi fick höra det i EU-ministerns anförande i dag också. Stundtals känns det närmast som ett mantra som upprepas. Men

frågan är när Sveriges befolkning ska få möjlighet att debattera och diskutera EU:s utveckling och framtid. Inte var det aktuellt i valrörelsen, då vi som sitter här fick mandat från väljarna. Inte heller ska det ske nu, när vi ska ratificera Lissabonfördraget.

Om man på riktigt är intresserad av en bred och inkluderande folklig diskussion om EU och unionens framtid, varför utlyser man då inte en folkomröstning? Varför frågar man inte folket?

Vänsterpartiet har gång på gång påtalat de omfattande demokratiska bristerna och underskotten i den europeiska unionen – så även i en rad reservationer i det här betänkandet. Men jag tycker att det blir alltmer tydligt, när vi diskuterar Lissabonfördraget, att det demokratiska underskottet i EU inte bara handlar om institutionernas uppbyggnad. Det handlar inte bara om den bristande öppenheten. Det handlar också om den attityd man uppvisar hos den styrande eliten både i Bryssel och här i Sverige när det kommer till hur EU-politiken ska utvecklas.

Herr talman! Det är svårt att diskutera EU i dag utan att nämna Lavaldomen, utan tvekan det största hotet mot den svenska modellen och den svenska fackföreningsrörelsen i modern tid. Genom domarna i Lavalfallet i Vaxholm och det tyska Rüffertfallet har EU:s domstol gått till frontalangrepp mot fackföreningsrörelsen och vår svenska arbetsmarknadsmodell. Enligt domstolens marknadsliberala logik är företagens rätt att flytta arbetskraft och tjänster överordnad de anställdas rättigheter.

Konsekvenserna av bägge domarna är att löntagare från andra EU-länder inte har rätt till samma lön som värdlandets kollektivavtal ger inhemska löntagare. Företag från andra EU-länder har fått grönt ljus att konkurrera med anbud med lägre löner, och anställda som utför samma jobb i samma land ska ha helt olika löner. Letter och polacker ska behindrat kunna reas ut på den svenska arbetsmarknaden, och konsekvenserna är uppenbara: De svenska lönerna kommer att pressas ned för alla anställda på den svenska arbetsmarknaden.

Det här är inga domedagsprognoser från Vänsterpartiet. Byggnadsarbetarnas ordförande Hans Tilly säger att EG-domstolen har dömt ut den svenska modellen, att domen innebär att svenska kollektivavtal inte gäller för utländska företag med tillfällig verksamhet på svensk arbetsmarknad och att domstolen öppnat upp för lönedumpning, inte bara i Sverige utan i hela Europa.

Även i kommissionen talar man i dag klarspråk. På en fråga om Lavaldomen svarade marknadskommissionären Charlie McCreevy att fackföreningarna kan fortsätta att vidta fackliga stridsåtgärder förutsatt att dessa motiveras av legitima mål som är förenliga med EG-fördraget. EG-fördraget är alltså överordnat rätten för fackföreningar i Sverige att vidta stridsåtgärder, att sätta företag i blockad, att gå ut i strejk. Det spelar ingen roll om vi förtydligar, utvecklar eller tillför ny svensk lagstiftning om EG-fördraget med sin fria rörlighet alltid kommer att vara överordnat svensk lagstiftning.

Herr talman! När EU utvidgades var Vänsterpartiet för att löntagare från de nya medlemsländerna skulle få arbeta i Sverige, och vi motsatte oss de förslag på övergångsregler som kom från Socialdemokraterna. Den absoluta förutsättningen för vår hållning var dock att de som kom för att arbeta i Sverige skulle omfattas av svenska avtal, svenska löner och svenska regler på arbetsmarknaden. Med Lavaldomen har den förut-

sättningen satts ur spel. Vi vänsterpartister kommer aldrig att kunna acceptera en svensk arbetsmarknad där det på grund av nationalitet råder olika lön för lika arbete.

Det är i dag uppenbart att vårt enda sätt att försvara den svenska modellen är att Sverige får ett undantag från EU:s fria rörlighet, från de så kallade fyra friheterna, på detta område. Sverige har nu genom processen att ratificera Lissabonfördraget ett guldläge att begära just ett sådant undantag. Men regeringen har avvisat denna tanke. Dessutom säger man att den utredare som ska undersöka Lavaldomens konsekvenser på svensk arbetsmarknad inte ska presentera sitt resultat förrän efter det att den svenska riksdagen klubbat igenom Lissabonfördraget, alltså först den 15 december. Sveriges riksdag ska således ta ställning till Lissabonfördraget utan att någon i denna kammare har en aning om vilka konsekvenser Lavaldomen kommer att få för svensk arbetsmarknad.

Att de borgerliga ledamöterna inte tar strid för den svenska modellen är kanske inte så förvånande, men vi som i både ord och handling står upp för den svenska modellen kan klara oss ganska bra ändå. Det krävs nämligen endast 88 röster i Sveriges riksdag för att tvinga fram ett undantag i Lissabonfördraget som garanterar kollektivavtalen och strejkrätten i Sverige, alltså att de får fullt skydd.

Nu är det hög tid att vi som på första maj, för sex dagar sedan, pratade om rättvisa och minskade klyftor i Sverige, om den svenska modellen och fackliga rättigheter, också står upp för den svenska modellen i denna kammare. Vänsterpartiet kommer att göra det. Vi kommer att kräva undantag från Lissabonfördraget för att garantera den svenska modellen, för att garantera den modell som skapat vårt välstånd och skyddat oss från lönedumpning på den svenska arbetsmarknaden.

Herr talman! Regeringen brukar säga att Sverige ska tillhöra EU:s kärna, men vad man vill göra, vilka krav man ska driva nu när man befinner sig i kärnan är ofta betydligt mer oklart. Om den svenska regeringen verkligen vill påverka EU har jag två tips att ge till EU-ministern, nu när jag har chansen att ge dem från talarstolen.

Genom att genomföra en folkomröstning om Lissabonfördraget kan Sverige bli en demokratins, öppenhetens och delaktighetens spjutspets i den europeiska unionen. Genom att använda det urstarka förhandlingsläge som Sverige i dag har genom ratificeringsprocessen av Lissabonfördraget kan vi kräva ett undantag för de svenska kollektivavtalen. Därigenom skulle vi kunna skicka en glasklar signal ut i Europa om att i Sverige gäller lika lön för lika arbete oavsett nationalitet. Det skulle stärka den svenska arbetarrörelsen och den svenska fackföreningsrörelsen men också dem som kämpar för fackliga rättigheter och rimliga löner runt om i Europa.

Om man verkligen vill påverka, verkligen vill vara en del av EU:s kärna, har man nu den bästa av möjligheter. Därför vill jag yrka bifall till reservation 9.

Anf. 76 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Hans Linde och jag är inte överens om så många frågor, men vi är överens om att vi borde diskutera EU mer. Också jag har beklagat att Europafrågorna inte får större plats i de nationella valrörelser-

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2007 och Kommissionens årliga politiska strategi för år 2009

na. Folkpartiet och Vänsterpartiet har faktiskt vid flera tillfällen försökt lyfta upp sådana frågor genom gemensamma debatter.

Om vi ska diskutera dessa frågor måste vi hålla oss åtminstone lite grann till sanningen. Även jag har tittat på den RUT-utredning som det hänvisas till. Det är inte riktigt så att hundra områden flyttas. I 16 fall ska rådet fatta beslut genom kvalificerad majoritet i stället för enhällighet. Det gör vi för att kunna få större effektivitet, hindra konservativa regeringar från att stoppa exempelvis vissa jämställdhetsförslag eller det diskrimineringsförslag som nu diskuteras.

I 27 av fallen handlar det om att Europaparlamentet blir medbeslutande. Jens Holm, partikollega till Hans Linde, får vara med och fatta beslut i det parlament som är folkvalt. I resterande 56 fall handlar det om små, ganska obetydliga preciseringar och förtydliganden. Sedan finns det några kompetenser som är helt nya för EU. Det handlar om humanitärt bistånd, bestämmelser om en mer öppen och effektiv administration, gemensamma åtgärder mot människohandel, medborgarinitiativ samt en ny utträdesparagraf. Den sista punkten kanske Hans Linde är för. Det talas om hundra områden, men tycker inte Hans Linde att vi ska försöka hålla oss lite proportionerligt till dessa områden för att få en saklig debatt om Lissabonfördraget?

Jag har svårt att förstå hur en ledamot i Sveriges riksdag, en folkvald sådan, kan säga att när riksdagar ratificerar är det riggat och i avsaknad av folkligt inflytande. Att EU-kommissionen skulle ha bestämt datumet för den irländska folkomröstningen är helt absurt. Det är klart att de inte har. Redan för flera år sedan diskuteras det att de skulle rösta i maj och juni. Det var långt innan diskussionerna om vad fransmännen eventuellt skulle föreslå under sitt ordförandeskap fanns med.

Anf. 77 HANS LINDE (v) replik:

Herr talman! Jag vet inte riktigt hur EU-ministern räknat. Om man räknar ihop alla de förslag om maktförskjutning som EU-ministern själv säger kommer att ske blir det sammanlagt ungefär hundra. Vi talar om de 16 områden där det krävs kvalificerad majoritet, de 27 områden där EU-parlamentet får ett medbeslutandeförfarande och de 56 nya områdena. Det blir ungefär hundra nya fall. Jag vet inte vem i det här fallet som har problem med att läsa en RUT-utredning.

Visst kan vi måla upp en bild av att det handlar om mindre förändringar, om en utträdesparagraf med mera. Men det är inte helt ärligt mot de svenska väljarna att säga så, för det handlar bland annat om asyl- och invandringpolitiken. Där kommer vi att tydligt skärpa reglerna och försvåra för människor utanför EU att komma in i unionen. På flera områden innebär det en militarisering av EU. Det borde få oss i ett alliansfritt Sverige att åtminstone höja på ögonbrynen.

Jag har förstått att EU-ministern avvisar en folkomröstning. Det har framgått ganska tydligt under den senaste tiden. Jag skulle kunna känna respekt för den åsikten om det var så att EU-ministern hade en principiell hållning att vi inte ska ha några folkomröstningar. Men det är inte den hållning som EU-ministern och Folkpartiet har. De vill ha en folkomröstning, inte om Lissabonfördraget men om euron och EMU-medlemskapet. Jag förstår inte hur man får detta att gå ihop.

Man säger nej till en folkomröstning om Lissabonfördraget, som innebär den största maktöverföringen sedan 1995 när Sverige blev medlem av EU. Däremot vill man ha en folkomröstning om euron, som vi hade en bred debatt om i Sverige så sent som 2003. Det var en bred och aktiv debatt där svenska folket sade ett tydligt nej. Jag får inte det att gå ihop. Därför kvarstår frågan: Varför frågar man inte folket i detta fall? Uppenbarligen säger Folkpartiet och EU-ministern att vi gärna kan ha folkomröstningar men bara så länge vi inte har någonting att förlora.

Anf. 78 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Jag tycker att det finns en skillnad mellan att göra små justeringar på 56 områden och att, som Hans Linde säger och som jag inte på något sätt förnekar, gå över till majoritetsbeslut på en del områden, till exempel inom asyl- och migrationspolitiken, för att kunna fatta beslut på dessa områden, kunna utforma ett gemensamt solidariskt och tydligt regelverk på migrationsområdet. Likaså gäller det brottsbekämpning och inte minst brottsoffers ställning. Flera länder har blockerat viktiga beslut som rör rättssäkerheten. Där har Sverige varit pådrivande, men på grund av kravet på enhällighet har vi inte kunnat komma överens. Det är en viktig fråga. Därför tycker jag att dessa hundra områden ska nyanseras, för det är verkligen fråga om en blandning av stort och smått.

Min inställning till folkomröstningar är att jag är principiellt skeptisk till dem. Jag tycker att de ska användas mycket, mycket sparsamt. Vi har en tradition av representativ demokrati i Sverige, och det är en mycket god form av demokrati. Folkomröstningar är inte på något sätt mer demokratiska än representativ demokrati. Vid ett fåtal tillfällen när det rör sig om mycket stora beslut för hela landet anser jag att besluten bör föregås av en folkomröstning. Exempel på sådana beslut var inträdet i EU och om vi skulle övergå till euron.

Ett nytt fördrag, ännu ett i EU:s historia, kan mycket väl ratificeras av Sveriges riksdag, på samma sätt som Sveriges riksdag var fullt kapabel att ratificera både Amsterdamfördraget och Nicefördraget. Dessutom har man ratificerat alla andra tidigare internationella fördrag. Men Hans Lindes parti har ju alltid varit emot den typen av internationella fördrag, så det finns naturligtvis en logik i detta.

Jag är helt övertygad om att Sveriges riksdag kan göra den bedömningen och att vi kan få en debatt som gör att många människor förhoppningsvis ändå känner sig engagerade i frågan. Jag gör vad jag kan, och jag tror att Hans Linde gör vad han kan för att försöka involvera fler personer i diskussioner om Lissabonfördraget.

Regeringens uppfattning och majoritetens uppfattning i denna kammar är att det är riksdagen som ska ratificera detta EU-fördrag, precis som vi brukar.

Anf. 79 HANS LINDE (v) replik:

Herr talman! Ja, det är Sveriges riksdag som ska ratificera Lissabonfördraget. Det är samma riksdag som valdes i ett val här i Sverige där det saknades en debatt om de här frågorna. På det området är Cecilia Malmström och jag helt eniga – vi hade alldeles för lite av EU-debatt vid det senaste riksdagsvalet här i Sverige.

Man kan fråga sig: Hur kan någon riksdagsledamot i den här kammaren säga att han har fått ett tydligt mandat från sina väljare vad han ska tycka i de här frågorna? De allra flesta har aldrig diskuterat de här frågorna. När människor i Sverige gick till valurnorna med sina valsedlar var inte det här en fråga som stod på dagordningen. Därför är det rimligt att folkomrösta.

Jag måste ändå lyfta fram en annan sak, som har lyfts fram tidigare i debatten, och det handlar om den nya stadgan som läggs fram i Lissabonfördraget och som ska garantera strejkrätten. Jag tycker att det är ett ganska märkligt uttalande att vi kommer att få en helt ny lagstiftning på EU:s område som plötsligt ska skydda strejkrätten och förändra förutsättningarna på arbetsmarknaden.

Trots allt var det så när EG-domstolen beslutade om Lavaldomen att man uttryckligen angav i domen att man har tittat på stadgarna och vägt in dem i sitt domslut.

Dessutom sade EU-kommissionär Margot Wallström på en rak fråga om vad den nya stadgan kommer att innebära för den fria rörligheten och den inre marknaden att den inte kommer att ha någon påverkan över huvud taget, därför att den redan är inkorporerad, och att det inte kommer att påverka arbetsmarknadspolitiken i Europa att den görs juridiskt bindande. Det finns svart på vitt i ett svar från EU-kommissionär Margot Wallström.

Jag tycker att det är lite oärligt att stå i den här kammaren och säga att bara vi har fått till stadgan i Lissabonfördraget kommer saker och ting i grunden att förändras. Så är inte fallet.

Vi har fortfarande inte fått några som helst garantier för hur vi kan bevara den svenska modellen med kollektivavtal och med strejkrätt. Där tycker jag fortfarande att majoriteten och EU-ministern är svaret skyldiga: Hur ska vi försvara den svenska modellen?

Anf. 80 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Cecilia Malmström började med att säga att den nya regeringen nu har haft sitt första år i EU. Då är det dags att börja utvärdera det första året av aktiviteter i EU med den nya regeringen, som vill tillhöra kärnan i EU.

Resultatet är nedslående och beklagligt. Den undfallenhet som den nya regeringen har visat mot EU är katastrofal.

Man kan gå igenom de stora och viktiga händelser som har diskuterats på EU-nivå och i Sveriges riksdag, alltifrån Berlindeklarationen i mars när EU fyllde 50 år till EU-toppmötet om klimatfrågorna, Lissabonfördraget, gasledningen där EU ska ge pengar via TEN-projekten, översynen av EU:s budget och sist men inte minst dagarna före jul EG-domstolens beslut om Lavalfrågan. På punkt efter punkt upptäcker man när man går igenom de här frågorna att den svenska regeringen faktiskt inte har lagt fram några förslag på de enskilda punkterna. Den svenska regeringen har varit tyst i klassen. Det tycks vara den nya strategin att inte väsnas för mycket, för då kan de viktiga, såsom Tysklands förbundskansler Angela Merkel, tycka att Sverige är jobbigt.

Det är det som är resultatet av första året med den nya regeringen i EU.

Om man går igenom till exempel den allmänna inriktningen ser man att regeringen förordar en utveckling där EU koncentrerar sig på färre och genuint gränsöverskridande frågor med fokus på frågor som rör medborgarnas vardag. Frågan är: Hur avspeglas detta i de beslut man för fram?

Vi kan ta Lissabonfördraget och se om det är gränsöverskridande frågor och om man koncentrerar sig på färre frågor.

EU-ministern stod här i en interpellationsdebatt med Hans Linde och sade att det blir en massa fler beslut på EU-nivå. Ja, men vi kanske inte tycker att de är bra.

Men det blir inte färre frågor som EU ska syssla med framöver.

Har Sverige då någon gång protesterat mot EU-lagar eller förslag om EU-lagstiftning? Nej. I skrivelsen redovisas i bilaga 5 att Sverige bara har röstat nej till ett enda förslag på ett helt år när det gäller EU-beslut. Ja, musen röt i EU:s mötesrum en enda gång. Man har lagt ned rösten två gånger. Då ska vi veta att EU förra året slog rekord i antal nya lagstiftningsärenden. Men den svenska regeringen är tyst. Man vågar inte ta några strider. Man vill ha guldmedalj i tyst i klassen.

Tillvaratar man då de svenska intressena? Det är svårt att se att EU-ministern, utrikesministern eller statsministern egentligen gör det när det gäller EU-frågorna om man bara protesterar en gång och röstar nej.

I stället tycks det vara så att man ska tillhöra ”gänget”, att det är det viktigaste. Exakt vilken politik det gänget ska driva behöver vi inte säga så mycket om. Jag kan ta några exempel.

Förra året började man diskutera EU:s budgetöversyn och hur EU:s budget ska se ut framöver. Hur många förslag har kommit där? Ja, i riksdagen har det inte presenterats ett enda förslag om den svenska linjen. Det är allmänna riktlinjer, att vi ska försöka ha bättre transparens och budgetöversyn och ändra jordbrukspolitiken. Men hur många förslag har man lagt fram i EU-sammanhang? Det är ganska tyst i den frågan.

Miljöpartiet har däremot lagt fram förslag om att vi ska klimatsäkra EU:s budget. Varje budgetpost i EU måste gås igenom för att vi ska kunna se: På vilket sätt bidrar detta till beslutet om att minska koldioxidutsläppen? Det är en ganska dyster läsning.

För att Cecilia Malmström inte ska vifta bort mig med detsamma tänkte jag ta hjälp av lite forskare – det brukar vara enklare. Ännu mer populärt är väl Svenska institutet för europapolitiska studier – Cecilia Malmström kan inte säga så mycket mot detta. De har slagit fast i en rapport att till exempel när det gäller frågor om ett hållbart klimat satsade EU 2,3 miljarder euro på hållbar energi, medan man satsade 4,8 miljarder på kärnkraft. De slog också fast att det förra budgetperioden, 2000–2006, var endast 13 procent som spenderades på miljövänliga investeringar.

EU:s budget är till stora delar en budget som förstör och motverkar en aktiv klimatpolitik. Då borde man naturligtvis som svensk regering, som ska hålla fanan högt, lägga fram förslag om att bilda en arbetsgrupp i EU eller åtminstone i den svenska regeringen för att börja gå igenom EU:s budget för att klimatsäkra den punkt för punkt. Men det vägrar EU-minister Cecilia Malmström. Det är ingen bra början.

När det gäller EU-toppmötet om Lissabonfördraget, som i vissa fall förs fram som den viktigaste punkten för att vi ska kunna ha en bättre klimatpolitik, ska man komma ihåg att de borgerliga partierna träffade

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2007 och Kommissionens årliga politiska strategi för år 2009

Socialdemokraternas Mona Sahlin den 26 april förra året och gjorde en överenskommelse om att så lite som möjligt ska förändras i det liggande förslaget till EU-konstitution, det som var embryot till Lissabonfördraget. Man sade att man skulle försöka passa på att få in konkreta skrivningar om klimatet och miljön, enligt Tidningarnas Telegrambyrå den 26 april.

En månad senare hade det förändrats till: förutsatt att det inte ger EU ytterligare befogenheter. Nej, men då får ju inte EU några nya muskler för att bekämpa klimatfrågorna.

Inte heller i det som sedan blev Lissabonfördraget, artikel 91, finns det någon nyhet. Man lägger bara till en bisats när det gäller att främja internationella nivåer för att lösa globala miljöproblem, särskilt för att bekämpa klimatförändringarna.

Det är ingen kioskvältare. Det är väl ingen som har glömt att EU gick i bräschen när Kyoto I framförhandlades. Redan på den tiden, långt före Lissabonfördraget, var EU en av förkämparna för Kyoto och såg till att det fanns, så det är ingen kioskvältare.

Problemet är däremot hur detta avspeglas i EU:s egen verksamhet. Där är de stora problemen. Det är lätt att säga vad andra länder och EU i stort ska göra men väldigt svårt att konkret visa på vad det är som behöver göras och att ändra sin egen politik. Där har man misslyckats.

När det gäller Lissabonfördraget sade Cecilia Malmström att det måste bli lättare att fatta beslut i EU. Lättare? Vi satte nytt rekord i antal EU-beslut förra året. Lättare – vad betyder det?

Ja, enligt det nya Lissabonfördraget innebär det att små länder ska få färre röster medan stora länder ska få fler röster. Hur ska Sverige lättare kunna ha en åsikt då? Hur ska vi lättare kunna föra fram våra frågor om de stora länderna i EU kommer att få ännu lättare att köra över de mindre länderna? Hur ska vi lättare kunna föra fram våra frågor om de frågor där man kan lägga in sitt veto blir färre och beslut ska fattas med kvalificerad majoritet?

Det blir naturligtvis svårare och svårare för små länder att föra fram en åsikt i EU och att få med sig majoriteten medan de stora länderna kommer att tjäna mest på de nya rösträttsreglerna inom Lissabonfördraget.

Man undrar på vems sida EU-ministern, statsministern och utrikesministern egentligen står. Handlar det om att försvara svenska intressen, eller har de svalt EU-kommissionens grej, att man bara ska jobba för EU:s bästa?

Jag anser att en svensk regering också ska lyfta fram frågor som är viktiga för oss i Sverige och agera inom de organisationer som man behöver.

Vi hade förra året en stor diskussion om gasledningen mellan Tyskland och Ryssland. Det dröjde månader innan den svenska regeringen vågade säga någonting alls. Man ville inte störa relationerna med andra länder. Det tog rätt lång tid innan man ens vågade erkänna att EU hade en del i det här. I EU har man nämligen avsatt pengar till det här projektet.

Inte heller när det gäller EG-domstolens beslut om Laval har regeringen på något sätt agerat för att se till att den domen inte försvagar den svenska modellen.

Cecilia Malmström sade i debatten att Lavaldomen inte på något sätt hotar den svenska modellen. Det må hon i så fall vara ensam om att tycka. Framför allt undrar jag: Varför har ni tillsatt en utredning om EU-ministern redan har bestämt sig för vilken modell som ska gälla, att EG-lagstiftningen inte hotar den svenska modellen?

Tvärtom handlar hela debatten i Europa nu mer och mer om att EU:s lagstiftning nog också måste ändras. Man måste till exempel se över utstationeringsdirektivet. Det handlar inte bara om hur Sverige har implementerat dessa bestämmelser i svensk lagstiftning. Det finns nämligen en tendens i EG:s domstol att man mer och mer se till de fyra friheterna, att de är överordnade.

EU:s fria rätt för varor, tjänster, kapital och människor är överordnad lagstiftningen. Det är den man ska bedöma. Det är den som EG-domstolen hänvisar till. Man ska se till det principiella.

Då är också frågan: På vilket sätt kommer Lissabonfördraget att förändra detta? Det kommer naturligtvis inte på något sätt att förändra detta. Lissabonfördraget slår nämligen fast att de fyra friheterna är överordnade. Då kommer inte de fackliga rättigheterna att stärkas med Lissabonfördraget utan kanske tvärtom försvagas.

Inte heller, om vi går tillbaka till klimatfrågan, kommer klimatarbetet att bli enklare i EU med det nya fördraget. EG-domstolen hänvisar ju oftare och oftare till att de fyra friheterna är ett överordnat mål, och där finns inte miljöfrågorna med. Då kommer också miljöfrågorna att få allt svårare att passa in i EU:s maskineri, beslutsprocess, längre fram.

Det är allvarligt. Där måste Sverige kunna ta en strid. Det är då man ska utvärdera den svenska regeringens agerande förra året, och då är det underkänt. Det är mycket prat i riksdagen men inget prat och inget agerande och inga konkreta ändringsförslag i EU när det gäller hur man kan göra EU bättre.

Slutligen, herr talman, är det pinsamt att höra EU-ministern säga att Lissabonfördraget är så viktigt och att det är så viktigt med demokrati samtidigt som man förvägrar svenska folket en folkomröstning om det nya Lissabonfördraget.

Om nu EU-ministern och regeringen tror så mycket på Lissabonfördraget undrar jag: Varför vågar ni inte fråga folket om det är rätt väg för EU i framtiden? Ni vågar inte. Ni är rädda för folket. Det är en farlig utveckling. Har man inte stöd för den politik man ska driva framöver kan det bli mycket värre framöver.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservationerna 2, 8 och 17 i betänkande 10 och till reservationen i fråga om motiveringen i betänkande 11.

Anf. 81 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Jag hade naturligtvis inte väntat mig att få något högt betyg av Ulf Holm. Men mycket av det han säger är trams. Vi lägger oss naturligtvis inte platt för Tyskland. Det är dumt att påstå något sådant.

Jag försökte inledningsvis lyfta fram några exempel där Sverige faktiskt är pådrivande och där Sverige har tagit många initiativ. Jag skulle kunna lägga till Östersjöstrategin, till exempel, som nu kommer fram på svenskt initiativ.

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2007 och Kommissionens årliga politiska strategi för år 2009

Ulf Holm vet hur EU fungerar. Han vet att det inte är särskilt ofta man röstar i EU. 87–88 procent av alla beslut som fattas med kvalificerad majoritet fattas i enhällighet, utan omröstning, efter det att man har resonerat, kompromissat och lagt fram olika förslag. Det är så man påverkar, inte genom att rösta nej och straffa ut sig.

Varför röstar vi nej mer sällan i dag? Jo, därför att vi oftare får som vi vill nu än under den socialdemokratiska regeringens tid. Vi är ännu mer aktiva. Vi påverkar. Vi lägger fram förslag. Vi bidrar till kompromisser. Sverige är en mycket pådrivande och aktiv partner i Europa. Det kan vem som helst av Ulf Holms kolleger vittna om, om du frågar runt i de olika länderna.

Sedan gällde det smalare och vassare. Ja, vi arbetar bland annat för det i EU:s budget. Det är en process som precis har påbörjats. Det är inte sant att vi inte har lagt fram några förslag och att vi inte har redovisat det. Vi har varit i kammaren flera gånger och i flera utskott och pratat om de här frågorna, och vi hoppas att vi ska kunna få en mer anpassad och smalare och vassare budget.

Sedan är det tråkigt att Ulf Holm skäller så mycket på EU i miljöhänseende. Det är klart att det finns brister. Det är klart att det finns jättemycket mer att göra. Men EU är världens bästa miljöorganisation. EU går i bräschen för ett nytt globalt klimatavtal. Det har Ulf Holms egna språkrör insett. Därför är man numera förespråkare för att Sverige ska vara kvar i EU. När ska också Ulf Holm inse detta?

Anf. 82 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Ett smalare och vassare EU är EU-minister Cecilia Malmströms stora paradgren här. Men i det som Sverige går med på i EU blir det tvärtom. Det blir ett fetare och bredare EU, och det blir fetare för varje gång EU-ministern fattar beslut nere i Bryssel.

Det är väl ingen som kan påstå att Lissabonfördraget innebär att EU blir smalare men vassare. Det blir ju fler och fler beslutsområden som går till EU, som flyttas från Sveriges riksdag, från EU-nämnden och från regeringen. Det blir beslut som fattas med kvalificerad majoritet i EU.

Det är utrikespolitik. Det är rympolitik. Det är många olika frågor. Det allvarliga är framför allt att regeringen nu drar undan mattan när det gäller chansen att påverka de besluten i framtiden. Man går nämligen med på röstregler som innebär att små stater i EU får färre röster medan de stora länderna i EU får fler röster. Det innebär faktiskt att EU-ministern, de få gånger hon tänker rösta i EU, har färre röster än tidigare. Då är det mindre chans att en nej-röst eller en nedlagd röst spelar någon roll. Det är det allvarliga. Det innebär också att EU kommer att få en EU-president och en utrikesminister. Det är inte särskilt väl inskrivet i Lissabonfördraget vad detta exakt kommer att innebära, men det skulle väl inte förvåna någon om dessa valda personer kommer att kräva makt och inflytande på sina nya positioner. Och vilka är det då som förlorar makten? Det är naturligtvis länder, ministrar och parlament, och det är den stora och allvarliga bristen.

Klimatet får jag ta i nästa inlägg.

Anf. 83 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Jag fick ju inte svar på den frågan, men då kanske det kommer i nästa replik.

Ulf Holm är en erfaren politiker som har varit med i många år. Se dig omkring! Allt fler av de frågor, problem och utmaningar som vi brottas med i dag kräver gemensamma lösningar. Det spelar, med all respekt, inte alltid så stor roll vilka beslut man fattar i Sveriges riksdag, för miljöföröreningarna, fattigdomen, svälten, klimatföröreningarna, brottsligheten och så vidare respekterar inga gränser. Vi måste fatta beslut tillsammans, och EU är en helt fantastisk uppfinning för att försöka lösa detta. Vi har gemensamma problem – vi försöker hitta gemensamma lösningar. Då försöker man kompromissa sig fram, och det innebär att Sverige inte alltid får som vi vill. Så är det naturligtvis, eftersom vi har 27 medlemsländer. Men ganska ofta får vi i alla fall lite grann som vi vill. Det är ju det som hela kompromissen och EU-samarbetet bygger på och innebär: att vi allihop får lite grann som vi vill, och så kan vi gå hem och känna att vi i alla fall har gjort framsteg i de här frågorna.

Lissabonfördraget är en anpassning till denna situation. Vi behöver kunna fatta beslut. Om alla länder ska vara överens om allting händer det inte mycket. Det händer inte mycket på miljöområdet. Det händer inte mycket när det gäller fattigdomsbekämpningen. Det händer inte mycket när det gäller jämställdhet och diskrimineringsfrågor som jag vet att Ulf Holm och jag har ett gemensamt engagemang i.

Därför behöver vi helt enkelt lite modernare spelregler. Världens förändras, Ulf Holm. Det borde även Ulf Holm göra!

Anf. 84 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Det mest intressanta som EU-ministern sade i det här inlägget var att många problem kräver gemensamma beslut. Exakt! De kräver gemensamma beslut.

Ett bra exempel och ett av de viktigaste beslut som har tagits på mellanstatlig nivå, det vill säga där man är överens och inte något land kan bli överkört, är det beslut som togs på EU-toppmötet i mars förra året om klimatfrågan. Det skedde inte med det nya Lissabonfördraget eller genom att en majoritet kunde köra över en minoritet, utan det var ett mellanstatligt beslut om att EU på toppmötet på Bali skulle kräva 20 procent eller, om det blev ett internationellt avtal, 30 procent.

Det var ett mellanstatligt beslut. Det var inget beslut där något enskilt land blev överkört, och det är det bästa beviset på att sådana beslut som kräver långtgående målsättningar ska fattas mellanstatligt. Det är jätteviktigt att länder känner att de har varit med i processen och också kommit överens. Det är då man kan ta de stora kliven, inte när enskilda länder gång på gång blir överkörda. Och den risken blir större i framtiden om riksdagen godkänner Lissabonfördraget, för då kan inte små stater som Sverige protestera och säga nej lika ofta, eftersom röstreglerna förändras. Det är den utvecklingen som vi måste ta på allvar och som jag känner att regeringen bara nonchalerar och tycker är petitesser, för vi måste göra EU smidigare säger man.

Men det handlar inte alltid om att göra EU smidigare. Det handlar om demokrati, och det handlar om att folket ska vara med. Det är därför, herr talman, som Miljöpartiet kräver en folkomröstning om Lissabonfördraget!

Anf. 85 WALBURGA HABSBURG DOUGLAS (m):

Herr talman! Fru Europaminister! Låt mig börja med att säga att jag är glad över att Europaministern har kommit till kammaren för att delta i vår diskussion – och hur hon deltog! Hon tog med passionerad övertygelse replik på alla dem som talat före mig. Jag tycker att det är beundransvärt.

Denna vecka är det också särskilt roligt att prata om Europa, eftersom vi firar Europadagen nu på fredag den 9 maj.

Europadebatten har under den senaste tiden tilltagit i Sverige, vilket är mycket glädjande. Det beror inte minst på Sveriges kommande ordförandeskap i EU under andra halvåret 2009. Men det beror även på det snart stundande Europaparlamentsvalet och på att vi diskuterar Lissabonfördraget som är tänkt att träda i kraft vid årsskiftet. Till detta vill jag även lägga Cecilia Malmströms aktiva egna engagemang för att föra ut Europafrågorna runt om i landet och i hela EU.

Europa och Europeiska unionen åtnjuter en allt större acceptans i vårt samhälle, och diskussionen om ett eventuellt utträde har gudskelov nästan helt försvunnit. Denna positiva utveckling beror i stor utsträckning på att Europapolitiken har blivit en naturlig del av vår vardag och inte längre är en avskild del i våra liv med beslut som fattas långt borta. Även Miljöpartiets språkrör har insett vikten av ett fördjupat Europasamarbete och följer äntligen efter sina partivänner i de andra EU-länderna.

Betänkandet som vi nu diskuterar behandlar regeringens skrivelse *Årsboken om EU* och tillhörande motioner. Den är uppbyggd i tio överskådliga kapitel som gör den lättförståelig, och den fungerar lite som en uppslagsbok för alla oss européer. Frågan om EU:s utvidgning intar en särskild ställning, precis som den gjorde redan under Sveriges första ordförandeskap 2001.

På årets första dag 2007 blev Rumänien och Bulgarien nya medlemsländer och har under det år som gått blivit alltmer varma i kläderna. Nu är snart alla länder som fram till 1989 låg avskilda från oss bakom järnridån medlemmar i vårt europeiska enande. Regeringen betecknar utvidgningen som EU-samarbetets största framgång.

Förhandlingarna med Kroatien och Turkiet har förts vidare under det gångna året, och Kroatien ser ut att snart kunna bli medlem – kanske redan nästa år. Sverige är ett av de länder som är mest utvidgningsvänliga. Riksdagen har ett flertal gånger enhälligt beslutat om ett EUperspektiv för Ukraina och Moldavien men även för Vitryssland. Självklart menar vi inte Europas siste diktator, Alexander Lukasjenko, utan det vitryska folket som så väl behöver vårt stöd. I veckan har några av oss riksdagsledamöter vitryska praoelever från oppositionen med i vårt arbete. De är här för att de vill lära sig av vårt Europaengagemang.

Fru talman! Utvidgningen är ett centralt bidrag till fred, demokrati och stabilitet på hela vår kontinent. Genom denna process bidrar EU också med så kallad *nation-building* på Balkan. Medlemskapsperspektivet är en förstärkande kraft som fungerar som *soft power* i den meningen att det kan motverka de Europanegativa, radikala krafterna i de olika länderna. Serbien, som under det senaste året hade stora interna problem med samarbetet med krigsförbrytartribunalen Icty och Kosovos självständighet, undertecknade i förra veckan ett stabiliserings- och associationsavtal som kan ses som en förberedelse till medlemskapsförhandlingar. Bosnien och Hercegovina har genomfört sin polisreform som ett led mot ett SA-avtal.

För att tillföra ny energi och ingjuta ny kraft för fortsatta reformer har Sverige varit en drivande kraft för att underlätta för medborgarna på västra Balkan genom att agera för en mildare visumregim och borttagande av viseringsavgiften, ett initiativ taget av Frankrike och väldigt starkt understött och medinitierat av oss.

EU är och förblir en attraktiv kraft i alla delar av Europa och kan positivt påverka problemregionerna genom att visa på att det är bättre att arbeta tillsammans mot ett mål utifrån gemensamma grundvärderingar än att stå splittrade inför de stora framtidsutmaningarna.

Som en viktig grundprincip i EU-arbetet slås under budgetfrågorna fast att subsidiaritetsprincipen, som vi svenskar brukar kalla närhetsprincipen, måste råda och genomsyra allt vårt arbete, alla beslut och alla avtal som lägger grunden för EU:s arbete.

EU har under det gångna året gjort stora framsteg i arbetet med den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken. Detta har resulterat i ett förstärkt inflytande, inte bara i vårt närområde genom den europeiska grannskapspolitiken, utan också i de olika konflikthärdarna runt om i världen.

Med grannskapspolitiken har stora framgångar uppnåtts. En viktig tanke i det fortsatta arbetet är att förstärka samarbetet gentemot Svartahavsområdet. För oss i Sverige är utvecklingen i Georgien av särskild vikt: Det georgiska parlamentsvalet om två veckor kommer att visa om och hur väl landet har utvecklats och stabiliserats.

Jag hade själv förmånen att få delta i en konferens om grannskapspolitiken i Batumi under hösten förra året och kunde med egna ögon se hur framgångsrikt vårt arbete varit hittills. Om två veckor kommer jag återigen att kunna se hur arbetet fortskridit sedan dess, då jag medverkar som valövervakare under parlamentsvalet i Georgien.

Inom grannskapspolitiken förbereder Sverige sitt program för ett närmare samarbete inom Östersjöområdet, liknande Svartahavssatsningen.

Men för att utvidgningen och grannskapspolitiken ska lyckas fullt ut behöver vi få Lissabonfördraget på plats till årsskiftet. Med det nya fördraget får Europaparlamentet, som EU:s enda folkvalda representant, en starkare kontrollfunktion, och EU blir både öppnare och mer effektivt. Sverige kommer att få en betydande roll under implementeringsprocessen, då vi är ordförandeland under viktiga delar av denna process.

Även då det gäller att genomföra och stärka subsidiaritetsprincipen är Lissabonfördraget av stor vikt.

Mycket har gjorts under det gångna året i frågorna rörande frihandel. Här är Sverige en stark förespråkare till ett öppnare och mer frihandelsinriktat EU. Mer behöver göras för att avskaffa tullar och montera ned de i flera avseenden förödande och resursslukande jordbruksstöden. Med dagens prisuppgångar på världsmarknaden finns här ett gyllene tillfälle att pedagogiskt visa på de positiva aspekterna av en betydligt mer avreglerad jordbrukspolitik.

Baserat på framgångarna under 2007 håller Sverige nu på att förbereda sitt ordförandeskap 2009. Sverige prioriterar – redan under 18-månadersprogrammet gemensamt med Tjeckien och Frankrike – fem övergripande områden, där utvidgningen en gång till har en mycket viktig och framträdande roll.

Riksdagen har också börjat planera för ordförandeskapet, men tar samtidigt i beaktande att implementeringen av Lissabonfördraget med tillsättning av en gemensam utrikesminister och en gemensam rådspresident ska infalla under samma period.

Regelförenklingen – en del i Lissabonstrategin – för hållbar tillväxt och full sysselsättning är ett annat område där Sverige har spelat en stor roll parallellt med det som regeringen genomdriver just nu i Sverige. Därmed kommer man att underlätta för små och medelstora företag i hela unionen.

Fru talman! Jag yrkar att regeringens skrivelse läggs till handlingarna och yrkar dessutom avslag på alla reservationer.

I detta anförande instämde Mats Sander (m).

Anf. 86 HANS LINDE (v) replik:

Fru talman! Jag tror att det är uppenbart för alla som följt utrikesutskottet eller lyssnat i denna kammare att Walburga Habsburg Douglas har ett stort engagemang både för Europas framtid och för Europas historia.

Walburga pratade om fred och stabilitet i Europa. Är det någonting vi kan lära oss när det gäller Europas historia och man pratar fred och stabilitet är det väl att militär upprustning och militära allianser aldrig har gynnat freden i Europa. Trots det ser vi nu ett Lissabonfördrag som innebär just att en militär allians byggs upp, att det sker en militär upprustning i Europa. Det är ett fördrag som inte bara Walburga Habsburg Douglas och Moderata samlingspartiet ställer sig bakom, man säger dessutom att den här frågan inte ska ställas till svenska folket för att folket ska få möjlighet att yttra sig.

Tittar man på de olika paragraferna i Lissabonfördraget kan man notera att det är uppenbart att unionen slår in på en väg av militarisering. I artikel 11 pratas det om ömsesidig solidaritet inom säkerhetspolitiken. I paragraf 27 säger man att medlemsländerna ska ställa militära resurser till unionens förfogande. Hur är det förenligt med den svenska alliansfriheten, Walburga Habsburg Douglas? Eller är det så att Sverige är alliansfritt i dag men kommer att vara någonting annat i morgon?

Man måste också ställa sig en fråga när man tittar längre ned i artikel 27, där det pratas om att EU ska öka sin militära kapacitet. Det är en ganska uppseendeväckande skrivning i ett dokument som knappt diskuteras i dag i Sverige. Är det så, Walburga Habsburg Douglas, att vi har för få vapen i dag i Europa? På vilket sätt blir Europa mer fredligt och mer stabilt genom att vi ser en militär upprustning, att vi tar medel från andra delar, från bistånd, från skola, från utbildning för att i stället satsa på militär upprustning? På vilket sätt ger det ett Europa i fred?

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2007 och Kommissionens årliga politiska strategi för år 2009

Anf. 87 WALBURGA HABSBURG DOUGLAS (m) replik:

Fru talman! Europas grundidé är fred och samarbete, säkert inte upprustning och krigsberedskap. Det är inte heller så att man tar finansiella medel från andra områden. Jag tror att det mer är så att vi försöker organisera oss bättre så att vi kan stå emot framtida utmaningar och för att vi ska behålla fred.

När man tittar på historien – och Hans Linde har med rätta sagt att historia är lite min käpphäst – ser man att folket som levde bakom järnriddån till 1989 sökte sig till EU eftersom EU är en fredsmakt och så ska förbli.

Anf. 88 HANS LINDE (v) replik:

Fru talman! När muren föll gav det Europa på många sätt ett guld-läge. Vi hade en möjlighet att rusta ned, att i stället för att låsa in oss i militära allianser ha ett brett samarbete som inkluderade länder som både fanns inom EU och utanför EU. Även med en utvidgningsprocess kommer det att vara så att en rad stater under väldigt lång tid framöver kommer att befinna sig utanför EU:s gränser. Då är det väl viktigt att vi har ett brett samarbete i Europa.

Men nu slår ju EU in på en annan väg. Den union som Walburga Habsburg Douglas kallar för fredens union slår ju in på en helt annan väg. Det är trots allt så att vi ser att unionen nu slår in på en väg av militär upprustning. Det är inte några amsagor jag står här och berättar. Det är någonting som står svart på vitt i fördragets text. Tittar man i artikel 27 i Lissabonfördraget, det fördrag som Walburga Habsburg Douglas inte vill att vi ska folkomrösta om, ser man att det står att medlemsländerna förbinder sig att öka sin militära kapacitet. Vad är det om inte en militär upprustning?

Jag vill också ställa en annan fråga när det gäller just de militära delarna av Lissabonfördraget, det fördrag som Walburga Habsburg Douglas inte vill folkomrösta om. När det gäller synen på FN-mandat och på beslut i FN:s säkerhetsråd har man tre helt olika skrivningar i förslaget till Lissabonfördrag. För mig som läser det här utifrån är det uppenbart att de här luddiga skrivningarna är kompromisser, att man lämnar till framtida makthavare att fatta sina beslut lite som det passar inom EU.

Det skulle ju vara bra om jag hade fel och Walburga Habsburg Douglas kunde förklara vad det är som egentligen gäller i fråga om FN-mandat. Hur är egentligen synen inom EU på beslut i FN:s säkerhetsråd? Kommer det att vara som med Lissabonfördraget, som Walburga Habsburg Douglas inte vill att vi ska folkomrösta om, att det blir möjligt för ett EU i framtiden att skicka ut militära insatser utan FN-mandat, i strid med folkrätten och utan beslut i FN:s säkerhetsråd?

Anf. 89 WALBURGA HABSBURG DOUGLAS (m) replik:

Fru talman! Det är ett faktum, som Hans Linde också sade, att inte alla länder som är med i EU också är med i försvarsalliansen Nato. Därför är det självklart så att man måste ha andra mandat, som till exempel ett FN-mandat för att gå ut tillsammans.

Återigen vill jag säga att det är klart att om man vill bevara fred måste man själv vara beredd, eftersom fred tyvärr inte alltid kommer enbart genom att man nedrustar. Det har under historiens gång – historia är som sagt min käpphäst – uppstått många krig därför att ett land helt enkelt har lagt ned alla sina vapen. Jag tycker att det är viktigt att vi planerar för att behålla vårt fredliga samhälle och genom samarbete utökar freden i världen. Det är också därför som så många länder försöker komma in i EU, även länder som inte ens geografiskt tillhör Europa, som till exempel länderna på södra sidan av Medelhavet.

Anf. 90 ULF HOLM (mp) replik:

Fru talman! Walburga Habsburg Douglas är tydlig med friheten och att det var viktigt att riva muren mellan öst och väst. Det är ingen som säger emot det. Friheten går igenom hela talet.

Var finns då friheten att få uttrycka vad man tycker om EU:s framtid? När ska jag som medborgare få tala om för dig som moderat och representant för ett regeringsbärande parti att jag inte tycker att den utvecklingen av EU är bra – eller om jag tycker att den är bra? Det handlar inte bara om Lissabonfördraget utan det kanske handlar om ett enskilt EU-beslut. I vilket val ska jag kunna uttrycka mig fritt om den politiska utvecklingen när det gäller ett EU-beslut?

EU-parlamentet hyllas mycket här. Parlamentet har inte ensamt makten. Parlamentet har ett delat ansvar med ministerrådet. I ministerrådet finns det snart inget veto. Då kan länder bli övertrumfade, och då spelar det kanske ingen roll vad den svenska ministern har sagt. Hur ska jag tillgodose min frihet och berätta vilken politisk utveckling jag vill ha av EU?

Det finns en chans, nämligen om det nya Lissabonfördraget ska godkännas eller inte. Nu har EU:s ledare bestämt, effektivt och snabbt, att vi måste undvika folkomröstningar. Varför är man så rädd för folkomröstningar? Varför är du som förkämpe för medborgerliga fri- och rättigheter så rädd för vad folket ska säga om det som du verkar så övertygad om? Är inte Walburga Habsburg Douglas så övertygad om EU:s nya Lissabonfördrag?

Anf. 91 WALBURGA HABSBURG DOUGLAS (m) replik:

Fru talman! Det finns två saker att säga. Europaparlamentet får genom Lissabonfördraget mer inflytande. Det är därför säkert bra om du under valrörelsen, under förberedelserna under tiden från i dag fram till Europavalet den 7 juni nästa år, uttrycker vad du tänker om EU och enskilda frågor. Diskussionen i Sverige kommer de närmaste månaderna säkert att handla om EU-frågor.

Vår minister är en av dem som hela tiden försöker vara pådrivande i diskussionen. När vi hade Europaministern i utrikesutskottet för några månader sedan lade hon fram 18-månadersprogrammet. Jag frågade hur det blir med den allmänna diskussionen. Hon sade att den allmänna dis-

kussionen ska sättas i gång med stor möda och med stort deltagande av hela regeringen. Det är alltså möjligt att prata EU-frågor, inte bara i den fiktiva icke-kommande folkomröstningen, men även under alla val här i Sverige till Europaparlamentet och till riksdagen.

Vi lever i en parlamentarisk demokrati. Under valrörelsen har man chansen att tala om olika teman. Jag själv tog Europatemat som mitt huvudtema även under valkampanjen till riksdagen.

Anf. 92 ULF HOLM (mp) replik:

Fru talman! Demokrati innebär inte bara friheten att prata, utan den innebär också friheten att bestämma vem som ska företräda mig i parlamentet. Man ska också kunna utkräva ansvar för den förda politiken. Det är demokrati. Då räcker det inte med att prata. Någon gång måste man få säga vilken utveckling man vill ha. Det gör man i allmänna val eller i folkomröstning.

Då lyfter man fram att det är ett EU-parlamentsval nästa år. I all ära, men vid varje tillfälle sedan EU-parlamentets första val 1979 har valdeltagandet blivit lägre och lägre, vilket också har varit en bakgrund till att EU-ledarna tillsatte ett konvent för att utarbeta en ny grundlag för EU. Det är det som nu efter mycket om och men har blivit Lissabonfördraget. Detta var orsaken till att man ville att EU skulle komma närmare människorna. Det är det förslaget, Lissabonfördraget, som ni nu står och försvarar.

Men ni har missat det viktigaste, nämligen att fråga folket i EU-länderna om detta förslag är det bästa för framtiden enligt deras önskemål. För två år sedan hade många länder folkomröstningar – men inte Sverige. Här är majoriteten så pass rädd för vad folket kan säga. Några länder gjorde det. Två länder röstade nej, nämligen Frankrike och Holland. Då blev det en muntlig överenskommelse i ett slutet rum, nämligen inga fler folkomröstningar. De måste undvikas.

Ni är rädda för folket. Om ni verkligen hade trott att Lissabonfördraget var så bra hade ni vågat fråga folket. Men det vågar ni inte därför att ni vet att detta fördrag inte är för EU:s framtid. Detta fördrag är för att befästa det gamla EU, inte för framtiden. Vi måste ha en folkomröstning om Lissabonfördraget.

Anf. 93 WALBURGA HABSBURG DOUGLAS (m) replik:

Fru talman! Först och främst var det fler folkomröstningar än bara i Frankrike och i Holland angående det föregående fördraget. I Spanien var det självklart att befolkningen röstade för fördraget.

Jag tror inte på hemliga överenskommelser i hemliga rum. Då skulle vi inte se fram emot en folkomröstning på Irland. Gudskelov är Europa inte stöpt i en enda form. Det finns olika länder som tar olika grepp för olika frågor. Vi här i Sverige har inte folkomröstat om stora internationella avtal och fördrag förr. Lissabonfördraget passar mycket väl in i de fördrag som beslutas av riksdagen. Men det finns inget som förbjuder Miljöpartiet att under Europavalrörelsen diskutera de stora frågorna. Det är inte regeringens eller väljarnas fel när valdeltagande inte är tillräckligt stort. Det är troligtvis partiernas fel. Där kan Miljöpartiet göra mycket, vilket säkert också ska hända eftersom man inte ens i Miljöpartiet är överens om hur man ska förhålla sig till EU-frågan. Ni kan ha stora

spännande debatter mellan språkrören och de andra ledamöterna. På det viset kan ni höja valdeltagandet.

Anf. 94 KERSTIN LUNDGREN (c):

Fru talman! Det här är en härlig förmiddag som nu går mot eftermiddag i riksdagens kammare. Det är en dag som vi ägnar åt vårt Europa – på lite olika sätt. Vi startade med att diskutera Europarådet. Vi rörde oss över 47 stater. Vi gick via OSSE in i en debatt om EU. Vi i den här kammaren har en roll att granska hur regeringen har skött sitt mandat.

I dag får vi så småningom, uppenbarligen utan debatt, notera den politiska strategin för kommissionen fram till 2009. Vi tar på det sättet ett brett grepp om vårt Europa och utvecklingen på vår kontinent. Det är viktigt eftersom det är vårt ansvar.

Regeringens redogörelse över utvecklingen i EU under 2007 är en bra redovisning av det arbete som har varit. Det är ett arbete för ökad öppenhet, för färre gränser, för gränslöshet inom Europa. Jag har blivit lite förvånad när jag har hört den debatt som har pågått ett tag. Det låter som att vi från svensk sida skulle ha ett intresse av att på nytt börja diskutera gränser, undantag, regleringar, i stället för att jobba med det som har varit vårt gemensamma projekt, nämligen att öppna hela Europa för så många människor som möjligt, för frihet, demokrati, fred och hållbar utveckling.

Demokrati- och rättsstatsfrågorna är naturligtvis centrala inom EU. Det är det som är en del av kärnan, nämligen att bära vidare och skapa ett gemensamt ramverk där människor känner att det fungerar för hela vardagslivet.

Det var intressant när vi i veckan, fru talman, hade en diskussion om politik för global utveckling. Vi hade en hearing om det i utrikesutskottet. Då fick vi höra från en av våra huvudtalare att vi när det gäller politik för global utveckling har hittat nycklar som vi använder på vår egen kontinent men som vi inte förmår att använda när vi talar utveckling i andra delar av världen. Vi har mycket i vår redskapsbod. Det är viktigt att vi tar vara på det och använder det.

Under 2007 har vi fått två nya medlemmar. Vi har välkomnat de nya medlemmarna. Vi hoppas också snart få välkomna Kroatien och Turkiet. Det är bra att regeringen tydligt markerar sin vilja att arbeta för medlemskap för de länderna.

Det är också viktigt att vi får en redogörelse från regeringen att man prioriterar arbetet med grannskapspolitiken. Det är genom grannskapspolitiken som vi möjliggör för nya medlemmar att komma in och ger hopp till många människor runt om på vår kontinent att få bli medlemmar. Det är också genom grannskapspolitiken vi kan bidra till att förverkliga demokrati och rättsstatens principer i andra länder och lösa konflikter på det kloka sätt som EU valt att göra. Inte minst är det konfliktlösande arbetet i sydöstra Europa en central uppgift. Här har regeringen mycket aktivt bidragit till att försöka flytta fram och få EU att agera konstruktivt och kraftfullt för att nå resultat. Mycket återstår, men det är viktigt att regeringen tar dessa initiativ.

Vi har från kammaren anledning att välkomna den vilja regeringen har att tillhöra kärnan. Det är genom att våga gå med och vilja vara med som man har möjlighet att påverka. Jag tycker att vår Europaminister

tidigare mycket tydligt har visat på skillnaden i ett replikskifte med Ulf Holm. På honom lät det som att det centrala för kammaren var att få läsa nej-röster från regeringen. Det vore en felsyn från kammaren om vi hade den hållningen. Det är inte genom att rösta nej som vi påverkar. Det är genom att vara med aktivt inne före som vi kan påverka, förändra och åstadkomma resultat. Det är också så som regeringen valt att verka. Det är inte genom att stå vid sidan av och väsnas som man når resultaten. Det vet nog Ulf Holm innerst inne.

Det centrala under 2007 har varit att vi har nått en överenskommelse om ett nytt fördrag, det så kallade Lissabonfördraget. Det ger ett regelverk för att öppna EU vidare och för att göra EU mer effektivt och starkt på de områden där EU ska vara starkt. Det handlar bland annat om utrikes- och säkerhetspolitiken där världen utanför förväntar sig att vi ska kunna agera och att vi inte ska stå vid sidan av. När vi pratar Mellanösternkonflikten till exempel förväntar man sig att EU ska vara med mer aktivt. Men då måste man våga och vilja och inte bara väsnas på hemmaplan.

Detsamma gäller klimatarbetet. Man måste våga och vilja gå med för att påverka och ta ansvar. Det är trist att vi fortfarande inte kan vara överens om att EU är en central kraft för att nå framgång om vi ska klara uppdraget, från Bali och vidare, att förhoppningsvis förnya ett klimatavtal i Köpenhamn nästa höst. Men då måste det vara aktivt deltagande och vilja att både påverka och kompromissa och inte bara att väsnas på hemmaplan.

Med det nya fördraget finns också möjligheter att knyta samman EU med Europarådet, som vi talade om tidigare. Det välkomnar jag också. Genom att unionen blir en juridisk person får man möjlighet att ansluta sig till Europakonventionen. Det kommer att bli en spännande resa att se om detta kommer att kunna bli verklighet. På det sättet får vi också en förstärkning av Europadomstolen och de mänskliga rättigheterna på hela vår kontinent.

Jag vill också välkomna regeringens tydliga signal att budgetreformen måste nå framgång. Halvtidsöversynen och arbetet framöver måste leda till resultat. Man skulle önska att vi var mindre tullunion och mer frihandelsunion och att det stod mer i fokus.

Jag ser, fru talman, att regeringen har lagt en god grund i den redogörelse som man lämnat till riksdagen. Utskottet har också gett ett gott betyg till regeringen för arbetet 2007. Jag hoppas att det blir lika bra 2008 och att vi framför allt får en god grund för Europaparlamentsvalrörelsen 2009. Det kommer att bli en verklig utmaning. Jag hoppas att alla partier här i kammaren kommer att vilja vara med och inte bara prata folkomröstning eller ja eller nej utan våga ta diskussionen om vad vi vill göra gemensamt på vår kontinent inom ramen för EU och ett Europaparlament som har större makt. Jag skulle önska att det hade haft ännu mer makt, men där nådde vi inte ända fram, och så är det med kompromisser. Det är ett steg i rätt riktning, och svenska folket får möjlighet att säga hur Europaparlamentet ska stärkas och hur röster för öppenhet och frihet ska kunna stärkas i valet nästa år.

Anf. 95 ULF HOLM (mp) replik:

Fru talman! Det mest centrala när man lyssnar på flera personer här, och nu också Kerstin Lundgren, är att vi ska tillhöra kärnan. Det är oerhört betydelsefullt. Vi måste tillhöra kärnan. Jag har alltid trott att det viktiga är vilken politik man ska driva och att det är därför man är politiskt aktiv. Man har idéer och vill försöka få genomslag för dem. Men det tycks inte vara intressant för regeringen och för er som stöder regeringen. Att tillhöra kärnan är det viktigaste i svensk EU-politik. Jag beklagar det.

Från Miljöpartiets sida har vi inget behov av att tillhöra kärnan. Där- emot har vi ett behov av att driva frågor som är viktiga för oss och som vi tror är viktiga för en majoritet i Sverige. Därför har vi lagt fram förslag på att klimatanpassa EU:s budget. Vi har tagit fram förslag på en HBT-pakt i EU som vi kan driva. Vi har lagt fram förslag på att EU ska driva ett hårdare klimatmål internationellt i enlighet med FN:s klimatpanel. Men i alla dessa frågor säger Centern nej. Nu vet vi argumentet. Vi måste tillhöra kärnan. Då kan vi tydligen inte säga saker som andra länder kanske tycker är obekväma. Det är ett mycket konstigt resonemang. Jag är mycket förvånad över det.

EU:s utrikespolitik berördes också. Det nya fördraget, Lissabonfördraget, innebär i mångt och mycket att EU ska tala med en röst. Det går bra så länge man har samma uppfattning. Men vad skulle ha hänt om EU hade talat med en röst när USA invaderade Irak? Det skulle kunna ha betytt att Sverige stödde USA:s intåg i Irak. Det kanske är Centerns ståndpunkt.

Anf. 96 KERSTIN LUNDGREN (c) replik:

Fru talman! Ärade ledamöter! Det är väl inte ägnat att förvåna någon i denna kammare att Miljöpartiet inte vill tillhöra kärnan i EU. Det är spännande om man över huvud taget vill tillhöra EU. Det har ju varit den stora debatten inom Miljöpartiet under resans gång.

Det är väl just det som är skillnaden. Om man är med och vill påverka, om man går med i ett parti är det ju inte spännande att cirkla som en planet på ljusårs avstånd. Det är ju fråga om att våga vara med där besluten tas och inte sitta på hemmaplan och peka finger.

Det är det som är skillnaden mellan Miljöpartiet och många av oss andra i kammaren. Vi vill vara med och påverka och förändra och utveckla. Vi vet att EU gör skillnad för människor i Sverige, för människor över hela vår kontinent och i resten av världen som förväntar sig att EU gör sin hemläxa och fullgör sitt uppdrag. Det handlar också om utrikespolitiken.

I dag har vi många exempel på att EU inte har klarat sin uppgift. Det har blivit ett vakuum därför att EU:s medlemsländer inte samordnar sig eller försöker skapa en gemensam utrikesröst. Det gör att vi inte har kunnat påverka.

Ulf Holm som gärna målar svart, inte grönt, säger att vi kanske hade sagt ja till invasionen i Irak. Tänk om invasionen i Irak aldrig hade inträffat därför att EU var en så stark internationell röst!

Det finns alltid olika perspektiv på allting. Det avgörande är om man vågar vara med för att försöka påverka. Tillhör man inte kärnan kan man inte det.

Anf. 97 ULF HOLM (mp) replik:

Fru talman! Som jag sade tidigare har Miljöpartiet lagt fram flera förslag på hur man ska kunna förbättra EU. Samtliga förslag har Centern avslagit.

Vad som hittills inte har kommit fram är vad Centern vill göra i stället. Det hänvisas hela tiden till att vi måste tillhöra EU:s kärna och att vi då måste lära oss att kompromissa.

Vad vill Centern göra i EU? Vi kommer snart att få höra sloganen: Smalare men vassare. Då är motfrågan: På vilket sätt gör det nya EU-fördraget att EU blir smalare och vassare när EU får 68 nya politikområden? På vilket sätt gör det EU smalare och vassare?

Varför är Centern så rädd för att fråga folket vad folket tycker om denna utveckling av EU? Det kan ju mycket väl vara så att en majoritet av svenska folket tycker att Lissabonfördraget är bra och kommer att rösta ja i en folkomröstning. *Fine*. Då är det inga problem. Jag kommer att argumentera för ett nej. Men om majoriteten av svenska folket vill ha Lissabonfördraget blir det ju en bättre bekräftelse för regeringens politik. Inte ens det är man ute efter. Man vill till varje pris undvika en folkomröstning.

Då kommer genast frågan: Varför? Varför är Centern så rädd för att fråga folket? Vad försöker man dölja? Varför vill man undvika en diskussion om EU:s framtid? Om EU:s framtid är så viktig varför får inte de människor som bor i EU vara med och bestämma om den framtiden?

Anf. 98 KERSTIN LUNDGREN (c) replik:

Fru talman! Det är ju det som svenska folket får göra. Svenska folket får möjlighet att vara med och diskutera EU:s framtid i samband med Europaparlamentsvalet. Det kommer att avgöra vilka svenska folket vill skicka till Europaparlamentet. De 20 ledamöter som man skickar från Sverige kommer ju att vara medbeslutande när man fyller det nya fördraget med innehåll. Det påverkar.

Ulf Holm och Miljöpartiet har inte sett att fördraget handlar om ett regelverk som sedan fylls med innehåll. Det är som vår svenska grundlag. Den innehåller många paragrafer och fylls med innehåll av den här kammaren och av regeringen. På samma sätt kommer vi i kommande val till riksdagen och i kommande val till Europaparlamentet att få se hur vi fyller de svenska mandaten med uppdrag och innehåll.

Från Centerpartiets sida kommer vi aktivt att delta i det kommande Europaparlamentsvalet och redovisa en politik för ett effektivt EU för att vi ska få ett Europa som är öppet, grönt och företagsamt och som sätter de värden som vi håller högt i högsätet, nämligen mänskliga rättigheter och demokrati. Vi vill se en utveckling av EU i mer federalistisk riktning.

Vi har nu ett fördrag som vi tycker att vi har all anledning att bejaka här i kammaren. Vi är inte rädda för att fråga folk eller föra en diskussion. Vi för hela tiden den diskussionen som parti. Vi för den i framtidsdialogen i partiet, öppen för alla att delta i. På så sätt jobbar vi i Sverige. Det är en del av vårt grunduppdrag som parlamentariker att vara ute och föra samtal och resonera. Jag gjorde det i veckan i Borås till exempel. Jag utgår ifrån att Ulf Holm också gör det hela tiden.

Så kommer vi att göra i den här frågan och i andra frågor innan vi går till beslut.

Anf. 99 BIRGITTA OHLSSON (fp):

Fru talman! Ibland måste vi blicka bakåt för att kunna se framåt. Stundom kanske vi också måste se vår egen familjehistoria för att få perspektiv på framtiden. Tidvis inser vi kanske att de förändringar till det bättre som har skett på så få generationer är fullkomligt fantastiska.

Det isolerade Fattig-Sverige som min mormor växte upp i med svält, kvinnoförtryck och utsatthet är i dag ett av världens allra rikaste länder, både mänskligt och materiellt, med en generös internationell solidaritet med världens mest utsatta.

Det Polen där stora delar av min makes judiska släkt utrotades av nazisterna under Förintelsen lever i dag sida vid sida med Tyskland som jämbördig demokratisk stat och stolt medlem av Europeiska unionen.

Det Europa som jag föddes i 1975 präglades av kommunism, Berlinmur och otaliga diktaturer både i syd och öst. Detta Europa består i dag av fria samhällen där medborgarna får tycka, tänka och tro fritt.

Den 1 januari 2007 blev Bulgarien och Rumänien nya medlemmar i EU. För bara något decennium sedan var de länderna mest kända för sina totalitära kommunistdiktaturer under Nicolae Ceausescu och Todor Zjivkov.

Därför är det väldigt angenämt för mig som liberal och folkpartist att representeras av en regering som helhjärtat stöder Europasamarbetet och dessutom har stöd för detta hos den svenska befolkningen. Enligt en färsk undersökning från Synovate instämmer 78 procent av de tillfrågade helt eller delvis i påståendet att Sverige aktivt bör arbeta för att utveckla samarbetet inom EU. Att så många vill utveckla samarbetet tyder på att många personer i Sverige anser att allt fler frågor kräver gemensamma lösningar i vårt Europa.

Enligt samma undersökning instämmer 70 procent helt eller delvis i påståendet att Sveriges medlemskap i EU i dag är något fullkomligt självklart.

Samtidigt finns det fortfarande år 2008 svenska politiker som vill lämna Europeiska unionen. Två tredjedelar av oppositionen vill att Sverige ska gå ur EU. Man häpnar över historielösheten. Jag avundas inte direkt Socialdemokraternas partiledare Mona Sahlin att få ihop detta omöjliga uppdrag inför deras eventuella kommande regeringsallians.

Allt är dock inte perfekt inom Europeiska unionen. Vår kompetenta EU-minister Cecilia Malmström har redan redogjort för unionens främsta utmaningar de närmaste åren. Några ytterligare frågor bör lyftas fram.

Öppenheten mot omvärlden måste bli större.

Protektionismen måste fasas ut.

Kraven på att medlemsstaterna ska vara världens främsta champions på demokrati och mänskliga rättigheter och på att vara rättsstater får inte klinga ihåligt.

Utvidgningen måste kraftfullt fortsätta utan att man för den skull tummar på krav på fri- och rättigheter.

Vi har under de senaste veckorna också sett hur matkrisen ökar runt om i världen. Spannmålspriserna stiger, och undernäringen når vidriga nivåer på många håll i tredje världen.

Vi har fått en desperat signal om att EU måste reformera sin jordbrukspolitik och slakta subventionerna. I dag går 42 procent av EU:s budget till olika stödsystem, varav de flesta är djupt onödiga, enligt min mening. Detta är fullkomligt oacceptabelt.

Tullmurar bör rivas, handelshinder monteras ned och u-länderna ges tillträde till våra marknader.

Att stoppa svälten i södra Afrika är inte bara en afrikansk angelägenhet utan en global skyldighet.

Fru talman! Det finns även i detta betänkande många frågor som rör Europeiska unionen men som inte avhandlas och som jag ytterst kortfattat vill lyfta fram.

Den ena frågan handlar om att bekämpa brottslighet. EU måste kunna bekämpa gränsöverskridande kriminalitet i form av människohandel, narkotikasmuggling, penningtvätt och terrorism. För att detta ska uppnås har vi i Folkpartiet länge drivit att man borde skapa ett europeiskt FBI.

Den andra frågan handlar förstås om ett svenskt deltagande i EMU. Den kanske inte är högaktuell i dag, men den får inte glömmas för morgondagen. Ett framtida ja till euron är ytterligare ett steg på vägen mot ett enat Europa där Sverige kan ha ännu större inflytande. Ett ja till euron innebär nämligen ett ja till samarbete. Men detta får vi säkert fler tillfällen att diskutera i framtiden i denna kammare.

Anf. 100 KENNETH G FORSLUND (s) replik:

Fru talman! Vi socialdemokrater, och även Vänsterpartiet, har i en reservation tagit fasta på att det runt alla internationella evenemang följer en önskad svans av kriminalitet och prostitution. Därför vill vi i Socialdemokraterna och Vänsterpartiet gärna att polisen får direktiv om att motarbeta prostitution under det kommande svenska EU-ordförandeskapet. Vi vill också att Sverige under ordförandeskapet ska erbjuda porrria hotell. Därför yrkar jag bifall till reservation 27, vilket jag inte gjorde tidigare.

Jag vill också ställa en fråga till Birgitta Ohlsson. Är detta ett krav som Birgitta Ohlsson och Folkpartiet är beredda att ställa sig bakom tillsammans med oss?

Anf. 101 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik:

Fru talman! Att bekämpa prostitution, sexslaveri och människohandel är en oerhört angelägen politisk fråga för den svenska regeringen. Det är därför som vi nu har tillsatt en ny utredning för att se om man kan skärpa den svenska sexköpslagen. En del debattörer har hävdade att det handlar om att utvärdera den för att avskaffa den. Men så är inte fallet. Det handlar om att titta på olika faktorer och hur den kan bli skarpare.

En fråga som jag tycker är värd att lyfta fram på denna front är att det i dag inte är någon skillnad om man köper sex av en vanlig prostituerad eller av en som är sexslav. Bägge brotten ska bedömas hårt, och det ska vara tuffa straff. Men det är också viktigt att se att köp av sex av en person som är sexslav, det vill säga ett offer för människohandel, i praktiken innebär köp av en våldtäkt. Där borde man titta på hur skalan kan bli mycket tuffare. Där är regeringen enig om att man borde gå vidare med straffen.

Vi diskuterade tidigare i dag att det är angeläget att Sverige ratificerar konventionen om människohandel så snart som möjligt.

Vad gäller frågan om att enbart förhandla med hotell som är porr fria inför de olika mötena, som jag bedömer som mindre, kan man självklart uppmuntra detta. Men det finns inte någon samsyn i regeringen om hur man ska göra detta. Vi ser redan i dag att en del kommuner och landsting frivilligt har gått i en sådan riktning. Det tycker jag är någonting positivt som man kan uppmuntra. Jag vet inte om det socialdemokratiska partiet har en sådan policy när man bokar olika konferenser. Men det är något som de olika partierna i Sveriges riksdag kanske kan börja med. Vi kanske måste börja där och sopa rent framför vår egen dörr först innan vi tar upp det på högre nivå.

Anf. 102 KENNETH G FORSLUND (s) replik:

Fru talman! Kärnan i den här frågan handlar om EU-ordförandeskapet. Det handlar inte bara om att erbjuda porr fria hotell. Det handlar också om vårt önskemål om att rikta ett direktiv till polisen att den när det gäller resurser ska prioritera bekämpningen av prostitution eftersom prostitution tyvärr sannolikt kommer att komma som en oönskad svans i detta sammanhang precis som den alltid gör vid alla stora evenemang vare sig de är politiska, idrottsliga eller något annat.

Jag undrar om Birgitta Ohlsson och Folkpartiet är beredda att ställa sig bakom detta krav från oss socialdemokrater och vänsterpartisterna.

Anf. 103 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik:

Fru talman! Jag kan inte här i denna kammare lova några specifikt öronmärkta medel för att den svenska polisen under denna period ska ägna extra mycket tid åt detta. Det är någonting som jag förutsätter att den gör.

För att sexköpslagen i Sverige ska få en större dignitet och tyngd måste nog straffen först skärpas ganska rejält. Under de snart tio år som vi har haft den svenska sexköpslagen har ingen blivit dömd till fängelse. I dag får man ett straff som ligger på samma nivå som om man har snattat. Att köpa en kvinnas kropp är nästan som att snatta i en godisaffär, vilket är fullkomligt makabert. Jag tror därför att vi måste börja där.

Men jag tycker att det är bra att det är fler ledamöter i denna kammare som är engagerade i att säga att det inte är okej att köpa vare sig kvinnors eller mäns kroppar.

Det som vi just inför detta kommande EU-ordförandeskap borde lägga mest fokus på är faktiskt att bland maktens män tala om att det utan efterfrågan inte kommer några prostituerade.

Jag skulle vara väldigt stolt om utrikesminister Carl Bildt och statsminister Fredrik Reinfeldt tar upp denna fråga. Jag tror inte att denna fråga bara ska debatteras på vår nivå bland parlamentariker. För att den ska få största möjliga tyngd måste också maktens absoluta toppmän ta frågan i sin mun.

Anf. 104 ULF HOLM (mp) replik:

Fru talman! Birgitta Ohlsson hänvisar till en opinionsmätning enligt vilken 78 procent anser att man ska utveckla arbetet inom EU. Det var något i den stilen.

Jag ingår i dessa 78 procent eftersom detta är en fråga som få egentligen kan svara nej på. Om vi är med i EU måste vi ändå vara aktiva i EU. Något annat vore helt obegripligt. Man kan inte vara med i en organisation och sitta vid sidan om och sura och säga att de andra är dumma. Det går inte. Man måste ständigt lägga fram förslag och driva dem med kraft på olika sätt. Jag ingår alltså i dessa 78 procent. Jag har dock inget minne av att jag har blivit uppringd av Synovate för att besvara frågan. Men om man hade ringt till mig skulle jag ha svarat ja på den.

Jag tror att det är oerhört viktigt att driva frågor. Då är denna opinionsmätning snarare ett besked om att svenska folket inte anser att den nuvarande regeringen driver frågor tillräckligt i EU.

Jag har i tidigare replikskiften lagt fram förslag på saker som den svenska regeringen borde driva men som man av politiska skäl inte vill driva. Det är en uppmaning till att Birgitta Ohlsson försöker påverka regeringen att driva frågorna aktivt i EU.

Sedan kommer vi naturligtvis till EMU-frågan. Här gör Folkpartiet en väldigt intressant kullerbytta. Här vill man plötsligt ha en folkomröstning om EMU-frågan, kanske inte just under denna mandatperiod men längre fram. Då ska vi veta att vi har haft en sådan folkomröstning i Sverige där det blev ett rungande nej. Varför ska vi ha en till? Är det bara för att svenska folket röstade fel förra gången som man vill ha en ny?

Om Birgitta Ohlsson gillar folkomröstningsinstrumentet och vill ha en folkomröstning om EMU, varför säger hon då nej till en folkomröstning om Lissabonfördraget?

Anf. 105 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik:

Fru talman! Jag tycker först och främst att det är ganska viktigt att visa att det är en tämligen stor skillnad mellan att folkomrösta om vi ska byta ut vår valuta och att folkomrösta om vi ska skifta mellan två olika fördrag. När det gäller den senare frågan har vi faktiskt inte folkomröstat om den tidigare utan fattat beslut om den i denna kammare. När det gäller valutan är det en ny fråga. Vi frågade svenska folket vad de tyckte i folkomröstningen 2003, och det är inte helt ologiskt att man följer upp det med en folkomröstning x år efteråt. Det bör dock gå en tid emellan förstås.

Men tiderna förändras. Allt fler länder har blivit medlemmar i valutunionen, och Sverige står alltmer utanför. Också det måste vägas in. Jag tycker att det är ganska stor skillnad mellan de båda frågorna när det gäller ideologisk karaktär.

Lissabonfördraget har varit uppe ett antal gånger under debattens fyra timmar. Det kan betonas att vi tidigare när det handlat om viktiga internationella överenskommelser – oavsett om det gällt Europarådet, FN eller andra internationella organisationer – alltid har låtit riksdagen fatta beslut, så jag tycker att det i viss mån är olika karaktär på de frågorna.

Det jag ändå tycker är positivt med Miljöpartiets engagemang i EU-frågorna är att ni faktiskt försöker lyfta fram de frågorna också i vanliga, nationella, valrörelser. Det har ni gjort också tillsammans med Folkpartiet. Flera gånger har det också gällt Vänsterpartiet. Vi har haft debatter och utmanat varandra, och det får vi fortsätta med.

Du anklagar oss och säger i debatten här att vi är för rädda för att ha en folkomröstning om fördraget och att det är det tyngsta skälet till att vi

inte vill folkomrösta. Men om det vore så att en stor majoritet av svenska folket avskyr detta fördrag borde kanske fler personer lägga sin röst på exempelvis Vänsterpartiet eller Miljöpartiet. Det har man bevisligen inte gjort i de nationella valen.

Anf. 106 ULF HOLM (mp) replik:

Fru talman! Nej, det är sant att, tyvärr, inte fler i förra valet lade sin röst på Miljöpartiet. Jag tror att det mycket beror på att maktfrågorna och andra frågor känns mer viktiga i ett riksdagsval. EU-frågorna vill man gärna ha i samband med EU-parlamentsval. Det är en uppfattning som väldigt många för fram. Sedan röstar de i och för sig inte i EU-parlamentsvalen, vilket är ännu konstigare. Men det är på det här sättet som många uppfattar detta.

När det gäller att få ett folkligt engagemang har det bevisligen varit så att arrangerar man en folkomröstning, vilket gjorts två gånger i Sverige – dels om vi skulle gå med i EU, dels om EMU-frågan – blir det ett väldigt högt valdeltagande. Förhoppningsvis är det ett resultat av att människor är intresserade av frågorna – det måste vi utgå från – på samma sätt som det är ett högt deltagande i riksdagsvalen.

I EMU-frågan är det fortfarande märkligt. Lissabonfördraget är en ny fråga, men när det gäller EMU-frågan har man till exempel inte drivit frågan om ett undantag i Lissabonfördraget – ett juridiskt undantag – precis som Storbritannien och Danmark har. Det har Sverige inte begärt trots att vi har haft en folkomröstning om det, så frågan är vilken tyngd en folkomröstning egentligen har.

Jag skulle önska att Folkpartiet också i Lissabonfrågorna – det vill säga när spelreglerna och till viss del också det politiska innehållet för Europas framtid fastställs – låter människor vara delaktiga och ger människor chansen att få säga om de tycker att det är en bra eller dålig utveckling. Det vore ett styrkebesked för Europas framtid. Jag tror att Birgitta Ohlsson innerst inne känner att det svenska stödet för EU inte är så stort som det borde vara. Då måste man också göra något åt det.

Jag tror att folkomröstningsinstrumentet kan höja intresset för EU. Däremot hoppas jag kanske att svenska folket säger nej till Lissabonfördraget eftersom det är fel utveckling för EU enligt min mening.

Anf. 107 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik:

Fru talman! När det gäller Lissabonfördraget handlar det inte om att svenska folket ska säga ja eller nej till EU. Den debatten har vi förhoppningsvis lämnat bakom oss. Frågan handlar i stället om huruvida vi ska behålla det gamla Nicefördraget eller säga ja till det nya Lissabonfördraget.

Folkpartiet liksom de andra regeringspartierna och, förhoppningsvis, Socialdemokraterna står bakom det nya Lissabonfördraget. Hur Vänsterpartiet och Miljöpartiet kommer att resonera blir intressant. Ska man rösta på det nya Lissabonfördraget eller på det gamla Nicefördraget? Valen är kanske inte så mångfasetterade som ni vill tro. Vill man vara kvar i det gamla eller vill man tänka nytt innebärande att man ger EU-parlamentet mer makt och ser till att dina kolleger som du satt med tidigare i parlamentet får en större chans att få inflytande och kunna påverka? Det är där de två stora valen så att säga står.

Anf. 108 HANS LINDE (v) replik:

Fru talman! Birgitta Ohlsson hyllade i sitt anförande ett Europa där man får tänka, tycka och tro fritt. Men uppenbarligen är Birgitta Ohlssons Europa ett Europa där man får tänka, tycka och tro fritt bara så länge man okritiskt ställer sig bakom EU:s utveckling. Annars beläggs man med diverse epitet. Här kallas vi för historielösa. Jag kan ta det, för jag har ganska tjock hud och har genom åren fått höra betydligt värre saker från Birgitta Ohlsson.

Men jag får väl påminna om vilka vi är som i dag sitter här i kammaren. Jo, vi är folkvalda riksdagsledamöter, Birgitta Ohlsson! Jag vet inte hur det var för Birgitta Ohlsson i valrörelsen. Jag gick i alla fall ut till mina väljare hemma i Göteborg och deklarerade tydligt och klart hur jag såg på EU:s framtid. Jag sade att jag ville minska överstatligheten, att jag ville flytta tillbaka makten till väljarna och att jag skulle kämpa mot en militarisering av EU. För det fick jag väljarnas förtroende hemma i Göteborg.

Frågan är, Birgitta Ohlsson, om den åsikten inte ska få representeras i denna kammare. Ska EU-kritiker inte få vara representerade i ditt demokratiska Europa?

Sedan måste jag också reagera på ytterligare en sak. Det sägs av Birgitta Ohlsson – detta har också sagts i flera inlägg och är ett ständigt inlägg i den svenska EU-debatten – att vi inte längre ska diskutera ja eller nej till EU. Nej, det skulle vara utmärkt. Men vem är det som hela tiden för upp argumentet om att inte diskutera ja och nej? Ja, det är de okritiska EU-vännerna som gör det. Har någon hört mig eller Ulf Holm i den här debatten lyfta fram folkomröstningen 1994? Nej, det är inte vi som står här och ältar historien, utan det är Birgitta Ohlsson och de okritiska EU-vännerna som gör det.

Kanske är det inte så konstigt. Vi i Vänsterpartiet, och även Miljöpartiet, har lagt fram en lång rad förslag om hur vi konstruktivt vill förbättra EU genom att göra EU öppnare, genom att göra EU mer miljövänligt och klimatanpassat och genom att minska jordbrukssubventionerna. Vidare vill vi att man erkänner Västsahara. Det är en lång rad frågor som Birgitta Ohlsson säger nej till. Då är det bekvämt att kunna falla tillbaka på frågan om vi ska vara med i EU eller inte, samtidigt som man vägrar att ta ställning i alla de frågor som vi här tar upp.

Anf. 109 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik:

Fru talman! Jo, självklart ska vänsterpartisternas och Hans Lindes EU-kritiska och EU-negativa åsikter få höras i denna kammare. De hörs ju just nu. Självklart känner de personer som i riksdagsvalet 2006 och även tidigare röstat på dig och på andra vänsterpartister till er hållning. Och självklart vet vi hur många procent av rösterna ni fick. Vänsterpartiet och Miljöpartiet är inte de största partierna i Sveriges riksdag.

På samma sätt är det självklart att de tusentals personer som kryssade för mig i riksdagsvalet vet vad jag står för. De vet också vad Cecilia Malmström, vår EU-minister, står för. De vet vad Mona Sahlin står för. De vet vad olika EU-positiva politiker står för.

Vad är odemokratiskt i att låta denna kammare få besluta om vi ska ansluta oss till Lissabonfördraget eller inte? Det är inget som är odemokratiskt i det. Vi är 349 folkvalda individer. Svenska folket har röstat på

oss. Detsamma gäller våra kolleger i Europaparlamentet som representerar våra åsikter. Om 70 procent av svenska folket skulle tycka att Europa är skruvt skulle de säkerligen lägga sin röst på Vänsterpartiet eller Miljöpartiet. Men det gör de inte därför att de vill vara kvar och samarbeta vidare.

Det är rent snicksnack att säga att vi som är varma EU-entusiaster är totalt okritiska när det gäller Europeiska unionen. Flera talare har i debatten lyft fram hur vi vill ta bort EU:s jordbrukssubventioner, hur vi vill öronmärka mer pengar till miljöarbete, hur vi på olika sätt vill stärka kvinnors rättigheter och hur vi vill ha en skarpare utrikespolitik där man har en klar och tydlig röst när det gäller att kritisera brott mot mänskliga fri- och rättigheter. Där har vi en gemensam ståndpunkt. Det behöver inte vara någonting som är väsensskilt.

Jag tycker också att det är lite av att försöka dribbla bort frågan att säga att det är odemokratiskt bara därför att man inte får ha en folkomröstning i en fråga. Ifall man som politiker tycker att det är jobbigt att ta ett politiskt beslut skulle man då hela tiden kunna säga: Nej, vi har en folkomröstning om det hela.

Nu är det så att vi 349 personer har blivit valda att sitta här fyra år i taget för att stå för vissa åsikter. Det vet väljarna om. Tycker de att Walburga Habsburg Douglas åsikter är helt åt skogen kommer de att rösta bort henne. Gillar de inte Alf Svenssons EU-positiva syn får han inte deras förtroende igen. Det gäller också vad de tycker om dina åsikter – om de är bra eller dåliga. Det är vad det handlar om. Demokrati är också ett nationellt parlament.

Anf. 110 HANS LINDE (v) replik:

Fru talman! Kanske ska jag innan det här uppmålade folkliga stödet stiger Birgitta Ohlsson åt huvudet börja med att påminna om att inte heller hon representerar riksdagens största parti.

Det behövs kanske en förklaring. Jag tycker att det är lite märkligt att säga att vilket förslag som helst skulle kunna tas till folkomröstning. Det är en väldigt stor skillnad mellan Lissabonfördraget och många av de andra frågor som berörs här i riksdagen. Lissabonfördraget kommer nämligen på en lång rad områden att påverka vårt land och Sveriges invånare. Makt kommer att flyttas från oss här i Sverige, från öppna demokratiska institutioner, till stängda och slutna institutioner nere i Bryssel. Dessutom ska det göras utan att befolkningen tillfrågas.

Birgitta Ohlsson säger att det här egentligen bara handlar om att skifta mellan två fördrag, som om det var två fördrag som var neutrala i jämförelse med varandra. Så ser det inte ut. Riksdagens utredningstjänst har visat att det handlar om över hundra områden där makt kommer att flyttas från Sverige, bland annat från Sveriges riksdag, ned till Bryssel. Det är ingen marginell fråga. Bland dessa hundra frågor märks frågor som borde vara centrala för en person som Birgitta Ohlsson och som jag är helt övertygad om är centrala för en väldigt stor del av Sveriges befolkning. Det är frågor som handlar om de svenska kollektivavtalen, rörligheten på arbetsmarknaden, som jag tog upp tidigare. Det handlar om asyl- och flyktingpolitiken, som nu tydligt skärps. Man lägger ett ytterligare lager taggtråd över de murar som omger Europa. Det handlar också om möjligheten till militarisering, de stora steg mot ett militariserat

EU som nu tas. Det är det som gör att det här är en så viktig fråga att vi borde folkomrösta om den.

Det som är så märkligt med Birgitta Ohlsson är att hon inte säger nej till en sådan folkomröstning, men hon säger i stället ja till en folkomröstning om euron. Det är en folkomröstning som vi redan har haft i det här landet, och folket har redan sagt sitt.

Frågan återstår, Birgitta Ohlsson: Varför är Folkpartiet så rädda att fråga svenska folket i en så avgörande fråga som Lissabonfördraget är?

Anf. 111 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik:

Fru talman! Vi i Folkpartiet är inte rädda att fråga svenska folket. Det gör vi om och om igen. Vi har ett val till Europaparlamentet i juni nästa år. Det är ett ypperligt tillfälle att fråga svenska folket om de tycker att två partier, Vänsterpartiet och Miljöpartiet, och deras åsikter ska vara vägledande när det gäller Europeiska unionen eller om man röstar på något av de fem EU-positiva partierna – Folkpartiet, Moderaterna, Socialdemokraterna, Kristdemokraterna och Centerpartiet. Man har ett val. Svenska folket har gjort ett val tidigare och röstade ja till Europeiska unionen. Nu vill man gå vidare.

Det är också viktigt att betona det som jag tog upp i mitt förra inlägg med Ulf Holm, att det är en stor skillnad mellan en folkomröstning om en valuta och en folkomröstning om två fördrag. Vad betyder ett nej till Lissabonfördraget? Jo, det innebär ett ja till Nicefördraget. Är det Nicefördraget som Vänsterpartiet hyllar så mycket, ett Nicefördrag som inte innebär mer makt till EU-parlamentets ledamöter, ett Nicefördrag som innebär att kommissionen och EU:s elit har mycket makt och de folkvalda som folk ska rösta på får mindre makt? Är det detta ni menar? Det är det ni måste vara tydliga med. Vad är ert alternativ? Det har inte framkommit under denna debatt.

Det är inte så att det står mellan Lissabonfördraget och att man går ur EU eller mellan Lissabonfördraget och någon ny vacker skapelse. Det är mellan det gamla och det nya som det står. Ni är bevisligen kvar i det förgångna, och det är trist.

Anf. 112 ALF SVENSSON (kd):

Fru talman! När politiska debatter går av stapeln lyfts det fram det som inte är precis som man önskar, det som inte har uppnåtts eller det som har gått snett. Men jag tycker att när det blir EU-debatter är detta särskilt påfallande. Då ska alltid det lyftas fram som man kan leta fram och som man inte är tillfreds med.

Ingenting är perfekt. Allt som vi sysslar med kan göras bättre vare sig det är på nationell, kommunal eller på EU-nivå. Jag funderar bara på vad det är som gör att man just i EU-debatter söker fram det som man inte tycker om, och det är nästan inget beröm åt EU. Det är inget som är positivt, utan det är bara elände och förtvivlan. Kan det bero på att EU är relativt färskt? Kan det bero på att EU:s administration geografiskt ligger lite bort? Det vore konstigt. När man satt i FN:s säkerhetsråd och talade om kärnan skulle det ha varit väldigt mycket att attackera mot eftersom vi är medlem i FN. Så det passar inte riktigt heller. Kan det vara så att vi är dåligt informerade och dåliga på att informera om EU? Ja, det tycker jag i alla fall gäller för mitt eget vidkommande. Om andra inte tycker det

är så får jag gratulera. Kanske beror det på att vi reflekterar lite för lite över hur vårt Europa skulle ha sett ut eller tätt sig om EU inte hade funnits. Hur hade vår kontinent fungerat om det gamla Nationalstats-Europa hade byggts upp efter andra världskriget och alla gränsöverskridande verksamheter, för sådana är nödvändiga, skulle ha skötts bilateralt? Hur hade det Europa sett ut?

Låt mig, fru talman, få citera en mening ur betänkandet som jag tycker i allra högsta grad är värd att citeras. Det är i och för sig många meningar som är det, men en som jag har fastnat för är: "Sverige verkar för ett fortsatt utvidgat EU och ett EU som främjar fred, frihet och en hållbar utveckling på det globala planet."

Möjligtvis skulle man kunna vara så distinkt att man också slår fast att själva bildandet av EU, det faktum att EU existerar, främjar fred och frihet och var en nödvändighet för att fred och frihet skulle kunna främjas, enligt mitt sätt att se.

Jag har funnits i politiken under många år, det behöver jag inte upplysa någon här om och ingen annan heller. Ingenting, absolut ingenting, under alla dessa år har varit för mig, inte bara för mig utan för oss alla, vågar jag påstå, större än att järnridån har rämnat. Förslavade folk och ockuperade nationer har fått fred och frihet. Vår blodsbesudlade och krigshärjade kontinent har haft, eller kanske rättare är inne i, sin längsta fredsperiod. Politiker möts runt sammanträdesbord, ser varandra i ögonen, lyssnar på varandra, bygger upp bekantskaper och gemenskaper över mer eller mindre gamla konstlade nationsgränser.

Europaminister Cecilia Malmström nämnde Robert Schumann och kol- och stålunionen, och jag tror att det är oerhört viktigt att vi erinrar oss EU-fädernas motiv och drivkraft. Ordet marknad blir ofta väldigt vanligt när vi talar EU. Men för de här EU-fäderna var det faktiskt förlåtelse och försoning folken emellan som var drivkraften. Man såg att den enda framkomliga vägen i ett Europa som hade sargat sig självt decennium efter decennium var att försöka slå in på en väg som var motiverad utifrån förståelse, förlåtelse, försoning.

Om EU inte hade funnits hade vi fått uppfinna EU. Det är inte jag som har hittat på det, utan det var en miljökampe i Danmark som sade det för många år sedan, men jag repeterar det gärna. Varför? Jo, av många anledningar, tror jag. Men det är klart att det i första hand gäller att främja fred och frihet.

Det är också bra att det i texten står: Ett EU som är öppet, effektivt och dynamiskt ligger i Sveriges intresse. Där har vi någonting att kämpa för från alla håll, från alla partier. Fattas bara annat! Vi är gränslöst beroende av varandra i Europa, och tack vare EU i högsta grad kan Sverige och Europa verka för en hållbar utveckling på det globala planet.

Låt mig också stryka under ett avsnitt från betänkandetexten: "Regeringen uppger att utvidgningen är en av EU-samarbetets största framgångar. Sverige har kraftfullt stött EU:s fortsatta utvidgning. – – – EU:s utvidgning anses ge fördelar för både EU och kandidatländerna genom ökad handel, investeringar och ekonomisk verksamhet." Så är det ju!

Men det finns också all anledning att erinra om vad EU-utvidgningen har betytt för demokratisering, vad Köpenhamnskriterierna har betytt för att främja respekten för mänskliga fri- och rättigheter, respekten för individens identitet och möjlighet att se sin framtid mer ljus. Jag tänker ex-

empelvis på förhållandena för våra baltiska grannar eller, som nämnts tidigare, för folken i Rumänien och Bulgarien.

I det här sammanhanget vill jag uttala, fru talman, tillfredsställelse över att alla partier här i riksdagen vill se Turkiet som medlem i EU. Det duger inte att utöka förhandlingskraven på Turkiet under medlemskapsförhandlingarnas gång. Det duger inte att lägga till något som inte fanns med initialt medan förhandlingarna pågår.

Jag inledde med att säga att politiken ofta karakteriseras av det som skiljer eller det som inte lyckats eller uppnåtts. Det ska naturligtvis vara så, givetvis. Men jag tror också att det är viktigt att man talar om det man lyckas med, om det som har gått åt rätt håll. Det gäller också, fru talman, när vi talar om Turkiets medlemsansökan och arbete på att uppnå de krav som är ställda i förhandlingshänseende.

Låt mig också lyfta fram – det har i och för sig gjorts tidigare, men jag vill också stryka under den – EU:s grannskapspolitik. Vi får inte glömma den när vi talar om hur slutet EU ter sig och hur isolerat EU kan presenteras. Jag tror att just grannskapspolitiken, samarbeten med en rad länder i vår närhet eller runt EU:s gränser, spelar en mycket betydelsefull roll men att denna politik och detta engagemang är ganska okänt, för att inte säga mycket okänt, ute bland våra väljare och kanske rent av bland oss själva också. I det här sammanhanget kan jag gott få nämna Empa, Euro-Mediterranean Parliamentary Assembly, som existerar, inte som ett beslutsorgan men som finns där för att kulturer och religioner ska mötas och skapa förståelse och syssla med lyhördhet gentemot varandra.

Jag kan inte förstå hur man kan aktivera sig så tufft mot EU och samtidigt stå här i talarstolen och i andra talarstolar och säga att den viktigaste frågan, den fråga som ska prioriteras, är miljöfrågan. Vem tror att ett Europa utan ett EU hade haft mycket att komma med när det gäller att ta itu med de framtida så ytterligt angelägna miljöfrågorna? Jag menar att EU redan har visat att EU kan spela en roll och spelar en mycket betydelsefull roll.

Jag vill också gärna stryka under att vi lever i en annan situation. Terrorismen finns, den internationella brottsligheten är omfattande, slavhandel, människohandel existerar. Där borde mycket, mycket mer kunna göras från EU än vad som hittills har gjorts.

Nästa år är det, som sagts många gånger här, val till Europaparlamentet. Jag tror att det finns en risk för att detta val kommer att framstå som en kandidaternas kamp om vem eller vilket parti som bäst försvarar nationella intressen, och visst ska vi försvara dem. Den risken tror jag är särskilt stor om vi inte blir bättre på att informera om vad EU betyder för oss alla, hur nödvändigt EU är och hur positivt det faktiskt är att EU finns.

Anf. 113 ULF HOLM (mp) replik:

Fru talman! Alf Svensson tog upp något ideologiskt väldigt viktigt här som jag tycker att vi borde debattera mer ingående, nämligen frågan om vi hade fått uppfinna EU om inte EU hade funnits i dag. Delvis kan man hålla med om det, men frågan är om Kristdemokraterna då hade uppfunnit samma EU som finns i dag eller någonting annat. Det är en viktig ideologisk debatt. På vilket sätt ska Europas länder samarbeta i gränsöverskridande och viktiga frågor som berör människor? Den debat-

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2007 och Kommissionens årliga politiska strategi för år 2009

ten drunknar tyvärr, därför att så väldigt mycket är koncentrerat till dagens EU. Visionen om framtidens EU saknas, anser jag. Vi är väldigt mycket fast vid det gamla EU.

Det är som ett resultat av detta som bland annat jag och Miljöpartiet lägger fram så många förslag på hur man skulle kunna förbättra dagens EU och lite försöka glömma bort hur det ser ut i dag. Men tyvärr blir ofta de förslag som vi lägger fram avslagna. Vi är riksdagens minsta parti, och det får vi acceptera. Men jag tycker nog att även majoritetspartierna borde fundera lite på den ideologiska frågan: Om EU inte fanns, hade vi då uppfunnit samma EU? Det är nämligen det som majoriteten verkar vilja. Det är dagens EU som gäller, och det ska bli större och fetare, inte smalare men vassare.

Sedan skulle jag vilja kommentera detta att EU är jättebra på miljöfrågor. Det är ju inte riktigt sant. Flera forskningsrapporter visar till exempel att mycket av EU:s budget går till direkt klimatförstörande verksamhet, men det kommer jag att få utveckla i nästa replik.

Anf. 114 ALF SVENSSON (kd) replik:

Fru talman! Jag skulle aldrig förvänta mig, Holm, att det från ditt håll sades att EU är bra på någonting egentligen och allra minst på miljöpolitikens område. Men det som jag försökte säga i mitt anförande var: Hur hade det varit med europeisk miljöpolitik om EU inte hade funnits?

Sedan kan jag inte säga hur EU skulle ha sett ut om vi hade fått bestämma det själva. Jag tycker att det är jättebra att vi inte har fått göra det. Jag tror nämligen inte att ett parti har monopol på all klokskap, utan jag tror att det mellan partier, precis som mellan länder, är väldigt värdefullt att få frågor belysta från alla tänkbara håll och att komma till insikt om att i detta lyssnande kan man vaska fram något som förhoppningsvis är bättre. Riktigt bra blir det aldrig med någonting.

Visst, det är en ideologisk fråga om EU hade sett exakt likadant ut i dag som det hade gjort om vi hade haft en större påverkan.

Vad jag tycker att vi ändå kan få räkna oss till godo är att det trots allt var kristdemokrater som drog i gång EU. Dessa Europafäder gick ut ifrån att det handlade om förlåtelse, försoning och förståelse. De sade att vi måste se till att tyskar och fransmän inte för evigt håller på att bekämpa varandra – för att ta just den konflikten. Det är något att lyfta fram och erinra om för att skapa förståelse för ett EU där det förvisso finns brister och där mycket kan göras bättre, men jag tycker att man ska våga uttrycka att det är positivt att det finns.

Anf. 115 ULF HOLM (mp) replik:

Fru talman! Jag skulle kunna stå här i två minuter, som är tiden för en replik, och berätta att det också finns bra EU-lagar – vattendirektiv, etcetera. Men precis som Alf Svensson själv sade måste man försöka koncentrera sig på vad man kan göra bättre, och det är lite det som är meningen.

Mycket kan göras bättre. Men frågan är vilka ambitioner den svenska regeringen har att göra EU bättre och utifrån vilken ideologisk grundton. Det var det jag var ute efter. Jag menar inte att just Miljöpartiets vision ska vara den som bestämmer, men man måste ha en idé om hur det skulle kunna fungera om vi inte hade EU i dag utan skulle starta det genom ett

beslut i riksdagen kl. 16.00. Hur skulle detta EU se ut? Hur skulle samarbetet fungera mellan EU:s länder?

Det har tidigare varit en diskussion om Europarådet, och inte jag men andra har diskuterat OSSE. Kanske skulle man flytta ihop de här verksamheterna mer, ta bort lite av det som EU håller på med och se till att Europas samtliga 47 länder deltar i detta arbete på något sätt. Det skulle kunna vara en utgångspunkt, men tyvärr är mycket av diskussionen inriktad på det EU som finns i dag. Och tyvärr upplever många att regeringen inte tar initiativen i EU-frågorna och driver för Sverige och svenska intressen viktiga frågor. Det är därför som vi diskuterar Lavalfrågan så mycket. Väldigt många människor i Sverige känner nämligen att vi har en arbetsmarknadsminister som inte vill lyfta fram frågan i EU-sammanhang, trots att det är EU som tydligt bestämmer svensk arbetsmarknadspolitik. Den diskussionen måste vi kunna ha.

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2007 och Kommissionens årliga politiska strategi för år 2009

Anf. 116 ALF SVENSSON (kd) replik:

Fru talman! Jag hör till dem som menar att just Lissabonfördraget förbättrar situationen i EU-arbetet och för EU:s och Europas framtid. Det har lite grann med visionstänkandet att göra att vi får ett fördrag som håller och som är i överensstämmelse med den verklighet som vi lever i för närvarande.

Sedan är det naturligtvis så att EU är en process. Jag tror inte att vi någonsin kommer dithän att vi säger att nu har vi fattat ett beslut kl. 16 och att allt sedan är fixt och färdigt, utan det är en process. Det kan vara två steg framåt och kanske ett tillbaka.

Vi måste leva i medvetenheten om hur beroende vi är av varandra. Vi kommer aldrig att kunna gå tillbaka till den situation som var då jag satt i stadsfullmäktige i Gränna och vi fattade våra egna beslut. Sedan gick vi in i Jönköpings kommun. Och Sverige har gått med i EU.

Jag tror att vi till och med får arbeta vidare på att vidga EU ytterligare, för vi lever framtidsinriktat på så sätt att vi bara kommer att bli mer och mer beroende av varandra och kommer att få ty oss mer och mer till beslut som inte alltid fattas hos oss själva. Vi får inte se det som något väldigt beklagansvärt.

Jag tror nämligen att i Bryssel – och förhoppningsvis enbart där när det gäller EU – kan man också fatta beslut som fransmän, tyskar, österrikkare och vilka vi än vill räkna upp står bakom och som är positiva för oss. Jag tror inte att beslut som fattas annorstädes än här i riksdagen alltid måste vara negativa. Jag tror till och med att de av och till kan vara mer positiva än beslut som vi fattar själva här i riksdagen.

Anf. 117 CARINA HÄGG (s):

Fru talman! Det har varit en väldigt intressant dag i dag med de olika delar vi har debatterat och de olika organisationerna, Europarådet, OSSE och EU. Jag vill understryka att jag naturligtvis står bakom vad min partikamrat Kenneth G Forslund tidigare har framfört här från talarstolen och även reservationerna. Jag känner lite extra för reservation 27.

När vi från Socialdemokraterna väckte motionen om ett prostitutionsfritt och porrfritt EU-ordförandeskap trodde jag att det var någonting som vi skulle kunna bli ense om, att det kanske var ett förbiseende. Vi hade uppmärksammat att de här frågorna inte finns med i det förberedelsear-

bete som pågår runt om i landet. Man har inga direktiv, och då jobbar man inte med de här frågorna. Man har inte fått stöd för att bevaka de här områdena, vilket jag tyckte var bekymmersamt. Pragmatiskt sett lyfter vi in det i riksdagsarbetet, och jag trodde självklart att inte minst Folkpartiet liberalerna kunde tänka sig att stödja detta. Men så var inte fallet, till min stora förvåning.

Jag vet att det sitter kommunala representanter och funderar på de här frågorna och inte vet vad de ska göra. Jag är säker på att det är så för Kerstin Lundgrens partikamrater, till exempel i Umeå, som ska ha ett av arrangemangen, men också hemma hos Eskil Erlandsson i Växjö. Vad ska jordbruksministern ge för råd till Växjöborna? Hur ska Växjö kommun jobba med de här frågorna? Vad kommer Alf Svensson att ge för råd till sin partikamrat, kommunstyrelsens ordförande Acko Ankarberg Johansson i Jönköping? Hur ska de jobba med dessa frågor? Hur kommer man att jobba i Göteborg? Hur har statsrådet Cecilia Malmström tänkt inkludera de här perspektiven? På inget av dessa områden har jag fått svar. Tvärtom avstyrker ni motionen, vilket är mycket förvånansvärt. Jag har inte heller fått någon motivering till varför.

Man kan uttrycka sig lite vänligt, men man säger i alla fall nej och vidtar inga åtgärder. Det här är ett billigt sätt, kan jag tycka som smålänning, att tydliggöra svenska värderingar. Det finns ett stort behov, och det finns många som har frågor om vår sexköpslag, hur vi ser på trafficking, hur vi ser på relationen mellan prostitution och trafficking och hur vi jobbar med de här frågorna. Inte minst är de intresserade av att både män och kvinnor tycker att dessa frågor är viktiga och att det finns en så bred förankring hos svenska folket, som inte minst kom till uttryck när det gällde fotbolls-VM i Tyskland. Däremot vet jag att regeringen inte har något intresse av att driva de här frågorna inför fotbolls-VM i Sydafrika, vilket jag tycker är synd. Men det ligger väl i linje med den debatt vi har nu i utskottet. Jag förstår fortfarande inte att det skulle vara så svårt att skapa en enighet om detta.

Visst vore det bra om arrangemangen under Sveriges ordförandeskap i EU kunde vara fria från prostitution. Vi vet att det förekommer trots den lagstiftning vi har, inte i samma omfattning som på andra håll, där man inte jobbar med de här frågorna på samma sätt, men det förekommer. Enligt Socialstyrelsens dokumentation som kom ut förra året förekommer prostitution till exempel i Jönköpings län.

Vi hör larmrapporter om enstaka unga kvinnors öde, och jag utesluter inte att det kommer att komma besökare till Sverige som kommer att efterfråga prostituerade. Då ska vi vara jätteklara. Vi ska ha informerat, och vi ska noga ha valt de hotell och konferensanläggningar som ska finnas att tillgå. Vi har också ett gyllene tillfälle att generellt föra samtal och diskussioner med de organisationer som organiserar och företräder hotellen och konferensanläggningarna. Det finns många hotell och konferensanläggningar som har tagit tydlig ställning mot porrkanaler. Det är väl dem vi ska stödja? Det är väl dem vi ska visa att vi tycker att de har fattat rätt beslut, ett beslut som ligger i linje med de värderingar som jag trodde att vi tillsammans stod upp för?

Jag tycker att det är bekymmersamt att man inte tar vara på möjligheten. Jag vet att man skulle kunna få stort och brett stöd, och många skulle känna att de kunde vara aktiva i processen. Jag är mycket förund-

rad och tycker att det är bekymmersamt att man inte kunde ställa upp på våra skrivningar. Jag hade välkomnat en enig uppfattning här. Det hade varit bra gentemot våra europeiska kolleger, inte minst därför att det finns ett frågetecken om hur vi ställer oss i dag i Sverige. Allt oftare hör man uppfattningen: Vi vet att Sverige *har* varit bra, att Sverige *har* gått före. Och så ställer man frågor om vad vi gör i dag.

Att man sade nej till en jämställdhetsmyndighet i Sverige hänger klart samman med att man i dag inte är aktiv när det gäller den myndighet som håller på att upprättas i Vilnius, som skulle kunna ha det här på sitt bord, men där regeringen inte tar något initiativ och inte har velat lyfta fram ett enda namn. Trots att man vet att det fanns förhoppningar om att Sverige skulle nominera någon till att leda denna myndighet finns i dag inga namn. Det har varit ute till andra ansökningsomgången, och där hade vi haft ett redskap att kunna vara aktiva.

När det gäller redskapen och möjligheterna säger man i dag nej från majoritetens sida. När vi diskuterade det här området tidigare, under diskussionen kring Europarådets betänkande, lovade Birgitta Ohlsson från Folkpartiet liberalerna att alla dessa frågor skulle besvaras av statsrådet Cecilia Malmström. Men jag fick inga svar på de frågorna. Den debatten och alla de här klarläggandena uteblev. Det är väl också talande på något sätt att man duckar från denna debatt. Birgitta Ohlsson har heller inte svarat i tidigare inlägg om hur hon ser på de här frågorna och varför Folkpartiet liberalerna antingen har bytt fot eller möjligtvis har kommit tillbaka till den ståndpunkt som de hade en gång tidigare i de här frågorna.

Jag förväntar mig en fortsatt debatt, också efter att kammaren har fattat beslut här, i orter med lokala politiker, företrädare för rättsväsendet, kvinnoorganisationer och kvinnojourer som tycker att dessa frågor är viktiga. Jag känner att det är viktigt att de får vårt stöd. Nu får de en del av kammarens stöd. De får Socialdemokraternas stöd, och det är viktigt, men jag hoppas att vi under processen ska locka fler partier att tycka att frågan är viktig.

Anf. 118 HANS LINDE (v) replik:

Fru talman! Jag får börja med att säga att jag fullt ut instämmer i Carina Häggs anförande. Men jag vill lyfta fram en annan fråga.

För sex dagar sedan var det den 1 maj. Då talade jag i Kinna och Borås, dessa västgötska metropoler. Jag talade om rättvisa, om höjda kvinnolöner, om minskade klyftor och om fackliga rättigheter. Jag vet inte om Carina Hägg höll något förstamajtal, men jag misstänker att hon i så fall pratade om ungefär samma saker. Vi har haft en stor samsyn i kammaren mellan socialdemokrater och vänsterpartister när det gällt att försvara den svenska modellen och de svenska kollektivavtalen.

Nu ser vi att just den modell som vi tillsammans har försvarat här i kammaren genom decennierna hotas genom Lavaldomen, genom att EG-domstolen så tydligt säger att den fria rörligheten ska ställas över de arbetandes rättigheter, genom att man försvårar fackföreningsrörelsens möjligheter att vidta stridsåtgärder och kräva lika lön för lika arbete oavsett nationalitet på den svenska arbetsmarknaden.

Jag förstår att Socialdemokraterna också är ytterst oroade över det här. Men jag läser i Socialdemokraternas reservation att det här framför

allt ska lösas genom att man förtydligar och ändrar i svensk lagstiftning. Jag skulle gärna vilja ha ett förtydligande av Carina Hägg i denna centrala och viktiga fråga om hur svensk lagstiftning ska kunna lösa problemet. EG-domstolen har trots allt skickat en väldigt tydlig signal om att EG-fördraget är överordnat svensk lagstiftning. Då kan vi utforma vår lagstiftning hur vi vill – tyvärr är det så att den fria rörligheten för arbete, kapital, tjänster och så vidare är överordnad. Jag skulle vilja att Carina Hägg förklarade Socialdemokraternas reservation när det gäller Laval-domen.

Anf. 119 CARINA HÄGG (s) replik:

Fru talman! Först vill jag tacka för det stöd som vår motion och reservation har fått. Nu hade jag förväntat mig att Vänsterpartiet och Socialdemokraterna skulle komma till samma slutsats. Men det är ändå roligt att få det bekräftat på det här sättet.

När det gäller förstamajtal får jag göra dig besviken. Jag höll inget förstamajtal i år. En sen eftermiddag före den 1 maj höll jag ett anförande i Wien på en parlamentarisk uppsummeringskonferens om mäns våld mot kvinnor utifrån Europarådets kampanj. Det var viktigt för mig. Därför kom jag för sent tillbaka till Sverige för att kunna hålla ett förstamajtal. Annars hade kanske flera delar i talet liknat varandra från vår sida.

Den andra viktiga frågan som Hans Linde lyfter upp handlar om kollektivavtalet och de olika domar vi har kunnat se. De har djupt oroat oss. Det finns tankegångar och kritik som på sikt kan vara bekymmersamma när det gäller synen på partssammansatta domstolar och så vidare ute i Europa, och man känner inte alltid att svenska företrädare står upp för det.

Det är viktiga frågor. Det oroar tillsammans med de attacker som har varit på fackföreningsrörelsen av den högerdominerade regeringen många som är med i fackföreningar men också de som inte i dag känner att de kanske har ekonomiska möjligheter att vara facklig medlem eller som är student och planerar att gå med i facket så fort de har ett jobb och en inkomst.

Det är viktiga frågor. Men jag tror inte att man ska ta EU som gisslan i den här diskussionen. Vi ska vara aktiva och jobba tillsammans med fackföreningsrörelsen i Europa. De förväntar sig att vi ska vara med och driva på.

Den svenska modellen är något vi slår vakt om. Den svenska modellen är ju svensk, men det betyder inte att vi inte kan jobba än mer intensivt tillsammans med våra övriga europeiska kamrater som vill samverka. Vi vill inte att den här frågan ska tas som gisslan mot ett EU-medlemskap och mot ett aktivt EU.

Anf. 120 HANS LINDE (v) replik:

Herr talman! Man får ändå förtydliga sig lite här. Min frågeställning var: Hur ska vi lösa problemen på svensk plan genom svensk lagstiftning? Man kan ha åsikten att vi inte ska lyfta upp de frågorna i samband med Lissabonfördraget. Men då får man visa på alternativ.

Jag tror tyvärr att det kommer att bli oerhört svårt att ändra svensk lagstiftning så att man löser dessa problem just därför att EU-kommissio-

nen är så tydlig på den här punkten. EG-fördraget och de fria rörligheter-na är överordnade svensk lagstiftning på det här området.

Jag vet att vi vänsterpartister och socialdemokrater har olika syn på Lissabonfördraget. Det tror jag har framgått av de senaste timmarnas debatt i den här kammaren. Jag tror samtidigt att vi skulle kunna enas om att kräva ett undantag. Det är vår chans som vi nu har framför oss.

Ska vi kunna garantera den svenska modellen måste vi ha ett undantag från EU:s fria rörlighet. Det enda förhandlingsläge vi egentligen har att kräva ett sådant undantag är just nu när vi sitter med ratificeringsprocessen av Lissabonfördraget.

Vi sitter egentligen i en guld-sits för att förhandla fram ett undantag som skulle skydda den svenska modellen. Mitt syfte som jag hoppas att Socialdemokraterna också ska stödja framåt hösten är inte att ta EU som gisslan men däremot att ta den svenska regeringen som gisslan.

Det krävs 88 ledamöter i den här kammaren för att vi ska kunna tvinga regeringen att åka ned till Bryssel och framförhandla ett undantag. Det handlar inte om att ta EU som gisslan. Det handlar om att tvinga regeringen att faktiskt ta dessa frågor på allvar.

Detta är krav som inte bara lyfts upp av oss i Vänsterpartiet. De lyfts upp från Byggnads och socialdemokratiska partidistrikt i Skåne. Jag möter ofta socialdemokratiska gräsrotter runt om i landet och fackföreningsmedlemmar i många fackföreningar som är djupt oroad över utvecklingen.

Jag hoppas att Socialdemokraterna nu har en process där man funderar och att ni landar i att ni tillsammans med oss i Vänsterpartiet kräver ett undantag så att vi kan garantera den svenska modellen som varit som grund för det välstånd som vi har kunnat bygga i det här landet. Det är en garanti mot lönedumpning på den svenska arbetsmarknaden.

Anf. 121 CARINA HÄGG (s) replik:

Herr talman! Jag förstår att jag och vänsterpartister delar samma engagemang. Vi känner samma oro för vad vi ser om hörnet. Jag utgår ifrån att vi också på samma sätt är bekymrade över och även samtidigt ganska ofta upprörda över högerregeringens syn på fackföreningsrörelsen och att vi har samma syn på att kollektivavtalen ska innehålla någonting igen.

Man vet att vi är konventionsbundna och inte kan vara emot organisering i fackförenings regi. Men man vill tömma medlemskapet, kollektivavtalet och arbetsrätten på innehåll. Det verkar som att man har synen att det ska vara som någon schackklubb eller någonting utan att man ska ha något reellt stöd och redskap för att driva arbetsrättsliga frågor framåt. Det tycker jag är väldigt bekymmersamt.

Jag är inte alls klar över var den här regeringen kommer att landa när det gäller utredningar och att överlåta till arbetsmarknadens parter att föra vidare samtal om de här frågorna. Det återstår att se. Men jag hoppas innerligt att vi hjälps åt att föra in frågorna i en kommande EU-valrörelse där jag tycker att den hör hemma.

Man ska rösta mellan rött och blått och för att visa att dessa frågor är viktiga. Vi kanske har lite olika vägar att gå. Men vi har samma grundinställning att vi ska slå vakt om den svenska modellen. Det är viktigt att man har rätt att organisera sig fackligt och också tillsammans driva fackliga krav som är berättigade att ställa på arbetsmarknaden.

Anf. 122 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik:

Herr talman! Det man kan konstatera efter fem timmars maratondebatt är kanske att skillnaderna i svensk EU-politik inte står mellan blått och rött utan mellan rött och rött eller rött och blått och annat rött. Skillnaden går mellan Vänsterpartiet och Miljöpartiet och resten.

Carina Hägg lyfter återigen upp frågan om kvinnors rätt till fri abort samt frågan om ett prostitutionsfritt Sverige. Då statsrådet Cecilia Malmström inte kunde vara kvar tre timmar av denna debatt missade hon därmed Carina Häggs anförande och kunde inte ta replik tidigare.

Hon bad mig framföra att hon lyfter upp frågan om fri abort i diverse olika sammanhang när hon träffar andra ministrar i Europa och parlamentariker från länder som inte delar samma syn som Sverige har, det vill säga att kvinnor har rätt till fria, lagliga och säkra aborter. Det var en skrivning som Folkpartiet ställde sig bakom i utrikesutskottet år 2002. Hon tycker att abort är en rättighet. Det är en uppfattning som jag tror att de flesta av oss delar i denna kammare.

Det är ganska sorgligt att Carina Hägg gång på gång i de debatter vi har i utrikesutskottet vill tillskriva allianspartierna att vi på något sätt skulle vara abortmotståndare, vilket är fullkomligt totalfel rent historiskt sett. Det var ofta borgerliga partier som var de första partierna som drev frågan om kvinnors rätt till fri abort. Det gäller inte minst mitt eget parti Folkpartiet. Det skedde i denna kammare, via Folkpartiets ungdomsförbund och via aktivistiska aktioner som att ordna abortresor till Polen på 60-talet.

Vad gäller frågan om ett prostitutionsfritt EU under ordförandeskapet i Sverige på svensk mark, som jag och Kenneth G Forslund debatterade för någon halvtimme sedan, är det självklart att det inte ska ske någon prostitution i Sverige. Varför är det så? Jo, därför att Sverige har en lag mot detta. Vi har en unik sexköpslag som regeringen står bakom och som regeringen dessutom vill skärpa.

Jag tycker återigen att man slåss mot väderkvarnar när man på något sätt vill hävda att den nuvarande alliansregeringen skulle vara för prostitution.

Anf. 123 CARINA HÄGG (s) replik:

Herr talman! Jag förstår att Birgitta Ohlsson försöker använda retoriska knep för att komma undan den fråga som jag ställde här. Den har jag ställt tidigare här i dag från kammarens talarstol men också i andra sammanhang.

Det är skillnad mellan att sitta och småprata kring köksbordet om frågor och tycka ungefär likadant och att sitta i majoritet och driva frågorna. Jag efterfrågar inte några personliga bekännelser. Jag vill se resultat och att man driver de här frågorna. Men det ser inte jag i dag.

Jag har ställt frågorna till Cecilia Malmström. Hon har haft möjlighet att ta upp dem i sitt anförande, men det gjorde hon inte. Det är resultatet jag värderar.

Jag vet att det finns bara en tjänst på UD, maximalt, där man arbetar med jämställdhet över huvud taget. Det har varit ungefär 15 personer som har fått lämna departementet under jämställdhetsministerns ansvar.

Resurserna för att arbeta med dessa frågor är så mycket mindre. Om man inte använder de forum, de tillfällen och de möjligheter som ges blir

uttalandena mindre värda. Man måste driva på, lyfta upp frågor och hitta vägar att vinna fler för samma sak, annars pressas det tillbaka.

Vi lever i en internationell värld där människor reser och besöker varandra, och vi har influenser. Vi måste ständigt hävda sexköpslagen, vår syn på abort och vikten av att vi har en konvention mot trafficking och jobba med de här frågorna.

Vi måste också föra ut det. Det sköter sig inte av sig självt. Där har Folkpartiet liberalerna genom Birgitta Ohlsson inte visat på några konkreta resultat. Tvärtom har liberala kvinnor lagt fram som förslag att man ska sätta upp vägs skyltar.

Nu vill man leasa ut prostitutionsfrågan till Vägverket, verkar det som. Man vill sätta upp skyltar med "Prostitution förbjuden". Är det någon mer än Birgitta Ohlsson som tror att det löser problemet? Jag tror inte det. Det är inte handlingskraftig politik. Det är vägs skyltspolitik, eller plakatpolitik som man skulle säga i andra sammanhang.

Anf. 124 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik:

Herr talman! Det förslag som liberala kvinnor tog fram handlade om en ökad prostitutionsgata som heter Rosenlundsgatan i Göteborgs kommun. Förslaget gick ut på att man skulle sätta dit fler poliser och på att göra människor uppmärksamma på att vi har en sexköpslag i Sverige. Många utländska turister som kommer dit och köper sex vet inte om att Sverige har en lag.

Och vad ledde det till? Jo, det ledde till handlingskraftig politik. Det ledde till att den majoritet som Carina Häggs parti, Socialdemokraterna, Göran Johansson och andra står för tvingades att ta upp prostitutionsfrågan i kommunfullmäktige. Nu ska man eventuellt stänga prostitutionsstråket Rosenlundsgatan, vilket många i polisens prostitutionsgrupp och de sociala myndigheterna har applåderat oss för. Det ledde till någonting konkret.

Du vill veta vad vi har gjort i regeringen. Vi öronmärker pengar. Sverige är fortfarande en av de största givarna till olika organisationer som bekämpar prostitution, som strävar efter kvinnors rätt till fri abort och som kämpar för HBT-rättigheter världen över. Det har inte varit någon skillnad där.

Den absolut viktigaste frågan när det gäller solidaritet med våra systerar i andra länder i Europa har varit den lag som Göran Hägglund, socialministern som du så ofta häcklar, drev fram. Den säger att utländska kvinnor äntligen ska få chansen till fri abort i Sverige. Jag hörde aldrig Göran Persson hålla några brandtal för kvinnors rätt till fri abort i Europeiska unionen. Jag hörde ofta Laila Freivalds mumla när dessa frågor kom upp. Det fanns många socialdemokratiska ledare som knappt lyfte fram frågor som rör reproduktiv och sexuell hälsa.

Det kanske inte är så att alla manliga politiker och maktens män, oavsett om de heter George W. Bush, Göran Persson eller vilka det nu kan röra sig om, har lyft fram dessa frågor. Där kan absolut den borgerliga regeringen skärpa sig också. Detta är jätteviktiga frågor, och därför är det viktigt att det finns parlamentariker från höger till vänster som kämpar för dem.

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2007 och Kommissionens årliga politiska strategi för år 2009

Carina Hägg säger att regeringen inte gör någonting. Det är ganska ironiskt att Kristdemokraterna, som kanske inte har varit ett av de mest abortliberala partierna genom den svenska historien, och dess partiledare får lägga fram en reform som jag, Carina Hägg och flera andra har motionerat om. Ditt eget parti lyckades aldrig, utan röstade nej till det här gång på gång. Varför var det Göran Hägglund och inte Göran Persson som fick bli en aborthjärte? Det kan man fråga sig.

Anf. 125 CARINA HÄGG (s) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är näst intill ironiskt att lyssna till Birgitta Ohlsson. Hon försöker gömma sig bakom Göran Persson för att förklara varför Folkpartiet liberalerna inte har varit mer aktivt i de här frågorna än man har kunnat visa här. Det är egentligen ingenting som har kommit fram.

Som förklaring till att man inte ställer sig bakom vår utmärkta motion om prostitution och ett porrfritt ordförandeskap hänvisar man till lagändringen om att utländska kvinnor ska ha rätt att göra abort i Sverige. Birgitta Ohlsson, liksom övriga här i kammaren, vet mycket väl att det förelåg ett framarbetat förslag som vi i referensgruppen, där jag ingick, hade nått enighet om. I den gruppen och vid det tillfället hade inte ens kd reserverat sig eller haft någon avvikande mening. Vi hade en överenskommelse och den skulle verkställas. Under sommaren var det av praktiska skäl inte möjligt, för då är kammaren åtskild och vi var ute och jobbade i valrörelsen. Det fanns ett förslag, och det har man inte backat från.

Nu hoppas jag att vi kommer att hjälpas åt att bevaka de lokala planer som ska genomföras för reproduktiv hälsa och att minska oönskade aborter. Jag har ställt frågor om det i den här kammaren, men icke fått några svar. Det gör mig orolig, men jag hoppas att Birgitta Ohlsson vill hjälpa till i arbetet med att bevaka att aborträtten i Sverige inte undergrävs via lokala planer.

Man måste ibland också se sig om och se vad som händer och inte krama kd alltför mycket. Det är inget parti där alla ledamöter står upp för rätten till fri abort och rätten till sexuell hälsa. Vi får nog fortsätta att hålla lite vakande ögon, kanske inte på Alf Svensson, som jag höll på att säga, men på Holger Gustafsson och andra. Tuve Skånberg är inte kvar här, men vi vet att Mikael Oscarsson och många andra i partiet inte har den här uppfattningen.

Anf. 126 HILLEVI LARSSON (s):

Herr talman! Jag är här i dag som representant för EU-nämnden. EU-nämnden har yttrat sig över ärendet. Det här gäller en het fråga, som jag ser det, nämligen rätten att skilja sig. Det står i betänkandet att EU-nämnden har informerats i frågan. Det stämmer inte, utan EU-nämnden har samrått med regeringen i frågan. Det kan tyckas vara en liten distinktion, men jag tycker att den är avgörande. Detta visar vikten av att riksdagens ledamöter får vara med på ett tidigt stadium och påverka regeringens politik i EU.

Jag som sitter i civilutskottet, där frågan först landade, och dessutom i EU-nämnden kan se att riksdagen har haft en avgörande betydelse i frågan. När frågan kom upp ansågs den inte vara speciellt dramatisk. Det handlade om att på ett flexibelt sätt försöka lösa gränsöverskridande problem i samband med skilsmässa.

Redan tidigare har det varit så med EU-medlemskapet att människor möts över gränserna och gifter sig. I en del fall blir det skilsmässor. Det kunde ses som bra att man kom med gemensamma regler för att lösa detta på ett flexibelt sätt. Men när man tittade lite närmare på förslaget såg man att problemet var att det skulle kunna innebära att svensk domstol tillämpar andra domstolars lagar. Som förslaget var gällde det inte bara europeiska lagar som skulle tillämpas i svensk domstol utan även lagar från andra länder.

Ett konkret exempel är Iran. Vi kan tänka oss att en svensk kvinna träffar en iransk man och gifter sig. Sedan blir det skilsmässa. Kvinnan flyttar tillbaka till Sverige efter att ha levt en tid i Iran. Då skulle med det här förslaget iransk lag tillämpas när kvinnan vill få skilsmässa i Sverige. Det ligger i sakens natur att det är iransk lag som gäller om hon vill skilja sig i Iran. Men det vore verkligen dramatiskt att svensk domstol skulle döma efter andra länders regler. I Iran är det stora problem för kvinnor att få skilsmässa. De får det inte på grunder som är jämlika männens.

I Europa finns också problem. I Malta, till exempel, existerar inte begreppet skilsmässa. Det dyker upp många problem här. Även i de fall där det finns rätt goda möjligheter till skilsmässa är risken att vi skulle skruva tillbaka klockan många år till hur det var förr i Sverige. Då kunde man till exempel anlita privatdetektiver i skilsmässoförhandlingar. Det tillämpas fortfarande i en del europeiska länder. Då gäller det att fånga mannen eller frun på bild med älskaren eller älskarinnan. Det kan innebära rätt stora ekonomiska belopp för den som ansågs förfördelad. Det kan också vara så att den som tar initiativ till skilsmässan på olika sätt drabbas av det. Detta går stick i stäv med modern svensk lagstiftning och riskerar också att gå stick i stäv med jämställdheten.

Det är en mänsklig rättighet att gifta sig. Men det är också enligt svensk lag en mänsklig rättighet att skilja sig. I civilutskottet, där frågan landade först, och sedan i EU-nämnden var vi eniga över partigränserna att detta är en rättighet som vi har kämpat oss till här i Sverige – rätten att både gifta sig och skilja sig. Vi är inte beredda att minska människors möjlighet på området. Därför säger vi nej.

Regeringen var lite mer tveksam i början. Det fanns ett tryck att kompromissa. Inga andra länder var med Sverige. Men vi sade nej. Jag tycker att det är viktigt att det framgår att det är riksdagen som har drivit fram detta och att regeringen sedan har verkställt vårt beslut. Det visar vikten av att riksdagen är involverad i de här frågorna.

Anf. 127 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Herr talman! Europapolitiken blir alltmer angelägen för varje dag. Det märker vi på engagemanget här i kammaren i dag; debatten har varit lång och intensiv.

Vi borde alla i EU inse att EU är den viktigaste organisationen för att lösa de problem som är gemensamma för Europa. Det ligger verkligen i

Sveriges intresse att EU utvecklar en öppen och dynamisk effektivitet i samarbetet.

Kristdemokraterna anser att Sverige ska vara en aktiv och konstruktiv part i samarbetet. Viktiga fokusområden är Lissabonstrategin, Lissabonfördraget och utvidgningen. Vi ser gärna en koncentration på färre politikområden till förmån för genuint gränsöverskridande politik, där nationalstaterna har väsentligt sämre förutsättningar att nå ett resultat.

Jag vill peka på den gemensamma asylpolitiken, internationell brottslighet, åtgärder mot klimatförändringar och säkerhetspolitiken som är särskilt angelägna enligt vår uppfattning.

Herr talman! Kristdemokraterna anser att EU inte får kännetecknas av stängda dörrar. Nej, dörren ska alltid stå på glänt. Ja, dörren ska vara ordentligt öppen för alla demokratier i Europa som vill och kan uppfylla de krav som EU ställer på nya medlemsstater. Det är också vår övertygelse att vi inte ska göra avkall på någonting när det gäller anslutning till vår västerländska politiska kultur när det gäller mänskliga rättigheter, demokrati, rättssamhälle, yttrandefrihet och religionsfrihet. Vi välkomnar Turkiets, Kroatians med fleras ansträngningar att nå detta mål. En större union innebär bättre politiska, ekonomiska och miljömässiga möjligheter för oss alla.

Herr talman! Det var under stor vända som Europeiska rådet i december 2007 kunde anta EU:s långtidsbudget och finansieringsram för 2007–2013. Dessutom saknar den rättslig grund, och det blev därför ett avtal mellan rådet, parlamentet och kommissionen. Det blir en kurrageömmalek där alla ser goda skäl att göra gemensamma ekonomiska satsningar men där ingen vill betala kostnaden. Så kan vi naturligtvis inte ha det i det långa loppet.

Därför föreslås det nu en budgetreform för ett Europa i förändring. Det är en nödvändighet för att skapa utvecklingsmöjligheter och ekonomisk rättvisa. Reformen innebär bland annat en översyn av budgetens struktur, prioriteringar inom budgeten och inte minst finansieringen av budgeten.

Kristdemokraterna anser att denna reform är av sådan karaktär att den motiverar en process där de nationella parlamenten ges en särskilt tydlig roll. Det är också angeläget att enskilda medborgare, organisationer och institutioner ges möjlighet att inkomma med synpunkter till kommissionen.

Herr talman! Vi ser fram emot det nya Lissabonfördraget som kommer att göra unionens beslutsfattande mer modernt, demokratiskt och öppet för medborgarna. Vi vill se det nya fördraget ratificerat av samtliga medlemsländer för att kunna träda i kraft vid kommande årsskifte.

Herr talman! I sitt internationella agerande ska EU främja gemensamma västerländska värden som bygger på frihet, fred, demokrati och mänskliga rättigheter. EU ska vara det sammanhållande kitt som är nödvändigt för en sammanhållen europeisk utrikespolitik. EU och dess medlemsstater är tillsammans världens största biståndsgivare med över 50 procent av det globala biståndet. Fattigdomsbekämpningen måste stå i fokus.

Herr talman! År 2009 kommer att bli ett intensivt Europaår med valet till Europaparlamentet under det första halvåret och därefter svenskt ordförandeskap under det andra halvåret. Det är en stark förhoppning att

de gamla stridsyxorna för och emot EU för gott ska grävas ned och att vi kan se fram emot en valrörelse där de livsviktiga framtidsfrågorna kan lyftas upp och debatteras. Vi står bakom det val av arbetsprioriteringar som regeringen har gjort och som gäller klimat, jobb, ett tryggare Europa, Östersjön och EU som en global aktör. Det är väl förankrat i riksdagen, och jag hoppas att det ska bli ett stort engagemang i de här frågorna.

Herr talman! Med det vill jag yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande nr 10.

Anf. 128 MATS SANDER (m):

Herr talman! I dessa sammanhang talar vi om en ung 50-plussare. Det är en 50-plussare som för mig är en framgångssaga. Jag tycker att den absolut främsta fördelen med en europeisk union är att Europas folk slår ihjäl varandra mer och mer sällan. Det är inte så länge sedan det skedde. Några av våra grannar i Europa gjorde det så sent som i mitten av förra seklet. Jag tycker att vi inte ska glömma det.

Själva idén med en starkare koppling och ett ömsesidigt beroende länder emellan i form av ekonomiska samarbeten och fri rörlighet leder till bibehållen fred och ökad frihet där gemensam respekt för demokrati och mänskliga rättigheter är en förutsättning för att vara med. Det är en framgångssaga.

Som medlem i denna union finns ett intresse av att samverka med andra för det egna landets skull men även för unionen som helhet. Intressen sammanfaller och kraftpilar samverkar och för saker och ting, som ekonomi, ökad demokrati och ökad respekt för mänskliga rättigheter, framåt i stället för att motverka varandra och gå bakåt eller kanske helt stagnera. Denna samverkan skapar fler möten mellan människor och kultur där dialogen ger ökad förståelse för varandra och varandras förutsättningar, vilket leder till färre konflikter. För mig är detta ett avstamp som är viktigt att göra.

Europeiska unionen har alla möjligheter att vara en trygg och positiv maktfaktor för många människor i världen som har det svårt. Det är en union som kan göra skillnad. Det gäller här hemma på vår egen kontinent, i de nya demokratierna i östra Europa som nu är EU-medlemmar, det gäller för dem som står i kö för att bli medlemmar och det gäller även i de länder där det egna landets ledning står för förtrycket, våldet och kanske döden. Tyvärr är denna lista alldeles för lång, och det finns otroligt mycket kvar att göra.

Herr talman! Jag vill ge ett exempel på vad EU gör. Jag vill nämna våra grannar söder om EU runt Medelhavet. Här agerar Sverige aktivt inom EU på flera arenor där Euromed-samarbetets parlamentariska dimension av Barcelonaprocessen, Empa, är en. Vi har hört förut här i dag – Alf Svensson sade det tidigare – att Empa är en parlamentarisk församling som består av EU:s medlemsländer och tolv länder runt Medelhavet. Det är parlamentariker som möts regelbundet med målet att skapa ett område runt Medelhavet med fred, stabilitet, delat välstånd och förstärkt samarbete i sociala och kulturella sammanhang. En målsättning är att skapa ett frihandelsområde till 2010. Det återstår en del att göra.

Ur ett globalt perspektiv krävs det muskler för att rent fysiskt kunna finnas på plats för att hävda folkrättens krav på mänskliga rättigheter. För

Prot. 2007/08:106
7 maj

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2007 och Kommissionens årliga politiska strategi för år 2009

att kunna agera trovärdigt har Europeiska unionen skapat insatsstyrkor som med kort varsel ska kunna sättas in i konflikthärdar.

Herr talman! 50-plussaren lämnar alltså mjölktdanderna för att kunna göra skillnad på den globala arenan. Jag tycker att förutsättningarna för att kunna skriva ett nytt kapitel i framgångssagan om Europeiska unionen är väldigt goda.

Anf. 129 KENNETH G FORSLUND (s):

Herr talman! Jag vill bara göra ett förtydligande. I reservation nr 17 om gasledningen mellan Ryssland och Tyskland, som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet står bakom, står det i den sista meningen: Vänsterpartiet och Miljöpartiet anser att regeringen måste agera innan det blivit för sent att stoppa projektet eller kräva en alternativ dragning.

Det är en uppfattning som även Socialdemokraterna står bakom även om det olyckligtvis inte framgår av texten. Jag vill bara göra det förtydligandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 17 §.)

14 § Genomförande av EG-direktivet om mänskliga vävnader och celler

Föredrogs
socialutskottets betänkande 2007/08:SoU12
Genomförande av EG-direktivet om mänskliga vävnader och celler
(prop. 2007/08:96).

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 17 §.)

Ny vårdform inom den psykiatriska tvångsvården

15 § Ny vårdform inom den psykiatriska tvångsvården

Föredrogs
socialutskottets betänkande 2007/08:SoU15
Ny vårdform inom den psykiatriska tvångsvården (prop. 2007/08:70).

Anf. 130 MARGARETA B KJELLIN (m):

Herr talman! I dag ska vi debattera socialutskottets betänkande 2007/08:SoU15. Det är ett betänkande om en ny vårdform inom den psykiatriska tvångsvården. Det innehåller dessutom tre följdmotioner och en motion från den allmänna motionstiden.

I den här propositionen föreslås en ny vårdform, en öppen psykiatrisk tvångsvård. Den kommer att ingå i lagen om psykiatrisk tvångsvård och lagen om rättspsykiatrisk vård.

Den nya vårdformen får bedrivas utanför sjukvårdsinrättningar, och det gör det möjligt att ge patienter nödvändig psykiatrisk vård när de

behöver den. Vården beslutas av en allmän förvaltningsdomstol, och ansökan sker av chefsöverläkaren. Vården förutsätter dessutom en samordnad vårdplan där det ska framgå vilken kommun och vilket landsting som har ansvar för de insatser som planeras. Dessutom förutsätts ett samråd med patienten om hans eller hennes behov. Patientens valmöjligheter ska också tillgodoses så långt som möjligt genom en individuellt anpassad information.

I lagen föreslås också en ändring av sekretesslagstiftningen som innebär att man kan lämna meddelanden med uppgifter om enskild som vårdas enligt tvångslagstiftning inom psykiatrin mellan myndigheter som ingår i hälso- och sjukvårdsområdet om det är nödvändigt för att den enskilde ska få den vård och det stöd som denne behöver.

Socialstyrelsen kommer att få i uppdrag att utvärdera både vården och det stöd som patienten får när han eller hon överförs till den här nya vårdformen.

Utskottet ställer sig bakom propositionen och avstyrker motionerna.

Herr talman! Med det som bakgrund och inledning överlämnar jag propositionen till debatt för senare beslut.

Anf. 131 ELINA LINNA (v):

Herr talman! Hösten 2006 lämnade den nationella psykiatrisamordnaren sitt slutbetänkande till regeringen. Betänkandet har det löftesrika namnet *Ambition och ansvar – nationell strategi för utveckling av samhällets insatser till personer med psykiska sjukdomar och funktionshinder*. Betänkandet innehåller ett stort antal förslag för att förbättra och utveckla den psykiatriska vården.

Ett och ett halvt år har gått sedan betänkandet presenterades, och nu äntligen levererar regeringen sitt första förslag inom området. Regeringen väljer att som det första konkreta förverkligandet av psykiatrisamordnarens förslag öka tvånget inom den psykiatriska vården. Detta är en märklig prioritering, tycker jag. Regeringen verkar tro att den psykiatriska vården i vårt land utvecklas och förbättras med den nya lagen om öppen psykiatrisk tvångsvård.

Vi menar att ett minimikrav när man inför en ny vårdform som innehåller tvång borde vara att man kan visa att denna metod ger resultat i form av bättre hälsa i den grupp som ska vara föremål för vården. Tvång i öppen vård har införts i flera länder. I inget av dessa har man kunnat visa på ökad livskvalitet hos de människor som tvångsvårdas inom öppen vård. Regeringen gör inte heller några försök till redovisningar av vetenskapliga studier som skulle visa på fördelar med ökat tvång. Mig veterligen finns det däremot ett flertal rapporter som talar för motsatsen.

Vänsterpartiet har vid flera tillfällen här i kammaren tagit upp frågan om rättssäkerhet för personer inom psykiatrisk tvångsvård. Vi kan konstatera att under de senaste åren har den enskildes rättssäkerhet inom den psykiatriska tvångsvården inskränkts alltmer, och det är uppenbart att den olyckliga utvecklingen fortsätter då tvångsvård i öppenvård kombineras med villkor som skyldighet att underkasta sig medicinering eller annan vård eller behandling.

Vänsterpartiet delar RSMH:s och RFHL:s uppfattning att lagförslaget kommer att ge psykiatrin och domstolarna en ny ordning i vilken individer kan komma att tvångsmedicinerats under oöverskådlig tid, utan större

*Ny vårdform inom
den psykiatriska
tvångsvården*

möjligheter att få prova på ett liv utan mediciner. Det finns en uppenbar risk att den främsta behandlingen kommer att vara neuroleptikabehandling, och övriga behandlingsmetoder, som olika former av terapi, kommer att prioriteras bort, bland annat av kostnads- och resursskäl.

Regeringen brukar vara mån om att lyfta fram patientens behov och önskan, och det är bra, men gäller inte detta personer med psykisk ohälsa? Tvång i öppen vård – egentligen handlar det om tvång i eget hem – kommer inte att öka patientens möjlighet till inflytande och påverkan. Snarare tvärtom.

Herr talman! Nu kan det låta som om Vänsterpartiet är emot allt tvång inom psykiatrin. Så är det inte. Det finns situationer då den psykiska sjukdomen hindrar den enskilda från att fatta beslut som främjar den egna hälsan. Insikt om sjukdomen kan brista, och vanföreställningar kan innebära att vederbörande kan vara farlig för sig själv eller andra om inte behandling kan ges.

Vänsterpartiets mening är att tvångsvård kan vara nödvändig, men eftersom ett tvångsingripande är ett stort ingrepp i den enskildes integritet kommer alltid frivillig vård i första hand. Den lagstiftning som vi för närvarande har räcker gott och väl för situationer som jag beskrev nyss.

Vi vill ha en human psykiatrisk vård, inte en vård som omgärdas av restriktioner och tvång. Därför avvisar Vänsterpartiet lagändringen om tvång i öppen vård. Något tvång i det egna hemmet vill vi inte ha.

Däremot vill vi öka möjligheter att skapa inflytande för patienter inom psykiatrin. Vi vill till exempel att personer med svåra psykiska problem, som ibland kan ha behov av tvångsvård, kan utforma ett så kallat vårdtestamente eller en vårdönskan. Där skulle det kunna dokumenteras vilka mediciner som fungerar väl, hur patienten vill bli bemött och vilka som ska kontaktas i en akut situation då hon eller han saknar förmåga att uttrycka sig. På så sätt kan man undvika medicinering som inte fungerar eller ger svåra biverkningar och inte minst traumatiska upplevelser på grund av felaktigt bemötande.

Herr talman! Under senare år har sammanblandningen mellan samhällsskyddet och personer som har behov av ökad vård ökat. Förslaget som regeringen lagt fram bidrar till denna sammanblandning. Många exempel som tas upp pekar på den psykiskt sjukes farlighet. Detta spelar på människors rädsla och riskerar att ytterligare späda på stigmatiseringen. Den enskilda patienten riskerar att bli mer isolerad genom sin farlighetsstämpel och får svårare att delta i samhällslivet och i en verklig rehabilitering.

Jag vill påminna kammaren om debatten om den ojämsställda vården. Det är ju inte så länge sedan som vi debatterade den. Jag kan bara konstatera att liksom i så många av regeringens produkter saknas en analys av reformen ur ett genusperspektiv också i denna proposition trots att forskningen visar att läkare i allmänhet tycks vara mer benägna att förskriva läkemedel för kvinnor. Framför allt gäller det lugnande och antidepressiva läkemedel.

Finns det skillnader mellan könen i användandet av tvångsåtgärder vet vi inget om det eftersom det inte redovisas i propositionen. Det är alltså en stor brist för bedömningen av förslagen att kvinnors och mäns olika villkor och förutsättningar inte berörs. Vi menar att om regeringen på allvar vill göra något åt den ojämsställda vården, som också finns inom

psykiatrin, borde man ha som rutin att i alla propositioner inom hälso- och sjukvård redovisa förslagets konsekvenser utifrån ett genusperspektiv. Det hoppas jag att regeringen tar till sig.

Herr talman! Jag vill avsluta med att yrka bifall till reservation nr 1, som innebär avslag på lagförslaget.

Anf. 132 THOMAS NIHLÉN (mp):

Herr talman! Till det här betänkandet har Miljöpartiet två reservationer, och vi yrkar bifall till både reservation nr 1 och reservation nr 2.

Regeringen har valt att lägga fram en proposition om en ny vårdform inom den psykiatriska tvångsvården. Den föreslagna vårdformen kallas för öppen psykiatrisk tvångsvård. Miljöpartiet ställer sig kritiskt till förslaget och föreslår avslag på propositionen. Vi delar dock bedömningen att det finns stora problem inom psykiatrin i dag. Människor får långt ifrån alltid tillgång till den vård de behöver. Allmänhetens tilltro till psykiatrin är låg i förhållande till den somatiska vården. Förbättringar behöver helt klart göras. Vi menar emellertid att det är helt andra åtgärder som behövs än att skapa fler vårdformer med tvångsinslag.

Psykiatrisamordningen lade i november 2006 fram sitt slutbetänkande *Ambition och ansvar*. Där finns ett stort antal bra förslag som syftar till att förbättra den psykiatriska vården. Därför är det anmärkningsvärt att regeringen valt ut just öppen psykiatrisk tvångsvård, och endast detta förslag, att gå vidare med än så länge.

Övergripande anser Miljöpartiet att dagens lagstiftning ger goda möjligheter att uppnå de målsättningar som regeringen vill uppnå med det nya förslaget. Problemet är att dagens lagstiftning i många fall inte efterlevs. Det ska vara lätt att söka sig till psykiatrin för den som behöver, och man ska också kunna räkna med att bli väl mottagen. Så är det långt ifrån alltid i dag. Den öppna vården behöver förbättras och bli mer tillgänglig, men att införa mer tvångslagstiftning anser Miljöpartiet är fel lösning på dagens problem inom psykiatrin.

Herr talman! Det är i dag stora svårigheter att inom psykiatrin få tillgång till andra behandlingsmetoder än läkemedelsbehandling trots att olika terapeutiska insatser och behandlingsmetoder ibland kan ha lika bra eller bättre effekt än läkemedelsbehandling. I vissa lägen anses nödvändig läkemedelsbehandling i kombination med alternativa behandlingsinsatser vara det bästa alternativet. Trots det får många enbart läkemedelsbehandling.

Det finns alltid stora risker med läkemedelsbehandling eftersom den kan ge allvarliga och svåra biverkningar. Att skapa nya vårdformer där medicinering riskerar att bli en grundpelare i behandlingen anser vi är felaktigt. I de fall psykologiskt inriktade behandlingsmetoder eller liknande förväntas ge bättre resultat än läkemedelsbehandling bör dessa naturligtvis erbjudas i första hand.

Det nya lagförslaget från regeringen säkerställer inte att andra behandlingsformer än läkemedelsbehandling erbjuds, vilket vi anser vara anmärkningsvärt. Regeringen har inte heller presenterat något vetenskapligt underlag som visar att den nya vårdformen skulle förbättra situationen inom dagens psykiatri, inte heller vilka effekter som kan förväntas. Öppenvård under tvång har prövats i flera länder, och det saknas evidens för att detta har lett till förbättringar i tillstånd och livskvalitet hos de

*Ny vårdform inom
den psykiatriska
tvångsvården*

berörda patienterna. Förutom att evidens saknas för förbättrad behandlingseffekt finns heller ingen evidens för att samhällsskyddet skulle förbättras av öppenvård under tvång.

Det är oroväckande att regeringen ändå väljer att gå fram med ett sådant förslag i tider när man själv alltid talar om vikten av att förslag och beslut ska vara evidensbaserade. Redan i dag finns möjlighet till öppenvård under visst tvång genom det så kallade permissionsinstitutet. Permission får ges för ett visst tillfälle, återkommande tillfällen eller för en längre period ”om det finns särskilda skäl att anta att åtgärden är angelägen för att förbereda att tvångsvården upphör”. Permissionen får enligt 25 a § lagen om psykiatrisk tvångsvård redan i dag förenas med villkor som anges i lagen. Dessa villkor ska anges i vårdplanen. Det kan vara skyldighet att hålla kontakt med en viss person, delta i viss verksamhet eller behandling, kontinuerligt ta sin medicin eller annat.

För enskilda ser vi ingen förbättring genom den nu föreslagna lagändringen. I dagens lagstiftning finns det en borte tidsgräns på ett år för permissioner, vilket vi tycker är bra eftersom det skapar en press på vårdgivaren att göra allt för att patienten ska kunna skrivas ut efter permissionen. I regeringens nya förslag om öppen tvångsvård finns ingen borte gräns för hur länge en person kan tvångsvårdas. Visserligen ska frågan tas upp till ny prövning med högst sex månaders mellanrum, men det finns stor risk för att vissa personer kommer att tvångsvårdas under mycket lång tid.

Redan i dag säger lagstiftningen att det ska upprättas vårdplaner. I lagen sägs nämligen att ”det skall fogas en redogörelse för det stöd och den behandling som planeras för patienten under och efter vistelsen på vård-enheten”. En vårdplan ska enligt 16 § lagen om psykiatrisk tvångsvård upprättas snarast efter det att patienten har tagits in för tvångsvård. Regeringen vill med det nya förslaget att det i samband med att ansökan om öppen psykiatrisk tvångsvård görs för en person tillfogas en samordnad vårdplan.

Enligt Socialstyrelsens uppföljningar saknas det vårdplaner vid 30 procent av alla vårdtillfällen inom den psykiatriska tvångsvården. Vi menar att användningen av vårdplaner måste bli en självklarhet och kvaliteten behöver förbättras. För att åstadkomma detta är det viktigt att i lag ange vad vårdplanen måste innehålla. Vi föreslår därför att en sådan specificering införs i dagens lagstiftning i likhet med förslaget om samordnad vårdplan. En sådan behövs för att förstärka patienternas rätt i dagsläget, men den är inte avhängig en ny vårdform om öppen psykiatrisk tvångsvård.

Herr talman! Att vårdplaner inte uppfylls är ett ansvar som ligger hos olika omsorgsgivare inom kommunen eller landstinget, inte hos den enskilde. I stället för regeringens förslag om ökat tvång mot den enskilde skulle vi vilja se ett omvänt kravförhållande i likhet med de skärpta förhållanden som införts för ej verkställda beslut i socialtjänstlagen samt när det gäller lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade. Det innebär att om en kommun eller ett landsting inom skäligen tid inte tillhandahåller en insats som någon är berättigad till, det vill säga ej verkställda beslut, kan man bli skyldig att betala en särskild avgift. Miljöpartiet anser att det vore rimligt och önskvärt att samma regler ska gälla om de olika vårdgivarna inom kommunen eller landstinget inte genomför de åtgärder

som finns i vårdplanen. Vi anser därför att regeringen bör återkomma med ett förslag på omvänt kravförhållande som inkluderar möjlighet till särskild avgift.

Avslutningsvis, herr talman, är den av regeringen nu föreslagna lagstiftningen om öppen psykiatrisk tvångsvård enligt Miljöpartiet både felaktig och onödig. Det finns ingenting som talar för att patienternas situation skulle förbättras med den nya lagstiftningen. Det finns snarare risk för att många människor kommer att drabbas av långvariga inskränkningar i sin frihet, kanske på livstid. I stället för att stifta nya tvångslagar borde regeringen ta krafttag för att se till att dagens lagstiftning efterlevs.

Anf. 133 ANN ARLEKLO (s):

Herr talman! Vi välkomnar denna proposition gällande ny vårdform inom den psykiatriska tvångsvården. Det var den förra, socialdemokratiska regeringen som initierade en översyn av hela psykiatrin, den så kallade Miltonutredningen. I detta uppdrag ingick bland annat att titta på möjligheterna att införa en ny vårdform med tvång i psykiatrisk öppen-vård som ett alternativ till sluten psykiatrisk tvångsvård på sjukvårdsinrättning.

Den nu framlagda propositionen innebär att frågan fullföljs, och vi socialdemokrater stöder förslaget i propositionen.

Den nya vårdformen kan underlätta utslussande av patienter som behöver regelbunden kontakt med läkare, som följer upp att patienter sköter till exempel medicinering, inte missbrukar droger, fullföljer en planerad behandling etcetera.

Herr talman! Den nya vårdformen kommer att ställa väldigt stora krav på samarbete och samordning mellan landsting och kommun då det vid upprättandet och senare genomförandet av den samordnade vårdplanen förutsätter samordning och planering mellan berörda sjukvårdande och sociala insatser. Detta ska ske kring varje enskild patient i syfte att utreda patientens behov av vård, stöd och service och hur detta ska tillgodose. Avgörande är också att huvudmännen kan komma överens om vem som har ansvar för vad.

Under remissrundan har några remissinstanser varit negativa till förslaget, och bland andra RSMH är synnerligen skeptiskt till kommunernas och landstingens möjlighet att i praktiken leva upp till de åtaganden som beskrivs.

Redan i nuvarande lagstiftning finns det krav på att en vårdplan ska upprättas, och den ska upprättas snarast efter att en patient tagits in för tvångsvård. Enligt Socialstyrelsens tidigare uppföljningar, precis som Thomas sade, har planer inte upprättats i 30 procent av vårdtillfällena. Det här är naturligtvis inte försvarbart, och det inger också en viss oro inför det nya lagförslaget.

Prot. 2007/08:106
7 maj

*Ny vårdform inom
den psykiatriska
tvångsvården*

I Socialstyrelsens remissvar ifrågasätts om tvångsvård i öppenvård minskar behovet av sjukvård samt om vårdformen förbättrar patienternas symtom respektive sociala situation.

Herr talman! Det är därför glädjande att regeringen instämmer i att det är angeläget och att man avser att ge Socialstyrelsen i uppdrag att under de kommande åren noggrant följa upp och utvärdera vården av de patienter som överförs till den nya vårdformen.

Jag vill också påpeka att det är viktigt att tvång i öppenvård inte ersätter förbättringar i den psykiatriska vården och fler vårdplatser i psykiatri. Jag kan inte låta bli att påpeka att även om jag stöder förslaget i propositionen ser jag med stor oro på de svaga, närmast obefintliga satsningar som regeringen har gjort på psykiatri.

Det finns stora brister när det gäller psykiskt sjukas och funktionshinderade möjligheter till vård, omsorg, boenderehabilitering och sysselsättning. Det här är inget nytt problem, och dessvärre är situationen i jämförbara länder inte mycket bättre. Här tycker jag att det är på sin plats att vi alla är självkritiska.

Vi står inför stora utmaningar för att systematiskt höja ambitionsnivån så att vården och stödet vid psykisk sjukdom och psykiskt funktionshinder kan jämföras med kroppslig vård och andra funktionshinder.

Herr talman! Den socialdemokratiska regeringen tillsatte, som jag sade i början, en stor psykiatriutredning 2003 som fick uppdraget att se över organisation och resursbehov. Utredningen presenterade sina förslag strax efter valet 2006. Men inte en enda extra krona har regeringen satsat. Regeringen har prioriterat skattesänkningar för de välbeställda och bryter sina vallöften om psykiatri.

Vi socialdemokrater anslår 1,4 miljarder kronor mer än regeringen, och vi gör det till en mångårig systematisk satsning för att höja ambitionsnivån och skapa förutsättningar för god vård och ett gott liv för den som drabbas av eller lever med en psykisk sjukdom.

Ny vårdform inom den psykiatriska tvångsvården är bra, men det är bara en liten smula av hela den psykiatriska kakan.

(forts. 18 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.55 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

JuSoU1 Handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer

Punkt 2 (Analys av våldets strukturella orsaker)

1. utskottet
2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

145 för utskottet

143 för res. 1

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 79 m, 23 c, 23 fp, 20 kd

För res. 1: 112 s, 17 v, 14 mp

Frånvarande: 18 s, 18 m, 6 c, 5 fp, 4 kd, 5 v, 5 mp

Punkt 14 (Skärpning av socialtjänstlagen)

1. utskottet
2. res. 9 (mp)

Votering:

266 för utskottet

26 för res. 9

1 avstod

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 s, 82 m, 24 c, 24 fp, 20 kd, 15 v

För res. 9: 11 s, 1 v, 14 mp

Avstod: 1 v

Frånvarande: 18 s, 15 m, 5 c, 4 fp, 4 kd, 5 v, 5 mp

Punkt 24 (Åtgärder för våldsutsatta äldre kvinnor)

1. utskottet
2. res. 16 (s, v, mp)

Votering:

151 för utskottet

143 för res. 16

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 83 m, 24 c, 24 fp, 20 kd

För res. 16: 112 s, 17 v, 14 mp

Frånvarande: 18 s, 14 m, 5 c, 4 fp, 4 kd, 5 v, 5 mp

Punkt 26 (Gömda och papperslösa kvinnor som utsätts för våld)

1. utskottet
2. res. 18 (v, mp)

Votering:

264 för utskottet

31 för res. 18

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 83 m, 24 c, 24 fp, 20 kd

För res. 18: 17 v, 14 mp

Frånvarande: 17 s, 14 m, 5 c, 4 fp, 4 kd, 5 v, 5 mp

Punkt 31 (Barn som bevittnat våld som målsägande)

1. utskottet
2. res. 20 (s, mp)

Votering:

167 för utskottet

127 för res. 20

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 82 m, 24 c, 24 fp, 20 kd, 17 v

För res. 20: 113 s, 14 mp

Frånvarande: 17 s, 15 m, 5 c, 4 fp, 4 kd, 5 v, 5 mp

Punkt 35 (Insatser för funktionshindrade och andra särskilt utsatta kvinnor)

1. utskottet
2. res. 22 (s, v, mp)

Votering:

151 för utskottet

143 för res. 22

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 83 m, 24 c, 24 fp, 20 kd

För res. 22: 112 s, 17 v, 14 mp

Frånvarande: 18 s, 14 m, 5 c, 4 fp, 4 kd, 5 v, 5 mp

Punkt 37 (Plan för långsiktigt ekonomiskt ansvar för kvinnojourerna)

1. utskottet
2. res. 24 (v)

Votering:

276 för utskottet

19 för res. 24

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 112 s, 83 m, 24 c, 24 fp, 20 kd, 13 mp

För res. 24: 1 s, 17 v, 1 mp

Frånvarande: 17 s, 14 m, 5 c, 4 fp, 4 kd, 5 v, 5 mp

Punkt 49 (Övrigt förebyggande arbete)

1. utskottet

2. res. 32 (s, v)

Votering:

164 för utskottet

129 för res. 32

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 82 m, 24 c, 24 fp, 20 kd, 14 mp

För res. 32: 112 s, 17 v

Frånvarande: 18 s, 15 m, 5 c, 4 fp, 4 kd, 5 v, 5 mp

Punkt 60 (Bristande samtycke som grund för våldtäkt m.m.)

1. utskottet

2. res. 37 (s)

3. res. 38 (mp)

Förberedande votering:

117 för res. 37

31 för res. 38

142 avstod

59 frånvarande

Kammaren biträdde res. 37.

Huvudvotering:

150 för utskottet

112 för res. 37

30 avstod

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 83 m, 24 c, 23 fp, 20 kd

För res. 37: 112 s

Avstod: 17 v, 13 mp

Frånvarande: 18 s, 14 m, 5 c, 5 fp, 4 kd, 5 v, 6 mp

Punkt 67 (Kriscenter m.m. för män)

1. utskottet

2. res. 43 (s, mp)

Votering:

151 för utskottet

143 för res. 43

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 83 m, 23 c, 24 fp, 20 kd, 1 v
För res. 43: 113 s, 16 v, 14 mp
Frånvarande: 17 s, 14 m, 6 c, 4 fp, 4 kd, 5 v, 5 mp

Punkt 69 (Ökad samverkan mellan kommun och kriminalvård m.m.)

1. utskottet
2. res. 45 (s, v, mp)

Votering:

150 för utskottet
144 för res. 45
55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 82 m, 24 c, 24 fp, 20 kd
För res. 45: 113 s, 17 v, 14 mp
Frånvarande: 17 s, 15 m, 5 c, 4 fp, 4 kd, 5 v, 5 mp

Punkt 81 (Krav på kunskap om mäns våld mot kvinnor i vissa yrkesexamina m.m.)

1. utskottet
2. res. 56 (s, mp)

Votering:

151 för utskottet
126 för res. 56
17 avstod
55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 s, 82 m, 24 c, 24 fp, 20 kd
För res. 56: 112 s, 14 mp
Avstod: 17 v
Frånvarande: 17 s, 15 m, 5 c, 4 fp, 4 kd, 5 v, 5 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU11 Järnvägsfrågor

Punkt 1 (Utvecklingsfrågor)

1. utskottet
2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

151 för utskottet
144 för res. 1
54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 83 m, 24 c, 24 fp, 20 kd
För res. 1: 113 s, 17 v, 14 mp
Frånvarande: 17 s, 14 m, 5 c, 4 fp, 4 kd, 5 v, 5 mp

Punkt 2 (Trafikeringsrätt)

1. utskottet

2. res. 3 (mp)

Votering:

261 för utskottet

15 för res. 3

18 avstod

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 111 s, 83 m, 24 c, 23 fp, 20 kd

För res. 3: 1 s, 14 mp

Avstod: 1 s, 17 v

Frånvarande: 17 s, 14 m, 5 c, 5 fp, 4 kd, 5 v, 5 mp

Punkt 4 (Samordningsfrågor)

1. utskottet

2. res. 5 (s)

3. res. 6 (v)

Förberedande votering:

119 för res. 5

17 för res. 6

158 avstod

55 frånvarande

Kammaren biträdde res. 5.

Huvudvotering:

163 för utskottet

112 för res. 5

18 avstod

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 83 m, 23 c, 24 fp, 20 kd, 13 mp

För res. 5: 112 s

Avstod: 17 v, 1 mp

Frånvarande: 18 s, 14 m, 6 c, 4 fp, 4 kd, 5 v, 5 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU12 Post och grundläggande betaltjänster*Punkt 1 (Ansvar för postservice)*

1. utskottet

2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

151 för utskottet

143 för res. 1

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 83 m, 24 c, 24 fp, 20 kd
För res. 1: 112 s, 17 v, 14 mp
Frånvarande: 18 s, 14 m, 5 c, 4 fp, 4 kd, 5 v, 5 mp

Punkt 8 (Målet för de grundläggande betaltjänsterna)

1. utskottet
2. res. 4 (v)

Votering:

276 för utskottet
17 för res. 4

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 111 s, 83 m, 24 c, 24 fp, 20 kd, 14 mp
För res. 4: 17 v
Frånvarande: 19 s, 14 m, 5 c, 4 fp, 4 kd, 5 v, 5 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

17 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

FiU29 Förlängning av övergångstiden för vissa finansieringsföretag

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU30 Tillåtna tillgångar i värdepappersfonder, m.m.

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU17 Passmyndigheter utomlands

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU19 En långsiktigt hållbar tingsrättsorganisation

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Den framtida tingsrättsorganisationen)

1. utskottet
2. res. (s, v, mp)

Votering:

151 för utskottet
144 för res.

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 83 m, 24 c, 24 fp, 20 kd
För res.: 113 s, 17 v, 14 mp
Frånvarande: 17 s, 14 m, 5 c, 4 fp, 4 kd, 5 v, 5 mp

UU6 Verksamheten inom Europarådet under 2007

Punkt 3 (Kvinnors rätt till abort)

1. utskottet

2. res. (s, v, mp)

Votering:

148 för utskottet

144 för res.

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 81 m, 24 c, 23 fp, 20 kd

För res.: 113 s, 17 v, 14 mp

Frånvarande: 17 s, 16 m, 5 c, 5 fp, 4 kd, 5 v, 5 mp

Anders Hansson (m) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

UU8 Verksamheten inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa under år 2007

Kammaren biföll utskottets förslag.

UU10 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2007

Punkt 1 (Europas framtidsfrågor och EU:s s.k. reflektionsgrupp)

1. utskottet

2. res. 2 (v, mp)

Votering:

152 för utskottet

35 för res. 2

101 avstod

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 6 s, 79 m, 24 c, 24 fp, 19 kd

För res. 2: 4 s, 17 v, 14 mp

Avstod: 101 s

Frånvarande: 19 s, 18 m, 5 c, 4 fp, 5 kd, 5 v, 5 mp

Hans Hoff (s) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 3 (EU:s politik för jobb)

1. utskottet

2. res. 4 (s)

Votering:

166 för utskottet

113 för res. 4

16 avstod

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 s, 83 m, 24 c, 24 fp, 20 kd, 14 mp

För res. 4: 112 s, 1 v

Avstod: 16 v

Frånvarande: 17 s, 14 m, 5 c, 4 fp, 4 kd, 5 v, 5 mp

Peter Pedersen (v) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat nej.

Punkt 9 (Klimatanpassning av EU:s budget m.m.)

1. utskottet

2. res. 8 (v, mp)

Votering:

263 för utskottet

31 för res. 8

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 112 s, 83 m, 24 c, 24 fp, 20 kd

För res. 8: 17 v, 14 mp

Frånvarande: 18 s, 14 m, 5 c, 4 fp, 4 kd, 5 v, 5 mp

Punkt 10 (Lissabonfördraget)

1. utskottet

2. res. 9 (v, mp)

Votering:

261 för utskottet

31 för res. 9

1 avstod

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 112 s, 83 m, 22 c, 24 fp, 20 kd

För res. 9: 17 v, 14 mp

Avstod: 1 c

Frånvarande: 18 s, 14 m, 6 c, 4 fp, 4 kd, 5 v, 5 mp

Punkt 23 (Gasledningen mellan Ryssland och Tyskland)

1. utskottet

2. res. 17 (s, v, mp)

Votering:

151 för utskottet

143 för res. 17

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 s, 83 m, 23 c, 24 fp, 20 kd

För res. 17: 112 s, 17 v, 14 mp

Frånvarande: 17 s, 14 m, 6 c, 4 fp, 4 kd, 5 v, 5 mp

Punkt 30 (EU-parlamentets säte)

1. utskottet
2. res. 22 (s, v, mp)

Votering:

151 för utskottet

142 för res. 22

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 83 m, 24 c, 24 fp, 20 kd

För res. 22: 111 s, 17 v, 14 mp

Frånvarande: 19 s, 14 m, 5 c, 4 fp, 4 kd, 5 v, 5 mp

Punkt 37 (Prostitutionsfritt EU)

1. utskottet
2. res. 27 (s, v)

Votering:

152 för utskottet

142 för res. 27

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 83 m, 24 c, 24 fp, 20 kd, 1 mp

För res. 27: 112 s, 17 v, 13 mp

Frånvarande: 18 s, 14 m, 5 c, 4 fp, 4 kd, 5 v, 5 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

UU11 Kommissionens årliga politiska strategi för år 2009

Utskottets förslag till beslut med godkännande av

1. utskottets motivering
2. motiveringen i res. (v, mp)

Votering:

259 för utskottet

31 för res.

4 avstod

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut med godkännande av utskottets motivering.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 109 s, 83 m, 23 c, 24 fp, 20 kd

För res.: 17 v, 14 mp

Avstod: 4 s

Frånvarande: 17 s, 14 m, 6 c, 4 fp, 4 kd, 5 v, 5 mp

SoU12 Genomförande av EG-direktivet om mänskliga vävnader och celler

Kammaren biföll utskottets förslag.

Anf. 134 MAGDALENA ANDERSSON (m):

Herr talman! Så gott som all vård och omsorg i Sverige sker på frivillighetens väg och med samtycke från den enskilde. Det är det som är själva utgångspunkten i lagstiftningen, både i hälso- och sjukvården och i socialtjänsten. Principen är till och med så viktig att den har skrivits in i portalparagraferna som styr verksamheterna. Trots det finns det tillfällen när samhället måste kunna agera utan den enskildes samtycke.

Herr talman! Antalet personer i tvångsvård har minskat kraftigt de senaste årtiondena. Psykiatriutredningen uppskattar för sin del att antalet personer som någon gång under året 2005 – det senaste året de har statistik för – undergick tvångsvård var ungefär 5 000, och av dem var det bortåt 1 500 som vårdades med stöd av lagen om rättspsykiatrisk vård. Det kan jämföras med det totala antalet patienter som har vårdats på andra sätt inom psykiatrin.

Samma år, 2005, var det omkring 45 000 personer som vårdades inom den slutna psykiatriska vården, det vill säga inne på avdelning på ett sjukhus. Samtidigt var det 625 000 läkarbesök inom den öppna psykiatriska vården och ungefär 3,1 miljoner besök hos övriga personalkategorier.

Tvångsinslagen inom den psykiatriska vården är i den belysningen, för att använda en underdrift, inte omfattande.

Det är bra att kunna konstatera att samhällets insatser till personer med psykisk ohälsa till allra största delen ges under frivilliga former. Men en liten del av insatserna kommer sannolikt alltid, hur väl vi än utformar vården, att behöva ske med tvång. Det finns psykiska sjukdomar och störningar där den största delen av problematiken är att personen det handlar om inte är kapabel att göra en korrekt bedömning vare sig av situationen eller av sig själv.

Den nationella psykiatrisamordnaren framhåller – och från Moderaterna instämmer vi i den bedömningen – att i stort sett alla i samhället är medvetna om att det finns vissa situationer då det inte är rimligt att personer får bestämma själva. Där handlar det i stället om att samhället inte får svika de människor som i vissa lägen behöver tvångsvårdas eftersom det ofta handlar om det mest utsatta läge en människa kan befinna sig i.

Den svåra frågan är var gränsen ska dras för personens eget bestämmande och när det ska anses rimligt att någon annan får ta över bestämmandet. Hur illa får en människa fara innan samhället tar över? Vem ska bestämma när gränsen är passerad? Är det personen själv, anhöriga och närstående eller läkare och annan personal inom vården? Hur illa får man göra en annan människa eller sig själv innan något ingripande görs? För min egen del kommer jag aldrig att glömma mötet med mamman till grabben som själv inte ville ha vård, som inte insåg att han behövde det. Han begick ett svårt brott under sin sjukdom, och han gjorde många människor illa och olyckliga, inklusive sig själv. En sorts mellantvång i vården hade varit bra för honom. Då hade han inte slutat ta sin medicin – eller rättare sagt hade hans situation uppmärksamrats i tid! Det är just det som detta betänkande syftar till.

Herr talman! En person som har en allvarlig psykisk störning men som på grund av sitt psykiska tillstånd inte är mottaglig för vård eller motsätter sig den kan vara så dålig att han inte klarar av sina personliga förhållanden eller så dålig att han kan vara farlig för sin egen eller annans säkerhet. Det är skälen till att vi har psykiatrisk tvångsvård. De som själva har insikt om att de behöver vård behöver inte heller utsättas för någon som helst form av tvång.

I den nuvarande lagstiftningen finns en begränsning eftersom det förutsätts att vård med tvångsinslag ska bedrivas i slutenvården. Med det förslag vi behandlar i dag ska det inte behövas hela tiden. Med detta förslag, där patienten efter en tids vård inte behöver vara inskriven på en sjukavdelning på ett sjukhus, får vi ytterligare ett instrument i vården. Det är dessutom ett instrument där patienten utsätts för färre kränkningar av sin integritet än i slutenvård.

Öppen psykiatrisk tvångsvård kräver också en samordnad vårdplan där landsting och kommun tillsammans är överens om vilka åtgärder och insatser som ska göras. Det är något som naturligtvis borde ha funnits långt tidigare. Man kan fundera på varför det skulle behöva gå så lång tid som till år 2008 innan något sådant kommit på pränt i lagstiftningen. En plan där alla aktörer har den enskilda patienten i centrum och där allas ansvar är tydligt utsagt och klarlagt är en förutsättning för en lyckad vård – och nödvändig för den enskilde patienten.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag åter poängtera detta betänkandes inriktning; att det inte alltid ligger i patientens intresse att slippa tvång eller tvångsåtgärder. Det ska inte vara så att en patient som saknar sjukdomsinsikt inte får den vård och behandling hon eller han behöver. Samtidigt är det självfallet så att det ligger i patientens intresse att hon hindras från att begå gärningar som kan skada henne själv, anhöriga eller andra.

Därför, herr talman, är detta ett nödvändigt och välkommet förslag, och jag yrkar bifall till propositionen.
(Applåder)

Anf. 135 THOMAS NIHLÉN (mp) replik:

Herr talman! I mitt anförande tog jag upp frågan om att det saknas evidens för att tvångsvård i öppenvård leder till något positivt för patienten eller samhället. Detta har också konstaterats av brukarorganisationerna RSMH och RFHL och av representanter inom psykiatrin. Bland annat har de två professorer vi har inom rättspsykiatri konstaterat samma sak.

Det är alltid viktigt med evidens inom hälso- och sjukvård. I detta fall gäller det ett lagförslag som innebär tvångsåtgärder och som uppenbart riskerar människors integritet och rättssäkerhet. Då är det naturligtvis ännu viktigare att man har ett vetenskapligt stöd för de åtgärder man föreslår.

Att regeringen ändå väljer att lägga fram förslag som saknar evidens samtidigt som man själv alltid talar om vikten av att förslag och beslut ska vara evidensbaserade tycker vi i Miljöpartiet är minst sagt märkligt.

Därför är min fråga till Magdalena Andersson: Varför lägger man fram ett förslag som saknar evidens? Eller har regeringen egna underlag eller information som riksdagsledamöter, brukarorganisationer och psykiatri inte känner till?

Anf. 136 MAGDALENA ANDERSSON (m) replik:

Herr talman! Först kan man väl konstatera att alla inte delar uppfattningen när det gäller behovet av tvångsinsatser. Det finns personer och organisationer som av rent ideologiska skäl hävdar att brist på sjukdomsinsikt bara beror på brister i samhällets omhändertagande. Vi delar inte den uppfattningen. Vi anser att samhället faktiskt har ett ansvar även där.

Det finns flera olika anhörigorganisationer. Jag har mött ett antal; Thomas Nihlén har också mött ett antal. De jag har mött har tydligt framfört behovet av det som jag försökte berätta om förut i talarstolen, nämligen formen av ett mellantvång där man ska kunna vistas hemma i sitt hem eller i familjen men ändå ha en form av restriktion så att man kan säkerställa att man tar sin medicin, att man fungerar och att man inte gör sig själv mer illa. Jag litar på dem som för fram dessa synpunkter. Vi ser de alldeles förtyvklade anhöriga som vi har träffat. Vi har tagit intryck av det. Därför har detta förslag lagts fram, och det är ett mycket bra förslag.

Anf. 137 THOMAS NIHLÉN (mp) replik:

Herr talman! Magdalena Andersson säger att många upplever att det finns ett behov. Det finns det säkert. Min fråga gällde om det finns någon evidens, någon vetenskaplig grund för att en sådan här psykiatrisk tvångsvård i öppenvården är positiv.

Det som brukar räknas som den tyngsta instansen när det gäller att bedöma vetenskapliga rapporter och så vidare är Cochrane Collaboration, alltså den internationella motsvarigheten till vårt svenska SBU. De gör systematiska sammanställningar av alla relevanta randomiserade kontrollerade undersökningar inom hälsovården.

År 2007 publicerade de en studie där man hade gått igenom det vetenskapliga underlaget för tvångsvård i öppenvård. Där konstaterade man att den evidens som framkommit i genomgången pekade på att tvångsvård i öppenvård inte verkade vara ett effektivt alternativ till traditionell behandling. Man kunde inte hitta några signifikanta skillnader i vare sig omfattningen av de berörda patienternas vårdutnyttjande, sociala funktion, psykiska status, livskvalitet eller tillfredsställelse med vårdinsatserna. Det fanns inte heller några bevis för att tvång i öppenvård skulle vara mer kostnadseffektivt än traditionell behandling.

Dessa fakta borde vara tunga argument för regeringen att inte ens överväga att införa mer av tvångsvård inom den psykiatriska öppenvården.

Jag ska ge Magdalena Andersson en chans till att svara på min första fråga.

Anf. 138 MAGDALENA ANDERSSON (m) replik:

Herr talman! Alternativet till det Thomas Nihlén hävdar är att utöka antalet tvångsvårdade inne på sjukhus, på vårdavdelning. Det ser jag inte som ett mycket bättre alternativ än att ge människor chansen att kunna först vårdas på vårdavdelning för att sedan kunna vara ute men med det stöd som lagstiftningen ger.

Herr talman! Den som avvisar denna lag och säger att den inte behövs tar på sig ett mycket stort ansvar. Jag kan bara säga Norrahammar, Bollnäs, Västerlånggatan och NK. Det räcker för mig. Det är evidens nog.

(Applåder)

Anf. 139 LARS-IVAR ERICSON (c):

Herr talman! Ett rop på hjälp. Så kan man ibland beskriva frågan om samhällets vård av psykiskt sjuka. Ropet på hjälp kommer från den sjuke, från anhöriga och från allmänheten när den via massmedierna tar del av våldsdåd och kända personers självmord eller självmordsförsök. Ett av svaren på ropet om hjälp kan vara det som beskrivs i dagens betänkande, *Ny vårdform inom den psykiatriska tvångsvården – öppen psykiatrisk tvångsvård*. Just ordet öppen står för något positivt och balanserar på något sätt de båda andra orden.

Herr talman! Det finns ett ord som jag, och många med mig, har svårt att uttala och stava till. Det är ordet institutionalisering. Vid en datasökning fann jag 30 000 uppsatser som behandlade detta fenomen. Man kan anta att flera av dessa uppsatser förordar ett system som liknar det som regeringen förslår. I stället för att behöva vistas på institution under alltför lång tid skapas möjligheter till en flexibel utslussning där patientens behov är avgörande för hur utslussningen ska utformas.

Det är inte en villkorslös utslussning, utan här finns skyldigheter som beskrivs i betänkandet. Men patienten har också rättigheter. Den nya vårdformen förutsätter att kommunen medverkar aktivt och att det sociala stödet anpassas till patientens behov i ett aktivt rehabiliteringsarbete. Det ska vara en samordnad vårdplan där också patienten har ett inflytande.

Herr talman! Att psykiatrin behöver förstärkas på alla nivåer, både i öppenvård och i slutenvård, instämmer de flesta i. Men det handlar inte bara om att tillskjuta en massa pengar, utan vi behöver också låta psykiatrin finna nya vägar. Nya arbetssätt kan tas fram som kan förbättra vården av dem som lider av psykisk ohälsa. Varje människa är unik. Om han eller hon ska få psykiatrisk vård måste det finnas alternativ. Öppen psykiatrisk tvångsvård med en individuell vårdplan kan ge bra förutsättningar för en återkomst till det normala samhällslivet.

Vårdplanen förutsätter att det finns tillgång till behandling på hemmaplan, som till exempel psykoterapi och ett bra boende. Inte minst de psykosociala insatserna är värdefulla. Många kan berätta om den ensamhet och isolering som uppstår när man kommer ut från en institution. Flera kommuner erbjuder redan i dag lokaler med personal dit den som lider av psykisk ohälsa kan söka sig. Här kan det finnas färdighetsträning som att gå och handla, laga mat tillsammans, gemensamma program, utflykter och så vidare. Här finns också en bra kontaktyta. Om någon av besökarna upphör att komma tar personalen kontakt och undersöker vad som har hänt.

När något nytt ska komma inom en vårdform finns det naturligt nog skeptiker. Det märker vi i reservationerna. Här bör dock betonas att regeringen tycker att det är angeläget att under de kommande åren noggrant följa upp och utvärdera vården av de patienter som överförs till den nya vårdformen.

Viktiga frågor i de sammanhangen är att se vilka resultat som uppnås. Hur ser vårdgivare och patient på det som har gjorts? Har återkommande intagningar i tvångsvård minskats?

Herr talman! Från Centerpartiet välkomnar vi förändringar inom psykiatrin. Att hitta lämpliga vårdformer är mycket viktigt. Det handlar om bättre stöd, bättre behandling och bättre rehabilitering.

Den nya vårdform som vi i dag ska besluta om kan innebära en väg tillbaka in i samhället. Om bara någon enda människa kan återhämta sig och skapa sig ett aktivt liv med sysselsättning är det en vinst både för samhället och för den enskilda människan.

Att vistas på en institution under en kortare eller längre period kan ibland vara nödvändigt av medicinska skäl eller av skyddsskäl. Men att få en flexibel övergång till ett mer normalt liv tror jag är något som flera tvångsvårdade i själva verket skulle föredra.

Därför yrkar jag bifall till förslagen i betänkandet och avslag på motionerna.

(Applåder)

Anf. 140 TOBIAS KRANTZ (fp):

Herr talman! Svensk psykiatri befinner sig i en djup kris. Vi ser att det är långa köer till barn- och ungdomspsykiatrin. Vi har under en lång följd av år sett att hemlösheten i Sverige har ökat. En viktig bidragande orsak till det är att psykiatrin har misslyckats. Vi har under de senaste åren sett ett antal vansinnesdåd med mycket tragisk utgång.

Folkpartiet har under lång tid krävt en konsekvent, genomtänkt och långsiktig upprustning av den svenska psykiatrin. Så sent som vid vårt landsmöte 2007 antog vi ett program med ett reformförslag med över 30 punkter. Det handlar om allt från utbildning och kompetens till förstärkta resurser inom öppenvård och slutenvård samt förändringar och förnyelse av rättspsykiatrin.

Regeringen har också gjort psykiatrin till en av sina absoluta huvudfrågor. Det är en av de frågor som regeringen prioriterar hårdast inom det sociala området.

Det är en stor uppgift som den här regeringen har tagit på sig. Efter tolv år av socialdemokratiskt styre finns det en hel del brister i den svenska psykiatrin. Därför är det lite egendomligt att lyssna på Socialdemokraternas företrädare i debatten när de anklagar den nuvarande regeringen för att satsa för lite på den svenska psykiatrin. Under tolv år av socialdemokratiskt styre uteblev alla de nödvändiga satsningarna på den svenska psykiatrin. Nu finns det plötsligt mer pengar i Socialdemokraternas budgetalternativ än i regeringens budget. Var fanns de pengarna när ni själva hade makten och det spelade en roll vilka förslag ni lade?

I dag kan vi bocka av ytterligare ett löfte från alliansen. Vi lägger i dag ett nytt förslag om öppen psykiatrisk tvångsvård. Det har under lång tid varit ett starkt krav från Folkpartiet. Det har också funnits ett starkt krav från professionen – de som jobbar ute i verkligheten. Låt oss inte glömma bort att förslaget har initierats av psykiatrisamordnaren Anders Milton. En tydlig – jag skulle vilja säga massiv – majoritet av remissinstanserna tillstyrker förslaget.

Varför finns det en sådan tydlig majoritet bland remissinstanserna? Varför har Anders Milton lagt fram det här förslaget? Jo, därför att det finns ett starkt behov av en mellanform inom tvångsvården inom den svenska psykiatrin. Det behövs en större flexibilitet. Den nuvarande ordningen är alldeles för trubbig.

Den som har i sin hand att avgöra om en person är sjuk och måste befinna sig på det som man tidigare kallade institution – alltså i slutenvården – eller om personen kan befinna sig som vanlig medborgare ute i det

öppna samhället står ju inför ett väldigt svårt beslut. Det finns ingen mellanform så att man kan säga: Vi prövar under en tid om den här personen kan befinna sig ute i det öppna samhället med vissa restriktioner och vissa villkor.

Det har lett till att det har inträffat ett antal tragedier som kanske hade kunnat undvikas. Det vet vi naturligtvis inte säkert, men de kanske hade kunnat undvikas.

Vi säger att det är en ny vårdform, men låt mig påminna om att en motsvarande vårdform faktiskt har funnits tidigare. Det kallades försöksutskrivning. Då hade vi den här formen. Den avskaffades senare. Nu återinför vi något som liknar den.

Det här beskrivs ibland som rättsosäkert och problematiskt för den enskilde. Låt oss påminna oss om att det finns tydliga regler för hur det ska gå till. En chefsöverläkare ska ansöka om att man ska ha den här öppna psykiatriska tvångsvården, och en förvaltningsdomstol ska fatta beslutet. Det handlar om särskilda villkor. Det kan gälla medicinering eller att man ska träffa en läkare eller någon som granskar att man följer en vårdplan.

Herr talman! Om detta tycker jag att vi borde ha kunnat vara överens. Vänsterpartiet och Miljöpartiet avvisar förslaget. Jag skulle vilja säga att det är ett utslag av både verklighetsflykt och ansvarsflykt som Vänsterpartiet och Miljöpartiet gör sig skyldiga till.

Det handlar om en verklighetsflykt eftersom vi under flera år har sett att det har inträffat ett antal tragiska händelser. Vi har sett att ropen från professionen om en ökad flexibilitet har vuxit sig starkare. Vi har sett hur människor har efterfrågat en ny vårdform som inte är så trubbig som den nuvarande ordningen.

Det är en ansvarsflykt eftersom man inte tar ansvar för de människor som faktiskt skulle behöva den här vården. Man tar inte heller ansvar för det skydd som samhället behöver kunna ge medborgare som riskerar att utsättas för människor som faktiskt är farliga.

Jag kan inte heller låta bli att fundera lite över hur det ser ut på oppositionssidan i den här frågan.

Å ena sidan har vi Socialdemokraterna som tillstyrker propositionen och gärna vill ta åt sig äran av att den läggs fram. Å andra sidan har vi Vänsterpartiet och Miljöpartiet som ägnar stor kraft och möda åt att bekämpa propositionen.

Det blottlägger en stor avgörande principiell skillnad. Behövs det tvång i öppenvård? Behövs det tvång inom psykiatrin?

Socialdemokraterna säger att det behövs och att vi behöver nya former. De håller med oss i majoriteten. Vänsterpartiet och Miljöpartiet säger att det inte behövs.

Vi har tidigare under det här riksdagsåret och tidigare under mandatperioden sett hur oppositionspartierna har paraderat i oenighet här från talarstolen. Det har handlat om tandvården där man inte är överens. Det har handlat om synen på apoteksmarknadens framtid där man inte är överens. Nu ser vi att oppositionspartierna är totalt splittrade på ytterligare ett centralt område inom svensk socialpolitik och välfärdspolitik.

Herr talman! Det växer fram en bild av oppositionen inom välfärdspolitik. Det växer fram en bild av att vi har en samlad allians som har

en tydlig och enig politik och en opposition – en vänsterkartell – som inte har en aning vart de vill.

Herr talman! Det klokaste och bästa är att rösta på det eniga, kloka och genomtänkta alternativ som står till buds och avvisa den splittrade oppositionens idéer.

Med detta sagt yrkar jag bifall till förslagen i betänkandet och avslag på samtliga motioner och reservationer.

Anf. 141 ELINA LINNA (v) replik:

Herr talman! Verklighetsflykt talade Tobias Krantz om. Jag ska påminna Tobias Krantz, som säkert känner till det, om att jag har jobbat inom psykiatrin. Jag har jobbat på den så kallade Stormen på Beckomberga på 70-talet och har varit med om hela resan att ändra den väldigt tvångsinriktade och väldigt institutionaliserande psykiatrin till en mer human och mänsklig psykiatri.

Jag är jätteorolig inför den utveckling som regeringen blåser på med att öka tvånget inom psykiatrin. Både Magdalena Andersson och Tobias Krantz försvarar den nya lagen genom att hänvisa till våldsdåd. Det är ju inte enbart de personerna vi talar om. Vi talar också om personer som vårdas enligt lagen om psykiatrisk tvångsvård.

Tobias Krantz säger att Vänsterpartiet inte vill ha tvång. Jag förklarade faktiskt att det finns vissa sådana situationer. Men det handlar också om hur man använder tvånget. När man flyttar tvånget hem till personerna är det stigmatiserande. Redan nu, med tanke på våldsassociationen när vi talar om tvång, ökar man stigmatiseringen.

Tobias Krantz, var finns bevisen för att ökat tvång skulle öka kvaliteten inom psykiatrin?

Anf. 142 TOBIAS KRANTZ (fp) replik:

Fru talman! Jag vill först poängtera att jag naturligtvis inte bestrider Elina Linnas personliga erfarenheter från svensk psykiatri. Men jag konstaterar att det under de senaste åren i den debatt som har förekommit om hur den svenska psykiatrin ser ut och mår har kommit allt starkare krav på att vi ska införa en mellanform inom den svenska psykiatrin. En sådan efterfrågas och har tidigare funnits men har avskaffats. Men många har velat ha en sådan igen.

Psykiatrisamordnaren Anders Milton har föreslagit detta. En massiv majoritet av remissinstanserna har också gått på den linjen. Det finns ett stort tryck i denna fråga och en stor efterfrågan från dem som jobbar ute i verkligheten i dag. Jag tycker att det är ansvarslost att inte kunna säga ja till denna reform när det finns en så tydlig majoritet bland remissinstanserna för den, och när den som är satt att gå igenom den svenska psykiatrins problem och hur den ska kunna reformeras så tydligt anger att detta är en viktig reform.

Jag tycker att Vänsterpartiets resonemang i denna fråga är något paradoxalt. Man säger att man inte vill ha ett ökat tvång i den svenska psykiatrin. Vi vet inte exakt vad denna reform leder till i den bemärkelsen att vi inte vet hur många som i praktiken kommer att befinna sig i den slutna vården och hur många som kommer att befinna sig i denna nya verksamhet. Det kan i praktiken mycket väl bli färre personer som hamnar i slu-

tenvården och fler personer som under längre tid hamnar i denna mellanform innan de slussas ut i det öppna samhället.

Om man är intresserad av ökad flexibilitet och att man ska se till den enskildes behov och önskemål är detta ett utmärkt sätt att skapa möjligheter att slussa ut människor i det öppna samhället.

Jag har svårt att se varför Vänsterpartiet med argumentet att man inte vill ha mer tvång avvisar denna proposition. Tvärtom borde man välkomna detta. Det öppnar en möjlighet för mindre tvång.

Men självklart behöver vi också tvångsmöjligheter därför att vi har sett ett antal vansinnesdåd och ett antal andra problem inom den svenska psykiatrin. Vi behöver därför dessa tvångsinslag, och det står jag för.

Anf. 143 ELINA LINNA (v) replik:

Fru talman! Hälften av ledamöterna i socialutskottet besökte Nya Zeeland i början av året. Tobias Krantz och jag var på samma resa. På Nya Zeeland har man också ändrat lagstiftningen efter ett antal våldsdåd. Det är det som har skett i väldigt många länder. Och visst sker det våldsdåd ibland. Men jag tror inte att vi kan förhindra dem med några lagar. Det finns också folk som är kriminella. Men det ska vi inte diskutera nu, utan nu talar vi om psykiatrin.

Här låter man enstaka fall påverka lagstiftningen. Thomas Nihlén tog tidigare upp detta med evidens. Man hade gjort undersökningar i länder där man har infört tvång i öppenvård, och det finns inga bevis för att det har gagnat patienterna. Det finns inga bevis för att den psykiatriska vården har blivit bättre på grund av detta.

Det behövs kompetenshöjningar inom den psykiatriska vården. Det finns personal som inte har relevant utbildning. Vi har otroligt ont om specialistutbildade sjuksköterskor. Vi har ont om psykiatriker och psykologer. Regeringen satsar i stället på psykiatrisk tvångsvård inom öppenvården som vi inte ens vet något om.

Tobias Krantz säger att det kanske blir mindre slutenvårdstvång. Men alla ska ju börja inom slutenvården, också de personer som sedan flyttas över till tvångsvård inom öppenvården.

Visst behövs det mellanvårdsformer. Men varför behövs det tvång i mellanvårdsformer?

Anf. 144 TOBIAS KRANTZ (fp) replik:

Fru talman! Jag konstaterar att det är en tydlig majoritet av remissinstanserna som har yttrat sig om detta som stöder det förslag till lagändring som regeringen nu har lagt på riksdagens bord.

Jag konstaterar att psykiatrisamordnaren Anders Milton, som har haft att se över all tänkbar vetenskaplighet i detta och gått igenom den svenska psykiatrin och gjort jämförelser internationellt, också har föreslagit detta. Det tycker jag är argument nog.

Om vi inser att det behövs möjligheter till tvångsvård för människor som har allvarliga psykiska störningar – åtminstone jag och Folkpartiet anser att det behövs – då är frågan hur vi ska organisera detta på bästa möjliga sätt för den enskilda individen och också för att vi ska ha ett samhällsskydd. Människor ute i samhället har också rätt att slippa bli utsatta för exempelvis våldsdåd och annat från dem som har psykisk sjukdom och begår våldsdåd.

När jag reser runt i landet och besöker psykiatriska kliniker och talar med människor om detta säger de att det vore väldigt bra om vi hade en mellanvårdsform, därför att det är väldigt svårt att i dag fatta beslut om att en människa antingen ska vara så pass sjuk att han eller hon måste vara inne på en institution eller på en slutenvårdsplats eller att denna person ska vara ute i samhället utan några som helst restriktioner. Vi behöver en mellanvårdsform.

Jag lyssnar på Anders Milton, jag lyssnar på den expertis som finns, den majoritet av remissinstanserna som har förespråkade detta, och jag lyssnar på de människor som i dag finns ute i verkligheten och som redovisar detta för mig. Det är mina argument för detta.

Elina Linna vet att vi gör en satsning både när det gäller resurser och när det gäller andra saker inom den svenska psykiatrin, så detta är inte det enda. Vi kommer att återkomma till detta närmast i budgetpropositionen med ytterligare förslag.

Men vi genomför en satsning på den svenska psykiatrin. Den är långsiktig, konsekvent och hållbar, och vi kommer att lägga fram ytterligare förslag. Detta är en del av detta. Det är en viktig del men inte den enda.

Anf. 145 ANN ARLEKLO (s) replik:

Fru talman! Tobias Krantz bjöd upp mig till dans genom att ifrågasätta socialdemokratins syn på detta.

Jag börjar med att säga att jag håller med honom om att psykiatrin i viss mån befinner sig i en kris. Jag sade också i mitt anförande att jag tycker att vi ska vara självkritiska. Det var också ett av skälen till att vi tillsatte Miltonutredningen. Den blev klar precis efter valet, och i höst har det gått två år utan att det har kommit någon psykiatriproposition. Jag trodde att en sådan skulle komma ganska snart därefter. Det finns ju massor med förslag i Miltonutredningen.

Den patientgrupp som vi talar om i dag med anledning av den föreslagna nya vårdformen är en grupp som är i behov av en del av psykiatrin vid just det speciella tillfälle då de blir intagna. Men att vara intagen för tvångsvård innebär inte att patienten för alltid är en patient som är intagen med tvång. Vid nästa vårdtillfälle kanske det handlar om öppenvårdspsykiatrin eller någon annan del av psykiatrin. Det är föränderligt. Det är lätt att man talar om denna grupp som en grupp som ständigt kommer att vara intagen med tvång. Det är en liten del av hela psykiatrin.

Det är därför som man måste se psykiatrin som en helhet. Det är det som vi socialdemokrater gör i vår satsning.

Tobias Krantz säger att Socialdemokraterna inte vet vad de vill. Jo, vi vet vad vi vill, och i vår vårmotion gör vi en väldigt stor satsning på psykiatrin.

Min talartid är slut så jag återkommer i nästa replik.

Anf. 146 TOBIAS KRANTZ (fp) replik:

Fru talman! Först vill jag säga att jag naturligtvis välkomnar att Socialdemokraterna sluter upp bakom denna proposition. Jag tycker att det är bra att vi har ett brett stöd kring denna lagändring. Det borgar för att detta är en reform som förhoppningsvis kan överleva länge.

Samtidigt är det viktigt att konstatera att de som Ann Arleklo så småningom tänker sig att regera tillsammans med inte alls har samma upp-

fattning. Det är någonting att vara bekymrad över, och det är en diskussion som Ann Arleklo får ta internt.

Det som jag reagerade mot var att jag tyckte att det var rätt så magstarkt att använda en del av sitt debattutrymme här till att attackera den nuvarande regeringen med påståenden om bristande insatser och reformer inom den svenska psykiatrin när man har haft tolv år på sig att genomföra viktiga reformer inom den svenska psykiatrin – satsa mer pengar, genomföra kompetensutveckling, nya vårdformer och annat som är viktigt för att reformera psykiatrin – och sedan angripa den nuvarande regeringen för att den knappt två år efteråt inte har genomfört allt som Miltonregeringen har lagt fram förslag om. Det är alltså rätt så magstarkt. Det var det jag ville framföra.

Jag är, som sagt, glad över att Socialdemokraterna ställer upp på propositionen. Det är mycket bra – utmärkt! Se till att nu övertyga era vänner i Vänsterpartiet och Miljöpartiet! Det är rätt allvarligt att oppositionen i denna kammare är så oense i en fråga som ändå är rätt så central inom psykiatripolitiken – om jag får använda det uttrycket.

Behövs det ökad flexibilitet inom psykiatrin? Ska vi avskaffa den lite trubbiga ordning som vi i dag har? Behövs det möjligheter till mer flexibilitet i fråga om tvånget? Det här måste ni på er sida mellan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet diskutera. Jag ser fram emot att få ta del också av den diskussionen när ni är klara med den.

Anf. 147 ANN ARLEKLO (s) replik:

Fru talman! Tobias Krantz, du säger att det var lite magstarkt av mig att angripa er för att ni inte har genomfört *allt* inom Miltonutredningen. Men det är väl nästan lite magstarkt, höll jag på att säga. Det är ju knappt någonting utöver det förslag som föreligger här i dag som är genomfört. Vad jag pekade på är att det är en väldigt liten del.

Jag tänker nu tala om vad vi gör med de 1,4 miljarder mer som vi jämfört med regeringen satsar på psykiatrin. Vi gör en stor satsning på barn och ungdomar och på deras psykiska hälsa. Vi stärker skolhälsovården. Vi vet ju att problemet inte är att barnen inte blir synliga. Däremot finns det inte tillräckligt mycket resurser inom skolhälsovården. Därför stärker vi skolhälsovården och den kompetensen för att man ska få tag på de här barnen och ge dem hjälp.

Vidare föreslår vi individuella bedömningar när det gäller barn som är placerade på LVU-hem och § 12-hem och barn och ungdomar som psykiskt mår väldigt dåligt men som ofta får sämst hjälp därför att det inte har gjorts någon bedömning. Nu kräver vi att en behandlingsplan görs för de här ungdomarna.

Vi föreslår också en åtgärdsplan för alla ungdomar – att kommunerna ska ha en handlingsplan för hur man ska hjälpa de här barnen. Precis som vi när det brinner vet vilka handlingsplaner som gäller ska det också för de barn som får illa finnas en handlingsplan.

När det gäller vuxna förstärker vi primärvården så att den psykiatriska kompetensen finns där. Vi föreslår 200 nya slutenvårdsplatser och sviktplatser samt mer pengar till forskning om psykiatri och tusen jobb till personer med psykiska funktionshinder eftersom vi vet att den gruppen har väldigt svårt att komma ut på arbetsmarknaden.

Det är alltså en bred och långsiktig satsning. Jag har här tagit upp bara vissa delar av den. Mycket är hämtat också från Miltonutredningen.

Anf. 148 TOBIAS KRANTZ (fp) replik:

Fru talman! Jag kan försäkra Ann Arleklo och andra om att regeringen har reformeringen av psykiatrin som en av sina absolut viktigaste frågor. Både inom socialpolitiken i allmänhet och inom regeringens politik över huvud taget är just en upprustning av den svenska psykiatrin högprioriterad.

Vi återkommer till fler konkreta förslag om hur den svenska psykiatrin ska reformeras utöver de förslag som redan har lagts fram och det som har aviserats.

Det är ändå rätt intressant. Man brukar säga *talk is cheap*, och så är det. Det är lätt att stå här i kammaren och lägga fram förslag nu när ni vet att de förslag som ni lägger fram aldrig kommer att behöva genomföras eller finansieras. Ni socialdemokrater hade tolv år på er för att tillsammans med olika stödpartier genomföra en hel del av de förslag som ni nu har kommit på behöver genomföras. Det gjorde ni aldrig. Att prata är enkelt när man är i opposition. Men när man är i regeringsställning måste man också genomföra saker. Det hela måste också finansieras.

Det är spännande att konstatera att ingenting gjordes under den tid då ni hade chansen. Nu presenterar alliansen tydliga konkreta reformer bland annat på det här området, och nu händer saker och ting inom psykiatris område.

Fru talman! Mitt konstaterande utifrån ett antal välfärdspolitiska och socialpolitiska debatter i denna kammare är att det är bäst att alliansen regerar därför att då genomförs saker och ting och då har Socialdemokraterna helt plötsligt mer pengar bland annat till psykiatrin.

Anf. 149 CHATRINE PÅLSSON AHLGREN (kd):

Fru talman! Också jag vill börja med att hälsa den möjlighet som vi nu ska besluta om välkommen till svensk sjukvård. Jag kan säga att jag många gånger har funderat på varför man ska ha så få alternativ i olika delar av den svenska sjukvården. Jag vet inte om det liksom är en gammal avläggning att alla ska ha det ungefär likadant.

Men vi människor är olika och har olika behov av skydd, hjälp och behandling i olika situationer. Man kan gott säga att den proposition som regeringen nu lagt fram handlar om att öka möjligheterna för sjukvården och för chefläkarna att säga att det här kan vara bra för en del men inte nödvändigtvis för alla.

Jag kan gott säga att jag är övertygad om att denna vårdform kommer att göra att de här personerna som egentligen inte vill missköta sig på ett eller annat sätt får hjälp när det gäller att inte göra det som de inte vill göra, det vill säga: Om man ställer krav på att en person ska vara drogfri därför att man vet att droger är den utlösande faktorn när det går riktigt illa vare sig personen i fråga gör våld på människor eller på samhällets saker är väl detta en hjälp för människor.

Det här är inte till för att stjälpa människor, utan det är till för att hjälpa människor. För att kunna hjälpa de här personerna kräver vi att chefläkaren hos domstol ansöker om att personen i fråga ska få möjlighet att avtjäna tvångsvård i öppnare vårdformer.

Jag kan inte förstå att detta, som man säger, innebär mer tvång. I stället tror jag att det blir mindre tvång, för om man är rädd för att människor ska göra allvarliga saker blir det kanske så att de får vara inlagda på klinik. Personligen är jag ganska övertygad om att den möjlighet som kommer nu blir positiv för människor. Jag har hört många säga: Det är väl bra om en person slipper vara inlåst alltför länge och att man i stället kan testa detta.

Dessutom blir det ett ökat ansvar för den enskilde som man hjälper med de saker som behövs. Mina kolleger i alliansen har tidigare räknat upp sådana. Medicingivning är ett exempel. Det gäller också alkohol och andra droger. Jag förstår inte varför Vänsterpartiet och Miljöpartiet ska gå upp och säga: Nej, ajabaja, chefsläkaren begriper ingenting, men det gör vi.

Hur mycket utbildning chefsläkaren i psykiatri än har så begriper tydligen Miljöpartiet och Vänsterpartiet mer. Men det är väl ingen, förutom familjen, som känner den enskilda patienten så väl som doktorn när patienten vårdas på ett sjukhus. När man blir specialist inom psykiatri har man fått all den kunskap som man behöver för att göra en sådan här bedömning.

När det gäller regeringens satsning på psykiatri är det faktiskt så att Anders Miltons utredning har varit ute på en utomordentligt bred remiss. Sammanställningen har tagit tid. Vi arbetar nu vidare med förslagen för att ha en väl genomarbetad proposition inom området. För övrigt satsar majoriteten ½ miljard kronor i år på psykiatri. I vårpropositionen har vi aviserat att det till hösten kommer mer pengar. Det borde väl vara åtminstone ett glatt besked för oppositionen.

Jag tror att det är så att vi när Socialstyrelsen får i uppdrag – det uppdraget får de, om de nu inte redan har fått det – att följa upp den möjlighet i vården som det här handlar om får titta på hur det har gått för Kalle, Ulla, Jonas, Fritiof och vad de nu heter. Meningen är ju att vi inte ska lämna detta efter fattat beslut, utan vi ska följa upp det. Jag ser, som sagt, väldigt mycket fram emot detta.

Jag yrkar naturligtvis bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga motioner och reservationer. Jag säger att för alla som behöver den här vården har en ny möjlighet öppnats, och det tror jag kommer att vara väldigt positivt för oss alla.

(Applåder)

Anf. 150 ELINA LINNA (v) replik:

Fru talman! Jag tror att det är första gången jag hör att ökat tvång är en möjlighet. Chatrine Pålsson Ahlgren beskrev det som att de patienter som blir utsatta för den här tvångsåtgärden skulle vara otroligt lyckliga över att vi ökar tvång och ökar tvång i hemmet.

Chatrine Pålsson Ahlgren tar som exempel drogfrihet. Det är en självklarhet, det ingår i vårdplaneringen. Det behövs inte någon ny tvångslagsstiftning. Hur menar Chatrine Pålsson Ahlgren att drogfriheten i verkligheten skulle öka med ökat tvång? Den ökar genom att patienterna motiveras och att man har terapeutisk kontakt, man hjälper och stöttar patienten. Eller är det meningen att man ska låsa in patienten i hemmet? Eller hur har man tänkt?

Det som behövs inom psykiatrin är att öka kompetensen hos personalen, att ha flera personer med olika typer av psykoterapeutiska utbildningar.

Tvång inom vården, så länge vi inte har ökat resurserna, riskerar att leda till att det i stället för kvalificerad vård blir tvång och låsning i öppen vård.

Anf. 151 CHATRINE PÅLSSON AHLGREN (kd) replik:

Fru talman! När jag talar om att ökat tvång är en möjlighet menar jag att det här kan vara ett alternativ till att vistas inlåst på en klinik alltför länge. Vidare är det positivt att vi hjälper människor att inte begå brott som de egentligen inte vill begå, exempelvis om man inte håller sig nykter.

Det ska ses alltså som en möjlighet där chefsläkaren bedömer om detta är möjligt i det individuella fallet. Det är inte tänkt att vi ska låsa in patienten i sitt hem. Var i propositionen står det? Inte på ett enda ställe! Man kan förelägga patienten eller klienten att gå till vårdcentralen två gånger om dagen och ta sin medicin. Du och jag som sjuksköterskor har stått framför patienter som ska ta sitt Varan. Då vet vi att de har fått i sig det, för det är en oerhört viktig medicin.

Det handlar om att få flexibilitet i vården så att vi inte har fyrkantiga lösningar till alla människor. Det vill inte den här regeringen ha. Vi är övertygade om att vi ska ta bort de hinder som finns i samhället för att alla ska få behandlas individuellt efter ens förutsättningar.

En del av symtomen på en psykisk sjukdom är att man inte riktigt har insikt om sin situation när man är som mest sjuk. Därför behöver man hjälp.

Elina Linna säger att vi ska ha professionell personal, terapeuter, sjuksköterskor och läkare som kan det här. Kunskapsläget är ju en av regeringens stora frågor.

Anf. 152 ELINA LINNA (v) replik:

Fru talman! Man ska gå två gånger om dagen till primärvården. Men då måste vi se till att primärvården har resurser att anställa psykiatriskt utbildad personal. Det är det som är viktigt. Att tvinga patienter är inte det som vi primärt vill. Vi vill ju att den frivilliga vården är den dominerande vården, och tvång är undantag. Men här förändrar regeringen tvånget. Man breddar utrymmet för tvång så att undantagen blir fler.

Jag blir så upprörd över att Chatrine Pålsson Ahlgren tror att tvång i hemmet skulle hjälpa patienter när vi behöver mer psykoterapi och mer kvalificerad personal. Vi har möjlighet med dagens lagstiftning att se till att patienten inte behöver vara inom slutna vård. De personer som Chatrine Pålsson Ahlgren beskriver som sådana som saknar insikt tror jag inte kommer att bli föremål för tvång i öppen vård i alla fall.

Anf. 153 CHATRINE PÅLSSON AHLGREN (kd) replik:

Fru talman! Det är lite svårt när Elina Linna inte lyssnar på mig. Då vet jag inte vad jag ska göra.

Jag talade om att man exempelvis kan gå två gånger till primärvården och få sin medicin. Jag har inte sagt att det ska vara psykiater som ger den. Det kan en distriktssköterska eller vem som helst göra, men under

överinseende. Sedan ska vi ha mer psykiatrisk kompetens på våra vårdcentraler. Det är den här regeringen överens om. Men det var ni inte överens om under förra mandatperioden, för då hade ni väl sett till att det hade blivit så.

När jag säger att man saknar insikt menar jag att det kan vara så när man tar de där två tre ölen när man kommer hem. Just då saknar man insikt om hur man ska bete sig och tar inte sin medicin.

Det är att för att hjälpa människor, inte stjälpa dem, som vi ska öka möjligheterna. Men jag tycker att en specialist som kan det här bäst ska bedöma det tillsammans med patienten. Jag är säker på att Elina Linna kommer att ge oss rätt det här uppföljs.

Anf. 154 THOMAS NIHLÉN (mp) replik:

Fru talman! Chatrine Pålsson Ahlgren hänvisade i sitt anförande till oss i Miljöpartiet och sade någonting om att vi tycker att chefsläkaren inte begriper det här. Hon menar att vi inte skulle lita på professionen. Det var inte det jag framförde i mitt anförande. Vi har lyssnat på professionen, bland annat på de två – det finns bara två – professorer i rättspsykiatri som finns i Sverige och vad de tycker. De säger att det här är en helt onödigt ny tvångsvårdsform, för det saknas bevis för att det har några positiva effekter över huvud taget.

Jag tycker att det är viktigt att påtala det, speciellt som regeringen i alla sammanhang försöker säga att alla våra beslut och förslag ska vara evidensbaserade. Här har man någonting som är evidensbaserat men åt motsatt håll. Det skulle jag gärna ha en kommentar till.

Dessutom är vår andra invändning att dagens lagstiftning inte efterlevs och inte fungerar.

Anf. 155 CHATRINE PÅLSSON AHLGREN (kd) replik:

Fru talman! Om den här nivån är onödigt, det vill säga att vi har de här metoderna, varför är man så aggressiv mot förslaget? Samma möjligheter finns tydligen redan. Det kan en vän av ordning fråga sig.

I all ödmjukhet ska jag ändå säga att det har varit lite av vårt stora problem att evidensbaserad psykisk behandling har saknats i Sverige över huvud taget, och möjligen i andra länder också. Om vi hade haft mer evidens inom olika områden tror jag inte att psykiatrin hade varit så nedgången som den är på många håll. Medarbetarna gör säkert sitt allra bästa, det vill jag säga. Men vi som ansvariga politiker, den förra regeringen där Miljöpartiet deltog aktivt, borde ha tänkt på att lyfta fram de här frågorna så att vi får evidensbaserad. Det vore väl det allra viktigaste inom olika områden.

Sedan är det så att här, som inom så många andra olika områden, står den ena professionen mot den andra. En del inom psykiatrin tycker att vi klarar oss bra med psykoterapi, andra tycker att vi ska mer mediciner. Kanske ligger sanningen någonstans mitt emellan. Det är inte så att hela professionen har en och samma åsikt. Men de läkare som jag pratat med är väldigt tacksamma för att de kan få olika möjligheter att ge enskilda människor de allra bästa förutsättningarna i sina egna situationer.

*Ny vårdform inom
den psykiatriska
tvångsvården*

Anf. 156 THOMAS NIHLÉN (mp) replik:

Fru talman! Det är lite häpnadsväckande att Chatrine Pålsson Ahlgren ändå erkänner att det är viktigt med mer evidens inom hälso- och sjukvården och speciellt inom psykiatrin när det första förslaget som regeringen lägger fram inte är evidensbaserat utan precis tvärtom. Det är värt att notera.

Sedan sade Chatrine Pålsson Ahlgren att vi på något sätt tycker att den här nivån är onödig, alltså mellanvårdsformen. Men det tycker vi inte alls, utan som jag sade i mitt anförande tycker vi att mellanvårdsformen redan finns i dag. Vi har permissioner. Det finns med i lagstiftningen att det till detta ska fogas vårdplaner som ska ta upp samma saker som regeringen nu föreslår i den nya lagstiftningen. Problemet har varit att man inte följer dagens lag, att man inte gör några vårdplaner. Och gör man det så gör man det jättedåligt. Det är det som är problemet. Vi har väldigt svårt att tro att en ny lag om samma sak ska efterlevas bättre.

Vi är inte negativa till mellanvårdsformen. Men vi tycker att permissionsinstrumentet vore bättre om det var så att det fanns bra vårdplaner. Fördelen med permissionsinstrumentet är också att det är tidsbegränsat, vilket den nu föreslagna vårdformen inte är. Den är på obegränsad tid. Det tycker vi är ett allvarligt problem.

Anf. 157 CHATRINE PÅLSSON AHLGREN (kd) replik:

Fru talman! Nu är det så att det ska omprövas var sjätte månad. Som det har varit nu vet jag mycket väl att det inte fungerar med permissionerna. Under flera år har folk haft permissioner utan att man i princip har någon kontakt så att man vet hur det går.

Apropå uppföljning och vårdplan står det så här: Till ansökan som chefsöverläkaren gör till allmän förvaltningsdomstol ska fogas en samordnad vårdplan av vilken ska framgå bland annat patientens behov av insatser från hälso- och sjukvården respektive socialtjänsten samt vilken enhet vid landstinget, kommunen eller annan huvudman som ansvarar för de insatser som planeras.

Detta är ganska omfattande. Om chefsöverläkaren ska ansöka måste det finnas en vårdplan. Det ger vid handen att det är viktigt. Man behandlar ingen sådan ansökan utan att det finns en vårdplan. Det är klart att den allmänna förvaltningsdomstolen, om man nu ansöker om sex månader till, ser om detta inte är utfört.

Det här är ett sätt att göra detta med vårdplan och alla de olika insatserna ännu tydligare för patienternas bästa.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 8 maj.)

Föredrogs
arbetsmarknadsutskottets betänkande 2007/08:AU4
ILO:s konvention om ett ramverk för att främja arbetsmiljö, m.m. (prop.
2007/08:69).

*ILO:s konvention om
ett ramverk för att
främja arbetsmiljö,
m.m.*

Anf. 158 LENNART LEVI (c):

Fru talman! ILO har lagt fram och antagit en konvention och en rekommendation om ett ramverk för främjande av arbetsmiljön. Jag har arbetat med ILO, med WHO och med EU i många år, och jag är väldigt glad över att så skett. Nu har regeringen lagt fram en proposition som innebär att vi antar detta ramverk. Det bör sägas att båda antogs av Internationella arbetskonferensen 2006 med överväldigande majoritet. Det här är inte något kontroversiellt, och det speglas möjligen av att det inte är särskilt många personer kvar i denna kammare.

Vårt land förpliktar sig att främja en fortlöpande förbättring av arbetsmiljön. Det innebär att bedöma risker och hälsofaror. Det gäller att bekämpa dessa vid källan, inte som symptom utan som orsak, och att utarbeta en förebyggande arbetsmiljökultur som ska innefatta information, samråd och utbildning. Utbildning är en sak som förut fattats väldigt mycket. Jag återkommer till vikten av en god sådan för en säker och hälsosam arbetsmiljö anpassad till människors fysiska och psykiska förutsättningar. Det är precis det som det är fråga om, och det är jättebra att så sker.

Det här gör vi redan i vårt land. Vi har arbetsmiljölagen, vi har SAM, alltså förordningen om systematiskt arbetsmiljöarbete, och vi har en rad kollektivavtal som styr detta och gör det inte bra. Men vi gör i alla fall ungefär det som konventionen efterfrågar. Det nationella systemet ska innefatta utbildning, företagshälsovård och arbetsmiljöforskning. Det har vi i viss utsträckning, dock icke tillräckligt.

Detta är alltså vårt golv, inte vårt tak. Det är inte, för att citera Winston Churchill, *the end* och det är inte *the beginning of the end*, utan det är i bästa fall *the end of the beginning*. Nu ska väldigt mycket göras, och låt oss gemensamt se till att detta händer.

Regeringen har lagt fram en tankeram om arbetsmiljö och utanförskap. Det är inte konkreta förslag, utan det är ett smörgåsbord av tänkbara möjligheter för parterna att välja.

Nå, varför ska man göra det? Ett av svaren på den frågan är från Europeiska arbetsbyrån i Bilbao att nya former av anställningsavtal och otrygga anställningsförhållanden gör frågan aktuell. Den åldrande arbetskraften gör den också aktuell. I Sverige blir vi äldre och äldre och färre ska försörja fler. Detta skapar problem även i arbetslivet.

En fortgående intensifiering av arbetet är ytterligare ett problem liksom att många arbetar med höga känslomässiga krav i arbetet. Man har inte bara chefen över sig. Man har också klienten, patienten eller kunden som styr och ställer, och sådana kan man inte alltid ha överenskommelser med. Slutligen kan man ha en dålig balans mellan arbete och privatliv. Detta är väldigt vanliga och väldigt pressande fenomen. En massa människor tar stryk av detta, och det måste vi göra något åt. Det tycker inte

bara vi ensamma, utan ILO tycker så, Världshälsoorganisationen tycker så och Europeiska unionen tycker så. Jag är inblandad i en del av dessa aktiviteter och vet att det ganska snart kommer initiativ i dessa ärenden. Det svenska ordförandeskapet, som är aktuellt nästa år, ger utomordentliga möjligheter. Jag hoppas att vi då ska ta upp de initiativmöjligheter som detta erbjuder.

Vad vill mitt eget parti, Centerpartiet? Jo, vi vill ha mer arbetsmiljöforskning vid universitet och högskolor. Sådant får man inte genom att knäppa med fingrarna, men däremot om forskningspropositionen, som kommer i höst, anvisar adekvata medel.

Vi vill också ha en centrumbildning för bättre tvärvetenskaplighet och till lägre kostnad genom att olika lärosäten samarbetar med varandra och på det sättet får en synergi i sina insatser.

Vidare tycker vi att det är jätteviktigt med arbetsmiljö och ledarskap i nästan all högre utbildning. Särskilt viktigt är det i civilingenjörs- och högskoleingenjörsutbildning och ekonomutbildning. Får vi det kommer svenskt arbetsliv i fråga om de här faktorerna att börja blomma.

Kvalitetssäkrad rehabilitering är ytterligare ett förslag. Kvalitetssäkrad företagshälsovård rustades tyvärr ned under 90-talet. Det var en dum besparing man då gjorde som kostade mycket mer än det lilla man vann.

Det gäller effektiv tillämpning av arbetsmiljölagen, av förordningen om systematiskt arbetsmiljöarbete och av ingångna arbetsmiljöavtal. Det är inget fel på texterna – de är bra. Felet är att de inte tillämpas fullt ut.

Slutligen tycker mitt parti att vi ska ha möjlighet att uppnå pensionsåldern med hälsan i behåll. Många gör inte det. Jag minns ett samtal med Göran Johnsson, som på den tiden var ordförande i Metall. Jag frågade honom om han tyckte att det var rimligt att bara 5 procent av hans medlemmar arbetade heltid upp till 65 års ålder. Då svarade han: Ja, men du förstår väl att de är utslitna! Då är mitt motargument: Det är det som är fel, och det är det vi ska förebygga så att alla ska nå pensionsåldern, var man nu lägger den nivån, med hälsan i behåll.

Fru talman! Med detta sagt vill jag yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande.

I detta anförande instämde Lars-Ivar Ericson (c).

Anf. 159 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! Det här är ett betänkande som det råder politisk enighet om, och det gäller att vi ska ratificera de olika ILO-konventionerna. På den punkten är Lennart Levi och jag helt överens: Det är bra att vi gör det.

Vi brukar inte ha någon särskild debatt när vi är överens om ett betänkande, men det som föranleder mig att gå upp är det Lennart Levi säger sett till vad som har gjorts i denna kammare under mandatperioden.

Jag har stor respekt för Lennart Levi i allra högsta grad och stor respekt för det arbete som han har lagt ned på arbetsmiljön. Jag vet att det är ärligt på alla sätt och vis, och det är inte det jag tänker kritisera här. Men jag tycker att Lennart Levi har ett ansvar för den politik som har förts på det här området.

Om vi tittar på vad som har gjorts under den här mandatperioden och om forskningen är så viktig för Centerpartiet, varför har Lennart Levi

och andra centerpartister då tryckt på knappen och sett till att hela Arbetslivsinstitutet lagts ned?

Vi ser i dag att ungefär 20 procent av forskarna i arbetsmiljöforskningen inte längre är kvar i verksamheten och inte kan bidra till det här.

Sett till den komplexa bilden håller jag med Lennart Levi om att det inte är klämskador och utslitningsskador som är det stora problemet i framtiden, utan det är andra typer av skador, sammansatta, i psykosocialt påfrestande miljöer och så vidare. Jag tror att det enda sättet att möta upp det på ett effektivt sätt är att ha en fortsatt viktig forskning.

Nedläggningen av Arbetslivsinstitutet kommer kanske inte att märkas i år och nästa år, men jag vet att vi på sikt på vissa områden tappar forskning som kommer att vara väldigt viktig för framtiden.

Vi vet att framtidens arbetsmarknad också består av allt fler mindre arbetsplatser. Vi kan titta på statistiken. Vi var med utskottet på Prevent i går och såg på det här. Var fungerar arbetsmiljöarbetet bäst? Var har man ordnade former för det här? Var diskuterar man det här? Var är arbetsgivarna mest utbildade i arbetsmiljö? Var finns de flesta skyddsombuden som kan sköta det lokalt? Ja, det är framför allt i större och medelstora företag. I små företag kan det, av förklarliga skäl, vara svårt att hålla i gång det här.

Det är där samhället måste rycka in. I det läget har den borgerliga regeringen dragit bort 150 miljoner från Arbetsmiljöverket. Det blir färre miljöinspektörer som kommer att kunna vara ute och se till arbetsplatserna och färre att vända sig till för skyddsansvariga ute som behöver hjälp när den egna kunskapen inte räcker till.

Det här rimmar illa med att man säger att man har stora ambitioner på det här området. Jag tycker därför att det finns anledning till eftertanke.

Jag har, som sagt var, ingenting emot det Lennart Levi säger – vi delar uppfattning. Men om man tillhör majoriteten har man också ett ansvar för att det nedrustas på det här området, som den borgerliga regeringen har gjort. Det är jag bekymrad över, med tanke på hur uppgiften ser ut på arbetsmiljöområdet framöver, hur vi ska få en bra utveckling just på det området.

Till sist gäller det ILO-konventionerna igen. Ja, vi har antagit dem nu. Det är då upp till regeringen att se till att vi har en politik och ett system som fungerar så att vi kan ta hand om det här på ett effektivt sätt, så att ILO-konventionerna inte bara blir ett slag i luften och det inte fungerar i praktiken. Det var bland annat det som Lennart Levi själv pekade på, att vi har bra lagar men att de inte fungerar riktigt som de ska. Där måste vi skärpa oss.

Det här är någonting som vi naturligtvis kommer att följa väldigt noga. Hur kommer regeringen att hantera det här, och hur följs det i praktiken? Det är naturligtvis också upp till en framtida granskning. Jag är bekymrad med tanke på de neddragningar som har gjorts på arbetsmiljöområdet, och det tycker jag att Lennart Levi också borde vara. Vi vill jobba för mer resurser på det här området, och vill Lennart Levi ställa upp på det har han en bundsförvant i oss socialdemokrater. Vi är oroade för det som har skett på arbetsmiljöområdet.

I detta anförande instämde Ann-Christin Ahlberg, Lars Lilja och Sylvia Lindgren (alla s).

*ILO:s konvention om
ett ramverk för att
främja arbetsmiljö,
m.m.*

Anf. 160 LENNART LEVI (c) replik:

Fru talman! Vi har samma värderingar. Det är alldeles riktigt. Vi vill båda ha ett väl fungerande arbetskydd, en väl fungerande arbetsmiljö, en arbetsmiljö som gör att människor är friska och kan prestera.

Men under det socialdemokratiska regeringsinnehavet har det byggts upp en allt större andel människor med utanförskap. För ögonblicket är det 550 000 som är förtidspensionärer. Jag vet att det inte är det uttrycket man använder, men det är det om man ska tala om vad det är. 550 000 människor, mer än en halv miljon människor, i arbetsför ålder står utanför arbetsmarknaden. Det är inte bra. Det är inte bra att det har uppkommit. Det är väldigt svårt att ställa till rätta när det väl har uppkommit.

De som satt i den dåvarande socialdemokratiska regeringen har inte särskilt mycket att slå sig för bröstet för och kan inte säga: Titta vad bra vi gjorde det och vad uselt våra efterträdare gör det.

Nedläggningen av Arbetslivsinstitutet och nedskärningen av Arbetsmiljöverket – är det något jag applåderar? Ja, inte i sig, om det hade varit den enda åtgärden. Men vad jag kan förstå planerar regeringen att göra något annat och bättre i stället.

Det Arbetslivsinstitutet har kunnat göra är att förebygga det negativa. Det en bättre utbildning av chefer kommer att göra är att främja det positiva. Där hoppas jag på Sven-Erik Österbergs och hans partikamraters livliga och hjärtliga stöd.

Anf. 161 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik:

Fru talman! Jag kan förstå om en ny regering tycker att någonting inte fungerar och om man vill värna en sak, göra om och dra ned. Men nu har det snart gått två år, och fortfarande har regeringen inte sagt vad man vill göra i stället när man har dragit bort 150 miljoner från Arbetsmiljöverket.

Om Lennart Levi tycker att förtidspensioneringarna till stor del beror på dålig arbetsmiljö kan det nog i många fall vara så att människor är utslitna. Tror Lennart Levi då att de blir friskare om vi får färre inspektörer och mindre arbetsmiljöarbete, och om man börjar med att dra bort resurser från Arbetsmiljöverket innan man talar om vad man ska göra i stället? Är det den bästa medicinen om det är arbetsmiljön som ligger bakom? Jag tror inte att det är på det sättet. Jag ser det som en nedrustning, där man från regeringens sida inte längre tycker att det är så viktigt utan att det kan fungera ändå.

På forskningssidan är jag bekymrad, som jag sade tidigare. Vi märker inte av det nu, men vi kommer att göra det i framtiden. Vi vet att arbetsmiljön blir än mer komplicerad och att forskning som håller på i 100 år kanske har en praktisk tillämpningsmöjlighet, när det kan sättas här i verket i praktiken, många år efteråt. Då får vi ett glapp däremellan, när vi ser att 80 procent av de tidigare forskarna inte finns inom det här området utan att det är ungefär 20 procent som är kvar. Det är klart att vi tappar på forskningssidan just nu.

Jag kan, som jag har sagt, ha respekt för om en regering vill ändra för att man vill ha någonting som är bättre. Men man kan inte säga att man börjar med att riva bort, och så ska man fundera i flera år och sedan komma med någonting som är i andra läget. Jag tycker faktiskt att det är en väldigt bakvänd ordning som oroar mig väldigt mycket. Jag tror innerst inne att det oroar Lennart Levi också – handen på hjärtat.

*ILO:s konvention om
ett ramverk för att
främja arbetsmiljö,
m.m.*

Anf. 162 LENNART LEVI (c) replik:

Fru talman! Det som oroar mig är om ingenting händer. Men så blir inte fallet. Jag har tagit upp det med Lars Leijonborg. Jag har tagit upp det med Sven Otto Littorin. Jag har tagit upp det med Socialdepartementet. Överallt har jag fått signaler om att någonting annat och bättre är under utveckling. Exakt hur det kommer att se ut vet jag inte.

Vi är inte det största partiet i alliansen. Vi kan inte ensamma diktera vad som kommer att hända. Men jag lovar Sven-Erik Österberg att jag kommer att göra mitt yttersta för att den uppbyggnad av forskning och utbildning som är helt nödvändig för att det ska fungera bra i arbetslivet verkligen kommer till stånd.

Det går att angripa problemet på två sätt. Det ena är att jaga det negativa. Det andra är att främja det positiva. Jag tror att vi främjar det positiva genom att nästa generations chefer vet vad arbetsmiljö är och vet vad ledarskap är.

I dag är det 20 procent av civilingenjörerna som har ett hum om arbetsmiljön. 80 procent har det inte. Jag skulle önska att det var 80 procent som hade grundkunskaperna och kanske 20 procent som inte hade det.

Genom att man satsar på universitet och högskolor, genom att man satsar på utbildning och genom att man satsar på forskning på annat sätt än i ett statligt institut tror jag att ett bättre slutresultat kan åstadkommas.

Anf. 163 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik:

Fru talman! Jag vill säga en gång till att jag inte alls betvivlar Lennart Levis ambitioner på det här området och åt vilket håll Lennart Levi vill när det gäller arbetsmiljön. Jag har sett mycket av Lennart Levis arbete tidigare på arbetsmiljöområdet och har stor respekt för det. Jag har följt det arbete som har gjorts tidigare också.

Men jag lider lite grann eftersom jag tycker att Lennart Levi har hamnat fel i det här. Det är ett hopplöst scenario att försöka försvara det här och säga att man är på väg mot någonting bättre, med tanke på det som har hänt. Lennart Levi och jag är inte alls överens när det gäller det som har varit. Jag tycker att det är fel ingång i arbetsmiljön.

Sedan kan vi inte blunda för att det inte bara handlar om att arbetsmiljön får mer av en psykosocial karaktär. Det finns ju rent regelvidriga arbetsmiljöer ute i vårt land också. Jag behöver inte nämna *Uppdrag granskning* och de programmen, utan vi ser hur människor utnyttjas av skrupelfria arbetsgivare. Tyvärr finns det sådana. De är för många, skulle man vilja säga. De är väl inte representativa på något sätt. Men där det är vidriga arbetsmiljöer måste det naturligtvis hanteras på ett kraftfullt sätt. Det tror jag att Lennart Levi och jag är överens om.

Detta uppnår man inte genom att man har färre inspektörer eller genom att det fysiska arbetsmiljöarbetet rustas ned, som nu har skett. Det är färre inspektörer när vi kanske skulle behöva ha fler inspektörer för att leva upp till det här.

I grunden vill vi ha en bättre arbetsmiljö, Lennart Levi och jag. Jag är bara bekymrad över att också Lennart Levi, genom att trycka på knappar här i kammaren, har medverkat till en nedrustning. Men vill Lennart Levi jobba åt andra hållet och ha en förbättring finns det, som jag sade tidi-

gare, ett stöd från det socialdemokratiska partiet. Vi har ambitioner på arbetsmiljöområdet att komma framåt på ett positivt sätt.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 8 maj.)

20 § Genomförande av det nya maskindirektivet, m.m.

Föredrogs
arbetsmarknadsutskottets betänkande 2007/08:AU5
Genomförande av det nya maskindirektivet, m.m. (prop. 2007/08:65).

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 8 maj.)

21 § Bordläggning och beslut om motionsrätt

Anmäldes och bordlades
Redogörelse
2007/08:RRS29 Riksrevisionens styrelses redogörelse angående statens beredskap att hantera pandemier

Kammaren biföll talmannens förslag att motioner fick väckas på denna redogörelse.

22 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 7 maj

2007/08:647 Biodiesel utan palmolja

av *Ulla Andersson* (v)
till miljöminister *Andreas Carlgren* (c)

2007/08:648 Musselodling som en viktig del av vattenbruket i Västsverige

av *Eva Selin Lindgren* (c)
till jordbruksminister *Eskil Erlandsson* (c)

2007/08:649 Minskade resurser till arbetsmiljöinspektioner

av *Raimo Pärssinen* (s)
till arbetsmarknadsminister *Sven Otto Littorin* (m)

2007/08:650 Fastighetsskatten och taxeringen 2009

av *Monica Green* (s)
till finansminister *Anders Borg* (m)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 13 maj.

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 7 maj

2007/08:1172 Riskkapitalbolag inom vården och skatteflykt

av *Lennart Axelsson* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:1173 Amnesti eller nedsättning av påförda miljöstraffavgifter

av *Maria Plass* (m)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2007/08:1174 Jobb- och utvecklingsgarantin

av *Peter Jeppsson* (s)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2007/08:1175 239 vräkta barn

av *Fredrik Lundh* (s)

till statsrådet Mats Odell (kd)

2007/08:1176 World Maritime University i Malmö

av *Aleksander Gabelic* (s)

till statsrådet Gunilla Carlsson (m)

2007/08:1177 Vellinge kommun och flyktingmottagning

av *Inger Jarl Beck* (s)

till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2007/08:1178 Spargrispedagogikens förlorade roll och bankernas ansvar

av *Raimo Pärssinen* (s)

till statsrådet Mats Odell (kd)

2007/08:1179 Hundavel

av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m)

till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2007/08:1180 Arbetsgivarnas ansvar för heltidsarbete

av *Inger Jarl Beck* (s)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2007/08:1181 Samarbete mellan myndigheter

av *Marina Pettersson* (s)

till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 13 maj.

24 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 7 maj

2007/08:1132 Balans mellan energi- och miljömål samt ägarintressen
av *Cecilia Widegren* (m)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2007/08:1145 Ett civilt test- och övningscenter

av *Eva Sonidsson* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2007/08:1146 Investering i omställningspolitik

av *Matilda Ernkrans* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2007/08:1149 Kompetens inom vintertestområdet

av *Maria Stenberg* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2007/08:1153 Kairo + 15

av *Carina Hägg* (s)

till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 13 maj.

25 § Kammaren åtskildes kl. 17.54.

Förhandlingarna leddes

av tredje vice talmannen från sammanträdets början till och med 11 § anf. 45 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till och med 13 § anf. 85 (delvis),

av tredje vice talmannen därefter till och med anf. 119 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till och med 18 § anf. 141 (delvis) och

av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Eva-Lena Ekman

1 §	Avsägelse.....	1
2 §	Anmälan om ersättare för statsråd	1
3 §	Anmälan om fördröjt svar på interpellation	1
4 §	Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	2
5 §	Hänvisning av ärenden till utskott	2
6 §	Förnyad bordläggning.....	2
7 §	Förlängning av övergångstiden för vissa finansieringsföretag	2
	Finansutskottets betänkande 2007/08:FiU29.....	2
	(Beslut fattades under 17 §.).....	2
8 §	Tillåtna tillgångar i värdepappersfonder, m.m.....	2
	Finansutskottets betänkande 2007/08:FiU30.....	2
	(Beslut fattades under 17 §.).....	2
9 §	Passmyndigheter utomlands	3
	Justitieutskottets betänkande 2007/08:JuU17	3
	(Beslut fattades under 17 §.).....	3
10 §	En långsiktigt hållbar tingsrättsorganisation.....	3
	Justitieutskottets betänkande 2007/08:JuU19	3
	Anf. 1 MARGARETA PERSSON (s).....	3
	Anf. 2 JAN ERTSBORN (fp).....	5
	Anf. 3 HELENA BOUVENG (m).....	7
	Anf. 4 KARIN NILSSON (c).....	8
	Anf. 5 OTTO VON ARNOLD (kd)	10
	Anf. 6 MARGARETA PERSSON (s) replik.....	11
	Anf. 7 OTTO VON ARNOLD (kd) replik	11
	Anf. 8 MARGARETA PERSSON (s) replik.....	12
	Anf. 9 OTTO VON ARNOLD (kd) replik	12
	Anf. 10 KRISTER HAMMARBERGH (m).....	12
	Anf. 11 FREDRIK OLOVSSON (s)	14
	Anf. 12 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik	14
	Anf. 13 FREDRIK OLOVSSON (s) replik	15
	Anf. 14 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik	15
	Anf. 15 FREDRIK OLOVSSON (s) replik	16
	Anf. 16 SONIA KARLSSON (s)	16
	Anf. 17 TREDJE VICE TALMANNEN	17
	Anf. 18 JAN ERTSBORN (fp) replik.....	17
	Anf. 19 SONIA KARLSSON (s) replik	18
	Anf. 20 JAN ERTSBORN (fp) replik.....	18
	Anf. 21 SONIA KARLSSON (s) replik	18
	Anf. 22 ANDERS KARLSSON (s).....	19
	Anf. 23 MARGARETA PERSSON (s) replik.....	19
	Anf. 24 ANDERS KARLSSON (s) replik	20
	Anf. 25 MARGARETA PERSSON (s) replik.....	20
	Anf. 26 ANDERS KARLSSON (s) replik	20

Anf. 27	CARINA HÄGG (s)	20
Anf. 28	KRISTER HAMMARBERGH (m) replik	21
Anf. 29	CARINA HÄGG (s) replik	21
Anf. 30	KRISTER HAMMARBERGH (m) replik	22
Anf. 31	CARINA HÄGG (s) replik	22
Anf. 32	ANDERS HANSSON (m)	22
Anf. 33	ANDERS KARLSSON (s) replik	23
Anf. 34	ANDERS HANSSON (m) replik	24
Anf. 35	ANDERS KARLSSON (s) replik	24
Anf. 36	ANDERS HANSSON (m) replik	25
Anf. 37	ANDERS KARLSSON (s)	25
Anf. 38	OTTO VON ARNOLD (kd) replik	25
Anf. 39	ANDERS KARLSSON (s) replik	26
Anf. 40	OTTO VON ARNOLD (kd) replik	26
Anf. 41	ANDERS KARLSSON (s) replik	26
Anf. 42	SONIA KARLSSON (s)	26
	(Beslut fattades under 17 §.)	27
11 §	Verksamheten inom Europarådet under 2007	27
	Utrikesutskottets betänkande 2007/08:UU6	27
Anf. 43	CARINA HÄGG (s)	27
Anf. 44	HANS LINDE (v)	30
Anf. 45	MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m)	32
Anf. 46	CARINA HÄGG (s) replik	34
Anf. 47	MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik	35
Anf. 48	CARINA HÄGG (s) replik	35
Anf. 49	MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik	35
Anf. 50	KERSTIN LUNDGREN (c)	36
Anf. 51	CARINA HÄGG (s) replik	38
Anf. 52	KERSTIN LUNDGREN (c) replik	38
Anf. 53	CARINA HÄGG (s) replik	39
Anf. 54	KERSTIN LUNDGREN (c) replik	39
Anf. 55	HANS LINDE (v) replik	39
Anf. 56	KERSTIN LUNDGREN (c) replik	40
Anf. 57	HANS LINDE (v) replik	40
Anf. 58	KERSTIN LUNDGREN (c) replik	41
Anf. 59	BIRGITTA OHLSSON (fp)	42
Anf. 60	CARINA HÄGG (s) replik	43
Anf. 61	BIRGITTA OHLSSON (fp) replik	44
Anf. 62	CARINA HÄGG (s) replik	44
Anf. 63	BIRGITTA OHLSSON (fp) replik	45
Anf. 64	HOLGER GUSTAFSSON (kd)	46
Anf. 65	BJÖRN VON SYDOW (s)	46
Anf. 66	ULF HOLM (mp)	48
	(Beslut fattades under 17 §.)	49
12 §	Verksamheten inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa under år 2007	49

Utrikesutskottets betänkande 2007/08:UU8	49
Anf. 67 WALBURGA HABSBURG DOUGLAS (m).....	49
Anf. 68 CARINA HÄGG (s).....	51
(Beslut fattades under 17 §.).....	51
13 § Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2007 och Kommissionens årliga politiska strategi för år 2009	52
Utrikesutskottets betänkande 2007/08:UU10	52
Utrikesutskottets utlåtande 2007/08:UU11	52
Anf. 69 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	52
Anf. 70 KENNETH G FORSLUND (s).....	54
Anf. 71 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp) replik	57
Anf. 72 KENNETH G FORSLUND (s) replik.....	58
Anf. 73 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp) replik	58
Anf. 74 KENNETH G FORSLUND (s) replik.....	59
Anf. 75 HANS LINDE (v)	59
Anf. 76 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp) replik	62
Anf. 77 HANS LINDE (v) replik	63
Anf. 78 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp) replik	64
Anf. 79 HANS LINDE (v) replik	64
Anf. 80 ULF HOLM (mp).....	65
Anf. 81 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp) replik	68
Anf. 82 ULF HOLM (mp) replik.....	69
Anf. 83 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp) replik	70
Anf. 84 ULF HOLM (mp) replik.....	70
Anf. 85 WALBURGA HABSBURG DOUGLAS (m).....	71
Anf. 86 HANS LINDE (v) replik	73
Anf. 87 WALBURGA HABSBURG DOUGLAS (m) replik.....	74
Anf. 88 HANS LINDE (v) replik	74
Anf. 89 WALBURGA HABSBURG DOUGLAS (m) replik.....	75
Anf. 90 ULF HOLM (mp) replik.....	75
Anf. 91 WALBURGA HABSBURG DOUGLAS (m) replik.....	75
Anf. 92 ULF HOLM (mp) replik.....	76
Anf. 93 WALBURGA HABSBURG DOUGLAS (m) replik.....	76
Anf. 94 KERSTIN LUNDGREN (c).....	77
Anf. 95 ULF HOLM (mp) replik.....	79
Anf. 96 KERSTIN LUNDGREN (c) replik.....	79
Anf. 97 ULF HOLM (mp) replik.....	80
Anf. 98 KERSTIN LUNDGREN (c) replik.....	80
Anf. 99 BIRGITTA OHLSSON (fp).....	81
Anf. 100 KENNETH G FORSLUND (s) replik.....	82
Anf. 101 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik.....	82
Anf. 102 KENNETH G FORSLUND (s) replik.....	83
Anf. 103 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik.....	83

Anf. 104 ULF HOLM (mp) replik	83
Anf. 105 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik	84
Anf. 106 ULF HOLM (mp) replik	85
Anf. 107 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik	85
Anf. 108 HANS LINDE (v) replik	86
Anf. 109 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik	86
Anf. 110 HANS LINDE (v) replik	87
Anf. 111 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik	88
Anf. 112 ALF SVENSSON (kd)	88
Anf. 113 ULF HOLM (mp) replik	90
Anf. 114 ALF SVENSSON (kd) replik	91
Anf. 115 ULF HOLM (mp) replik	91
Anf. 116 ALF SVENSSON (kd) replik	92
Anf. 117 CARINA HÄGG (s)	92
Anf. 118 HANS LINDE (v) replik	94
Anf. 119 CARINA HÄGG (s) replik	95
Anf. 120 HANS LINDE (v) replik	95
Anf. 121 CARINA HÄGG (s) replik	96
Anf. 122 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik	97
Anf. 123 CARINA HÄGG (s) replik	97
Anf. 124 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik	98
Anf. 125 CARINA HÄGG (s) replik	99
Anf. 126 HILLEVI LARSSON (s)	99
Anf. 127 HOLGER GUSTAFSSON (kd)	100
Anf. 128 MATS SANDER (m)	102
Anf. 129 KENNETH G FORSLUND (s)	103
(Beslut fattades under 17 §.)	103
14 § Genomförande av EG-direktivet om mänskliga vävnader och celler	103
Socialutskottets betänkande 2007/08:SoU12	103
(Beslut fattades under 17 §.)	103
15 § Ny vårdform inom den psykiatriska tvångsvården	103
Socialutskottets betänkande 2007/08:SoU15	103
Anf. 130 MARGARETA B KJELLIN (m)	103
Anf. 131 ELINA LINNA (v)	104
Anf. 132 THOMAS NIHLÉN (mp)	106
Anf. 133 ANN ARLEKLO (s)	108
(forts. 18 §)	109
Ajournering	109
Återupptagna förhandlingar	109
16 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 24 april	110
JuSoU1 Handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer	110
TU11 Järnvägsfrågor	113
TU12 Post och grundläggande betaltjänster	114
17 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	115

FiU29 Förlängning av övergångstiden för vissa finansieringsföretag	115
FiU30 Tillåtna tillgångar i värdepappersfonder, m.m.	115
JuU17 Passmyndigheter utomlands	115
JuU19 En långsiktigt hållbar tingsrättsorganisation	115
UU6 Verksamheten inom Europarådet under 2007	116
UU8 Verksamheten inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa under år 2007	116
UU10 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2007	116
UU11 Kommissionens årliga politiska strategi för år 2009	118
SoU12 Genomförande av EG-direktivet om mänskliga vävnader och celler	118
18 § (forts. från 15 §) Ny vårdform inom den psykiatriska tvångsvården (forts. SoU15)	119
Anf. 134 MAGDALENA ANDERSSON (m)	119
Anf. 135 THOMAS NIHLÉN (mp) replik	120
Anf. 136 MAGDALENA ANDERSSON (m) replik	121
Anf. 137 THOMAS NIHLÉN (mp) replik	121
Anf. 138 MAGDALENA ANDERSSON (m) replik	121
Anf. 139 LARS-IVAR ERICSON (c)	122
Anf. 140 TOBIAS KRANTZ (fp)	123
Anf. 141 ELINA LINNA (v) replik	125
Anf. 142 TOBIAS KRANTZ (fp) replik	125
Anf. 143 ELINA LINNA (v) replik	126
Anf. 144 TOBIAS KRANTZ (fp) replik	126
Anf. 145 ANN ARLEKLO (s) replik	127
Anf. 146 TOBIAS KRANTZ (fp) replik	127
Anf. 147 ANN ARLEKLO (s) replik	128
Anf. 148 TOBIAS KRANTZ (fp) replik	129
Anf. 149 CHATRINE PÅLSSON AHLGREN (kd)	129
Anf. 150 ELINA LINNA (v) replik	130
Anf. 151 CHATRINE PÅLSSON AHLGREN (kd) replik	131
Anf. 152 ELINA LINNA (v) replik	131
Anf. 153 CHATRINE PÅLSSON AHLGREN (kd) replik	131
Anf. 154 THOMAS NIHLÉN (mp) replik	132
Anf. 155 CHATRINE PÅLSSON AHLGREN (kd) replik	132
Anf. 156 THOMAS NIHLÉN (mp) replik	133
Anf. 157 CHATRINE PÅLSSON AHLGREN (kd) replik	133
(Beslut skulle fattas den 8 maj.)	133
19 § ILO:s konvention om ett ramverk för att främja arbetsmiljö, m.m.	134
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2007/08:AU4	134
Anf. 158 LENNART LEVI (c)	134
Anf. 159 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	135
Anf. 160 LENNART LEVI (c) replik	137
Anf. 161 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik	137
Anf. 162 LENNART LEVI (c) replik	138

Anf. 163 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik.....	138
(Beslut skulle fattas den 8 maj.).....	139
20 § Genomförande av det nya maskindirektivet, m.m.	139
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2007/08:AU5	139
(Beslut skulle fattas den 8 maj.).....	139
21 § Bordläggning och beslut om motionsrätt.....	139
22 § Anmälan om interpellationer	139
23 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	140
24 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	141
25 § Kammaren åtskildes kl. 17.54.	141

Tryck: Elanders, Vällingby 2008